

Δ.

Παραρτήματα



Θεσμική Προστασία

Επιλεγμένη Βιβλιογραφία

Γ. Χρονολόγιο

Δ. Επιλεγμένα αρχαία κείμενα

Ε. Φωτογραφική Τεκμηρίωση

Στ. Εκθέσεις ανασκαφών

Κομπολόι

Νεκροταφείο τύμβων

Σπάθες

Θεσμική προστασία Ολύμπου

- Ν. 3028/2003, ΦΕΚ 153/Α/28.6.2002 « Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς». Ο Ολυμπος κηρύχθηκε αρχαιολογικός χώρος το 1985 και το 1987 από το ΥΠΠΟ:
Μακεδονικός/Πιερικός Όλυμπος (16/28383/1244/10-7-1985, ΦΕΚ 474/Β/25-7-1985). Θεσσαλικός Όλυμπος (ΦΕΚ 217/Β/24-6-1987).
Η περιοχή μελέτης του Ιστορικού Πάρκου του Ολύμπου βρίσκεται μέσα στην παραπάνω κήρυξη, πολύ κοντά στο χωριό Άγιος Δημήτριος (εντός της κήρυξης επίσης) και σε απόσταση από τα αρχαία νεκροταφεία του Αγίου Δημητρίου (Σπάθες, Στου Λάκκου το Αμπέλι, Τρεις Ελιές Πέτρας)
- Η περιοχή μελέτης του αρχαιολογικού πάρκου της παρολύμπιας χώρας Δήμου Δίου είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος από το 1985 με τις Αποφάσεις που ζημιώνονται στον κατάλογο των κηρύξεων που ακολουθεί
- Το 1938 ιδρύθηκε ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου, πρώτος Εθνικός Δρυμός της χώρας, με το Β.Δ. 30.6.1938, ΦΕΚ 248/Α/1938 περί ιδρύσεως Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Στους προστατευτέους στόχους περιλαμβάνει και τις πολιτιστικές αξίες: σκοπός του διατάγματος είναι «...η διατήρηση στο διηνεκές του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, δηλαδή της άγριας χλωρίδας, της πανίδας και του φυσικού τοπίου καθώς και των πολιτιστικών και άλλων αξιών της...» Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου ιδρύθηκε με το Νόμο 3044/2002 (άρθρο 13) όπου και καθορίζεται η χωρική του αρμοδιότητα.
- Σύμφωνα με το νόμο (1650/86. άρθρο 31 παρ. 9) ο Ολυμπος "Από την έναρξη ισχύοντός του ότι έχει χαρακτηριστεί και προστατεύεται ως "εθνικός δρυμός", "αισθητικό δάσος" και ως "διατηρητέο μνημείο της φύσης" σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν.δ. 86/1969 "Δασικός Κώδιξ" (ΦΕΚ 7), όπως αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν.δ. 996/1971 ή ως "τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλους" σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1469/1950 "περί προστασίας, ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερων του 1830" εντάσσεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού στις κατηγορίες του άρθρου 18 παρ. 3 σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19. Με το ίδιο η όμοιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται ή υιοθετούνται οι αναγκαίοι για την προστασία του γενικοί όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις καθώς και οι λοιπές ρυθμίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 21 παρ. 2."
- Το 1981 η UNESCO συμπεριέλαβε τον Όλυμπο στο διεθνές δίκτυο των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως «Αποθέματα της Βιόσφαιρας» ενώ
- η Ευρωπαϊκή Κοινότητα τον έχει συμπεριλάβει στις «Σημαντικές για την Ορνιθοπανίδα περιοχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας».
- Συμπεριελήφθη στον κατάλογο των περιοχών Natura 2000 σε εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ κλπ.

Βασική Νομοθεσία για την προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος

(Πηγή ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ)

Εθνικό θεσμικό πλαίσιο

- Ν. 2039/ 1992, ΦΕΚ 61/Α/13.4.1992 περί Κυρώσεως της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης (Συνθήκη Γρανάδας).
- Ειδικό Πολεοδομικό Διάταγμα ΦΕΚ 167/Δ/7.3.1986 επιβολής ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των χαρακτηρισμένων ως παραδοσιακών οικισμών Π. Παντελεήμονα, Π. Σκοτίνας, Π. Πόρων και Σκοτεινών Ν. Πιερίας.
- Ν. 998/1979 ΦΕΚ Α298 «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας».
- Π.Δ. 67/1981 ΦΕΚ Α23 «Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύνης επ' αυτών».
- Π.Δ. 437/1981 ΦΕΚ Α120 «Περί μελέτης και εκτελέσεως δασοτεχνικών έργων».
- Νόμος 1650/86 - Κ.Υ.Α. 69269/5387/1990 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» Αποτελεί το νόμο πλαίσιο και για τα ζητήματα προστασίας - διατήρησης της φύσης. Περιλαμβάνει τις διαδικασίες και τα μέσα θεσμοθέτησης, την κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τη θεσμοθέτησή τους.
Σημαντικό στοιχείο στο Ν. 1650/86 (σύμφωνα με το άρθρο 21) αποτελεί η θεσμοθέτηση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (Ε.Π.Μ.) ως εργαλείων επιλογής, οριοθέτησης και κατευθύνσεων λειτουργίας και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών (οι διαδικασίες ανάθεσης και εκπόνησης καθώς και οι προδιαγραφές των Ε.Π.Μ. εξειδικεύονται στην Κ.Υ.Α. 69269/ 5387/1990).
- Υ.Α. 71961/3670/1990 ΦΕΚ 541 «Όροι και διαδικασία ανακοίνωσης σχεδίων Π.Δ. για το χαρακτηρισμό προστατευόμενων περιοχών, στοιχείων κλπ.».
- Νόμος 2742/1999 «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη» Το κεφάλαιο Ε' του Νόμου αυτού «Διοίκηση και Διαχείριση Προστατευόμενων περιοχών» και ειδικότερα τα άρθρα 15 - 17 αναφέρονται στη δυνατότητα και στη διαδικασία σύστασης Φορέων Διαχείρισης, καθώς και στα επί μέρους θέματα αρμοδιοτήτων του, στελέχωσης, πόρων, οικονομικού και διαχειριστικού ελέγχου, κατάρτισης Κανονισμών Λειτουργίας και Διαχείρισης κλπ
- Νόμος 3044/2002 «Μεταφορά συντελεστή δόμησης κλπ.» Βάσει του Νόμου αυτού (άρθρο 13) ιδρύθηκαν 25 Φορείς Διαχείρισης σε προστατευόμενες περιοχές της Χώρας και καθορίζεται η χωρική αρμοδιότητά τους. Επίσης ο καθορισμός ζωνών προστασίας των περιοχών αυτών γίνεται πλέον με Κοινή Υπουργική Απόφαση και όχι με Προεδρικό Διάταγμα (σχετική τροποποίηση του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986)
Με τον εν λόγω Νόμο ιδρύθηκε και ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.
- Β.Δ. 86/1969 ΦΕΚ Α7 «Δασικός Κώδικας», ο οποίος τροποποιήθηκε με το Ν.Δ. 996/1971 και το Ν.Δ. 177/1975.

Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 του Ν. 1650/86, ως Εθνικά Πάρκα χαρακτηρίζονται εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα περιοχές, οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν ελάχιστα επηρεαστεί από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων. Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως Εθνικών Πάρκων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων. Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης, όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες.

Το γεγονός ότι για την κήρυξη προστατευόμενων περιοχών υφίστανται παράλληλα δύο νόμοι, ο Ν. 1650/86 και το Ν.Δ. 86/1969 επιφέρει σύγχυση αλλά και προβλήματα στην οργάνωση, διαχείριση και διοίκηση ενός εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών.

ΦΒ 222 Διεθνείς Συμβάσεις – Κοινοτικές Οδηγίες

Οι διεθνείς και κοινοτικές δεσμεύσεις της χώρας, που αφορούν την προστασία της φύσης στην Ελλάδα, περιλαμβάνονται στις παρακάτω συμβάσεις και οδηγίες:

- Οδηγία 79/409/ΕΕ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών»
Αντικείμενο της Οδηγίας είναι η προστασία της ορνιθοπανίδας - μεταναστευτικής και μη- και των οικοτόπων (βιοτόπων) της στον ευρωπαϊκό χώρο.
Με την υπ' αριθμ 414985/85 ΚΥΑ (ΦΕΚ 757/Β/85) θεσπίστηκαν, σε συμμόρφωση της Κοινοτικής Οδηγίας 79/409, τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση, προστασία και διαχείριση των ειδών άγριας ορνιθοπανίδας και χαρακτηρίστηκαν 162 περιοχές ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPA)
- Οδηγία 92/43/ΕΕ «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»
Αποτελεί σήμερα ένα από τα σημαντικότερα "εργαλεία" για την προώθηση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Η Οδηγία για τους οικοτόπους, όπως είναι ευρέως γνωστή, αποσκοπεί στην προστασία της βιολογικής ποικιλότητας στην Ευρώπη, μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας μέσω της δημιουργίας του ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Ειδικών Ζωνών Διατήρησης, γνωστό ως «Natura 2000».
Στον Εθνικό Κατάλογο περιλαμβάνονται 239 περιοχές υποψήφιας για ένταξη στο Δίκτυο και έχουν χαρακτηριστεί ως Περιοχές Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (SCI) και οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPA).
- Σύμβαση «για την διατήρηση της Βιολογικής Ποικιλότητας»,
Η Σύμβαση αυτή υπογράφηκε το 1992 στο Ρίο ντε Τζανέιρο και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 2204/94 (ΦΕΚ 59/Α/94).
- Σύμβαση «για τη διατήρηση μεταναστευτικών ειδών άγριων ζώων» (Σύμβαση της Βόννης)

Κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 2719/99 (ΦΕΚ 106/Α/99).

- Σύμβαση για την διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης (Σύμβαση της Βέρνης)

Η Σύμβαση της Βέρνης, υπογράφηκε το 1979, τέθηκε σε ισχύ το 1982 και κυρώθηκε από την χώρα μας με το Ν. 1335/83 (ΦΕΚ 32 Α/83).

- Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο των Απειλούμενων Ειδών Αγρίας Πανίδας και Χλωρίδας (Σύμβαση της Ουάσιγκτον – CITES)

Υπεγράφη το 1973 στην Ουάσιγκτον και επικυρώθηκε το 1992 (Ν. 2055/1992 ΦΕΚ Α105).

Στόχος των παραπάνω είναι η διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών πανίδας και χλωρίδας, κοινοτικού ενδιαφέροντος, που έχουν καταγραφεί στην ευρύτερη περιοχή του όρους Ολύμπου και ιδιαίτερα στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΕ του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1992 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων "για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας" και τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΕ "μέτρα διατήρησης της άγριας πτηνοπανίδας", όπως οι δύο αυτές οδηγίες έχουν κυρωθεί (ΚΥΑ 33318/3028/28.12.98 και Υπουργική Απόφαση 294283/23-12-97/ΦΕΚ68β) αντίστοιχα.

Δήμος	Δημοτικό Διαμέρισμα	Περιοχή/ Θέση	Χαρακτηρισμός/ Περιγραφή	Διοικητική Απόφαση Χαρακτηρισμού
Ανατ. Ολύμπου, Ολύμπου, Πέτρας	Πόρων, Σκοτίνας	Αρχαίο Ηράκλειο Θέση: "Παππά Λάκκος"	Περίβολοι και επιφανειακά ευρήματα(αρχιτεκτονικά Υπό κήρυξη. κατάλοιπα, Κεραμική)	
Ανατ. Ολύμπου	Ν.Παντελεήμονα	Ζάβατον? Θέση: "Παλιόκαστρο"	Περίβολος και επιφανειακές αρχαιότητες (αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, κεραμική)	Υπό κήρυξη.
Ανατ. Ολύμπου	Ν.Παντελεήμονα	Αρχαίο Ηράκλειο Θέση : "Κιραμαριό"	Κλίβανοι	Υπό κήρυξη.
Ανατ. Ολύμπου	Ν. Παντελεήμονα Και Πλαταμώνα	Αρχαίο "Ηράκλειο" Θέσεις: Φρούριο Κρανιά Πηγή Μουσών Λόφος Παππού	Αρχαία Ακρόπολη, τμήμα αρχαίου οικισμού και σημαντικά αρχιτεκτονικά κατάλοιπα και ευρήματα από την πρώιμη εποχή του Χαλκού ως τα Παλαιοχριστιανικά χρόνια. Ανασκαφή ΕΡΓΟΣΕ, επιφανειακά ευρήματα (κεραμική και αρχιτεκτονικά κατάλοιπα Ιστορικών χρόνων)	Υπό κήρυξη.
Ανατ. Ολύμπου	Λεπτοκαρυάς Και Λιτοχώρου	Τοπόλιανη (Μούσειον?) Θέση: "Βάλτος"	Οικισμός της Μέσης και Ύστερης εποχής Χαλκού και ταφικοί τύμβοι της ίδιας εποχής	Υπό κήρυξη.
Ανατ. Ολύμπου	Λεπτοκαρυάς Και Σκοτίνας	Λειβηθρα Θέσεις: Ξεροκάμπι Αλώνια καστρί Κούφος Π.Λεπτοκαρυά "Τεφροθά"	Αρχαία Ακρόπολη, οικισμός, νεκροταφεία, περίβολοι.	Φ.Ε.Κ. 1194/Β/5-10-73. Υ.Α.:ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ31/36676/4-10-73. Φ.Ε.Κ. 839/Β/31-12-85. Υ.Α.:ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/59170/2197/11-12-85. Επανακήρυξη
Ανατ. Ολύμπου	Λεπτοκαρυάς Σκοτίνας	Δρομάς Κασριά- Λεπτοκαρυά Θέση: "Κοντολάνη"	Οικισμός και αγρέπαυλις κλασικών χρόνων	Υπό κήρυξη.
Ανατ. Ολύμπου	Λεπτοκαρυάς Και Λιτοχώρου	"Μουσείον"	Οικισμός και νεκροταφεία από την Μέση Ελλαδική ως και τα Ύστερορωμαϊκά χρόνια.	Φ.Ε.Κ. 208/Β/18-4-1985. Υ.Α.:ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/9500/352/3-4-1985. Επανακήρυξη
Λιτοχώρου	Λιτοχώρου	Πίμπλεια; Πεδίο Βολής Λιτοχώρου	Αρχαίος Οικισμός, νεκροταφεία, περίβολοι.	Υπό κήρυξη.

Λιτόλιθος	N,Εφέσσου	Θέση: "Άγιος Γεώργιος"	Επιφανειακές αρχαιότητες(κεραμική Ιστορικών χρόνων)	Υπό κήρυξη.
Δίου και Πέτρας	N,Εφέσσου Κονταριώτισσας Λόφου	Άτηρα; Θέση: "Αδριανός"	Οικισμός και νεκροταφείο Προϊστορικών και Ιστορικών χρόνων	Υπό κήρυξη.
Πέτρας	Φωτεινών	Πέτρα	Αρχαίος και βυζαντινός οικισμός, ν	ΦΕΚ 474/Β/25.7.85 ΥΑ: ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/28383/1244/10.7.85 Υπό Επανακήρυξη
Πέτρας	Φωτεινών	Πέτρα Θέση : "Κρυόβρουση"	Αρχαίος οικισμός	ΦΕΚ 474/Β/25.7.85 ΥΑ: ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/28383/1244/10.7.85 Επανακήρυξη
Πέτρας Δίου	Αγιου Δημητρίου	Θέση: "Σπάθες"	Νεκροταφείο ύστερης εποχής χαλκού (μυκηναϊκών χρόνων)	ΦΕΚ 474/Β/25.7.85 ΥΑ: ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/28383/1244/10.7.85 Υ Επανακήρυξη
Πέτρας	Αγιου Δημητρίου	Θέση : "Στου λάκκου το αμπέλι"	Νεκροταφείο ύστερης εποχής χαλκού (μυκηναϊκών χρόνων).	Υπό κήρυξη.
Πέτρας Δίου	Αγιου Δημητρίου	Θέση : "Μαγούλα"	Νεκροταφεία	Υπό κήρυξη.
Πέτρας	Ράχης	Θέση: "Παλιόκαστρο"	Οικισμός και νεκροταφείο	Υπό κήρυξη .
Πέτρας	Πέτρας και Ράχης	Θέση: "Καλόγηρος - Αγία Μαρίνα"	Αρχαίος οικισμός και νεκροταφεία.	Υπό κήρυξη .
Πέτρας Δίου	Πέτρας και Λόφου	Πέτρα Θέση: "Τρεβένι"	Νεκροταφείο τύμβων.	Υπό κήρυξη.
Πέτρας	Καπίσας Πέτρας και Λόφου	Πέτρα Θέση: "Τρεις Ελιές"	Νεκροταφείο της πρώιμης εποχής σιδήρου	Υπό κήρυξη.
Πέτρας Δίου	Αγ. Δημητρίου Κονταριώτισσας	Αρχαία Πέτρα Θέση: "Λοκατσάρι"	Αρχαίος οικισμός Νεκροταφείο πρώιμης εποχής σιδήρου	Υπό κήρυξη. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/59169/2196/17.2.1986 Επανακήρυξη
Δίου και Πέτρας Δίου	Λόφου και Κονταριώτισσας Κονταριώτισσας	Θέση: "Παλιοδέρβενο"	Προϊστορικός οικισμός. Προϊστορικός οικισμός Επιφανειακές αρχαιότητες(κεραμική Ιστορικών χρόνων)	Υπό κήρυξη.. Υπό κήρυξη..
Δίου	N,Εφέσσου	N. Εφεσος	Τούμπα N.Εφέσσου, τάφοι, επιφανειακές αρχαιότητες (κεραμική,αρχιτεκτονικά κατάλοιπα Ιστορικών χρόνων)	Υπό κήρυξη..

Β. Επιλεγμένη βιβλιογραφία

A: ΟΛΥΜΠΟΣ:

1. Bacheville, Voyages des Freres Bacheville en Europe et en Asie, Paris 1822.
2. Bartholdy, Jacob Ludwig Salomon, Voyage en Grece, Paris MDCCCVII
3. Beaujour Felix [de], Voyage militaire dans l' empire othoma, τ.1, Paris, 1829.
4. Capelle Berges u. Wolkenhoehen b. griech. Physikern (Stoicheia V) 1916
5. Diels 'Zeus', Arch. f. Rel. XXII (1923/24).
6. Hammond N., Macedonia, I, 1972, 123 ff., 416, ff
7. Clarke Daniel Edward, Travels in various countries of Europa, Asia and Africa, Cambridge 1810-1823.
8. Helly B., Gonni I, La cite et son histoire, 1973
9. Leon Heuzey, Mission archiologique de Macidoine (mit H. Daumet), Paris 1876
10. Heuzey L., Le Mont Olympe et l' Acarnanie, 1860
11. Leon Heuzey, Οδοιπορικό στην Τουρκοκρατούμενη Θεσσαλία, μετάφρ. Χρ. Ι.
12. Δημητρόπουλος, Σχολ. Θ. Α. Νημάς, Θεσσαλονίκη 1991.
13. Holland Henry, M.D. F.R.S., Travels in the Ionian Isles, Albania, Thessaly, Macedonia, &c., London, 1815
14. Kern O., Nordgriech. Skizzen 1912
15. Kurtz M., Le Mont Olymp, Neuchatel, 1923
16. Kurtz, O., RE
17. Leake W.M., Travels in Northern Greece, III, 1835, 330 ff.,
18. Nilsson M., The Mycenaean origin of Greek mythology, 1932
19. Pritchett Kendrick, Xerxes' Route over Mount Olympos, AJA 65, 1961
20. Pritchett Kendrick,, Studies in Ancient Greek Topography II [1969] 145-163, The Battle of Pydna in 168 BC . Appendix on the Route of Romans over Mount Olympos in 169 BC, 164-176.
21. Pritchett Kendrick,, Studies in Ancient Greek Topography VII, [1991] 101-136, Livy's Route Through the Lower Olympos in 169 BC.
22. W. F. Otto Die Goetter Griechenlands 1934
23. Pouqueville, Φραγκίσκου Καρόλου Ούγγου, Λαυρέντιου, Ταξίδι στην Ελλάδα, Μακεδονία, Θεσσαλία [Ανοιξη του 1806], εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη
24. Pritchett Kendrick, Xerxes' Route over Mount Olympos, AJA 65, 1961
25. Kendrick Pritchett, Xerxes' Route over Mount Olympos, AJA 65, 1961, και Appendix on Route of Romans over Mount Olympos in 169 BC. Studies in Ancient Greek Topography, Univ. Calif. Publ. Class. Stud. Vol. 4, 164 ff., Greek Section of Peutinger Table, Studies in Ancient Greek Topography 3, 213 ff., The Battle of Pydna in 168 BC., Studies in Ancient Greek Topography 145 ff.
26. Pritchett W.K., Studies in Ancient Greek Topography, II [1969] 145-163, 164-176
27. Pritchett W.K., Studies in Ancient Greek Topography, VII [1991] 101-136
28. Rizakis A., Une forteresse Macedonienne dans l' Olympe, BCH 1986, I, 331 κεξ.
29. Staehlin Das hell. Thessalien 1924.
30. Tozer H.F., Περιήγηση στη Θεσσαλία το 1869, Θεσσαλικό Ημερολόγιο 40, 2001, σ. 3-28, μετάφραση Αλ. Γαλατούλης.
31. Uspenskij Porf. , Περιήγηση στις Μονές της Οσσας και του Ολυμπου το 1859, Θεσσαλικό Ημερολόγιο 36, 1999, σ. 3-38, μετάφραση Τέσσας Λεβέντη.

32. Wilamowitz 'Zeus', Vortr. d. Bibl. Warburg 1923/24, Der Glaube d. Hellenen I (1931). II (1932)
33. Αγγελίδη Α., Αναδρομή στην Ιστορία της Μακεδονίας, εκδ. Μάτι, Κατερίνη 1989
34. Αναγνωστόπουλος Π.Ν., Η Αρχαία Ολυμπική Πιερία, Κατερίνη, 1971.
35. Β Διεθνές Συμπόσιο: Η προστασία, ανάδειξη και ανάπτυξη του Ολύμπου, Δήμος Λιτοχώρου, 1997
36. Βακαλόπουλου Απ., Τα Κάστρα του Πλαταμώνα και της Ωριάς Τεμπών και ο Τεκές του Χασάν Μπαμπά 1972
37. Αναγνωστοπούλου Π. Η Αρχαία Ολυμπία Πιερία, 1971
38. Δημιτσά Μ., Αρχαία Γεωγραφία της Μακεδονίας, Τοπογραφίας, 2 1874(1988), 56 κεξ και
39. Δήμιτσα Μ., Η Μακεδονία εν Λίθοις Φθεγγομένοις και Μνημείοις σωζομένοις, 1896(1988), 133 κεξ
40. Επιστημονικό Συνέδριο: Η Πιερία στα Βυζαντινά και Νεώτερα Χρόνια, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Α.Ε.
41. Ευαγγελίδης Τρύφων, Νέα Ελλάς, Αθήνα 1913, επαν. Μάτι, Κατερίνη 2002.
42. Δ. Ευγενίδου, Κάστρα Μακεδονίας και Θράκης, 1997
43. Ζώτος Μολοσσός Β. Δ., Ηπειρωτικά Μακεδονικά Μελέται, τ. Δ, Δρομολόγιον της ελληνικής χερσονήσου, τεύχος Γ, Μακεδονία και Σερβία, Αθήναι 1887.
44. Καζταρίδης Ι.Φ., Η Μακεδονία κτά την Τουρκοκρατία, Η Πιερία των Περιηγητών και των Γεωγράφων, Εκδόσεις Μάτι, Κατερίνη, 2002.
45. Κουκούδης Αστέριος, Οι Ολύμπιοι Βλάχοι και τα Βλαχομογλενά, εκδ. Ζήτρος, Θεσσαλονίκη 2001.
46. Κουρουζίδης Σάκης, Ολυμπος: Κείμενα και εικόνες δύο αιώνων, Πιερική Αναπτυξιακή, 2001.
47. Κοτζιά Ν., Λεϊβηθρα, Πίμπλεια, Πιερίς, Η Πατρίς του Ορφέως, ΑΕ 1948-1949, Χρονικά, 25 κεξ. W.
48. Κυρίτσης Γιάννης, Ο Ολυμπος του Boissonas, Δήμος Λιτοχώρου, 2002
49. Κυριαζόπουλος, Β., -Γ. Λιβαδάς, Αρχαιολογικά ευρήματα επί της κορυφής του Ολύμπου Άγιος Αντώνιος, ΑΔ 22, 1967, 6 κεξ.
50. Κυρίτης Γιάννης, Ο Ολυμπος του Boissonas, Δήμος Λιτοχώρου, 2002
51. Μ.Μπέσιος-Μαρία Παππά, Πύδνα
52. Μελετζής Σ., Ολυμπος, 1987
53. Μέρτζιος Κ., Μνημεία της Μακεδονικής Ιστορίας, 1947
54. Νέζης Ν., Ολυμπος, Αθήνα 1986
55. Οι Αρχαιολόγοι Μιλούν για την Πιερία, 1984 [1985]
56. Οι Αρχαιολόγοι Μιλούν για την Πιερία, Καλοκαίρι 1985 [1986]
57. Οι Αρχαιολόγοι Μιλούν για την Πιερία, Καλοκαίρι 1986 [1990]
58. Παρθενίου, επισκόπου Κίτρους, Περιγραφή Επισκοπής Περιφέρειας Κίτρους επί Τουρκοκρατίας, Φωτοτυπημένη έκδοση(1918) 1986
59. Σιχνά Ν., Οδοιπορικά Σημειώσεις Μακεδονίας, Ηπείρου, 1886, 30 κεξ.
60. Ψιλοβίκος Α., Γεωμορφολογικές, μορφογενετικές, τεκτονικές, ιζηματολογικές και κλιματικές διεργασίες που οδήγησαν στο σχεδιασμό και στη εξέλιξη σύνθετων αλλουβιακών ριπιδίων στον Όλυμπο, 1981
61. Παντερμαλής Δ., Δίον. Αρχαιολογικός Χώρος και Μουσείο, 1997.
62. Πουλάκη – Πατερμαλή Ε., Όλυμπος 2, Μακεδονικόν Όρος, Μετεωρότατον, Αμητός Β, 1986, 699 κεξ
63. Πουλάκη – Πατερμαλή Ε, Θρηκίση παρά Προμολήσιν Ολύμπου, Αρχαία Θράκη, Πρακτικά 2ου Διεθνούς Συμποσίου Θρακικών Σπουδών, Κομοτινή 1997, 569.
64. Πουλάκη – Πατερμαλή Ε, Μακεδονίς Γη, Αφιέρωμα στον Ν. Hammond, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Παράρτημα Μακεδονικών Αρ. 7, Θεσσαλονίκη 1997, 365.

65. Πρακτικά Δημέρου Συνεδρίου για τον Ολυμπο, Λάρισα 1993
66. Στεφανίδου-Τιβεριού Θ., Ανασκαφή Δίου, Η Οχύρωση, Θεσσαλονίκη 1998
67. Τσοπανάκης Α., [Γλωσσικά της Μακεδονίας, Ancient Macedonia (1970), 334]
68. Χρυσοστόμου Π., Η λατρεία του Δία ως καιρικού θεού, ΑΔ 44-46 (1989-1991) 21-72

B: ΟΙΚΟΣ-ΟΙΚΙΑ-«ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

1. Allison, P.M., ed. *The Archaeology of Household Activities*. New York, 1999.
2. Amyx, D.A. "The Attic Stelai, Part III," *Hesperia* 27 (1958) 163-310.
3. Anderson J.K., *Excavation on the Kofina Ridge, Chios, BSA XLIX*, London, 1954.
4. Antonaccio, C.M. "Architecture and Behavior: Building Gender into Greek Houses," *CW* 93 (2000) 517-33.
5. Ault, B.A. "Living in the Classical Polis: The Greek House as Microcosm," *CW* 93 (2000) 483-96.
6. Blundell, S. *Women in Ancient Greece*. Cambridge [Mass.], 1995. [pp. 138ff.]
7. Boardman John, *Excavations at Pindakas in Chios, BSA 1958-59*, 295.
8. Cahill, N. "Olynthus and Greek Town Planning," *CW* 93 (2000) 497-515.
9. Camp, J.M. *The Athenian Agora*. Updated, with corrections. New York, 1992. [pp. 148-50]
10. Cohen, D. "Seclusion, Separation, and the Status of Women in Classical Athens," *G&R* 36 (1989) 3-15.
11. Cohen, D. *Law, Sexuality, and Society*. Cambridge, 1991.
12. Dinsmoor, W.B. *The Architecture of Ancient Greece*. 3rd edition. New York, 1975. [pp. 252-53, 322-25]
13. Flaceliere Robert Ο Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος των Αρχαίων Ελλήνων, μετάφραση Γερασ. Βανδώρου, Εκδόσεις Παπαδήμα 1995. Librairie Hachette, 1971
14. Foxhall, L. (1989), "Household, gender and property in classical Athens", *Classical Quarterly* 39, 22-44.
15. Foxhall, L. "Household, Gender and Property in Classical Athens," *CQ* 39 (1989) 22-44.
16. Graham, J.W. "Houses of Classical Athens," *Phoenix* 28 (1974) 45-54.
17. Graham, J.W. "Olynthiaka 1-6," *Hesperia* 22 (1953) 196-207 and 23 (1954) 320-46.
18. Graham, J.W. "Origins and Interrelations of the Greek House and the Roman House," *Phoenix* 20 (1966) 3-31.
19. Graham, J.W. *Hesperia* 35 (1966) 51ff. [house SW of Areopagus — see Agora XIV 180ff.]
20. Graham, J.W., and D.M. Robinson. *Domestic and Public Architecture. Excavations at Olynthus, Part xii*. Baltimore, 1946.
21. Graham, J.W., and D.M. Robinson. *The Hellenic House. Excavations at Olynthus, Part viii*. Baltimore, 1938.
22. Graham, J.W., *Light-wells in Classical Greek Houses*, *Hesperia* 27, 1958, 318.
23. Gude, M. *A History of Olynthus*. Baltimore, 1933.
24. Gulick, Charles Burton, *The Life of the Ancient Greeks*, New York, 1903.
25. Haddad N., Θύρες και παράθυρα στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή αρχιτεκτονική του Ελλαδικού, Διδακτορική Διατριβή στο Α.Π.Θ., Θεσ/νικη, 1995.
26. Halstead P., *Agrarian Ecology in the Greek Islands: Time Stress, Scale and Risk*, *JHS* 1989, 41.
27. Halstead P., *Traditional and Ancient economy*, *JHS* 1987, 77
28. Hoepfner, W., and E.-L. Schwandner. *Haus und Stadt in klassischen Griechenland*. Deutscher Kunstverlag, 1994.
29. Hughes, J. Donald, *Pan's Travail, Environmental Problems of the Ancient Greeks and Romans*, Johns Hopkins University Press, 1994.
30. Hyams, E. *Dionysus, A social history of the wine vine*, Thames and Hudson 1965,
31. Isager, S. "The Women's Quarter," *Mus. Tusc.* 32/33 (1978) 39-42.
32. Isager, S. and Jens Eric Skydsgaard, *Ancient Greek Agriculture*, Routhledge 1992

33. Jameson, M. "Domestic Space in the Greek City State," in S. Kend, ed., *Domestic Architecture and the Use of Space* (Cambridge, 1990) 92-113.
34. Jameson, M. "Private Space and the Greek City," in O. Murray and S. Price, eds., *The Greek City: From Homer to Alexander* (Oxford, 1990) 171-95.
35. Kent, S., ed. *Domestic Architecture and the Use of Space: An Interdisciplinary Cross-Cultural Study*. Cambridge, 1990.
36. Krause, C. "Grundformen des griechischen Pastashauses," *AA* (1977) 173-79.
37. Lawrence, A.W. *Greek Architecture*. 4th edition. Harmondsworth, 1983. [pp. 315-31]
38. Luce, J.V. "The Large House at Dystos in Euboea," *GRBS* 18 (1971) 143-49.
39. Morgan, G. "Euphiletos' House: Lysias 1," *TAPA* 112 (1982) 115-23.
40. Morris, I. "Beyond Democracy and Empire: Athenian Art in Context," in D. Boedeker and K.A. Raaflaub, eds., *Democracy, Empire, and the Arts in Fifth-Century Athens* (Cambridge [Mass.], 1998).
41. Morris, I. "Household Archaeology and Gender Ideology in Archaic Greece," *TAPA* 129 (1999) 305-17.
42. Morris, I. "Remaining Invisible: The Archaeology of the Excluded in Classical Athens," in S.R. Joshel and S. Murnaghan, eds., *Women and Slaves in Greco-Roman Culture: Differential Equations* (London and New York, 1998) 193-220.
43. Mylonas, G.E. "The Olynthian House of the Classical Period," *CJ* 35 (1940) 389-402.
44. Nevett, L.C. "Gender Relations in the Classical Greek Household: The Archaeological Evidence," *BSA* 90 (1995) 363-381.
45. Nevett, L.C. "Separation or Seclusion," in M.P. Pearson and C. Richards, eds., *Architecture and Order* (London, 1994) 98-112.
46. Nevett, L.C. *House and Society in the Ancient Greek World*. Cambridge, 1999.
47. Pedley, J.G. "Reflections of Architecture in Sixth-Century Attic Vase-Painting," in *Papers on the Amasis Painter and his World* (Malibu, 1987) 63-80.
48. Pesando, F. *Oikos e Ktesis: la casa greca in età classica*. Perugia, 1987.
49. Pomeroy, Sarah B., *Xenophon Oeconomicus*, Clarendon 1995
50. Pritchett, W.K. [Further Fragments of the Attic Stelai] *Hesperia* 30 (1961) 23-29.
51. Pritchett, W.K. "The Attic Stelai, Part I," *Hesperia* 22 (1953) 225-99.
52. Pritchett, W.K. "The Attic Stelai, Part II," *Hesperia* 25 (1956) 210-317.
53. Rackham, Oliver. "Ancient Landscapes," in Murray and Price, eds., *The Greek City from Homer to Alexander*, Clarendon, 1990, pp. 85-111.
54. Richter, D.C. "The Position of Women in Classical Athens," *CJ* 67 (1971) 1-8.
55. Robinson, David M., *Excavations at Olynthus, Part VIII, The Hellenic House*, Baltimore 1938
56. Robinson, David M., *Excavations at Olynthus, Part XII, Domestic and Public Architecture*, Baltimore 1946
57. Robinson, David M., *Excavations At Olynthus: Part II Architecture and Sculpture: Houses and Other Buildings*, Baltimore 1930.
58. Roy, J. "Polis and Oikos in Classical Athens," *G&R* 46 (1999) 1-18.
59. Sear, F. *Roman Architecture*. Ithaca, 1982.
60. Sourvinou-Inwood, C. "Male and Female, Public and Private, Ancient and Modern," in E.D. Reeder, ed., *Pandora: Women in Classical Greece* (Princeton, 1995) 111-22.
61. Sparkes, B.A. "The Greek Kitchen," *JHS* 82 (1962) 121-37.
62. Sparkes, B.A., and L. Talcott. *Pots and Pans of Classical Athens*. Princeton, 1958.
63. Thompson, Homer A., *Activities in the Athenian Agora: 1958*, *Hesperia* XXVIII, 1959, 98.
64. Thornton, B.S. "Greek Appetite and Its Discontents," *Arion* 7.3 (2000) 153-66.
65. Travlos, J. *Pictorial Dictionary of Ancient Athens*. New York, 1980. [pp. 392-401]
66. Walcot, P. "Separatism and the Alleged Conversation of Women" *C&M* 45 (1994) 27-50.

67. Walker, S. "Women and Housing in Classical Greece: The Archaeological Evidence," in A. Cameron and A. Kuhrt, eds., *Images of Women in Antiquity* (Detroit, 1983) 81-91.
68. Wallace-Hadrill, A. "Engendering the Roman House," in D.E.E. Kleiner and S.B. Matheson, eds., *I Claudia: Women in Ancient Rome* (Austin, 1996) 104-15.
69. Walter-Καρούδη Ε., *Το Ελληνικό Σπίτι*, Αθήνα 1996
70. Westgate, R. "Greek Mosaics in their Architectural and Social Context," *BICS* 42 (1997-1998) 93-116.
71. Whitley James *Style and society in Dark Age Greece*, Cambridge U.P. 1991
72. Whitley James, *The Archaeology of Ancient Greece*, Cambridge U.P. 2001
73. Wiegand Theodor und Hans Schrader, *Priene*, Berlin 1904
74. Wolpert, A. "Lysias 1 and the Politics of the Oikos," *CJ* 96 (2001) 415-24.
75. Wycherley, R.E. *How the Greeks Built Cities*. 2d ed. London, 1962. [Chapter 7]
76. Wycherley, R.E. *The Stones of Athens*. Princeton, 1978. [Chapter 10, p. 237]
77. Zohary D., Hopf, *Domestication of Plants in the Old World*, Oxford 1988
78. Αδάμ-Βελένη Π., Πέτρες 1995, η συνοικία της κρήνης, *ΑΕΜΘ* 9, 1995, σελ. 15-23
79. Αδάμ-Βελένη Π., Πέτρες Φλώρινας, Δώδεκα χρόνια ανασκαφής, *ΑΕΜΘ* 10Α, 1996, 1-16
80. Ανδρονικου Μ., Χ. Μακαρόνα, Ν. Μουτσόπουλου, Γ. Μπακαλάκη, *Το ανάκτορο της Βεργίνας*, Αθήναι 1961
81. Βελένης Γ., Νεότερες έρευνες στα ελληνοιστικά σπίτια των Πετρών, *ΑΕΜΘ* 1, 1987, 9-22
82. Βελένης Γ., Π. Αδάμ-Βελένη, Η ελληνοιστική πόλη των Πετρών, *Ανασκαφικές παρατηρήσεις*, *ΑΕΜΘ* 2, 1988, 5-17
83. Μακαρόνας Χ.-Ε. Γιούρη, *Οι οικίες αρπαγής της Ελένης και Διονύσου της Πέλλας*, Αθήναι 1989
84. Ορλάνδος Α., *Τα υλικά δομής των αρχαίων Ελλήνων*, Αθήναι 1959-1960
85. Σταυρόπουλος Φ.Δ., *Ιερατική Οικία εν Ζωστήρι Αττικής*, ΑΕ 1938.
86. Τσιγαρίδα Ε.Μπ. , *Ελληνοιστικό σπίτι στη Βεργίνα*, 1992, *ΑΕΜΘ* 6, 1992, 85-91
87. Πουλάκη Εφη, *Οίκος-Οικία-Οικονομία και Οικολογία*, Εκδόσεις Μάτι [υπό έκδοση]
88. Φωκά Ιωάννα -Πάνος Βαλαβάνης, *Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία*, Κέδρος 1992

Γ: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΖΩΗ&ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. *Agriculture in Ancient Greece*, Berit Wells ed., *Proceedings of the Seventh International Symposium at the Swedish Institute at Athens*, 16-17 May, 1990, Stockholm 1992
2. Ault, B.A. "Koprones and Oil Presses at Halieis: Interactions of Town and Country and the Integration of Domestic and Regional Economies," *Hesperia* 68.4 (1999) 549-73.
3. Bryer Anthony, *Byzantine Agricultural Implements: the Evidence of Medieval Illustrations of Hesiod's Work and Days*, *BSA* 81, 1986, 45-79.
4. Boardman J., *Delphinion in Chios – The Farmhouse Excavations*, *BSA*, 51, London, 51, 1956.
5. Burford, A. *Land and Labor in the Greek World*. Baltimore, 1993.
6. Burford-Cooper, A. "The Family Farm in Greece," *CJ* 73 (1977) 162-75.
7. Cooper, Alison Burford, *The Family Farm in Greece*, *The Classical Journal* 73 no 1 [1977] p. 162
8. Dufkova Marie-Jan Pecirka, *Excavations of Farms and Farmhouses in the Chora of Chersoneso in the Crimea*, *Eirene* VIII, Praha 1970, 123.
9. Finley M.I., ed. , *Problemes de la terre en Grece ancienne*, Paris 1973.,
10. Forbes, R.J. *Studies in Ancient Technology*, vol. 6. Leiden, 1964.
11. Foxhall, L. "The Control of the Attic Landscape," in B. Wells, ed., *Agriculture in Ancient Greece*, *Proceedings of the Seventh International Symposium at the Swedish Institute at Athens*, 16-17 May, 1990, Stockholm 1992 155-59.

12. Gallant, T.W. *Risk and Survival in Ancient Greece: Reconstructing the Rural Domestic Economy*. Stanford, 1991.
13. Gallant, T.W., *Agricultural systems, land tenure, and the reforms of Solon*, BSA 77, 1982, 111
14. Goette, H.R., *Αγρόκτημα κλασσικών χρόνων στην Σούριζα [Λαυρεωτική]*, Structures Rurales et Societes Antiques, 1992, 133.
15. Halstead P. and Glynis Jones, *Agrarian Ecology in the Greek Islands*, JHS 1989, 41-55
16. Halstead P., *Traditional and Ancient Rural Economy*, JHS, 1987, 77-87
17. Jones, J.E. "A Country House in Attica," *Archaeology* 16 (1963) 276-83.
18. Jones, J.E. "Town and Country Houses of Attica in Classical Times," in *Thorikos and the Laurion in Archaic and Classical Times*, *Miscellanea Graeca I* (Ghent, 1975) 63-141.
19. Jones, J.E. , A.J. Graham, and L.H. Sackett, " An Attic Country House Below the Cave of Pan at Vari," BSA 68 (1973) 355-452.
20. Jones, J.E., L.H. Sackett, and A.J. Graham. "The Dema House in Attica," BSA 57 (1962) 75-114.
21. Kent, John Harvey, *The Temple Estates o Delos, Rheneia and Mykonos*, *Hesperia* 1948, 289 ff.
22. Lambrinouidakis V., *Ancient Farmhouses on Mount Aipos, Chios-Aconference*, 1986, 302
23. Lawall, Mark L. "Bolsals, Mendean amphoras, and the date of the Porticello shipwreck" *IJNA* 27.2 (1998) 16-23
24. Lohmann Hans, *Agriculture and Country Life in Classical Attica*, *Agriculture in Ancient Greece*, Berit Wells ed., *Proceedings of the Seventh International Symposium at the Swedish Institute at Athens*, 16-17 May, 1990, Stockholm 1992, 29
25. Lohmann Hans, *Αγρόκτημα με πύργο κλασσικής εποχής στην περιοχή Θυμάρι*, AAA 1989, 189.
26. Osborne Robin, *Buildings and Residence on the Land in Classical and Hellenistic Greece*, BSA 80, 1985, 119-12
27. Osborne Robin, *Classical Landscape with Figures*, George Philip 1987
28. Osborne Robin, *Is it a Farm;*, in *Agriculture in Ancient Greece*, Berit Wells ed., *Proceedings of the Seventh International Symposium at the Swedish Institute at Athens*, 16-17 May, 1990, Stockholm 1992, 21.
29. Osborne Robin, *Pride and prejudice, sense ad subsistence: exchange and society in the Greek city*, in *City and Country in the Ancient World*, Rich J. and Wallace-Hadrill eds., Routledge 1991, 119 ff.
30. Pecirka Jan, *Homestead farms in Classical and Hellenistic Hellas*, in *Problemes de la terre en Grece ancienne*, Paris 1973 , ed. Finley M.I., 113
31. Watrous Livingston Vance, *An Attic Farm near Laurion*, *Hesperia Suppl. XIX*, 1982
- Rackham, Oliver. "Ecology and pseudo-ecology: the example of ancient Greece, in *Human Landscapes in Classical Antiquity*, Routledge 1996,16-43.
32. Rich John, Wallace-Hadrill, A., eds., *City and Country in the Ancient World*, Routledge 1991.
33. Saprykin, Sergei J., *Ancient Farms and Land-Plots on the Khora of Chersonesos Taurike*, Amsterdam, 1994.
34. Singer Charles, E.J. Holmyard, A.R. Hall and Trevor I. Williams, eds, *A History of Technology, The Mediterranean Civilizations and the Middle Ages*, Oxford at the Clarendon Press, 1979 [repr.]
35. Thompson, H.A., *Activities in the Athenian Agora: 1958*, *Hesperia* 1959, 98 ff.
36. Thompson, H.A., and R.E. Wycherley. *The Agora of Athens: The History, Shape, and Uses of an Ancient City Center*. Princeton, 1972. [= Agora XIV] [pp. 173-203]
37. , 193.

38. Wells Berit, ed., *Agriculture in Ancient Greece*, Proceedings of the Seventh International Symposium at the Swedish Institute at Athens, 16-17 May, 1990, Stockholm 1992
39. Yntema Douwe, *Greeks, Natives and Farmsteads in South-eastern Italy*, in: *De Agricultura. In memoriam Pieter Willem de Neeve (1945-1990)* (eds. H. Sancisi-Weerdenburg et al.), Amsterdam, 78-97.
40. Yoshiyuki Suto, *Isolated Farms in Classical Attica*, *Kodai* 3, 1992, 1
41. Young, Rodney S., *An Industrial District of Ancient Athens*, *Hesperia*, 20, 1951, 187
42. Young, John H., *Studies in South Attica, Country Estates at Sounion*, *Hesperia* 25, 1956, p. 124
43. Bakhuizen, S.C. [1975] *Social ecology of the ancient Greek world*, *Antiquite Classique* 44, 211, 18
44. Bell, M./Limbrej, S. [1982] *Archaeological Aspects of Woodland Ecology*, Oxford
45. Bodson, L. *Attitudes toward animals in Greco-Roman Antiquity*, *International Journal for the Study of Animal Problems* 4 [1983], 312-20
46. Boyd, Th. D. Jameson, M>H> *Urban and rural land division in Ancient Greece*, *Hesperia* 50 [1981] 327-42
47. Burford Cooper, A. *The family farm in Greece*, *CJ* 73, [1977/8] 162-75
48. Finley, M.I. *The alienability of land in ancient Greece: a point of view*, *Eirene* 7, 1968b 25-32
49. White, K.D. *Agricultural implements of the Roman Wrld*, Cambridge . [1967b]
50. White, K.D. *Country life in Classical times*, London [1977]
51. White K.D., *Greek and Roman Technology*, Thames and Hudson, 1984
52. Πετρόπουλος Μ., *Αγροικίες Πατραϊκής*, *Structures Rurales et Societes Antiques*, 1992, 405.
53. Σταϊνχάουερ Γιώργος, *Παρατηρήσεις στην οικιστική μορφή των αττικών δήμων*, *The Archaeology of Athens and Attica under the Democracy*, eds. W.D.E. Coulson, O. Palagia, T.L. Shear Jr., H.A. Shapiro, F. J. Frost, *Oxbow Monograph* 37, 1994, 175.
54. Τζαναβάρη Κ.-Κ. Φίλης, *Αγροτικές εγκαταστάσεις στη χώρα της αρχαίας Λητής*, *ΑΕΜΘ* 14, 2000, *ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ* 2002, 153-168.

Δ: ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ-ΟΙΝΟΠΟΙΑ

1. Amouretti M.C. et Brun J.P., eds, *Oil and Wine Production in the Mediterranean Area*, *BCH Suppl.* XXVI, 1993
2. Arthur, Paul; Williams, David "Campanian wine, Roman Britain and the Third century A.D." *JRA* 5 (1992) 250
3. Billard R., *La Vigne dans l' Antiquite*, Laffette Reprints, 1997
4. Bowie, A.M. "Thinking with drinking: wine and the symposium in Aristophanes" *JHS* 117 (1997) 1-21
5. Carington Smith, Jill "A late hellenistic wine press at Knossos (with an appendix by Sheilagh Wall)" *ABSA* 89 (1994) 359-376
6. Dalby, Andrew "Topikos Oinos: the named wines of Old Comedy" in Harvery, David; Wilkins, John (eds) *The Rivals of Aristophanes: Studies in Athenian Old Comedy* (Swansea 2000) 397-406
7. Daniel, R.W. "Neither Do They Put New Wine in Old Skins" *ZPE* 101 (1994) 61-66
8. Dunbabin, Katherine M.D. "Wine and Water at the Roman convivium" *JRA* 6 (1993) 116-141
9. Fentress, E. "Villas, wine and kilns: the landscape of Jerba in the late Hellenistic period" *JRA* 14.1 (2001) 249-268
10. Hamilakis, Yannis "Food technologies/Technologies of the Body: The Social Context of Wine and Oil Production and Consumption in Bronze Age Crete" *WorldArch* 31.1 (1999) 38-54

11. Hamilakis, Yannis "Wine, Oil and the Dialectics of Power in Bronze Age Crete: A Review of the Evidence" *OJA* 15.1 (1996) 1
12. Immerwahr, Henry R. "New Wine in Ancient Wineskins: The Evidence from Attic Vases" *Hesperia* 61.1 (1992) 121
13. Marangou, Antigone "Wine in the Cretan Economy" in Chaniotis, A. (ed) *From Minoan Farmers and Roman Traders: Sidelights on the economy of ancient Crete. Heidelberger althistorische Beiträge und epigraphische Studien* 29 (Stuttgart 1999) 269-278
14. Mayerson, Ph. "The Meaning and Function of lenos and Related Features in the Production of Wine" *ZPE* 131 (2000) 161-165
15. Mayerson, Philip "An Additional Note on Ascalon Wine (P. Oxy. 1384)" *IEJ* 45.2/3 (1995) 190
16. Mayerson, Philip "Sekomata: Measure of Wine, Not Jars" *BASP* 38.1/4 (2001) 97
17. Mayerson, Philip "The Use of Ascalon Wine in the Medical Writers of the Fourth to the Seventh Centuries" *IEJ* 43.2/3 (1993) 169
18. Mayerson, Philip "Transactions Involving gleukos/moustos: Must or Wine; Or Must Wine;" *BASP* 36.1-4 (1999) 123
19. McGovern P.E. S.J. Fleming, S.H. Katz, eds. , *The Origins and Ancient History of Wine*, Gordon and Breach Publishers, 1996, όπου εκτενής βιβλιογραφία
20. McGovern, Patrick E. "Research Notes. Searching for the Beginnings of Winemaking [in the Caucasus]" *Expedition* 41.1 (1999) 4-5
21. McGovern, Patrick E. "Wine's Prehistory" *Archaeology* 51.4 (1998) 32-34
22. Prickett, J.L. *A Scientific and technological Study of Topics Associated with the Grape in Greek and Roman Antiquity*, diss. Univ. of Kentucky [1980]
23. Rausing, Gad "The wheeled cauldrons and the wine" *Antiquity* 71.274 (1997) 994
24. Robertson, Noel "Athens' Festival of the New Wine" *HSPH* 95 (1993) 197
25. Rossiter, J.J. "Pressing issues: wine- and oil-production" *JRA* 11 (1998) 597-602
26. Salviat, F. "Vignes et vins anciens de Maronée à Mendé" in *Mémoire de D. Lazarides. Recherches franco-helléniques* 1. (Thessalonika 1990) 457-476
27. Sparkes, B.A., *Treading the grapes*, *BABesch* 51, 47-63
28. Sztetyllo Z., *Production and commerce du vin a Mirmekion a l' epoque hellenistique*, *Etude et Travaux* IV, Warszawa 1970.
29. Αμπελοινική ιστορία στο χώρο της Μακεδονίας και της Θράκης, Ε Τριήμερο Εργασίας, Νάουσα, 17-19 Σεπτεμβρίου 1993, Πολ. Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1998
30. Ζωγράφου Δ., *Ιστορία της Ελληνικής Γεωργίας*, Αθήνα 1989 [επανέκδοση]
31. *Ιστορία του Ελληνικού κρασιού*, Τριήμερο Εργασίας, Σαντορίνη, 7-9 Σεπτεμβρίου 1990, ΕΤΒΑ 1992,
32. Κισσοπούλου Δημ. , *Η Οινολογία των αρχαίων*, *Χημικά Χρονικά*,
33. Κισσοπούλου, Δημ. *Η Οινολογία των αρχαίων*, *Χημικά Χρονικά*, 1947-1950
34. Λιλιμπάκη-Ακαμάτη Μ., Πέλλα: Στοιχεία "Γεωργικής Τέχνης" *ΑΕΜΘ* 2 , 1988, 91-99.
35. Λογοθέτου Β., *Αμπελογραφία και Αμπελογραφικά μέθοδοι*, Θεσσαλονίκη 1957
36. Λογοθέτου, Β. , *Αι Αυτοφυείς Αμπελοι*, *Επετηρίς της Γεωπονικής και Δασολογικής Σχολής ΑΠΘ*, Θεσσαλονίκη 1962
37. Λογοθέτου, Β. *Γνώσεις επί της αμπελο-οινικής εξελίξεως στη βόρεια Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου*, Θεσσαλονίκη
38. Λογοθέτου, Β. *Η εξέλιξις της αμπέλου και της αμπελοουργίας εις την Ελλάδα κατά τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής*, Θεσσαλονίκη 1970
39. Πουλάκη Εφη, *Αμπελος παυσίλυπος*, Εκδόσεις Μάτι, [στο τυπογραφείο]
40. Πουλάκη Εφη, *Εκεί, το Δίκαιο του Βάκχου οργιάζει*, Εκδόσεις Μάτι [στο τυπογραφείο]
41. Πουλάκη Εφη, *Οίνος Αρίστων*, Εκδόσεις Μάτι [στο τυπογραφείο]

E: ΕΜΠΟΡΙΟ-ΑΜΦΟΡΕΙΣ

1. Brashinskii, I.B. "Amphoras of Mende [Amfory mendi]" in *Artistic Culture and Archaeology of the Ancient World: Collection in Memory of B.V. Farmakovskii [Khudozhestvennaia kul'tura i arkheologiia antichnogo mira: sbornik pamiati B.V. Farmakovskogo]* (Moscow AN 1976)
2. Brashinskii, I.B. "From the History of Trade between the North Black Sea Area and Mende in the V--IV Centuries BC (According to the Amphora Stamps) [Iz istorii torgovli Severnogo Prichernomor'ia s Mendoi v V--IV vv do n.e. (po amfornym kleimam)]" *NE* 3 (1963) 45--48
3. Brashinskii, I.B. "Greek-Barbarian Economic and Cultural Relations on the Lower Don in the 5th to 3rd cent BC" Abstracts of reports for the scientific conference *Ancient cities of the North Black Sea area and the barbarian world* (Leningrad 1973)
4. Blanck H., 1978 , *Der Schiffsfund von der Secca di Capistello bei Lipari. Mitteilungen des Deutschen Archaologischen Instituts, Romisch Abteilung 85. Mainz am Rhein.*[lipari roman wreck.secca di capistello]
5. Corbett, P. "Attic Pottery of the Late Fifth Century from the Athenian Agora" *Hesperia* 18 (1949) 36
6. Doulguri-Intzessiloglou, A.; Garlan Y. "Vin et amphores de Piparthis et d'Ikos" *BCH* 14 (1990) 361-389
7. Eiseman, Cynthia Jones "Amphoras from the Porticello Shipwreck (Calabria)" *IJNA* 2.1 (1973) 13-23
8. Eiseman, Cynthia Jones; Ridgway, Brunilde Sismondo *The Porticello Shipwreck: A Mediterranean Merchant Vessel of 415-385 B.C. Nautical archaeology series 2* (Texas 1987)
9. Frey D.A. & Hentschel F.D. & Keith D.H., 1978 , *Deepwater archaeology. The Capistello wreck excavation, Lipari, Aeolian Islands. IJNA, 7.4: 279-300.*[capistello wreck.submersibles.lipari submersible used at]
10. Garlan, Y. "Greek amphorae and trade" in P. Garnsey; K. Hopkins; C.R. Whittaker (eds), *Trade in the ancient economy.* (London 1983) 27--35
11. Grace V., *Stamped amphoras found in 1931-1932, Hesperia* 3, 1934,
12. Grace, Virginia R. "Ancient Cemetery and Road at Lenormant Street" *AEph* (1968) 44-48
13. Grace, Virginia R. "Appendix: The Study of Ancient Wine Jars 1956-1957" *America School of Classical Studies at Athens, 76th Annual Report, 1956-1957* (Princeton 1957) 46--47
14. Grace, Virginia R. "Notes on the Amphoras from the Koroni Peninsula" *Hesperia* 32 (1963) 319--334
15. Grace, Virginia R. "Stamped Amphora Handles Found in 1931-1932" *Hesperia* 3 (1934) 197-300
16. Grace, Virginia R. "Stamped Amphora Handles" in C.G. Boulter, "Graves in Lenormant Street, Athens" *Hesperia* 32 (1963) 136--137
17. Grace, Virginia R. "Stamped wine jar fragments" in "Small Objects from the Pnyx: II" *Hesperia Supp* 10 (1956) 113--189
18. Grace, Virginia R. "Standard Pottery Containers of the Ancient Greek World" in *Commemorative Studies in Honor of Theodore Leslie Shear, Hesperia Supp* 8 (1949) 175-189
19. Grace, Virginia R. "The Commercial Amphoras" in 'The Antikythera Shipwreck Reconsidered', *TAPA NS* 55.3 (1965) 5--17
20. Grace, Virginia R. "The Die Used for Amphora Stamps" *Hesperia* 4.3 (1935) 422-429
21. Grace, Virginia R. "The Eponyms Named on Rhodian Amphora Stamps" *Hesperia* 22.2 (1953) 116-128
22. Grace, Virginia R. "The Middle Stoa dated by Amphora Stamps" *Hesperia* 54.1 (1985) 1--54
23. Grace, Virginia R. "Timbres amphoriques trouvés à Dilos" *BCH* 76.2 (1952) 514-540

24. Grace, Virginia R. "Wine Jars" in Boulter, C.G., 'Pottery of the Mid-Fifth Century from a Well in the Athenian Agora', *Hesperia* 22 (1953) 101--110
25. Koehler, C.G. "Handling of Greek Container Amphoras" in *Recherches sur les amphores grecques* (Athens 1986) 49-67
26. Koehler, C.G. "Transport Amphoras as Evidence for Trade" *Archaeological News* VIII,2/3 (1979) 449--458
27. Lawall, Mark L. "Bolsals, Mendeian amphoras, and the date of the Porticello shipwreck" *IJNA* 27.2 (1998) 16-23
28. Lund, John "Rhodian Amphorae in Rhodes and Alexandria as Evidence of Trade" in *Hellenistic Rhodes* (1999) 187-204
29. Mayerson, Ph. "Jar Stoppers and the Sealing of Winejars" *ZPE* 136 (2001) 217-220
30. Meiggs, R. "Pitch" Appendix 7 in *Trees and Timber in the Ancient Mediterranean World* (Oxford 1982)
31. Papadopoulos, John K.; Paspalas, Stavros A. "Mendaian as Chalkidian Wine" *Hesperia* 68.2 (1999) 161-188
32. Parker, A.J. "Cargoes, Containers and Storage: the Ancient Mediterranean" *IJNA* 21.2 (1992) 89
33. Picon, M. "Origines d'amphores du groupe dit Solocho II, trouvées en Russie" *BCH* 114 (1990) 390-393
34. Salviat, F. "Vignes et vins anciens de Maronie ü Mendi" in *Memoire de D. Lazarides. Recherches franco-helléniques 1.* (Thessalonika 1990) 457-476
35. Vasilenko, B.A. *Ceramic Stamps from Ancient Settlements on the Banks of Dnester Estuary as a Source for the Study of the Trade Relations of the North-West Black Sea Area with the Greek World (V--III c. BC)* [Keramicheskie kleima iz antichnykh poselenii na poberezh'e Dnestrovskogo limana kak istochnik dlia izucheniia torgovykh svyazei Severo-Zapadnogo Prichernomor'ia s grecheskim mirom (V--III vv. do n.e.)] PhD (kandidat) Diss. (Moscow 1972)
36. Wallace, M.B. "Texts, Amphoras, Coins, Standards and Trade" *AncW* 10 (1984) 11--14
37. Whitbread I.K. *Greek transport amphorae, a petrological study*, 1995
38. Whitbread, I.K. "The Application of Ceramic Petrology to the Study of Ancient Greek Amphorae" in *Recherches sur les amphores grecques* (Athens 1986) 95-101
39. Whitbread, I.K. *Greek transport amphorae. A petrological and archaeological study* Fitch laboratory occasional papers 4. (Oxford 1995)
40. Whittaker, C.R. *Land, City and Trade in the Roman Empire Variorum* (1993)
41. Whittaker, Dick "Amphorae and Trade" in *Anfore romane e storia economica* (Rome 1989) 537--539
42. Will, E.L. "The Ancient Commercial Amphoras" *Archaeology* 30 (1977) 264--270
43. Καντζιά Χ., Κεραμικό εργαστήριο αμφορέων από την Κω, Δ' επιστημονική συνάντηση για την ελληνιστική κεραμική, τύπος Κω II.

Z: APXAIΟΒΟΤΑΝΟΛΟΓΙΑ

1. 1971. Recent finds of *Vitis* from Neolithic contexts in SouthEast Europe. *Acta Museorum Agriculturae*, vol. VI, part 1-2
2. 1984. Interpretation of archaeological plant remains: the application from ethnographic models from Turkey. In W. van Zeist and W.A Casparie (eds.) *Plants and Ancient Man*, Rotterdam/Balkena/Boston, 1984.
3. 1984b. The LMII plant remains. Appendix1. In M.R.Popham, *The unexplored Mansion at Knossos*. *Annual of the British School of Archaeology in Athens*, suppl. Vol 17
4. 1986. Crop Storage at Assiros. *Scientific American* 254,3
5. Admiralty, 1945. *Greece*, 3: Regional Geography. Adnover.

6. Berggen, G.1981. Atlas of seeds and small fruits of Northwest European plant species. Swedish Museum of Natural History, Stockholm.
7. Boardman, S and Jones, G. 1990. Experiments on the effects of charring on cereal plant components. *Journal of Archaeological Science*, 17
8. Bottema, S. 1984. The composition of modern charred assemblages. In W. van Zeist and W.A Casparie(eds.) *Plants and ancient man*. Rotterdam:Balkena
9. Dennell, R.W 1976.The Economic Importance of Plant Resource Represented on Archaeological Sites. *Journal of archaeological Science*, 1976, 3.
10. Forbes, H.A 1976.We have a little of everything. The ecological basis of some agricultural practices in Methana, Trizinia. *Annals of New York Academy of Sciences*, 268
11. French, D.H 1970.An experiment in water sieving. *Anatolian Studies*, vol XC
12. Gilman,A 1981The Development of Social Stratification in Bronze Age Europe. *Current Anthropology*, vol.22, No.1
13. Hamilakis, Y. 1996. Wine, oil and the dialectics of power in Bronze Age Crete: a review of the evidence. *Oxford Journal of Archaeology*
14. Hansen, J. 1988. Agriculture in the prehistoric Aegean: Data versus speculation. *American Journal of Archaeology*, 92.
15. Hillman, G.1981. Reconstructing crop husbandry practices from charred remains of crops. In Mercer, R (ed). *Farming Practice in British Prehistory*. Edinburgh University Press.
16. Hodkinson, S. 1988.Animal husbandry in the Greek polis. In Whittanger, CR(ed), *Pastoral Economies in Classical Antiquity*. PCPS, suppl., vol 14
17. Jones,G.1984a.Interpretation of archaeological plant remains:ethnographic models from Greece. In W. van Zeist. *Plants and ancient man* Rotterdam/Balkena/Boston, 1984.
18. Kroll, H.J. 1983. Kastanas. 1975-1979. *Prahistorische Archaologie in Sudosteuroopa*, Band 2. Verlag Volker Spiess, Berlin.
19. Mangafa, M & Kotsakis, K.1996. A new method for the identification of wild and cultivated charred grape seeds. In *Journal of Archaeological Science*, 23
20. Renfrew, J.1973.Paleoethnobotany. The prehistoric food plants of the Near East and Europe. *Studies in Prehistory*. John Coles, London
21. Sigaut, F 1988. A method for identifying grain storage techniques and its application for European agricultural history. *Tools and Tillage*, 6
22. Smith, H & Jones, G.E.M 1990. Identifying charred grape seeds. *Journal of Archaeological Science*, 17.1990
23. Π. Βελένη-Αδάμ & Μ. Μαγκαφά, Όσσα 1992. Η κεραμική του οικισμού και τα αρχαιοβοτανικά κατάλοιπα, *ΑΕΜΘ* 6,1992.

Γ. Χρονολόγιο

Νεολιθική εποχή:

Εγκατάσταση οργανωμένων κοινωνιών στις περιοχές Κολυνδρού, Κουντουριώτισας, Μακρύγιαλου, Πλαταμώνα, Σεβαστής.

3η-2η χιλιετία (Πρώιμη Μέση, Ύστερη εποχή χαλκού) Ανάπτυξη των περιοχών Αγίου Δημητρίου, Κίτρους, Κορινού, Μακρύγιαλου, Λεπτοκαριάς, Πλαταμώνα.

11ος-8ος αι. πΧ (Πρώιμη Εποχή Σιδήρου)

Δίον, Ηράκλειον, Λεϊβηθρα, Λουλούδια Κίτρους, Πέτρα, Πύδνα, Ίδρυση της αποικίας των Ερετριέων στη Μεθώνη.

Όμηρος

ΗΣίοδος

7ος-6ος αι.

Αρχαϊκή εποχή. Μαρτυρημένες φάσεις: Ηράκλειον, Λεϊβηθρα, Πύδνα, Μεθώνη.

5ος-4ος αι:

Κλασσική εποχή.

5ος-

Μαρτυρημένες φάσεις: Πύδνα, Μεθώνη, Λεϊβηθρα, Ηράκλειον, Δίον, Λουλούδια Κίτρους

Αλέξανδρος Α 498-454 πΧ:

498-454πΧ:

Επέκταση της Πύδνας.

480 πχ.

Ελληνική φρουρά στα Τέμπη.

Εισβολή του Ξέρξη από την Πιερία στην Περραιβία.

Περδίκκας Β: 448-413 π.Χ.

432 πΧ:

Ο Περδίκκας, σύμμαχος ως τότε των Αθηναίων, συντάσσεται με τους εχθρούς της Αθήνας. Προτρέπει σε αποστασία την Χαλκιδική. Αποτυχημένη πολιορκία της Πύδνας από τους Αθηναίους.

430-429 πΧ:

Οι Αθηναίοι καταλαμβάνουν το Ηράκλειο.

424 πΧ:

Ο Βρασίδης παρακάμπτει τον παραθαλάσσιο δρόμο δίπλα από το Ηράκλειο και φτάνει στο Δίον από το πέρασμα Αγίου Δημητρίου-Πέτρας.

423 πΧ:

120 Μεθωναίοι σύμμαχοι των Αθηναίων κατά του Βρασίδα στην Χαλκιδική.

415 πΧ:

Οι Αθηναίοι χρησιμοποιούν την Μεθώνη ως ορμητήριο κατά του Περδίκκου.

Αρχέλαος 413-399 πΧ:

413-399 πΧ:

Ίδρυση των Ολυμπίων στο Δίον

411 πΧ:

Η αθηναϊκή στρατιά της Σάμου εφοδιάζεται από τον Αρχέλαο με κουπιά, στάρι και χαλκό στο λιμάνι της Πύδνας. Ο αθηναϊκός στόλος εφοδιάζεται από τον Αρχέλαο με κουπιά, ξυλεία και "χούλας" στην Πύδνα. Ο Αρχέλαος και οι

απόγονοί του χαρακτηρίζονται Πρόξενοι και ευεργέτες. Το ψήφισμα στην Ακρόπολη. Αποστασία της Πύδνας.

410 πΧ: Υστερα από μακρόχρονη πολιορκία [στην αρχή και με και τον στόλο των Αθηναίων] η Πύδνα παραδίδεται στον Αρχέλαο. Οι κάτοικοι υποχρεώνονται να μετακινηθούν 4 χιλιόμετρα στο εσωτερικό.

4ος αι:

μαρτυρημένες φάσεις: Πύδνας, Μεθώνης, Δίου, Λειβήθρων, Ηράκλειου-Πλαταμώνος. Παλαιοκαταχά, Λουλούδια Κίτρους

399 πΧ:

Πεθαίνει ο Αρχέλαος. Περίοδος αναστατώσεων και ανασφάλειας στη Μακεδονία.

394 πΧ:

Η Πύδνα αυτονομείται, κόβει νομίσματα.

364 πΧ: Ο Τιμόθεος καταλαμβάνει την Πύδνα που διατηρεί την αυτονομία της υπό αθηναϊκό έλεγχο.

359πΧ:

Φτάνει στη Μεθώνη ο αθηναϊκός στόλος προκειμένου να βοηθήσει έναν από τους διεκδικητές του θρόνου.

Φίλιππος 359-336

357 πΧ:

Η Πύδνα καταλαμβάνεται από τον Φίλιππο. Εξανδραποδίζονται ή μετοικούν οι κάτοικοι. Η Μεθώνη δεν υποτάσσεται.

353 πΧ:

Μετά από επίμονη πολιορκία η Μεθώνη κατασκάπτεται ολοκληρωτικά από τον Φίλιππο.

348 πΧ:

Άλωσις της Ολύνθου από τον Φίλιππο. Πανηγυρικά επινίκια και θυσίες στο Δίον. Συνέδριο της Κορίνθου.

338 πΧ: Μάχη της Χαιρώνειας. Πανηγυρικά επινίκια και θυσίες στο Δίον από τον Φίλιππο και τον Αλέξανδρο.

336 πΧ:

Δολοφονία του Φιλίππου.

Αλέξανδρος 336- 323 πΧ

335 πΧ:

Πανηγυρικά επινίκια και θυσίες στο Δίον από τον Αλέξανδρο μετά τη μάχη της Θήβας, λίγους μήνες πριν από την εκστρατεία της Ασίας.

323 πΧ:

Θάνατος του Αλέξανδρου

Ελληνιστική Εποχή-Ρωμαϊκή Δημοκρατία

μαρτυρημένες φάσεις πόλεων: Πύδνας, Δίου, Λειβήθρων, Ηράκλειου-Πλαταμώνος, Φίλας, Αιγίνιου, Πέτρας.

Παλαιοκαταχάς

Λουλούδια Κίτρους

Κορυνός

Εγκαταστάσεις μεταξύ Φίλας - Πλαταμώνος και Πλαταμώνος-Ηρακλείου

319 πΧ:

Πεθαίνει ο Αντίπατρος.

317 πΧ:

Η Ολυμπιάδα επιστρέφει από τη Μολοσσία όπου είχε καταφύγει φοβούμενη τον Αντίπατρο και τον Κάσσανδρο. Νίκη κατά των εχθρών της. Σφαγιάζει τους αντιπάλους της.

316 πΧ:

Επιστρέφει από τη νότια Ελλάδα ο Κάσσανδρος. Η Ολυμπιάδα καταφεύγει στην Πύδνα. Πολιορκία της Πύδνας από τον Κάσσανδρο. Οι στρατιώτες της αυτομολούν στον Κάσσανδρο. Μετά από αποτυχημένη προσπάθεια να αποδράσει, η Ολυμπιάδα παραδίδεται και δολοφονείται. Η Πύδνα ναυτική βάση του Κασσάνδρου από όπου εφοδιάζει τους συμμάχους του Πτολεμαίο, Σέλευκο και Λυσίμαχο. Ίδρυση της Θεσσαλονίκης από τον Κάσσανδρο.

310-306 πΧ:

Δολοφονία του Αλέξανδρου Δ και του ετεροθαλούς αδελφού του Ηρακλή από τον Κάσσανδρο.

Κάσσανδρος 306-297 πΧ.

301 πΧ: Ο στόλος της Πύδνας καταναυμαχείται στα παράλια της Μ. Ασίας από τον ναύαρχο του Αντιγόνου Μύδια.

3ος αι.- 297 πΧ:

Θάνατος του Κάσσανδρου και του γιου του Φίλιππου Δ 4 μήνες αργότερα. Συμβασιλεία των υιών του Κασσάνδρου Αντίπατρου και Αλέξανδρου 297-294

294 πΧ:

Ο Αντίπατρος δολοφονεί τη Θεσσαλονίκη και διώχνει τον αδελφό του Αλέξανδρο που ζητά τη βοήθεια του Δημ. Πολιορκητή και του Πύρρο. Ο Πύρρος ανακτά μακεδονικά εδάφη. Συνάντηση Δημητρίου και Αλέξανδρου στο Δίον. Δολοφονία του Αλέξανδρου.

Δημήτριος Πολιορκητής 294-287 πΧ.**287 πΧ:**

Στόλος του Πτολεμαίου στο Αιγαίο. Ο Λυσίμαχος εισβάλλει από τη Θράκη και καταλαμβάνει την Αμφίπολη. Ο Πύρρος φτάνει ως την Βέροια. Ο Δημήτριος καταφεύγει στην Κασσάνδρεια όπου αυτοκτονεί η γυναίκα του Φίλα.

Χωρισμός του βασιλείου ανάμεσα στον Πύρρο και τον Λυσίμαχο 287-285 πΧ.

"Τα χρόνια του χάους" 285-277-6 πΧ.

280-279 πΧ.

Αρχίζουν επιδρομές των Γαλατών.

Αντίγονος Γονατάς 276-239 πΧ.**274 πΧ:**

Ο Πύρρος καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας εκτός των παραλιών.

272 πΧ.

Βάσεις του Αντιγόνου στην ακτή. Ανακαταλαμβάνει τη Μακεδονία.

239πΧ:

Θάνατος του Αντιγόνου Γονατά

Δημήτριος Β 239-229**239-229 πΧ:**

Ίδρυση της Φίλας [7,5 χμ. από το Ηράκλειο. Της δίνει το όνομα της μητέρας του Αντιγόνου Γονατά [συζύγου Δημητρίου Πολιορκητού] Φίλας.

229 πΧ:

Θάνατος του Δημητρίου Β
Αντίγονος Δώσων 229-221
Φίλιππος Ε 221-174

219 πΧ:

Επιδρομή των Αιτωλών με τον Σκόπα. Κατασκάπτονται τα τείχη και άλλα οικοδομήματα του Δίου. Ο Φίλιππος ανοικοδομεί τα τείχη του Δίου.

211-205:

Συμμαχία Αιτωλίας-Ρώμης

2ος αι.

197 πΧ:

Πρώτη σύγκρουση και ήττα των Μακεδόνων στις Κυνός Κεφαλές στα Φάρσαλα. Ο Φίλιππος Ε αναγκάζεται από τον ύπατο Κόιντο Φλαμινίνο να περιοριστεί βόρεια των Τεμπών. Με τη συνθήκη ο μακεδονικός στρατός περιορίζεται σε 5000 άντρες και ο στόλος σε 5 πλοία. Παραδίδονται όμηροι και αποζημίωση 1000 ταλάντων.

183 πΧ:

Καταλαμβάνεται η Πέτρα από Θεσσαλούς-Περραιβούς. Ανακαταλαμβάνεται ολόκληρο το πέραςμα μέχρι το Πύθιο.

Περσεύς 179-168

171 πΧ:

Οι ρωμαίοι εξασφαλίζουν την ουδετερότητα της νότιας Ελλάδας και εκστρατεύουν κατά της Μακεδονίας. Η Φίλα ορμητήριο του Περσέα. Μάχη Περσέα-ρωμαίων στα Τέμπη. Ο Περσέας περνάει τον χειμώνα στην Φίλα και οι Ρωμαίοι τροφοδοτούνται από τη Θεσσαλία. Ο Περσέας αφήνει στρατεύματα στη Φίλα. Επιστρέφει στη Μακεδονία αποκλείοντας τις διόδους του Ολύμπου. Επί δύο χρόνια η Φίλα αποκλείει την είσοδο των Ρωμαίων.

169 πΧ.

Ο Κόιντος Μάρκιος Φίλιππος στρατοπεδεύει μεταξύ Αζώρου και Δολίχης και προχωρά προς την Ασκουρίδα λίμνη. Ο Περσέας στρατοπεδεύει στο Δίον και ελέγχει την παραλία μέχρι τη Φίλα. Κάθοδος των ρωμαίων στην Πιερία από ορεινή οδό της Καλλιπεύκης. Στρατοπεδεύουν στα υψώματα μεταξύ Λειβήθρων και Ηρακλείου. Ο Περσέας εγκαταλείπει το Δίον, εγκαθίσταται στην Πύδνα και οι Ρωμαίοι με τον Κόιντο Μάρκιο Φίλιππο μπαίνουν στην πόλη του Δίου. Βλέποντας τον δρόμο ελεύθερο, μία μέρα δρόμος του Φίλιππου προς τον κατηφορικό ποταμό Μίτυν. Την επόμενη μέρα καταλαμβάνει τις Αγασσές. Μία μέρα δρόμος του Φίλιππου προς τον ποταμό Ασκορδο. Επιστρέφει στο Δίον και τη Φίλα. Οι Αγασσαί επιστρέφουν στον Περσέα.

Παραδίδονται τα φρούρια των Τεμπών και της Φίλας εκτός από του Ηρακλείου.

Ο ρωμαίος ύπατος αποσύρεται στην Φίλα όπου υπάρχουν εφόδια και ο Περσέας επιστρέφει στο Δίον. Στρατοπεδεύει στον Ελπειό. Πρόταση των Ρωμαίων προς το Ηράκλειο να παραδοθεί αποδεικνύεται άκαρπη. Ο ύπατος Κόιντος Μάρκος Φίλιππος στέλνει τον Ποπίλιο από την Φίλα προς το Ηράκλειο με δύο χιλιάδες οπλοφόρους. Οι στρατιώτες και ο ρωμαϊκός στόλος πολιορκούν το Ηράκλειο στο οποίο δεν έρχεται βοήθεια από τον Περσέα. Αλωση του Ηρακλείου με πολιορκητική χελώνα. Η πόλις πιθανώς δεν καταστρέφεται. Εγκαθίσταται ο ρωμαϊκός στρατός και στόλος.

168 πΧ: Αναλαμβάνει τον μακεδονικό πόλεμο ο παλαίμαχος στρατηγός [και ύπατος] Αιμίλιος Παύλος. Μετακινείται από τη Φίλα και το Ηράκλειο στη νότια όχθη του Ενιππέα. Ανοίγονται φρέατα στις υπώρειες.

Με ορμητήριο το Ηράκλειο ο Αιμίλιος Παύλος παραπαλάνει τον Περσέα και εισβάλλει στην κεντρική Πιερία από τα φυλασσόμενα Στενά της Πέτρας. Η φρουρά εγκαταλείπει τα στενά.

Μάχη της Πύδνας, στην πεδιάδα μπροστά από την πόλη. Οι δυνάμεις του Αιμίλιου Παύλου συντρίβουν τον Περσέα που διαφεύγει. Η Πύδνα λεηλατείται.

Ο Μάξιμος, γιος του Αιμίλιου, καταστρέφει τις Αγασσές και το Αιγίνιο.

Ο Περσέας φεύγει στη Σαμοθράκη. Συλλαμβάνεται και διαπομπεύεται στον ρωμαϊκό θρίαμβο της Ρώμης. Πεθαίνει στις φυλακές της Ρώμης. Αρχίζει η Ρωμαϊοκρατία στην Μακεδονία.

149 πΧ:

Επανάσταση του Ανδρίσκου. Εγκαθίσταται στρατόπεδο στην Πύδνα.

148 πΧ:

2η μάχη της Πύδνας. Ήττα του Ανδρίσκου. Η Πύδνα λεηλατείται. Μακεδονικοί θησαυροί [και του Δίου] μεταφέρονται από την Πύδνα στη Ρώμη από τον Μέτελλο. Η Μακεδονία, με διευρυμένα σύνορα, γίνεται ρωμαϊκή επαρχία.

146 πΧ:

Ήττα της επαναστατημένης Αχαϊκής Συμπολιτείας στην Κόρινθο. Η νότια Ελλάδα γίνεται ρωμαϊκή επαρχία με το όνομα Αχαΐα.

142 πΧ:

Αποτυχημένη επανάσταση Αλεξάνδρου.

1ος αι.

Σεισμός και άλλα φυσικά φαινόμενα καταστρέφουν τα Λείβηθρα που έκτοτε εγκαταλείπονται.

Δημιουργείται η ρωμαϊκή αποικία του Δίου που αποδυναμώνει τα παλιότερα αστικά κέντρα.

Ο Στράβων περιγράφει την περιοχή.

Αυτοκρατορική εποχή

μαρτυρημένες φάσεις: Πύδνας [Κίτρος], Δίου, Pudaia, Bada, Anamon, Imera, Sabatium

Ασβεστοκάμινοι στο Ηράκλειο

Παλαιοκαταχάς

Λουλούδια Κίτρος

Νεκροταφείο στον Τρίλοφο

Βροντισμένη Μηλιάς

Αδριανός Λόφου

Λατομείο στη Βρύα

Εγκαταστάσεις μεταξύ Φίλας-Ηρακλείου

1ος αι.

51 μΧ:

[Κατά την παράδοση: Άφιξη του Απόστολου Παύλου στην Μεθώνη. Ο Χριστιανισμός εγκαθίσταται στην Πιερία.]

2ος αι.

Μεγάλη ανοικοδόμηση στο Δίον.

Η Γεωγραφία του Πτολεμαίου δίνει το γεωγραφικό πλάτος και την ιστορική γεωγραφία της περιοχής.

3ος αι.

Δεύτερο μισό 3ου αι. μΧ:

Βαρβαρικές επιδρομές. Γότθοι και άλλοι λεηλατούν Θράκη, Μακεδονία και πολιορκούν τις Θεσσαλονίκη και Κασσάνδρεια.

4ος αι.

303 μΧ:

Θανάτωση του αγίου Αλεξάνδρου στην Πύδνα, παρουσία του αυτοκράτορα Μαξιμιανού.

Παλαιοχριστιανική εποχή:

μαρτυρημένες φάσεις πόλεων: Πύδνας [Κίτρους], Δίου, Πλαταμώνος ννεκροταφείο, Ευστάθιος], Mediana [Μεθώνη?] Το Δίον παύει αργότερα να αναφέρεται.

Παλαιοκαταχάς

Λουλούδια Κίτρους

Τοπόλιανη

Βροντισμένη Κάτω Μηλιάς

Παλαιοχριστιανική βασιλική στον Κολυνδρό.

Παλαιοχριστιανικά γλυπτά στη Ράχη.

4ος αι.

Ο οικισμός του Δίου περιορίζεται στο ΝΔ του τμήμα. Γίνεται έδρα επισκοπής και κατέχει την πρώτη θέση των επισκοπών της Μητρόπολης Λαρίσης.

Παλαιοχριστιανική βασιλική.

313 μΧ:

Διάταγμα της ανεξιθρησκίας

330 μΧ:

Ο Κωνσταντίνος ιδρύει στο ανατολικό τμήμα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου, τη νέα πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας Κωνσταντινούπολη.

396 μΧ:

Η περιοχή στην πορεία των Βησιγόθων του Αλάριχου προς Αθήνα.

5ος αι.

Επιδρομές Γόθων. Το δυτικό τμήμα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας καταλαμβάνεται από βαρβάρους.

Αρχές 5ου αι:

Παλαιοχριστιανική βασιλική και το πρώτο μαρτύριο της Πιερίας, ΒΑ της βασιλικής στη Βροντισμένη Κάτω Μηλιάς.

479-480 μΧ.

Πύδνα, Κύρρος, Πέλλα, Mediana [Μεθώνη?], Βέροια και Δίον παραδίδονται από τον αυτοκράτορα Ζήνωνα στους Γότθους του Θευδέριχου με αντάλλαγμα την απομάκρυνση τους από τη Θεσσαλονίκη. Το Δίον αργότερα παύει να αναφέρεται.

488 μΧ.

Οι Γότθοι κατευθύνονται προς την Ιταλία.

Βυζαντινοί και Νεότεροι Χρόνοι

6ος αι.

Η ανατολική αυτοκρατορία γίνεται ελληνική επικράτεια

Πιθανή ίδρυση της επισκοπής Κίτρους.

Παλαιοχριστιανική βασιλική στο [Νέο] Κίτρος.

Τοπογραφικό λεξικό του Ευστάθιου

6ος-10ος αιώνες:

Επιδρομές των Σλάβων.

6ος αι. μΧ-1193 μΧ.:

Ηράκλειο και Πλαταμών δεν αναφέρονται.

10ος αι.

Άγιοι Ανάργυροι στον Λόφο.

Αρχές 10ου αι: Εμφανίζεται στην ιστορία ο Κολυνδρός: 9η στην τάξη των επισκοπών που υπόκεινται στη Μητρόπολη Λαρίσης.

Αναφέρεται η Πέτρα, 7η στις επισκοπές που υπόκεινται στη μητρόπολη Θεσσαλονίκης.

11ος αι.

Ναός της Θεοτόκου στην Κουντουριώτισα.

11ος-12ος αι:

Ο Κολυνδρός 10η στην τάξη των επισκοπών που υπόκεινται στη Μητρόπολη Λαρίσης. Έκτοτε δεν αναφέρεται ως επισκοπή.

1003:

Ο Κολυνδρός στον Βασίλειο Β Βουλγαροκτόνο από τον Βούλγαρο Δημήτριο Τειχωνά.

12ος αι.

Αναφέρεται η Πέτρα [Ολύμπου?] και ως επισκοπή Σαγουδανείας ή Λαγουδανείας.

Αναφέρονται ο Πλαταμών και το Κίτρος.

Τέλη 12ου αι.: Το κατεπανίκιον Κίτρος ανήκει στο θέμα Βεροίας μολονότι το Κίτρος ανήκει εκκλησιαστικά στη Θεσσαλονίκη. Δεν υφίσταται η επισκοπική έδρα του Κολυνδρού που πιθανότατα ενσωματώθηκε στο Κίτρος.

1151:

Ίδρυση της Μονής της Πέτρας. Ίδρυση του Ναού των Εισοδίων της Θεοτόκου.

1193:

Αναφέρεται ο Πλαταμών πρώτη φορά σε βενετικό χειρόγραφο [Plathenea]

1198:

Αναφέρεται επίσκεψις Πλαταμώνος σε χρυσόβουλλο του Αλεξίου Γ με το οποίο παραχωρούνται εμπορικά προνόμια στους Βενετούς. Αναφέρεται κατεπανίκιο Κίτρος.

13ος αι.

Μαρτυρημένες φάσεις Πέτρα, Κίτρος, Πλαταμών, Stenas, Sabatium, Dium, Hatera, Anamo, Bada,

13ος αι:

Ιωάννης, επίσκοπος Κίτρος, "ανήρ λόγιος"

13ος αι:

Αναφέρεται η Πέτρα [Ολύμπου?] με πόλεις και φρούρια μακριά και βόρεια της Πιερίας.

1264:

Οδοιπορικό Tabula Itineraria Peutingeriana: Stenas, Sabatium, Diurn, Hateras, Anamou, Bada, Arulos, Acerdos, Beroea.

Φράγκικοι Πόλεμοι

1204:

Κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους. Μετά την κατάληψη της Θεσσαλονίκης, ο βασιλιάς της Θεσσαλονίκης Βονιφάτιος Μομφερρατικός καταλαμβάνει το Κίτρος και τον Πλαταμώννα. Παραχωρεί το Κίτρος ως φέουδο στον Λομβαρδό Wierich von Daum που εγκατέστησε εκεί Λατίνο επίσκοπο. Παραχωρεί τον Πλαταμώννα και την περιοχή του από το Λιτόχωρο ως τον Πηνειό ως φέουδο στον Rolando Piscia.

1209:

Σύνοδος Φράγκων ιπποτών στη Ρεβενίκη του Σπερχειού. Ανώτερος εκκλησιαστικός αξιωματούχος του Βασιλείου της Θεσσαλονίκης ορίζεται ο Βερούσιος Guarinus. Μεταξύ των επισκοπών που του παραχωρούνται είναι η επισκοπή Κίτρος και ο Πλαταμώννας [ως εισόδημα στον επίσκοπο Κίτρος].

1212:

Σε επιστολή του Ιννοκεντίου Γ αναφέρεται επισκοπή Πλαταμώνος.

Οι ηγεμόνες της Ηπείρου

1218-24:

Ο "υπερνεφής" Πλαταμών, "το κατά κύκλον τούτο περιγεγραμμένον πολίχνιον" και -πιθανώτατα- το Κίτρος ανακαταλαμβάνονται από τον ηγεμόνα της Ηπείρου Θεόδωρο Α Κομνηνό δούκα. Ακολουθεί εκθρόνισις του Δημητρίου Μομφερρατικού και η ίδρυση του βασιλείου της Θεσσαλονίκης από τον Θεόδωρο.

1230:

Ήττα, αιχμαλωσία και τύφλωση του Θεόδωρου από τον τσάρο της Βουλγαρίας. Άνοδος στον θρόνο της Θεσσαλονίκης του μικρού αδελφού του Θεόδωρου, Μανουήλ.

1237:

Ο Θεόδωρος με τη βοήθεια των Βουλγάρων εκθρονίζει τον Μανουήλ. Άνοδος στο θρόνο της Θεσσαλονίκης του γιου του Θεόδωρου Ιωάννη. Εξορία του Μανουήλ στην Πέργαμο που την κατείχαν οι Σελτζούκοι.

1241:

Καταλαμβάνεται ο Πλαταμών μαζί με την Δημητριάδα, τα Φάρσαλα και τη Λάρισα από τον Μανουήλ. Ο Μανουήλ βασιλεύει στα μέρη που κατέλαβε. Μετά τον θάνατο του η περιοχή προσαρτάται από τον ανιψιό του Μιχαήλ στο δεσποτάτο της Ηπείρου.

1246:

Κατάλυση του βασιλείου της Θεσσαλονίκης από τον Ιωάννη Γ Δούκα Βατάτζη. Ο Πλαταμών παραμένει στον Μιχαήλ και αναφέρεται ως ένα από τα όρια μεταξύ της αυτοκρατορίας της Νικαίας και του Δεσποτάτου της Ηπείρου.

1259:

Ο Μιχαήλ συμμαχεί με τους Φράγγους και επιτίθεται κατά του Ιωάννου Παλαιολόγου, αδελφού του αυτοκράτορα της Νικαίας Μιχαήλ Η. Συντριβή των Φράγγων και του Μιχαήλ στη μάχη της Πελαγονίας. Επίσημοι Φράγκοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι στον Πλαταμώννα "ο της Καριτάνας Ιοφρέ και άλλοι των

ονομαστών πλείους, οι μὲν κατὰ τον Πλαταμώνα, οι δὲ κατὰ το ἄλλο μέρος ἐάλωσαν".

14ος αἰ.

Κίτρος, Πλαταμών, Πέτρα, Ηράκλειο, Κολυνδρός, Βολλάς [Γόλος, Καστρί και Λυκοστόμιο της Θεσσαλίας]

1308 μΧ:

8000 Καταλώνιοι και Τούρκοι απωθούνται ἀπὸ τους Βυζαντινούς, εγκαθίστανται στους πρόποδες του Ολύμπου, λεηλατοῦν την Πιερία και προχωροῦν προς την Θεσσαλία.

Ιωάννης Ε Παλαιολόγος και Ιωάννης Κατακουζηνός

1342:

Ο Ιωάννης Κατακουζηνός ανακηρύσσει τον εαυτό του αυτοκράτορα στο Διδυμότειχο. Καλεῖ σε βοήθεια τους Βουλγάρους και τους Τούρκου. Προσπαθεῖ να καταλάβει την Θεσσαλονίκη και αποτυγχάνει. Ο μέγας δούκας Απόκαυκος, εκπρόσωπος του νόμιμου βασιλιά Ιωάννου Ε Παλαιολόγου, εγκαθίσταται στη Θεσσαλονίκη με Πέρσες.

1342-3:

Στον εμφύλιο μεταξύ του Ιωάννου Κατακουζηνού, διεκδικητή του θρόνου, και Ιωάννου Ε Παλαιολόγου ο Πλαταμών και η Πέτρα προσχωροῦν στον Κατακουζηνό με ἐνέργειες του συγγενή του Ιωάννη Αγγέλου που εισέβαλε ἀπὸ τη Θεσσαλία. Λίγο ἀργότερα ο Πλαταμών αποστατεῖ ἀπὸ τον φόβο μήπως ο μέγας δούκας Απόκαυκος καταλάβει τον Πλαταμώνα με τη βία. Ο Απόκαυκος και οι σύμμαχοί του Τούρκοι καταλαμβάνουν και λεηλατοῦν το Κίτρος.

1342:

Καταλαμβάνεται ἀπὸ τους Σέρβους η Πέτρα και επανακαταλείφθηκε ἀπὸ τον Κατακουζηνό μετὰ την εἰσοδό του στη Βέροια.

1345:

Μετὰ την ἐπανάσταση των Ζηλωτῶν, ο διοικητής της Θεσσαλονίκης Ιωάννης Απόκαυκος, γιος του μεγάλου δούκα, δολοφόνησε τον συνάρχοντα του και "κατέκλεισεν" τους ἀρχηγούς των επαναστατῶν "ἐν δεσμοτηρίψ πέμψας προς Πλαταμώνα και τας ἄλλους πολίχνας" που υπάγονταν στην διοίκηση του.

1346:

Ο Απόκαυκος φεύγει ἀπὸ την Θεσσαλονίκη και ο Πλαταμών παραδίδεται και πάλι στον Κατακουζηνό.

1347:

Ο Κατακουζηνός συμμαχεῖ με τον Σουλτάνο και ανακηρύσσεται αυτοκράτωρ Ιωάννης Στ στην Κωνσταντινούπολη.

1373-1374:

Επιδρομές των Τούρκων στην Μακεδονία.

1373-1396:

Άλωση της περιοχής ἀπὸ τους Τούρκους.

1394:

Η Βολλάς του Κολυνδρού [δυτικά ἀπὸ τα Ρυάκια] ἀντικείμενο της ἐρίδας των μονῶν Ακαπνίου και Νέας Μονής Θεσσαλονίκης.

1396:

Οι Τούρκοι εισβάλλουν στη Θεσσαλία

1401:

Η έριδα των μονών Ακαπνίου και Νέας Μονής Θεσσαλονίκης για την Βολλάδα συνεχίζεται παρόλη την επέμβαση του Πατριάρχη.

1425:

Κατάληψη και πυρπόληση του Πλαταμώνα από τον βενετό αμιράλη Michiel. Οι Βενετοί κατείχαν το κάστρο σίγουρα ως το 1427.

Τουρκοκρατία

Μετά την τουρκική κατάκτηση φαίνεται ότι από την επισκοπή Πέτρας αποσπάστηκε το νότιο τμήμα στην επισκοπή Πλαταμώνος και Λυκοστομίου. Τα πρώιμα μεταβυζαντινά χρόνια η Πέτρα προβιβάζετε στην 4η θέση των υποκειμένων επισκοπών στη μητρόπολη Θεσσαλονίκης.

Το Λυκοστόμιο πιθανώς καταστρέφεται από τους Τούρκους ως το 1470. Τον 15ο και 16ο αιώνα η επισκοπή Πλαταμώνος και Λυκοστομίου κατέχει την 12η θέση των υποκειμένων επισκοπών στη μητρόπολη Θεσσαλονίκης

15ος αι.

Πλαταμών, Λιτόχωρο, Σιεφταλί επί του ύδατος Τσιαναρλί πλησίον του φρουρίου Πλαταμώνος

Θεοτόκος στο Αιγίνιο

Άγιος Γεώργιος Ρητίνης

1427:

Απόδραση καταδίκων από το κάστρο Πλαταμώνος, που είναι ακόμη στα χέρια των Φράγγων. Μεταξύ τους και ένας από την οικογένεια των Αποκαύκων, συνεργάτης των Τούρκων.

1470:

Πολλοί από τους κατοίκους της περιοχής γίνονται κλέφτες στον Όλυμπο και ενοχλούν τους Τούρκους. Το κάστρο του Πλαταμώνα οχυρώνεται.

Ο Angiogello αναφέρει ερειπωμένο κάστρο στην ανατολική είσοδο των Τεμπών.

1477:

Συνοδική Πράξη: Στον Πλαταμώνος υπάγονται οι εκκλησίες της "οσιομάρτυρος Παρασκευής εν Λιτοχωρίω και η εν Ολύμπω της υπεραγίας Θεοτόκου Σκάλα επιλεγομένης"

1484:

Διαθήκη του Ομέρ γιου του Τουραχάν [τοπάρχη και κατακτητή της Θεσσαλίας]. Ιδρύει ένα κελί για τους διαβάτες κοντά στο κάστρο του Πλαταμώνα. Έξοδα για τη συντήρηση του κελλιού: 3 ασημένια άσπρα κάθε μέρα για τον ιμάμη, 3 για τον σεΐχη, 1,5 για τον φούρναρη, 12 για το κρέας κα. Αναφέρεται επίσης " το σύνολο των μύλων των κειμένων επί του ποταμού Πέτρας εν τω χωρίω Σιεφταλί [Κυδωνιές] επί του ύδατος Τσιαναρλί πλησίον του φρουρίου Πλαταμώνος και αγορασθέντος παρά της γυναικός της καλουμένης θυγατρός του Τσαούση κατοικούσης εν τω τμήματι Τρικάλων"

Τέλος 15ου αι:

Ναός της Θεοτόκου στο Αιγίνιο.

Άγιος Γεώργιος Ρητίνης

16ος αι:

Πλαταμών: Αναφέρεται καραβάν σεράι

Κίτρος: Το παραλιακό εγκαταλείπεται

Μονή Αγίου Διονυσίου

1520-21:

τεφτέρι καταγραφής φόρων: Ο Πλαταμώνας ανήκει διοικητικά στη Λάρισα.

1520-1574 μΧ:

Συρρίκνωση των χριστιανικών εκδηλώσεων στη Δυτική Μακεδονία. Το παραλιακό Κίτρος εγκαταλείπεται και οι κάτοικοι μεταφέρονται στο σημερινό Κίτρος που συνυπήρχε από την αρχαιότητα.

1542-43:

Ο άγιος Διονύσιος κατηγορείται από τους Λιτοχωρινούς ότι βοηθάει τους κλέφτες του Ολύμπου. Μονή του Αγίου Διονυσίου στον Όλυμπο.

1573:

Ο Πλαταμώνας αναφέρεται στον πορτολάνο του Δημητρίου Τάγια.

1585:

Σουηκικά Μαρτίνου Κρούσιου: ο Πλαταμώνας αναφέρεται ως πόλις "παρά την θάλασσαν".

1599:

Επιστολή V. Gradenigo. Αναφέρεται καραβάν σεράγι στην περιοχή του Πλαταμώνα και εγκατεστημένος στο κάστρο μπέης που χρησιμοποιεί δολοφόνους ληστές. Οι Τούρκοι έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν για την επιβολή της τάξης Έλληνες [αρματολούς?].

17ος αι. Αρχές 17ου αι:

Άγιος Αθανάσιος στο Αιγίνιο.

17ος αι:

Αγία Σολομωνή στο Λιτόχωρο.

Μέσα 17ου αι:

Ο Πλαταμώνας είναι σημαντική πόλη. Συνοικισμός κάτω από το Καστρο όπου είναι και η έδρα του επισκόπου Πλαταμώνος.

Άγιος Αθανάσιος Σκοτίνας

Λυκοστόμιο, Σταδιά [Δίον], Φάρυβος [Βαφύρας]

1640:

Η περιφέρεια Πλαταμώνος αναφέρεται σε επιστολή του πρώην Πατριάρχη και τότε επισκόπου Αθηνών Πατελάρου.

1641-42:

Κηρύγματα του Κωνσταντίνου Λογοθέτη στην περιοχή του Πλαταμώνα. Οι κάτοικοι "βυθισμένοι στην αμάθεια" ακούν με ευμένεια τα φιλοδυτικά του κηρύγματα.

1656:

Κτίζεται ο Άγιος Αθανάσιος Σκοτίνας.

1661-1714:

Ο Μελέτιος αναφέρει το Λυκοστόμιο ως κοινότερο όνομα του Λύκου Πεδίου στα Τέμπη, τον Πλαταμώνα ως πόλη πού ήταν παλιά Μοναστήρι με το όνομα Πλατέα Μονή. Αναφέρει τα ερείπια του αρχαίου Δίου "ήτις τα νυν Σταδιά καλείται". Τον Φάρυβον [Βαφύρας] το Δίον "πόλις ποτέ και Κολώνεια, ήτις τα νυν Σταδιά καλείται, καίτοι ερείπιον".

1669:

Ο οικισμός του Πλαταμώνα εκτείνεται και έξω από το κάστρο.

Ο Robert de Dreux αναφέρει για τον Πλαταμώνα ότι είναι μικρή πόλις με υπέροχα και πηγαία νερά στην παραλία. Απέναντί του είναι η βρύση του Φαίικ

και κάτω στην ακρογιαλιά το επίνειο του. Ο συνοικισμός κάτω από το κάστρο είναι η έδρα του επισκόπου. Ο Robert de Dreux αναφέρει ότι στο Κίτρος φιλοξενείται σε σπίτι που είχε φιλοξενηθεί ο Σουλτάνος.

18ος αι.

Κλέφτες στον Όλυμπο. Με την ανασφάλεια της εποχής και την τελειοποίηση των πυροβόλων η σημασία του Πλαταμώνα μειώνεται και παρακμάζει.

Μετόχι της Μονής Αγίας Τριάδος στη θέση Σκάλα Πλαταμώνος με κελλιά καλογραιών των απακειμένων εν τη αυτή εκκλησία

Λιτόχωρο

"χώρα Αμπαρνίτσα μετα παρεκκλησίου των Αγίων Θεοδώρων

Το Κίτρος παρακμάζει.

Ερείπιο το Λυκοστόμιο

Άγιος Δημήτριος Δίου

1770:

Μελέτιος Αναφέρει ως ερείπιο το Λυκοστόμιον.

1706:

Ο Πλαταμών αναφέρεται από τον P. Lucas ως οχυρή θέση

1715:

Ο Πλαταμών αναφέρεται από τον Κων. Διοικητή ως οχυρή θέση. Ψηλά βρίσκεται η πυριτιδαποθήκη και πιο πέρα μια βαθειά χαράδρα με δρόμο καλντεριμωμένο που οδηγεί στη θάλασσα. Αναφέρει επίσης την φυλακή του κάστρου.

1730:

Χρυσόβουλλο αναφέρει τον Πλαταμώνα, το Λιτόχωρο, τους Αγίους Θεόδωρους στην παραλία "η χώρα Αμπαρνίτσα μετα του παρεκκλησίου των Αγίων Θεοδώρων". Το Λιτόχωρο αναφέρεται ως ιδιοκτησία της μονής Ολυμπιωτίσσης.

1740:

Ναός Αγίου Δημητρίου στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου.

1765:

Φιρμάνι καταγγέλει καπεταναίους από τον Πλαταμώνα και την Ελασσόνα ότι παρακινούν τους ραγιάδες σε ανταρσία και ζητούν να διωχτούν οι φύλακες των στενών. Πρώτος αναφέρεται ο καπετάν Σαλαμούρας από τον Πλαταμώνα.

1770:

Επανάσταση όπου μετέχει και ο Λάζος του Ολύμπου. Οι οπλαρχηγοί κυριαρχούν στην περιοχή από την Έδεσσα ως τα Τρίκαλα.

1772:

Συνοδική Πράξη: Στον Πλαταμώνος υπάγονται το μοναστήρι της Αγίας Τριάδος, το μετόχι του που ονομάζεται Σκάλα, "και τα κελιά πασών των καλογραιών των απακειμένων εν τη αυτή εκκλησία"

1773:

Ο γιος του Λάζου Γιάννης παίρνει τον Πλαταμώνα: Τσάρας παίρνει την Ράψανη, Γιάννης τον Πλαταμώνα και το μικρό Λαζόπουλο πήρε τον Πλαταμώνα.

1775:

Ο Αλβανός Αλί Πασάς επεκτείνει την περιοχή ελέγχου τουως τον Όλυμπο, και δημιουργεί 4 Καπετανάτα για τους Αρματωλούς του. ο Όλυμπος γίνεται το άγιο βουνό των Κλεφτών.

1779:

Επιστολή βενετού πρέσβη αναφέρει πειρατεία με ορμητήριο τον Πλαταμώνα. Οι δημογέροντες κατηγορούνται ότι γνωρίζουν που βρίσκονται τα κλοπιμαία.

19ος αι.

Επαναστάσεις και χολέρα. Εγκαταλείπονται το Κίτρος, η Πέτρα και το χωριό κάτω από τον Πλαταμώνα. Καταστρέφονται η μονή Αγίου Διονυσίου και η Μητρόπολη του Κολυνδρού.

Η έδρα της επισκοπής Πλαταμώνος μεταφέρεται στη Ραψάνη και από εκεί στα Αμπελάκια.

Αναφέρεται η Λεπτοκαρυά

1801:

Ο Άγγλος περιηγητής Clarke αναφέρει φρουρά τουρκική στο κάστρο του Πλαταμώνα και πανδοχείο στο μικρό χωριό κάτω από το κάστρο. Στο πανδοχείο [στη θέση της κατοικίας του επισκόπου?] μέσα και έξω υπάρχουν κίονες, αναποδογυρισμένα δωρικά κιονόκρανα, σαρκοφάγος κα. Ο Clarke ταυτίζει την περιοχή με το Ηράκλειο και δημοσιεύει εικόνα της περιοχής.

1804-1805:

Μεγάλη εξέγερση των κλεφταρματωλών του Ολύμπου.

1805-1813:

Τουρκαλβανοί καταστρέφουν την Πέτρα, που έκτοτε εγκαταλείπεται.

1806:

Ο Άγγλος συνταγματάρχης W.M. Leake περιηγείται την περιοχή και την περιγράφει. Δεν αναφέρει χωριό κάτω από το κάστρο του Πλαταμώνα. Το κάστρο έχει λίγα σπίτια και το χάνι είναι ερειπωμένο.

1812-1815:

Αναφέρεται αρματολίκι του Πλαταμώνα με καπετάνιο τον Τσακνογιάννη. Χολέρα αποδεκατίζει στην Ελλάδα τον πληθυσμό και κυρίως την περιοχή των Τεμπών.

Ούλες οι χώρες μόλεψαν κι ούλες παρηγορούνται

Η Ράψανη και ο Τούρναβος παρηγοριά δεν έχουν.

Πέντε χιλιάδες πέθαναν κι ακόμη αποθνήσκουν.

Καημένη Ράψανη.

1813:

Ο Α. Lutteroth-Linnich φτάνει στον Πλαταμώνα. Το χωριό κάτω από τον Πλαταμώνα είναι έρημο εξαιτίας της χολέρας. Στους δρόμους του βλέπει πτώματα.

1821:

Επανάσταση:

Το κάστρο του Πλαταμώνα ενισχύεται με 60-70 οικογένειες Τουρκαλβανών από την Πελοπόννησο. Πιθανή μετατροπή σε τζαμί της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής.

1822:

Καταστέλλεται η ανταρσία των κλεφταρματωλών του Ολύμπου. Μεταφέρουν την έδρα τους στις βόρειες Σποράδες και αρχίζουν πειρατικές επιδρομές στην περιοχή. Ο επίσκοπος Κίτρος Μελέτιος θανατώνεται από τους Τούρκους στη Θεσσαλονίκη.

1828:

Καταστρέφεται από τους Τούρκους η μονή Αγίου Διονυσίου Ολύμπου.

1826:

Ο Rouqueville αναφέρει τον Πλαταμώνα ως έδρα βοεβόδα και επισκόπου [που μένει στα Αμπελάκια] και το κάστρο του παραμελημένο, χωρίς προτειχίσματα, με 150 ξύλινα τουρκικά οικήματα στο εσωτερικό του κάστρου που εύκολα μπορούν να πυρπολυθούν. Στο λιμάνι του οδηγεί ένα μικρό, κατάφυτο στενό.

1829:

Ο Γάλλος περιηγητής Beaujour γράφει: "Η σημασία του φρουρίου αυτού που το θεωρούν σαν το κλειδί της Μακεδονίας έχει παρεξηγηθεί και θα ήταν ανώφελο να το ξανακτίσουν επάνω σε νέο σχέδιο γιατί δεσπόζετε από τα κοντινά υψώματα από όπου θα μπορούσε να χτυπηθεί με επιτυχία. Στο εσωτερικό του κάστρου βρίσκονται στριμωγμένα 100 περίπου ξύλινα σπίτια που σε μια πολιορκία θα εμπόδιζαν την άμυνα του" Αναφέρει την Κατερίνη και την ταυτίζει με την Άθηρα.

1831:

Ο R. Copeland χαρτογραφεί τις ακτές του Αιγαίου και προσδιορίζει το ύψος του Αιγαίου: 2.974 μ.

Οι παλιότερες εικόνες στην Αγία Αικατερίνη, στο νεκροταφείο ανατολικά της Κατερίνης.

1835:

Ο φρούραρχος του Πλαταμώνα νικά σε μάχη κοντά στην Λεπτοκαριά τον οπλαρχηγό Καραμήτσο της Νάουσας. Ο Άγγλος συνταγματάρχης W.M. Leake αφού περιηγείται την τουρκοκρατούμενη βόρεια Ελλάδα εκδίδει το βιβλίο "Travels in Northern Greece".

1839:

Ο Durand βρίσκει τα ερείπια του πανδοχείου κάτω από το κάστρο του Πλαταμώνα και δεν αναφέρει χωριό. Μέσα στο κάστρο υπάρχουν λίγα μόνο σπίτια.

Μέσα 19ου αι:

Στο Κίτρος μόνο ερείπια. Η έδρα της επισκοπής στον Κολυνδρό.

1845-79:

Η έδρα της επισκοπής Πλαταμώνας μεταφέρεται στη Ραψάνη

1852:

Ο Όλυμπος περνά στους αγγλικούς χάρτες με υψόμετρο 2973 ύστερα από διόρθωση του T. Spratt.

1853-56:

[Μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο] Στο κάστρο του Πλαταμώνα: 5 παλιά κανόνια, 50 πυροβολητές και 32 Τούρκοι γεωργοί που τους θερίζει ο πυρετός, κατοικούν σε 16 σπίτια, και καλλιεργούν τους γύρω αγρούς.

1855:

Ο Γάλλος αρχαιολόγος L. Heuzey περιηγείται την περιοχή. Αναγνωρίζει το Ηράκλειο στη θέση του Πλαταμώνας, υποθέτει για την περιοχή των Λειβήθρων, περιγράφει τα ερείπια του Δίου, ταυτίζει την Πέτρα.

1857-1862:

Πρώτη έρευνα της χλωρίδας του Ιλύμπου από τον καθ. Αθηνών Θ. Ορφανίδη. Ανακαλύπτονται νέα είδη φυτών.

1860:

Ο Γάλλος αρχαιολόγος L. Heuzey εκδίδει το βιβλίο του Le Mont Olympe et l'Acarnanie

1861:

Ο L. Heuzey ανασκάπτει τον μακεδονικό τάφο του Κορινού που είναι γνωστός με το όνομα του.

1878:

Επανάσταση του Ολύμπου: Έδρα το Λιτόχωρο, όπου στις 3 Μαρτίου υψώνεται η σημαία της ελευθερίας. Προσωρινή κυβέρνηση της Μακεδονίας με πρόεδρο τον γιατρό του Λιτοχώρου Ευάγγελο Κοροβάγκο. Παράδοση του φρουραρχου του Πλαταμώνα με τους 15 άνδρες της φρουράς, τα πυροβόλα και τις λίγες τουρκικές οικογένειες. Ο επίσκοπος Κίτρος Νικόλαος Ρούσης με έδρα τον Κολυνδρό παίρνει μέρος στην εξέγερση. Πυρπολεί την Μητρόπολη και ενώνεται με τους αντάρτες των Πιερίων. Η έδρα της επισκοπής μεταφέρεται στην Κατερίνη. Αποτυχία του κινήματος και ανακατάληψη του Πλαταμώνα από τους Τούρκους. Συνέδριο του Βερολίνου. Το μεγαλύτερο μέρος της Θεσσαλίας προσαρτάται στην Ελλάδα και ορίζεται επιτροπή για τον καθορισμό των συνόρων. Το κάστρο του Πλαταμώνα γίνεται και πάλι φύλακας των συνόρων Ακριβείς χαρτογραφικές μετρήσεις. Τα σύνορα του Συνεδρίου του Βερολίνου επιδρούν σημαντικά στις συνθήκες ασφαλείας στην περιοχή του Ολύμπου καθώς επιτρέπουν σε ληστρικές ομάδες να διαφύγουν της καταδίωξης περνώντας τα σύνορα.

1874:

Ο Μ. Δήμιτσας εκδίδει την "Αρχαία Γεωγραφία της Μακεδονίας".

1879:

Η έδρα της επισκοπής Πλαταμώνος μεταφέρεται στα Αμπελάκια. Η επισκοπή Πλαταμώνος συνδέεται με τη μητρόπολη Λαρίσης [Μητρόπολη Λαρίσης και Πλαταμώνος

1881:

Προσαρτήση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα. Το Κάστρο του Πλαταμώνα αποκτά για τους Τούρκους μεγάλη σημασία.

1896:

Στην σκάλα του Πλαταμώνα αποβιβάζεται το σώμα του Καπετάν Βερβέρα. Στην σκάλα του Ελευθεροχωρίου αποβιβάζεται το σώμα του Καπετάν Μπρούφα. Αντάρτικα σώματα περνούν από την ξηρά τα σύνορα.

Ο Μ. Δήμιτσας εκδίδει το Μακεδονία εν Λίθοις Φθεγγομένοις και Μνημείοις Σωζομένοις.

1897:

Ο πλοίαρχος Κ. Σαχτούρης βομβαρδίζει το κάστρο του Πλαταμώνα και αναγκάζει τους Τούρκους να το εγκαταλείψουν. Μένει ακατοίκητο και υλικό του χρησιμοποιείται για την ανοικοδόμηση σπιτιών. Κάθοδος των Τούρκων από την Πιερία στην Θεσσαλία.

20ος αι.

1906:

Σε έκθεση του Δ. Σάρρου για την εκπαίδευση στον Καζά Κατερίνης η Σκοτίνα, η Δρυάνιστα, η Καρύτσα και η Λεπτοκαρυά αναφέρονται σαν κεφαλοχώρια.

Απελευθέρωση

1912:

Με τον βαλκανικό πόλεμο η Ελλάδα καταλαμβάνει την περιοχή.

1913:

Ο Χρ. Κάκκαλος και οι Ελβετοί Μπουασσονά και Μπουζόν ανεβαίνουν στο Πάνθεον [Στεφάνι 2909,9].

1918:

Συντάσσεται η του Παρθενίου [επισκόπου Κίτρους] Περιγραφή Επισκοπικής Περιφέρειας Κίτρους επί Τουρκοκρατίας

1921:

Ο Χρ. Κάκκαλος και ένας Ελβετός μηχανικός ανεβαίνουν στο Μύτικα [2917,9].

1922:

Μικρασιατική καταστροφή.

Πρόσφυγες και κάτοικοι του Παντελεήμονα αρχίζουν να σχηματίζουν στην παραλία νότια του κάστρου το σημερινό χωριό του Πλαταμώνα.

1923:

Ο Kurtz εκδίδει το Le Mont Olympe. Αναφέρεται πρώτη φορά ως ύψιστη κορυφή ο Μύτικας.

1928:

Αρχίζουν οι ανασκαφές στο Δίον από τον Γ. Σωτηριάδη.

1941:

Κάθοδος των Γερμανών προς τη Νότια Ελλάδα. 14-16 Απριλίου: Νεοζηλανδικά στρατεύματα οχυρώνονται στο Κάστρο και συγκρατούν τα γερμανικά που προχωρούν προς τη Λάρισα.

1948-49:

Ο Κοτζιάς ανακοινώνει τον εντοπισμό των Λειβήθρων.

1970:

Αρχίζει η νέα μεγάλη περίοδος ανασκαφών του Δίου.

1971:

Η Εστία Πιερίδων Μουσών τυπώνει το βιβλίο του Π. Αναγνωστοπούλου Η Αρχαία Ολυμπική Πιερία.

1975:

Αρχίζουν οι ανασκαφές στην Πύδνα.

1985:

Ανακοινώνεται ο εντοπισμός των πρώτων μυκηναϊκών νεκροταφείων του Ολύμπου [και της Μακεδονίας] στις περιοχές Αγίου Δημητρίου- Λεπτοκαρνάς και τα εκτεταμένα νεκροταφεία τύμβων σε όλους τους πρόποδες του Ολύμπου.

1995:

Αρχίζουν στερεωτικές εργασίες στα Λειβήθρα.

1998:

Αρχίζουν ανασκαφικές εργασίες στο αρχαίο Ηράκλειο [Πλαταμών].

Ια. Πιερία

Το περιβόλι των θεών

Ιλιάς, Ξ 226

Ἦρη δ' ἄϊξασα λίπε ρίον Οὐλύμποιο, Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἡμαθίην ἐρατεινὴν
σεύατο ἐφ' ἵπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόνετα, ἀκροτάτας κορυφάς, οὐδὲ χθόνα
μάρπτε ποδοῖϊν.

Scholια Vetera στην Ιλιάδα 14 226α

Αριστον. Πιερίην δ' ἐπιβάσα <καὶ Ἡμαθίην ἐρατεινήν> ὅτι Μακεδονικὸς
ἽΟλυμπος θεῶν οἰκητήριον ἢ γὰρ Πιερία τούτου ἀκρόρεια, καὶ Ἡμαθία τὸ
πρότερον ἢ Μακεδονία ἐκαλεῖτο. παράκειται δὲ καὶ ἡ Θράκη. καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα
ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ Πιερίην δ' ἐπιβάς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντῳ (ε 50). Α

Οδύσεια 5 50

Πιερίην δ' ἐπιβάς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντῳ:

Ομηρικὸς Ὑμνος Εἰς Ἀπόλλωνα 214

ἢ ὡς τὸ πρῶτον χρηστήριον ἀνθρώποισι ζητεύων κατὰ γαῖαν ἔβης ἐκατηβόλ'
ἽΑπολλον; Πιερίην μὲν πρῶτον ἀπ' Οὐλύμποιο κατήλθες· Λέκτον τ' ἡμαθόεντα
παρέστιχες ἢ δ' Αἰνιήνας καὶ διὰ Περραιβοῦς· τάχα δ' εἰς Ἡαωλκὸν ἴκανες,

Ομηρικὸς Ὑμνος Εἰς Ἑρμῆν 68

>Ἡέλιος μὲν ἔδυνε κατὰ χθονὸς ὠκεανὸν δὲ αὐτοῖσιν θ' ἵπποισι καὶ ἄρμασιν,
αὐτὰρ ἄρ' Ἑρμῆς Πιερίης ἀφίκανε θεῶν ὄρεα σκίοεντα, ἐνθα θεῶν μακάρων βόες
ἄμβροτοι ἀδλιν ἔχεσκον βοσκόμεναι λειμῶνας ἀκηρασίους ἐρατεινοῦς. τῶν τότε
Μαιάδος υἱὸς ἐϋσκοπος >Αργειφόντης πεντήκοντ' ἀγέλης ἀπετάμνετο βοῦς
ἐριμύκους. πλανοδίας δ' ἤλαυνε διὰ ψαμαθώδεα χῶρον ἴχνι' ἀποστρέψας· δολίης
δ' οὐ λήθετο τέχνης ἀντία ποιήσας ὀπλάς, τὰς πρόσθεν ὄπισθεν, τὰς δ' ὄπιθεν
πρόσθεν, κατὰ δ' ἔμπαλιν αὐτὸς ἔβαινε. σάνδαλα δ' αὐτίκα ρίψιν ἐπὶ ψαμάθοις
ἀλίησιν ἄφραστ' ἢ δ' ἀνόητα διέπλεκε, θαυματὰ ἔργα, συμμίσγων μυρίκας καὶ
μυρσινοειδέας ὄζους. τῶν τότε συνδήσας νεοθηλέαν ἀγκάλῳ ὄρην ἀβλαβέως ὑπὸ
ποσσὶν ἐδήσατο σάνδαλα κοῦφα αὐτοῖσιν πετάλοισι, τὰ κύδιμος >Αργειφόντης
ἔσπασε Πιερίηθεν ὁδοιπορίην ἀλεείνων, οἷά τ' ἐπειγόμενος δολιχὴν ὁδόν,
αὐτοτροπήσας. τὸν δὲ γέρον ἐνόησε δέμων ἀνοῦσαν ἀλωὴν ἰέμενον πεδίον δὲ
δι' >Ογχηστὸν λεχεποίην· τὸν πρότερος προσέφη Μαίης ἐρικυδέος υἱός· ὦ γέρον ὅς
τε φυτὰ σκάπτεις ἐπικαμπύλος ὤμους, ἢ πολυοιμήσεις εὖτ' ἂν τάδε πάντα φέρησι

Ομηρικὸς Ὑμνος Εἰς Ἑρμῆν 190

ἽΩ γέρον >Ογχηστοῖο βατοδόρπε ποιήεντος βοῦς ἀπὸ Πιερίης διζήμενος ἐνθάδ'
ἰκάνω πάσας θηλείας, πάσας κεράεσσιν ἐλικτάς, ἐξ ἀγέλης· ὁ δὲ ταῦρος
ἐβόσκετο μόνος ἀπ' ἄλλων κυάνεος, χαροποὶ δὲ κύνες κατόπισθεν ἔποντο
τέσσαρες ἢ τε φῶτες ὁμόφρονες· οἱ μὲν ἔλειφθεν οἱ τε κύνες ὅ τε ταῦρος, ὃ δὲ
περὶ θαῦμα τέτυκται· ταῖ δ' ἔβαν ἠελίοιο νέον καταδυομένοιο ἐκ μαλακοῦ
λειμῶνος ἀπὸ γλυκεροῖο νομοῖο. ταῦτά μοι εἰπὲ γεραιῆ παλαιγενὲς εἶ που ὄπωπας
ἀνέρα ταῖσδ' ἐπὶ βουσί διαπρήσσοντα κέλευθον.

Ευριπίδης Bacchae 410

Πιερία μούσειος ἔδρα, σεμνὰ κλιτὺς >Ολύμπου, ἐκεῖσ' ἄγε με, Βρόμιε Βρόμιε,
πρόβακχ' εὔιε δαίμων. ἐκεῖ Χάριτες, ἐκεῖ δὲ Πόθος· ἐκεῖ δὲ βάκχαις θέμις
ὀργιάζειν. ὁ δαίμων ὁ Διὸς παῖς χαίρει μὲν θαλίαισιν

Πιερία: όρος, χώρα, πόλις

Scholia vetera στην Ιλιάδα, Ι 226 ex.

Πιερίην: οί μὲν μέρος Ὀλύμπου, οί δὲ χώραν ἀπὸ νύμφης ἢ Πίερος τοῦ Ἐλευθήρου.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 3, 623, 29:

Φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ καί, ὅτι Μακεδῶν ὁ τοῦ Διός, ἀφ' οὗ Μακεδονία ἢ χώρα, παίδας ἴσχει δύο, Ἄμαθον καὶ Πίερα, ἀφ' ὧν Ἠμαθία καὶ Πιερία πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ. (v. 227)´

Scholia Vetera στην Ιλιάδα 14 226a

Ariston. Πιερίην δ' ἐπιβάσα <καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινήν>: ὅτι Μακεδονικὸς Ὀλυμπος θεῶν οἰκητήριον· ἢ γὰρ Πιερία τοῦτου ἀκρόρεια, καὶ Ἠμαθία τὸ πρότερον ἢ Μακεδονία ἐκαλεῖτο. παράκειται δὲ καὶ ἡ Θράκη. καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ Πιερίην δ' ἐπιβάς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντω" (ε 50). A

ex. Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἠμαθίην: Μακεδῶν ὁ Διὸς καὶ ~αιθυσίας~ κατέχων χώραν περὶ Θράκην Μακεδονίαν ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν. ἴσχει δὲ παίδας δύο, Ἄμαθον καὶ Πίερον, ὧν αἱ πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ. b(BCE3)T

ex. Πιερίην: οἱ μὲν μέρος Ὀλύμπου, οἱ δὲ χώραν ἀπὸ νύμφης ἢ Πίερος τοῦ Ἐλευθήρου. Ἠμαθία δὲ πρῶην ἢ Μακεδονία. T

D Μακεδῶν ὁ Διὸς-ἱερὸν Μουσῶν. A

ex. <Πιερίην δ' ἐπιβάσα->ἐφ' ἵπποπόλων <Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα>: ἄκρως κατονομάζει τοὺς τόπους, τὰς ὁμόρους χώρας διεξιῶν, b(BCE3)T ὡς καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ ἢ δὲ Φεράς <ἐπ>έβαλλεν ἐπειγομένη Διὸς οὐρῶ | ἠδὲ παρ' Ἥλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί. / ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν" (ο 297-9). T τῇ γὰρ ὀνομασίᾳ τῶν τόπων συμπαραθέουσα ἢ διάνοια τῶν ἐντυγχανόντων ἐν φαντασίᾳ καὶ ὕψει τῶν τόπων γίνεται. ἅμα οὖν τὸ ἄργον περιέφυγεν, οὐκ εὐθὺς ἀγαγὼν αὐτὴν ἐπὶ τὰ προκείμενα χωρία· μάρτυρας γοῦν ἐπαγόμενος τοὺς ἀκούοντας πιθανωτάτην καθίστησι τὴν διήγησιν. b(BCE3)T

Did. (?) <σεύατο:> ἐν ἄλλῳ ἔσσυτ' ἐφ' ἵπποπόλων". Αἰμ

Διδ. <ἵπποπόλων> τινὲς ἵππονόμων". Τιλ

εξ. <ἀκροτάτας κορυφάς> λείπει ἢ πρὸς, πρὸς τὰς κορυφάς, ἢ ἐπί. Τιλ

εξ. <οὐδὲ χθόνα μάρπτε ποδοῖϊν> οἶον τὰ ἴχνη κόνιν τῆς γῆς οὐ συνελάμβανον. Τιλ

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 3 623 23

Πιερίαν δὲ οἱ μὲν ἀκρόρειαν τινα εἶπον Ὀλύμπου, οἱ δὲ χώραν ἀπὸ νύμφης ὁμωνύμου, ἢ ἀπὸ Πίερος υἱοῦ Ἐλευθήρου, οἱ δὲ πόλιν. Τὸ δὲ «Πιερίην ἐπιβάσα» ἢ ἀναστροφὴν ἔχει, ἵνα ἦ «ἐπὶ Πιερίαν βάσα», ἢ ἀρχαῖκῶς αἰτιατικῇ συντέτακται. Ἠμαθία δὲ ἢ Μακεδονία ἀπὸ Ἀμάθου τινός. Φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ καί, ὅτι Μακεδῶν ὁ τοῦ Διός, ἀφ' οὗ Μακεδονία ἢ χώρα, παίδας ἴσχει δύο, Ἄμαθον καὶ Πίερα, ἀφ' ὧν Ἠμαθία καὶ Πιερία πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ. (v. 227) Ἴπποπόλους δὲ καὶ ἐνταῦθα τοὺς Θρηκῆς ὡς ἵππικὸς καὶ μαχίμους φησίν, καὶ ἡ τραγωδία δὲ φιλίππους λέγει αὐτούς, μαρτυροῦσα καὶ τῷ «νιφόεντα ὄρη», ὅποια καὶ τὰ κατὰ τὸν Αἴμον, ἐν τῷ χιονώδῃ τὴν Θράκην εἰπεῖν. (v. 228) Τὸ δὲ «ἀκροτάτας κορυφάς» διὰ σαφήνειάν τε κεῖται, ἵνα δῆλον εἶη, ποῦ μυθικῶς περιεπάτει τῶν ὀρέων, καὶ πρὸς πιθανότητα δὲ τάχους. οὕτω γὰρ ἂν διὰ τὸ τοῦ καιροῦ κατεπεῖγον ἢ Ἦρα ταχὺ κινοῖτο, μὴ περὶ φάραγγας ὀρέων καὶ λαγόνας τρίβουσα χρόνον, μήτ' ἄλλως περιοδεύουσα. διὸ καὶ ἐπάγει, ὡς οὐ χθόνα ἔμαρπτε ποσίην, ἢ γοῦν οὐχ' ἤπτετο γῆς, ἀλλ' ἀπὸ κορυφῆς εἶχεν αὐτὴν ἕτερα κορυφή. πρέπει δὲ τὸ τοιοῦτον ὕψος τῇ Ἦρᾳ διὰ τε τὸ

χρήναι οὕτω σεμνότερον αὐτὴν κινεῖσθαι, θεὰν οὖσαν κατὰ τὸν μῦθον, καὶ ὅτι ἀὴρ οὖσα κατὰ ἀλληγορίαν ὑπεραίρεσθαι τῶν ὀρέων καὶ οὐ κάτω διατρίβειν ἐθέλει κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν λιμνάζοντα.

Scholia Vetera στην Οδύσσεια 51, 3

Πιερίην] ὄρος Μακεδονίας Μουσῶν ἱερὸν. E.Q.V. ἐπίηρος γὰρ ὁ λόγος. E.Q. ὄνομα ὄρους ἐν τῇ Θράκῃ. B. Πιερίης ἐπιβάς] ἀναγκαῖον τὸ ἔπος, ὅτι ὄρος Ὀλυμπος θεῶν οἰκητήριον κατὰ τὸν ποιητὴν. εἰς δὲ τὸ "ἐξ αἰθέρος" βραχὺ διασταλτέον. δαιμονίως δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐδάφους ἐπιβῆναι, ἐπὶ δὲ τῆς θαλάσσης ἔμπεσεῖν φησι. H.P. ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε] ἀθρόως, οἰκειοθελῶς, ὡς οἱ νήχοντες. E.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Οδύσεια 198 2

Ὅτι <Ομήρου εἰπόντος ὡς Πιερίην ἐπιβάς ὁ Ἐρμῆς, ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντῳ, οὐκ ἂν ἀπεικότως <Ἡσίοδος δοκοίη ἐκ Πιερίας τὰς Μούσας ἐπικαλέσασθαι διὰ τὸ κατ' ἀλληγορίαν ἐπίηρον τοῦ λόγου τοῦ κατὰ τὰς Μούσας. ἄλλως δὲ καθ' ἱστορίαν, ὄρος παρώνυμον Πιέρους τινος ἥρωος ἢ Πιερία, Μακεδονικόν. ἱερὸν Μουσῶν. περὶ οὗ καὶ ἐν τοῖς εἰς τὴν >Ιλιάδα εἴρηται. Ὅρα δὲ τὸ μὲν Πιερίην ἐπιβάς, ἐπὶ γῆς οἰκείως ἦθεν. Τὸ δὲ ἔμπεσεν, ἐπὶ πόντου καιρίως καὶ αὐτό. Σημείωσαι δὲ τὸ ἐπιβάς αἰτιατικῇ συνταχθέν. ἕτερον ὃν παρὰ τὸ, ἐπιβάς ἵππου ἢ ἄρματος. (Vers. 51.)

Στέφανος Βυζάντιος 522 11

Πιερία, < πόλις ἐν ὁμωνύμῳ χωρίῳ. ὁ πολίτης Πιεριώτης καὶ Πιερίτης καὶ Πιεριεύς.

Ἡσύχιος

πιερά· λιπαρά. εὐδαίμονα, πλούσια. καὶ πείρη

Πιερία· ὄρος. [ἢ λιπαρά]

Πιερίδες· αἱ Μοῦσαι ἐν Μακεδονίᾳ

Πιέρι... ἢ ἀκρόρεια τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ὄρους

Σουίδα

Ορφεὺς Λειβήθρων τῶν ἐν Θράκῃ (πόλις δὲ ἐστὶν ὑπὸ τῇ Πιερίᾳ), υἱὸς Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης·

Κρίτων, Πιεριώτης (πόλις δὲ Μακεδονίας ἐστὶν ἡ Πιερία),

Σουίδα

Πιερία· ὄρος Μακεδονίας. καὶ Πιερίδες, αἱ Μοῦσαι αἱ ἐν Μακεδονίᾳ. ἐν Ἐπιγράμμασι· οὐ γὰρ Πιερίδεςσι τόσον μέλω, ὅσσοι ἔρωτι· ὄργια τοσσατίων ἀμφιέπουσα πόθῳ.

Scholia Vetera στον Ἡσίοδο Θεογονία 53 1

τὰς ἐν Πιερίῃ· Πιερία ὄρος Μακεδονίας, ἐν ᾧ ἐγεννήθησαν αἱ Μοῦσαι, παρατεῖνον ἕως τῆς Θράκης.

Scholia Vetera στον Απολλώνιο Ρόδιο, Αργοναυτικά 9 7

b <σκοπιῆς> Πιμπληίδος ἄγχι τεκ<έσθαι>· Πίμπλεια χωρίον κατὰ Πιερίαν· οἱ δὲ ὄρος Θράκης, οἱ δὲ κρήνην καὶ κώμην τῆς Πιερίας.

31–34a Πιερίηθεν· Πιερία ὄρος Θράκης, ἐν ἣ διέτριβεν Ὀρφεύς. φησὶ δὲ Ἡρόδωρος (31 fg 43a J.), ὅτι παρήνησεν ὁ Χείρων τῷ Ἰάσονι, ὅπως τὸν Ὀρφέα σὺν τοῖς Ἀργοναύταις παραλάβῃ.

Etymologicum Magnum

Πιερία, ὄνομα τόπου, ἐνθα οἱ Μοῦσαι ἐγεννήθησαν. Παρὰ το Πίηρ γέγονεν, ἢ ἀπὸ τοῦ Πιερού ἀδελφοῦ τῆς Μεθώνης, ἢ ἀπὸ Πιερίας νύμφης. Το δε Πίηρ, παρὰ το πίων, ὁ σημαίνει το λιπαρόν. Εστι δε ὄνομα κύριον. Καὶ πείρα, ἢ λιπαρά, παρὰ το πίων, Ιλιάδος ε'

Αρριανός 1 11 1 1

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανήλθεν εἰς Μακεδονίαν· καὶ τῷ τε Διὶ τῷ >Ολυμπίῳ τὴν θυσίαν τὴν ἀπ' >Αρχελάου ἔτι καθεστῶσαν ἔθυσσε καὶ τὸν ἀγῶνα ἐν Αἰγαῖς διέθηκε τὰ >Ολύμπια· οἱ δὲ καὶ ταῖς Μούσαις λέγουσιν ὅτι ἀγῶνα ἐποίησε. καὶ ἐν τούτῳ ἀγγέλλεται τὸ >Ορφέως τοῦ Οἰάγρου τοῦ Θρακὸς ἄγαλμα τὸ ἐν Πιερίδι ἰδρῶσαι ξυνεχῶς· καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐπεθείαζον τῶν μάντεων, >Αρίστανδρος δέ, ἀνὴρ Τελμισσεύς, μάντις, θαρρεῖν ἐκέλευσεν >Αλέξανδρον· δηλοῦσθαι γὰρ, ὅτι ποιηταῖς ἐπῶν τε καὶ μελῶν καὶ ὅσοι ἀμφὶ ᾧδὴν ἔχουσι πολὺς πόνος ἔσται ποιεῖν τε καὶ ἄδειν >Αλέξανδρον καὶ τὰ >Αλεξάνδρου ἔργα.

Παυσανίας 9, 30, 7, 3:

Μακεδόνων δὲ οἱ χώραν τὴν ὑπὸ τὸ ὄρος τὴν Πιερίαν ἔχοντες καὶ πόλιν Δίον, φασὶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν γενέσθαι τὴν τελευταίην ἐνταῦθα τῷ Ὀρφεῖ.

Παυσανίας 10 13 5 1

ἀνέθεσαν δὲ καὶ οἱ ἐν Φαρσάλῳ Θεσσαλοὶ καὶ Μακεδόνων οἱ ὑπὸ τῇ Πιερίᾳ πόλιν Δίον οἰκοῦντες Κυρηναῖοί τε τοῦ <Ελληνικοῦ τοῦ ἐν Λιβύῃ, οὔτοι μὲν τὸ ἄρμα καὶ ἐπὶ τῷ ἄρματι ἄγαλμα Ἕρμῆος, Μακεδόνες δὲ οἱ ἐν Δίῳ τὸν >Απόλλωνα ὃς εἰλημμένος ἐστὶ τῆς ἐλάφου,

Oracula Sibyllina , Oracula 14 216

οἱ περὶ Πηνειὸν τε βαθύσχοινόν τε Μολοσσόν Τρίκην Δωδώνην τε καὶ ὑψίδμητον >Θώμην ἀυχένα Πιερικόν τε, μέγαν περὶ Ἴον >Ολύμπου, Ἕρμῆος Λάρισσάν τε καὶ ὑψίπυλον Καλυδῶνα.

Νόννος, Διονυσιακά 2 398

ἐσπέριον παρὰ χεῦμα Παχυνιάς· ἐγγύθι δ' ἄρκτου ἀμφὶ νάπην Θρήισσαν >Αθωιάς ἔκλαγε Νύμφη, Πιερικῶ δὲ τένοντι Μακεδονίς ἴαχεν ὕλη·

Ἰβ Ολυμπος

Θεῶν ἔδος - ορεώνυμο

Ἰλιάς 5 868

καρπαλίμως δ' ἴκανε θεῶν ἔδος αἰπὸν Ὀλυμπον

Οδύσσεια 6 41

ἢ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις >Αθήνη Οὔλυμπόνδ', ὅθι φασὶ θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ ἔμμεναι· οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ' ὄμβρῳ δεύεται οὔτε χιῶν ἐπιπίλνεται, ἀλλὰ μάλ' αἶθρη πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη· τῷ ἐνὶ τέρονται μάκαρες θεοὶ ἥματα πάντα.

Ἡσίοδος, Ασπίς 203

θεῶν δ' ἔδος ἀγνὸς Ὀλυμπος· ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι· θεαὶ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς Μοῦσαι Πιερίδες, λιγὴ μελπομένης ἐικυῖαι. ἵματος σταγόνων βεβλαστηκέναι νομίζουσι τὰς ἰοιάς.

Αριστοτέλης 400α 3 Περί Κόσμου

Τοῦτον οὖν ἔχει τὸν λόγον ὁ θεὸς ἐν κόσμῳ, συνέχων τὴν τῶν ὅλων ἀρμονίαν τε καὶ σωτηρίαν, πλὴν οὔτε μέσος ὢν, ἔνθα ἡ γῆ τε καὶ ὁ θολερὸς τόπος οὗτος, ἀλλ' ἄνω καθαρὸς ἐν καθαρῷ χωρῷ βεβηκῶς, ὃν ἐτύμως καλοῦμεν οὐρανὸν μὲν ἀπὸ τοῦ ὄρον εἶναι τὸν ἄνω, Ὀλυμπον δὲ οἶον ὀλολαμπῆ τε καὶ παντὸς ζόφου καὶ ἀτάκτου κινήματος κεχωρισμένον, οἷα γίνεται παρ' ἡμῖν διὰ χειμῶνος καὶ ἀνέμων βίας, ὥσπερ ἔφη καὶ ὁ ποιητὴς

«Οὔλυμπόνδ' ὅθι φασὶ θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
ἔμμεναι· οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
δεύεται, οὔτε χιῶν ἐπιπίλνεται, ἀλλὰ μάλ' αἶθρη
πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη.»

συνεπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ βίος ἄπας, τὴν ἄνω χώραν ἀποδοῦς θεῶ· καὶ γὰρ πάντες ἄνθρωποι ἀνατείνομεν τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐχὰς ποιούμενοι. Καθ' ὃν λόγον οὐ κακῶς κάκεῖνο ἀναπεφώνηται

«Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι.»

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 91 20

(v. 360) Ὅτι σεμνολογῶν τις ἀρχεῖον λαμπρὸν εἴποι ἂν τὸ ὄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἴκωμαι, ἴν' ἀθανάτων ἕδος ἐστίν. ὑποκαταβάς δὲ Ὅμηρος πάλιν περὶ >Ολύμπου φησὶ θεῶν ἕδος, αἰπὺν Ὀλυμπον, ὃ παραφράζων Σοφοκλῆς αἰπὺν οὐρανόν φησι. (v. 361 s.)

Ευστάθιος Σχόλια στην Ιλιάδα 1 44 25

Ὅτι Ὀλυμπος παρὰ τῷ ποιητῇ ὄρος Μακεδονίας ἢ καθ' <Ηρόδοτον Θετταλίας ὑψηλότατον, θεῶν οἰκητήριον, κατὰ μύθου ἄδειαν θελήσαντος ὡς ἀνθρωποπαθέσιν αὐτοῖς καὶ τόπον τινὰ ἐξάριτον δοῦναι εἰς ἀνθρωπικωτέραν διαγωγὴν. ὅθεν καὶ >Ολύμπιοι λέγονται. ἢ δὲ ἀλληγορία Ὀλυμπον τὸν οὐρανὸν λέγει ὡς οἶον ὀλόλαμπον. καὶ τάχα διὰ τοῦτο ὁ μῦθος οὐκ ἄλλο τι ὄρος αὐτοῖς ἔδωκεν, ἀλλὰ τὸν Ὀλυμπον διὰ τὸ ἔχειν δηλαδὴ συμβιβάζεσθαι εἰς τὸν λαμπρὸν οὐρανὸν τῇ ἀναπτύξει τοῦ ὀνόματος. εἶκε δὲ ἐκ τοῦ ὀλόλαμπος συγκοπῆναι μὲν ἢ λα συλλαβή, τραπῆναι δὲ τὸ δεύτερον ο εἰς υ Αἰολικῶς, ὡς τὸ ὄνομα ὄνυμα, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὀνυμαίνω καὶ τὸ νώνυμος καὶ τὰ τοιαῦτα. διὸ καὶ ψιλοῦται τὸ Ὀλυμπος· ψιλωτικοὶ γὰρ οἱ Αἰολεῖς. (v. 20)

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 3 863 13

Καὶ ὄρα φανεράν ἐνταῦθα διάκρισιν >Ολύμπου καὶ οὐρανοῦ καὶ αἰθέρος. φησὶ γὰρ Ὀλυμπον μὲν τὸ ὄρος, οὐρανὸν δὲ τὸν λιμνάζοντα ἀέρα καὶ παχύν, αἰθέρα δὲ τὴν ἄνω κυκλοφορίαν, τὴν αἰτίαν τῆς ποιᾶς τῶν ἀνέμων κινήσεως, ἵνα λέγῃ ὅτι ἐξ >Ολύμπου τοῦ ὄρους λαίλαψ νεφώδης εἰς ἀέρα ἔρχεται ἄνωθεν λαβοῦσα τὸ ἐνδόσιμον. Ἡ καὶ ἄλλως ἀπλούστερον, αἰθέρα ἔστι νοῆσαι τὴν αἰθρίαν καὶ εὐδίαν, ἵνα ἢ ὁ νοῦς ὅτι νέφος ἐξ >Ολύμπου εἰς οὐρανὸν ἔρχεται μετὰ εὐδίαν. ἦν ἀποσεμνύων αἰθέρα δῖαν λέγει πρὸς διαστολὴν τῆς λαίλαπος, ἢ καὶ ἄλλως, ἐπεὶ ἐκ Διός, ἢ γουν ἀέρος, γίνεται. διὸ οἱ μεθ' Ὀμηρον τὴν αἰθρίαν ἄλλως ὀνομάσαντες εὐδίαν λέγουσιν, ὡς ἂν εἴποι τις ἐναερίαν. [Ἀστεῖως δὲ ἐκ τοῦ κατ' ἀλληγορίαν αἰθέρος εἴτ' οὖν Διὸς πεπόρισται νῦν τὸ ἐπίθετον. καὶ ἔστιν ὅμοιον, ὡς εἴ τις εἴποι Δία δῖον.]

Ευστάθιος, Σχολ. Ιλ 3 720 7

ὅθεν καὶ Ποσειδῶν γαιήοχος, ὡς ἂν τις εἴποι, συνεκτικὸς γῆς, γῆν συνέχων. ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ Δι ἀέρι μέτεστι τῆς γῆς. αἶ τε γὰρ ἐξ ἀέρος βολαὶ ἐπὶ γῆν ἀφίενται, καὶ ἀήρ δὲ ἐστὶν ὑπ' αὐτῇ, ὡς δηλοῖ τά τε ἄλλα ἡρεμαῖα ὑπόγεια πνεύματα, ναὶ μὴν καὶ τὰ βίαια, ἐν οἷς καὶ τὰ τυφωνικά. καὶ αἰθὴρ δὲ Ζεὺς οὐκ ἀπόκληρός ἐστι τῆς γῆς. ἔχει γὰρ τι καὶ πυρὸς ἢ γῆ, ὃ πολὺ πολλαχοῦ ὑποσμύχεται κατ' αὐτὴν, καὶ τοῦτο τὰ θερμὰ ἐκφαίνουσιν ὕδατα. Καὶ οὕτω μὲν κοινὴ πάντων ἢ γῆ, δι' αὐτὴν δὲ κοινὸς καὶ τὸ ὄρος, ὃ Ὀλυμπος, ὡς ἐρρέθη. συναφῆς γὰρ ἐστὶ καὶ αὐτὸς τῇ γῆ, καὶ οἰκητήριον πάντων θεῶν κατὰ τὸν μῦθον.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 513 12

Τοῦτο δὲ φιλοσόφως λέγει, διότι σφαιροειδῆς μὲν ὁ κόσμος, ἢ δὲ γῆ μέση τοῦ παντός, κέντρου λόγον ἐπέχουσα πρὸς τὴν σφαῖραν τοῦ οὐρανοῦ, εἰς ὃν μυθικῶς ἀνελεύσεται ὁ πληγεῖς, καὶ πάντοθεν ἐπίσης ἀφεστηκυῖα. <Ὁ δὲ Τάρταρος κατωτάτω, ἔνθα πεσεῖται ὁ ρίφεις, ἀπ' ἐναντίας τῷ αἰθέρι ἀφώρισται. Διὸ καὶ ὅσον ὁ περὶ αἰθέρα ἐν ὕψει οὐρανὸς ἀφέστηκε τοῦ μέσου, ἦτοι τῆς γῆς, τοσοῦτον καὶ ὁ κατωτάτω Τάρταρος, ὁ καὶ βάθιστος καὶ ἀδιεξόδευτος. Ὡν ὁ μὲν αἰθὴρ καὶ τὰ περὶ Ὀλυμπον εὐκρινῶς ἔχει καὶ ἀνεφέλα ἐστὶν οὐδ' ἀνέμοις τινάσσεται, διὸ καὶ ζωῆς καὶ ῥαστώνης θείας τόποι λέγονται, ὁ δὲ Τάρταρος ἀνάπαλιν, ὃς φερωνύμως τετάρρακται, ναὶ μὴν καὶ κατέψυκται, ἀήρ ὢν καθ' Ὀμηρον καὶ αὐτός. ἡερόεντα γὰρ αὐτὸν λέγει. >Ἀήρ μέντοι ὑπόγαιος καὶ ἀνήλιος καὶ διὰ τοῦτο καὶ ψυχρός. ἐξ οὗ καὶ τὸ σφόδρα ῥιγοῦν ταρταρίζειν φασὶ λέγεσθαι. <Ὁ μὲν γὰρ αἰθὴρ καταλάμπεται. διὸ καὶ Ὀλυμπος ἐφάνη λέγεσθαι τὰ ἐκεῖ διὰ τὸ ὀλολαμπές. ὁ δὲ Τάρταρος, ὡς εἴρηται, ἡερόεις ἐστίν, ἦτοι σκοτεινός, καὶ οὐ λάμπεται οὔτε αὐγαῖς ἡελίοιο τέρπεται, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς ἐρεῖ ὁ ποιητής.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 241 4

Βηλὸν δὲ τινες τῶν ἀρχαίων ἐνταῦθά φασι τὴν περίοδον τοῦ αἰθέρος καὶ τῶν ἄστρον, ἕτεροι δὲ τὸν ἀνωτάτω καὶ πάντα περιέχοντα ἀέρα. τινὲς δὲ φασι τὸν τοιοῦτον βηλὸν κατὰ Δρύοπας μὲν Ὀλύμπου εἶναι, κατὰ δὲ Χαλδαίους οὐρανόν.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 587 6

>Ἰστέον δὲ καί, ὅτι <Ομήρου εἰπόντος τὰς γεράνους πέτεσθαι οὐρανόθι πρό φασιν οἱ παλαιοὶ οὐρανὸν ἐνταῦθα λέγεσθαι τὸν ὑπὸ τὰ νέφη τόπον, ὥστε τῷ λόγῳ τούτῳ τὰς τοῦ ὄρους >Ολύμπου κορυφὰς καὶ ἄλλων τινῶν μὴ νεφελουμένας οὐ μόνον ἐπουρανίους εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὑπερουρανίους, ὡς πρὸς τὸν τοιοῦτον οὐρανόν.

Σιμπλικίου εἰς το Α των Αριστοτέλους Περί Ουρανού 85 12

οὕτως καὶ ὁ οὐρανὸς ἐκ τῶν ἀκροτήτων συνεστῶς τῶν τεσσάρων στοιχείων κατὰ τὸ κρεῖττον τῶν ἄκρων οὐσίωται φωτεινότητος καὶ ὀλολαμπῆς ἀποτελεσθεῖς, διὸ καὶ Ὀλυμπος ἀνευφημεῖται.

Φιλόστρατος Imagines 1 26 1 8

τίκτεται μὲν ἐν κορυφαῖς τοῦ >Ολύμπου, κατ' αὐτὸ ἄνω τὸ ἔδος τῶν θεῶν. ἐκεῖ δὲ Ὀμηρος οὔτε ὄμβρω αἰσθάνεσθαι φησιν οὔτε ἀνέμων ἀκούειν, ἀλλ' οὐδὲ χιόνι βληθῆναι ποτε αὐτὸ δι' ὑπερβολήν, εἶναι δὲ θεῖον ἀτεχνῶς καὶ ἐλεύθερον ἀπάντων παθῶν, ὧν μετέχει τὰ τῶν ἀνθρώπων ὄρη.

Philolaus Testimonia 16 1 -II 7, 7 (D. 336,) 16 2

Φ. πῦρ ἐν μέσῳ περὶ τὸ κέντρον ὅπερ ἐστὶν τοῦ παντὸς καλεῖ [B 7] καὶ Διὸς οἶκος καὶ μητέρα θεῶν βωμόν τε καὶ συνοχήν καὶ μέτρον φύσεως. καὶ πάλιν πῦρ ἕτερον ἀνωτάτω τὸ περιέχον. πρῶτον δ' εἶναι φύσει τὸ μέσον, περὶ δὲ τοῦτο δέκα σώματα θεῖα χορεύειν, [οὐρανόν] μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν τοὺς εἰς πλανήτας, μεθ' οὓς ἥλιον, ὑφ' ᾧ σελήνην, ὑφ' ἣ τὴν γῆν, ὑφ' ἣ τὴν ἀντίχθονα, μεθ' ἧς σύμπαντα τὸ πῦρ ἐστὶν περὶ τὰ κέντρα τάξιν ἐπέχον. τὸ μὲν οὖν ἀνωτάτω μέρος τοῦ περιέχοντος, ἐν ᾧ τὴν εἰλικρίνειαν εἶναι τῶν στοιχείων, Ὀλυμπος καλεῖ, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ Ὀλύμπου φοράν, ἐν ᾧ τοὺς πέντε πλανήτας μεθ' ἡλίου καὶ σελήνης τετάχθαι, κόσμον, τὸ δ' ὑπὸ τούτοις ὑποσέληνόν τε καὶ περιγίον μέρος, ἐν ᾧ τὰ τῆς φιλομεταβόλου γενέσεως, οὐρανόν. καὶ περὶ μὲν τὰ τεταγμένα τῶν μετεώρων γίνεσθαι τὴν σοφίαν, περὶ δὲ τῶν γινομένων τὴν ἀταξίαν τὴν ἀρετήν, τελείαν μὲν ἐκείνην ἀτελεῖ δὲ ταύτην.

Damascius In Phaedonem versio 1536 1

Ὅτι κατὰ μίμησιν τοῦ κέντρον τῆς γῆς καὶ τὸ ἐν τῷ πρυτανείῳ πῦρ ἄσβεστον τῇ <Ἔστια καθιέρουν αἱ πόλεις. Ὅτι ὁ Τάρταρος θεὸς ἐστὶ τὰς ἐσχατίας τοῦ κόσμου ἐπισκοπῶν, ὡς ὁ Πόντος τὰς μεσότητας, ὡς ὁ Ὀλυμπος τὰς ἀκρότητας. ἐστὶ γοῦν τοὺς τρεῖς εὐρεῖν οὐκ ἐν τῷ αἰσθητῷ μόνῳ τῷδε κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δημιουργικῷ νῶ καὶ ἐν τῷ Κρονίῳ διακόσμῳ καὶ ἐν τῷ Οὐρανίῳ.

Damascius.In Phaedonem versio 2140 1

Ὅτι ὁ Τάρταρος τὸ ἐσχατόν ἐστὶ τοῦ παντὸς καὶ ἀντιθέτως ἔχων πρὸς τὸν Ὀλύμπου· ἐστὶ δὲ καὶ θεὸς ὁ Τάρταρος τῆς ἐν ἐκάστῳ διακόσμῳ ἐσχατίας ἔφορος.

διὸ καὶ Οὐράνιον ἔχομεν Τάρταρον, ἐν ᾧ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἔκρυσεν ὁ Οὐρανός, καὶ Κρόνιον, ἐν ᾧ καὶ οὗτος τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας, καὶ Δίον, τουτονὶ τὸν δημιουργικόν.

Eudocia de S. Cypr. II 22:

ζάκορος δε τελεσθεῖς / ἦλθον ες Ουλύμπιο νάπος, το γε δη καλέουσιν / αγνώτες μακάρων αμενηνῶν εἶναι ἔδεθλον, πρβ. Ps.-Cypr. conf. 1f. (Acta sanct. Sept. VII 222 B. με Anm. g p. 226): εγενόμην και εν τω Ολυμῳ [εν Ολύμπω] ὄρει, των θεῶν, ως λέγουσιν, οικητηρίῳ

Ησύχιος

*^o Ολύμπιος· οὐράνιος r. ASvg

*^o Ολυμπία πνοαί· *^o Ολυμπίας ἀνεμὸς ἐστὶν ὁ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου πνέων Ζέφυρος

*^o Ολυμπος· οὐρανός, θεοῦ οικητήριον. καὶ ὄρος ἐν Μακεδονίᾳ r. Avg

Σούδα

ἽΟλυμπος : οὐρανός· θεοῦ οἰκητήριον.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Οδύσεια 1 17 27

οἶγε καὶ τὸ ἽΟλυμπος λέγοντες γίνεσθαι παρὰ τὸ ὀλολαμπής, ὅμως ψιλοῦμεν Αἰολικῶς αὐτὸ καὶ οὐ δασύνομεν.

Scholia Vetera στην Ιλιάδα1 44α

Ariston. <Οὐλύμποιοι καρήνων:> ὅτι ὄρος ὁ ἽΟλυμπος · τὰ γὰρ κάρηνα ἐπὶ ὄρους. Aint

Scholia Vetera στην Ιλιάδα 1 353b

ex. ἽΟλύμπιος: οὕτω κατ' ἐξοχὴν τὸν Δία. καὶ Κρονίδην" (A 498 al.) αὐτόν φησιν. b(BCE3)T

D ἽΟλύμπιος: ὁ ἽΟλυμπος ὄρος–ἀλληγορικῶς δὲ ὁ οὐρανός. A

Scholia Vetera στην Ιλιάδα 8 46 α

Ariston. μεσσηγὺς γαίης τε <καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος>: ὅτι οὐδέποτε εἶπεν μεσσηγὺς γαίης τε καὶ ἽΟλύμπου νιφόεντος, οὐδὲ τὸν ἽΟλυμπον ἀστερόεντα· διαφέρει γὰρ κατ' αὐτόν ὁ ἽΟλυμπος τοῦ οὐρανοῦ. A

ex. <οὐρανοῦ ἀστερόεντος:> οὐδέποτε δὲ ἽΟλύμπου ἀστερόεντός φησιν. b(BCE3E4)Til ἔνθεν δῆλον ὅτι ἽΟλυμπος οὐ τὸν οὐράνιον τόπον δηλοῖ, ἀλλὰ τὸν ὑπ' οὐρανόν. b(BCE3E4)

Scholia Vetera στην Ιλιάδα1 497

[ἽΟλυμπον] ἽΟλυμπος ὁ οὐρανός, ὀλολαμπής τις ὢν.

Scholia Vetera στην Ιλιάδα1 497γ

ex. (?) <οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε:> ὅτι ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἽΟλύμπου ἐστὶν ὁμώνυμος πόλις ἽΟλυμπος . Aim

Scholia Vetera στον Ησίοδο Εργα και Ημέραι, 195 1

ΠΡΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝ . ἽΟλυμπος , ὁ οὐρανός, καὶ ἡ τοῦ παντός κόσμου ὅλη περιοχὴ, παρὰ τὸ ὀλολαμπής εἶναι. Ψιλοῦται δὲ, ὅτι συνεκόπη Αἰολικῶς, ὀλόλαμπος. Καὶ ἽΟλυμπος · τρέπουσι γὰρ καὶ τὸ α εἰς υ, τὰς σάρκας σύρκας λέγοντες. Οὕτω τὸ ἽΟλυμπος ψιλοῦται. Τῶν γὰρ τοιούτων τὰ ἐντελῆ δασύνεται, τὰ δὲ συγκοπέντα ψιλοῦται. Ὡς τὸ ὀλόλαμπος, ἀρμοζόμενος, ἀλλόμενος, ἄρμενος, ἄλμενος. Ψιλοῦται οὖν τὸ ἽΟλυμπος . Εἰ δέ μοι δυσπιστεῖ τις ὡς εὐρεσιεπεῖ, ἀκουέτω καὶ χρήσεων·

ἽΗτε καθαλλομένη ἰοειδέα πόντον ὀρίνει

–ἐπάλμενος ὀξεί δουρί.

ἽΟλυμπος οὕτω ψιλοῦται, καὶ οὕτω λέγεται οὐρανός. Ὅμοίως δὲ τῷ οὐρανῷ καὶ ἡ σφαιροειδὴς ἡμῶν κεφαλὴ, ἐν ἧ τὸ ὀλολαμπές λογιστικὸν ἴδρυται, ἽΟλυμπος λέγεται. Περὶ γὰρ ὄρους ἽΟλύμπου νῦν λέγειν, ψυχρολογία καὶ λῆρος ἐνταῦθα ἔμελλεν εἶναι. TZETZES.

Scholia Vetera Σοφοκλέους Οιδίπους Τύραννος 867

ἽΟλυμπος] ὁ οὐρανός.

Scholia Vetera Οππιανού Αλιευτικά

οὐρανόν· ὀλυμπος ἐτυμολογεῖται παρὰ τὸ ὀλολαμπής εἶναι.

Ηρωδιανός Επιμερισμοί 99 8

ἽΟλυμπος , ὁ οὐρανός, καὶ ὄνομα ὄρους·

Μακεδονικός Ολυμπος

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 197 10

ἽΟλυμπον μὲν νοητέον τὸ Μακεδονικὸν ὄρος, οὐρανὸν δὲ τὸν ὑπὲρ τὰ νέφη τόπον, ὃς ποτὲ μὲν κλείεται, ὅσα καὶ πύλαις, τοῖς νέφεσι,

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 199 20

Καὶ οὕτω μὲν ἐνταῦθα μετρεῖ κατὰ ἀόριστον σχῆμα τὸ ὅσον καὶ τὸ τόσον, ἵνα δηλώσῃ ταχυτάτην ἐξ Ὀλύμπου τοῦ Μακεδονικοῦ κίνησιν ἵππων εἰς τὴν Τροίαν. ἀλλαχοῦ δὲ ἐξ ἀριθμοῦ ὠρισμένου τὸ αὐτὸ παριστῶν φησιν, ὡς τρία βήματα διαβάντες οἱ τοῦ Ποσειδῶνος ἵπποι

Ευστάθιος Σχόλια στην Ιλιάδα 1 44 25

ἽΟτι ἽΟλυμπος παρὰ τῷ ποιητῇ ὄρος Μακεδονίας ἢ καθ' Ἐρόδοτον Θετταλίας ὑψηλότατον

Scholiam Vetera στην Ιλιάδα I 44

Ὀλύμπιοι] ὄρος Μακεδονίας ὁ ἽΟλυμπος, τὸ σφαιροειδὲς τῆς φύσεως καὶ ὁ οὐρανός.

Scholiam Vetera στην Ιλιάδα 14 226a

Ariston. Πιερίην δ' ἐπιβάσα <καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινήν>: ὅτι Μακεδονικὸς ἽΟλυμπος θεῶν οἰκητήριον· ἢ γὰρ Πιερία τοῦτου ἀκρόρεια, καὶ Ἠμαθία τὸ πρότερον ἢ Μακεδονία ἐκαλεῖτο. παράκειται δὲ καὶ ἡ Θράκη. καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ Πιερίην δ' ἐπιβάς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντω" (ε 50). A

ex. Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἠμαθίην: Μακεδῶν ὁ Διὸς καὶ ~αἰθυσίας~ κατέχων χώραν περὶ Θράκην Μακεδονίαν ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν. ἴσχει δὲ παίδας δύο, ἽΑμαθον καὶ Πίερον, ὧν αἱ πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ. b(BCE3)T

ex. Πιερίην: οἱ μὲν μέρος ἽΟλύμπου, οἱ δὲ χώραν ἀπὸ νύμφης ἢ Πίερος τοῦ Ἐλευθῆρος. Ἠμαθία δὲ πρόην ἢ Μακεδονία. T

D Μακεδῶν ὁ Διὸς-ἱερὸν Μουσῶν. A

ex. <Πιερίην δ' ἐπιβάσα->ἐφ' ἵπποπόλων

<Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα>: ἄκρως κατονομάζει τοὺς τόπους, τὰς ὁμόρους χώρας διεξιῶν, b(BCE3)T ὡς καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα ἢ δὲ

Απολλωνίου Σοφιστοῦ Λεξικὸν κατὰ στοιχείον τῆς Ιλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας

ἽΟλυμπος τινὲς ὄρος Μακεδονίας.

εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι ἽΟλυμποι

Ἡσύχιος

Μυσίων ἽΟλυμπίων· ἐπεὶ πλείους εἰσὶν ἽΟλυμποι Μακεδονίας καὶ Θετταλίας· ἔνιοι δὲ δεκατέσσαρας ἠρίθμησαν

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 45 2

εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι ἽΟλυμποι· ἐν τε γὰρ Πελοποννήσῳ, ὡς καὶ ἐν τοῖς τοῦ Περιγητοῦ ἐγράφη, καὶ ἐν Κύπρῳ δὲ ὄρος μαστοειδὲς μεταξὺ Κιτίου καὶ Ἀμαθοῦντος ἽΟλυμπος λέγεται. καὶ ἄλλη δὲ τις ἀκρόρεια Κύπρου ἐκαλεῖτο οὕτως, ἐν ἣ νὰς Ἀκραιάς Ἀφροδίτης, ἄδυτος γυναιξί. καὶ περὶ τὰς ἀκρωρείας δὲ τοῦ Ταύρου ἽΟλυμπος ὄρος καὶ φρούριον, ἀφ' οὗ κατοπεύεται πᾶσα Λυκία καὶ Παμφυλία καὶ Πισιδία κατὰ τὸν Γεωγράφον· καὶ λόφοι δέ, φησί, τῆς Ἰδης τέσσαρές τινες ἽΟλυμποι ἐκαλοῦντο. ἔστι δὲ καὶ Βεβρύκων ὄρος ἽΟλυμπος, οὗ ἔθνικόν οἱ Ὀλυμπηνοί. ἦν δὲ καὶ ἀγλήτης ὀνομαζόμενος ἽΟλυμπος, οὗ μέμνηται ὁ Κωμικός. [ἽΟρα δὲ ὅτι <Ὀμήρου Ὀλύμπια θεῶν δῶματα εἰπόντος, ἐκεῖθεν πως ὀρμηθέντες οἱ ὕστερον Ὀλύμπια ὠνόμασαν τὸν ἐν ἽΗλιδι μέγαν ἀγῶνα, οὗ τῷ Ὀλύμπῳ ἀλλὰ Ὀλυμπίῳ Διὶ παρονομάσαντες αὐτόν.] (v. 20)

Στράβων 8 3 31

ἔνιοι δ' εἰς ταῦτό συναγουσι τὰ ἔθνη. δεῖ δὲ τοῖς ὁμολογουμένοις ὡς ἐπὶ πολὺ ἀκολουθεῖν, ἐπεὶ οὐδὲ τοῦνομα τὴν Πισάτιν ἐτυμολογοῦσιν ὁμοίως· οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ Πίσσης ὁμωνύμου τῇ κρήνῃ πόλεως, τὴν δὲ κρήνην Πίσσαν εἰρήσθαι, οἶον Πίστραν,

ὑπερ ἔστι ποτίστρα· τὴν δὲ πόλιν ἰδρυμένην ἐφ' ὕψους δεικνύουσι μεταξύ δυεῖν ὄροιν, Ὕσσης καὶ Ὀλύμπου, ὁμωνύμων τοῖς ἐν Θετταλία. τινὲς δὲ πόλιν μὲν οὐδεμίαν γεγενῆσθαι ἴσαν φασίν (εἶναι γὰρ ἂν μίαν τῶν ὀκτώ), κρήνην δὲ μόνην, ἣν νῦν καλεῖσθαι Βῖσαν, Κικυσίου πλησίον πόλεως μεγίστης τῶν ὀκτώ. Στησίχορον δὲ καλεῖν πόλιν τὴν χώραν Πῖσαν λεγομένην, ὡς ὁ ποιητὴς τὴν Λέσβον Μάκαρος πόλιν. Εὐριπίδης δ' ἐν Ἴωνι Εὐβοί' Ἀθήναις ἔστι τις γείτων πόλις" καὶ ἐν Ῥαδαμάνθου οἱ γῆν ἔχουσ' Εὐβοΐδα πρόσχωρον πόλιν" Σοφοκλῆς δ' ἐν Μυσοῖς Ἀσία μὲν ἢ σύμπασα κληίζεται, ξένη, πόλις δὲ Μυσῶν Μυσία προσήγορος."

Ἡ δὲ Σαλμώνη πλησίον ἔστι τῆς ὁμωνύμου κρήνης ἐξ ἧς ἐὶ ὁ Ἐνιπεύς· ἐμβάλλει δ' εἰς τὸν Ἀλφειόν.

Στράβων 10 3 14 5

εἰσὶ μὲν οὖν λόφοι τέτταρες Ὀλυμποὶ καλούμενοι τῆς Ἰδῆς κατὰ τὴν Ἀντανδρίαν, ἔστι δὲ καὶ ὁ Μυσὸς Ὀλυμπος, ὅμορος μὲν οὐχ ὁ αὐτὸς δὲ τῇ Ἰδῇ.

Στράβων 12 4 3

Προῦσα δὲ ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ ἰδρυταὶ τῷ Μυσίῳ, πόλις εὐνομουμένη, τοῖς τε Φρυξίν ὅμορος καὶ τοῖς Μυσοῖς, κτίσμα Προυσίου τοῦ πρὸς * Κροῖσον πολεμήσαντος.

Στράβων 12 14 6

ἀλλὰ μὴν μετὰ γε τὴν Τρωάδα ἡ Μυσία ἔστι καὶ ὁ Ὀλυμπος.

Στράβων 14 3 3

Εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ εἴκοσι πόλεις αἱ τῆς ψήφου μετέχουσαι· συνέρχονται δὲ ἐξ ἐκάστης πόλεως εἰς κοινὸν συνέδριον, ἣν ἂν δοκιμάσωσι πόλιν ἐλόμενοι· τῶν δὲ πόλεων αἱ μέγιστα μὲν τριῶν ψήφων ἔστιν ἐκάστη κυρία, αἱ δὲ μέσαι δυεῖν, αἱ δ' ἄλλαι μιᾶς· ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τὰς εἰσφοράς εἰσφέρουσι καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας. ζῆξ δὲ τὰς μεγίστας ἔφη ὁ Ἀρτεμίδωρος, Ξάνθον Πάταρα Πίναρα Ὀλυμπον Μύρα Τλῶν κατὰ τὴν [ὑπέρ]θεσιν τὴν εἰς Κιβύραν κειμένην.

Στράβων 14 3 8 16

καὶ Ὀλυμπος πόλις μεγάλη καὶ ὄρος ὁμώνυμον, ὃ καὶ Φοινικοῦς καλεῖται· εἶτα Κώρυκος ὁ αἰγιαλός.

Στράβων 14 5 7

Κατὰ δὲ τὰς ἀκρωρείας τοῦ Ταύρου τὸ Ζηνικέτου πειρατήριον ἔστιν ὁ Ὀλυμπος ὄρος τε καὶ φρούριον ὁμώνυμον, ἀφ' οὗ κατοπεύεται πᾶσα Λυκία καὶ Παμφυλία καὶ Πισιδία καὶ Μιλύας· ἀλόντος δὲ τοῦ ὄρους [ὑπὸ] τοῦ Ἰσαυρικοῦ, ἐνέπρησεν ἑαυτὸν πανοίκιον. τούτου δ' ἦν καὶ ὁ Κώρυκος καὶ ἡ Φάσηλις καὶ πολλὰ τῶν Παμφύλων χωρία· πάντα δ' εἶλεν ὁ Ἰσαυρικός.

Στράβων 14 6 3 15

ἐκ δὲ τῆς Καρπασίας ὑπέρβασίς ἔστιν ἰσθμοῦ τριάκοντα σταδίων πρὸς τὰς νήσους τὰς Καρπασίας καὶ τὸ νότιον πέλαγος· εἶτ' ἄκρα καὶ ὄρος· ἡ δ' ἀκρόρεια καλεῖται Ὀλυμπος, ἔχουσα Ἀφροδίτης Ἀκραιᾶς ναόν, ἄδυτον γυναιξὶ καὶ ἀόρατον.

Στράβων 14 6 3 30

εἰς Βηρυτὸν στάδιοι χίλιοι πεντακόσιοι. εἶτ' Ἀμαθοῦς πόλις καὶ μετὰ πολίχνη Παλαιὰ καλουμένη, καὶ ὄρος μαστοειδὲς Ὀλυμπος· εἶτα Κουριάς [ἄκρα]

Στέφανος Βυζάντιος

Ἐστίαια, πόλις Εὐβοίας. Ὀμηρος πολυστάφυλόν θ' Ἐστίαιαν". ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Ὀλυμπον Ἐστιαίας. τὸ ἔθνικόν Ἐστιαεύς, λέγεται καὶ τρισυλλάβως. ἔστι καὶ ἄλλη Ἀκαρνανίας. ὁ πολίτης Ἐστιαιώτης, [καὶ Ἐστιαιώτις] ἢ Θετταλικὴ μοῖρα, καὶ Ἐστιαεύς.

Ἦλυμπος , ὄρος Μυσίας. Ἄρριανὸς Βιθυνιακῶν πρῶτω. οἱ οἰκοῦντες Ἦλυμπηνοί. ἔστι καὶ πόλις Παμφυλίας. Στράβων ιδ. τὸ ἔθνικὸν ὅμοιον.

Φρυγία, δύο χῶροι. Στράβων Φρυγία τε γὰρ ἢ μὲν καλεῖται μεγάλη, ἥς ὁ Μίδας ἐβασίλευε, καὶ τῆς ἄλλης μέρος οἱ Γαλάται κατέσχον· ἢ δὲ μικρὰ ἢ ἐφ' Ἑλλησπόντῳ [καὶ ἦ] περὶ τὸν Ἦλυμπον , ἢ καὶ ἐπίκτητος λεγομένη". οἱ ἐξ ἑκατέρας λέγονται Φρύγες καὶ Μυσοί. λέγονται καὶ Βρίγες. τὸ ἔθνικὸν Φρύξ καὶ Φρύγιος καὶ Φρυγία ἄνθρωπος καὶ Φρύγιον, καὶ Φρυγικός κτητικὸν καὶ Φρυγική καὶ Φρυγικόν, καὶ φρυγίζειν καὶ φρυγιστί. ἔστι καὶ Φρυγία τόπος τῆς Οἴτης ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πεφύχθαι τὸν Ἡρακλέα. ἔστι καὶ τὰ Φρύγια οὐδετέρως τόπος μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς. τὸ τοπικὸν Φρυγιεύς, ὡς Μέγαρον Μεγαρεύς.

Scholia Vetera στον Απολλώνιο Ρόσιο, Αργοναυτικά 52 17

Ἦλυμποι δὲ εἰσιν ἕξ· Μακεδονίας, Θετταλίας, ἐν ᾧ καὶ Ἦλύμπιά φησιν Ἀπολλόδωρος (244 fg 174 J.) ἄγεσθαι, καὶ Μυσίας καὶ Λυκίας καὶ Ἀρκαδίας.

Scholia Vetera στον Αριστοφάνη, Νεφέλαι 270 β

Ἦλύμπου] ἀνατολ<ικου> Cr(m3).

Ἦλυμποι ἕξ· Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Μυσίας, Κιλικίας, ὄνομα ὄρους Ἦλιδος, Ἀρκαδίας.

Ἦλυμπος – Πρόσωπα

Σούδα

Ἦλυμπος, ἀδελφὸς Γενερώσης· ὃς ἦκεν ἀπὸ τῆς Κιλικίας εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ τὴν θεραπείαν τοῦ Σαρπηδόου. ἦν δὲ ἐς πάντα φύσιν ἀξιάγαστον κεκτημένος, μέγας μὲν τὸ σῶμα καὶ εὐμήκης ἰδεῖν, καλὸς δὲ καὶ ἀγαθὸς τὴν ὄψιν. τῆς δὲ ἡλικίας ἐν τῷ φρονιμωτάτῳ τότε γεγονῶς εὐδόμιλος τε ἦν καὶ ἡδὺς ἱκανῶς τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ ὠφέλιμος εἶπερ τις ἕτερος τοῖς πειθομένοις. οὐδεὶς δὲ ἦν οὕτως ἀτεράμων καὶ βάρβαρος τὴν ψυχὴν, ὃς οὐκ ἐπέιθετο καὶ κατεκλεῖτο τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ στόματος ἐκείνου· εἴουσι λόγοις· τοιαῦτα τις ἐπεκάθητο πειθῶ τοῖς χεῖλεσι τοῦ ἀνδρός, οὐκ ἀνθρώπειόν τι χρῆμα, ἀλλὰ θεϊότερον. ταῦτά τοι τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι κατέστη ἱεροδιδάσκαλος, ἤδη κατασυρομένοις ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τῆς πολιτείας. ὁ δὲ συναγείρων ἐκάστοτε τοὺς παρατυγχάνοντας ἐδίδασκε τὰ ἀρχαῖα νόμιμα καὶ τὴν τούτοις ἐφεπομένην εὐδαιμονίαν, ὅση τε καὶ οἷα θεόθεν ἀπῆντα τοῖς ἀκριβῶς ταῦτα διαφυλάττουσιν. οὕτω δὲ ἦν ὁ Ἦλυμπος πλήρης τοῦ θεοῦ, ὥστε καὶ προεῖπε τοῖς ἐταίροις, ὅτι Σάραπις ἀφήσει τὸν νεῶν· ὃ καὶ γέγονεν.

Ἦλυμπος , Μαίονος, Μυσός, ἀϋλητῆς καὶ ποιητῆς μελῶν καὶ ἐλεγείων, ἡγεμῶν τε γενόμενος τῆς κρουματικῆς μουσικῆς τῆς διὰ τῶν ἀϋλῶν· μαθητῆς καὶ ἐρώμενος Μαρσίου, τὸ γένος ὄντος Σατύρου, ἀκουστοῦ δὲ καὶ παιδὸς Ἰάγνιδος. γέγονε δὲ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ὁ

Ἦλυμπος , ἐξ οὗ τὸ ὄρος τὸ ἐν Μυσίᾳ ὀνομάζεται.

Ἦλυμπος : ὁ τοὺς νόμους τῆς κιθαρωδίας ἐνθεῖς καὶ διδάξας.

Ἦλυμπος , Φρύξ, νεώτερος, ἀϋλητῆς γεγονῶς ἐπὶ Μίδου τοῦ Γορδίου.

Ὀμηρικὰ ἐπίθετα - μέγας

Ἡσίοδος Θεογονία 842

ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ἦλυμπος ὀρνευμένοιο ἀνακτος·
ἐπεστονάχιζε δὲ γαῖα.

αγνός

Ἡσίοδος Ασπίς 203

χρυσείη φόρμιγγι· [θεῶν δ' ἕδος ἀγνός Ἦλυμπος·

αιπύς

Ιλιάς 5 367

αἴψα δ' ἔπειθ' ἴκοντο θεῶν ἕδος αἰπὺν Ὀλυμπον·

Scholia Vetera στην Ιλιάδα 3, 364

Ariston. εὐρύν: ὅτι Ζηνόδοτος γράφει αἰπὺν. αἰπὺ δὲ ὄρος ἂν λέγοιτο, ὁ δὲ οὐρανὸς εὐρύς· παρήκει γὰρ τῇ γῆ. Α

ex. ὀλοώτερος: ὀλέθρων αἰτιώτερος· ἀναιρουμένου γὰρ ἼΑλε-

μακρός

Ιλιάς 5 398

αὐτὰρ ὃ βῆ πρὸς δῶμα Διὸς καὶ μακρὸν Ὀλυμπον

Ιλιάς 8 199

σεῖσατο δ' εἰνὶ θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν Ὀλυμπον ,

Ησιόδος, Θεογονία 679

γῆ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν, ἐπέστενε δ' οὐρανὸς εὐρύς· σείόμενος, πεδόθεν δὲ τινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπος· ἰπῆ ὑπ' ἀθανάτων, ἔνοσις δ' ἴκανε βαρεῖα

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα A-R 1 295 13

τὰ εἰς ὕψος κορυφούμενα· οὕτω γὰρ καὶ μακρὸς Ὀλυμπος ὁ ὑψηλός. ἔστι δὲ ὅτε ἢ λέξις καὶ τὸ βαθὺ σημαίνει, ὡς ὅτε φρέατα μακρὰ λέγονται, ἤγουν βαθέα, καὶ οὐχ' ἀπλῶς, ἀλλὰ πάνυ βαθέα· οὐ γὰρ πᾶν βαθὺ ἤδη καὶ μακρὸν λέγεται. ἐνταῦθα γούν κύματα μὲν μακρὰ, λήϊον δὲ βαθύ, οὐ μὴν μακρόν. (α. 145)

Scholia Vetera στην Ιλιάδα 15 21 γ

Ariston. <κατὰ μακρὸν Ὀλυμπον :> ὅτι μακρὸς ὁ Ὀλυμπος ὡς ὄρος. Aint

ex. (Ariston.) κατὰ μακρὸν Ὀλυμπον : μακρόν, ὅτι ὄρος. τὸν δὲ ex. (Did.?) οὐρανὸν εὐρύν" (Γ 364. E 867 al.) φησίν. b(BCE3E4)T | τινὲς δὲ <προσ>γράφουσι πρὶν γ' ὅτε δὴ σ' ἀπέλυσσα πεδῶν, μύδρους δ' ἐνὶ Τροίῃ / κάββαλον, ὄφρα πέλοι<ν>το καὶ ἐσ<σ>ομένοισι πυθέσθαι" (= O 21 a. b.). δείκνυνται γὰρ ὑπὸ τῶν περιηγητῶν οἱ μύδροι. T

θυώδης

Ομηρικός Ὕμνος In Cererem 329

ἄλλ' οὐ τις πείσαι δύνατο φρένας οὐδὲ νόημα θυμῷ χωομένης, στερεῶς δ' ἠγναινετο μύθους. οὐ μὲν γὰρ ποτ' ἔφασκε θυώδεος Οὐλύμποιο πρὶν γ' ἐπιβήσεσθαι, οὐ πρὶν γῆς καρπὸν ἀνήσειν

πολυδειράς και πολύπτυχος

Ιλιάς 1 498

εὔρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἤμενον ἄλλων ἀκροτάτη κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο· καὶ ἄ· πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο, καὶ λάβε γούνων σκαιῆ, δεξιτερῆ δ' ἄρ' ὑπ' ἀνθερεῶνος ἐλοῦσα λισσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα·

Ιλιάς 8 409

Ἦς ἔφατ', ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα, βῆ δ' ἐξ Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὀλυμπον· πρώτησιν δὲ πύλῃσι πολυπτύχου Οὐλύμποιο ἀντομένη κατέρυκε, Διὸς δὲ σφ' ἔννεπε μῦθον·

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 218 10

πολυδειράδος >Ολύμπου. >Ιστέον δὲ ὅτι, ὡς περ κορυφῇ ὄρους μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς τῶν ζώων κορυφῆς, οὕτω καὶ δειρῆ ἢ ἐξοχῆ ἢ λήγουσα εἰς στενὸν ἀπὸ τῆς τῶν ζώων δειρῆς. ὅθεν καὶ πολυδειράς Ὀλυμπος, τὸ ὄρος δηλαδὴ τὸ ἔχον πολλὰς ἐξοχάς. ὅτι δὲ καὶ πόδες ὄρους καὶ κνημοὶ καὶ ἄχεις καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἐκ τῶν ζωϊκῶν, ἀλλαχοῦ φανήσεται. [Ἡ δὲ κλίσις τοῦ πολυδειράδος ὡς >Αρκάδος. προσφυῶς δὲ παράκειται κορυφῇ καὶ πολυδειράς διὰ τὸ καὶ ἐν ζώοις συμπεφυκέναι τὰ τοιαῦτα.] (v. 500)

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 479 30

εύρηνται δὲ καὶ δειράδες ὄρους, ὅ ἐστι τράχηλοι.

Scholium Vetera στην Ιλιάδα 1 499 α1

Ariston. <πολυδειράδος Οὐλύμποιο> ὅτι καὶ ἀρσενικῶς τὸ πολυδειράδος ὡς ἐνταῦθα. Aint ἀρσενικὸν τὸ πολυδειράδος. Til

ex. (?) <πολυδειράδος Οὐλύμποιο> παροιμία· **τρὶς δὲ τριηκόσιοι κορυφαὶ** νιφόντος Ὀλύμπου." Aint

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 607 21

Πρώτας οὖν πύλας λέγει τὰ προπύλαια καθ' ὁμοίότητα τοῦ πρώταις θύραις, ὅπερ ἐν τοῖς ἐξῆς που λεχθήσεται. καὶ ἐκεῖ γὰρ πρῶται θύραι τὰ πρόθυρα. (v. 409-12)

Τὸ δὲ βῆ δὲ κατ' >Ιδαίων ὁρέων ἐς Ὀλυμπον οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὴν Ἰδην ὑψηλοτέραν τοῦ >Ολύμπου εἶναι δηλοῖ, ἀλλὰ λέγοι ἄν, ὅτι κατέβη Ἰδης, ὡς τὸ ἐντεῦθεν ἀνελεῖν εἰς ὀπότερον ἄν εἶπη τις Ὀλυμπον .

Εἰ δὲ καὶ ἄλλως ἔγνωσται <Ομήρω ἐξ Ἰδης ὡς ὑψηλοτέρας καταβαίνειν εἰς τὸ ὄρος τὸν Ὀλυμπον ταπεινότερον ἐκείνης ὄντα, οἶδεν αὐτός. (v. 411)

Τὸ δὲ πολύπτυχος, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ φαίνεται, ὡς ἐπὶ ὄρους τοῦ >Ολύμπου εἰρησθαι δοκεῖ, ὅς πολλὰς πτύχας, ἥτοι φαραγγώδεις πτύξεις, ἤγουν περιοχάς, ἔχει. οὐρανῶ γὰρ οὐκ ἄν οἰκείως τὸ πολύπτυχον ἐπιλέγοιτο. Ὀλυμπος δὲ ἐστίν, ὡς μετ' ὀλίγα ἐρεῖ, ἀθανάτων ἕδαφος. Φησὶ γὰρ ἐς Ὀλυμπον , ἵν' ἀθανάτων ἕδος ἐστί. Παρηγητικῶς δὲ πῶς ἢ ἐτυμολογικῶς παράκεινται ἡ πύλη καὶ ὁ πολύπτυχος. Παρὰ τὸ πτύσσειν γὰρ καὶ ἄμφω, ἵνα ἢ πολύπτυχος ὁ πολύπτυλος. πάντως δὲ ὁ πολυδειράς Ὀλυμπος κατὰ γε τὰς ὀρεινὰς ἐξοχὰς εἶη ἄν καὶ πολύπτυχος διὰ τὰς μεταξὺ τῶν πολλῶν δειράδων πολλὰς πτύχας ἢ πτυχὰς. (v. 412)

Ησίοδος, Θεογονία 113

ἦδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὀλυμπον .

Αιγλήεις

Ιλιάς 1 532

εἰς ἄλλα ἄλτο βαθεῖαν ἀπ' αἰγλήεντος >Ολύμπου,

Ιλιάς 13 243

χειρὶ λαβῶν ἐτίναξεν ἀπ' αἰγλήεντος >Ολύμπου

Ιλιάς 20 103

αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' αἰγλήεντος >Ολύμπου

Νιφόεις, ἀγάννιφος, σύννεφα

Ιλιάς 18 616

ἦ δ' ἴρηξ ὡς ἄλτο κατ' Οὐλύμπου νιφόντος

Scholium Vetera στην Ιλιάδα 13 754 α

Ariston. ἦρα καὶ ὠρμήθη ὄρει νιφόντι: ὅτι νιφόντα τὰ ὄρη. καὶ Ὀλυμπος τοιγαροῦν ὄρος· νιφόμενος γὰρ λέγεται (sc. Σ 616). A

ex. ὄρει νιφόντι: καὶ Ὀλυμπος ἄρα ὄρος· φησὶ γὰρ κατ' Οὐλύμπου νιφόντος" (Σ 616). πρὸς δὲ μέγεθος ἢ εἰκὼν, ἐπεὶ ἀκίνητόν ἐστι τὸ ὄρος. b(BC3E4)T ἄμα δὲ καὶ τὸ ἄγριον αὐτοῦ καὶ φοβερόν ὄρει παρεικάζει χιόνι κεκαλυμμένῳ· τὸ γὰρ ἄνιφον πάντως καὶ ἡμερον. T

Ιλιάς 1 420

εἴμ' αὐτὴ πρὸς Ὀλυμπον ἀγάννιφον αἶ κε πίθηται.

Ιλιάς 18 186

ἀθανάτων, οἱ Ὀλυμπον ἀγάννιφον ἀμφινέμονται.

Ομηρικὸς Ὑμνος Εἰς Εἱρμ. 325

δ' ἔχ' Ὀλυμπον ἀγάννιφον

Ησίοδος, Θεογονία 42

ἤχει δὲ κάρη νιφόεντος >Ολύμπου δώματά τ' ἀθανάτων·

Ησιόδος, Θεογονία 62

τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος >Ολύμπου·

Ησιόδος, Θεογονία 118

ἀθανάτων οἱ ἔχουσι κάρη νιφόεντος >Ολύμπου,

Ησιόδος, Θεογονία 794

ἀθανάτων οἱ ἔχουσι κάρη νιφόεντος >Ολύμπου,

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 153 30

ὁμοίως τῷ ἀγάννιφος Ὑλυμπος -, ὅσον ἐκ τοῦ ἀγῶ ἀγάζω, ὅθεν ἀγαστός,

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 196 4

Ὅτι ἐν τῷ Ὑλυμπον ἀγάννιφον φανερώς Ὑλυμπον τὸ ὄρος λέγει. ὁ γὰρ Ὑλυμπος ὁ εἰς οὐρανὸν λαμβανόμενος οὐ νίφεται, ὅτι μηδὲ νεφελοῦται, ὅπου γε κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ αὐτοῦ τοῦ >Ολύμπου τοῦ ὄρους τὰ ἄκρα ὡς ὑπερνεφῆ οὔτε νίφεται οὔτε κατομβρεῖται, ὡς καὶ ἐν >Οδυσσεΐα φανερώς φησιν ὁ ποιητής.

Scholium Vetera στην Ιλιάδα 1 420 β

Ariston. <πρὸς Ὑλυμπον >: ὅτι ὄρος ὁ Ὑλυμπος . Aim

D | ex. (?) ἀγάννιφον: τὸν λίαν νιφόμενον κατὰ τὰ ὑπὸ τοῖς νέφεσι ὄρη· T τὰ γὰρ ἄκρα τοῦ Ὑλύμπου ὡς ὑπερνεφῆ οὔτε νίφεται οὔτε κατομβρεῖται, κατ' αὐτὸν τὸν ποιητὴν λέγοντα· ὄλυμπόν θ'~, ὅθι φασὶ θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ / ἔμμεναι· οὔτ' ἀνέμοισι ~τινασσόμενον~ οὔτε ποτ' ὄμβρω / δεύεται, οὔτε χιῶν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἰθήρη / πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη" (ζ 42-5). ἀγάννιφον οὖν ἢ τὸν πάνυ κατανιφόμενον, ἢ τὸν ~οὔτε ὄλωσ, AT | εἶπερ ἀπόστροφος εἰς τὸ γ τεθῆ. T

ex. | ex. ἀγάννιφον: τινὲς ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἄγαν νίφοντα, b(BCE3)T ὡς βριήπυον (cf. N 521) καὶ γαιήοχον (cf. I 183 al.)· T τὰ γὰρ ὄρη νιφόεντα" καλεῖ (Ξ 227 al.), ὡς καὶ Τήλεφος. b(BCE3)T | τὸ δὲ αἶ κε πίθηται διὰ τὸ ἄδικα μέλλειν αἰτεῖν. b(BCE3E4)

Choer. O. (?) <ἀγάννιφον>: τὸ νείφω σημαίνει τὸ βρέχω, ὅπερ γράφεται διὰ τῆς εἰ διφθόγγου, ἐξ οὗ νέφος καὶ νεφρός. νίφω τὸ χιονίζω διὰ τοῦ ι, ἐξ οὗ τὸ ἀγάννιφον. νήφω τὸ σπένδω διὰ τοῦ η, ἐξ οὗ <τὰ> νηφάλια ξύλα. νήφω τὸ προσέχω· καὶ διὰ τοῦ η τοῦτο· ἐξ οὗ τὸ νήφων προσεύχου". A

Απολλωνίου Σοφιστοῦ Λεξικόν κατὰ στοιχείον της της Ιλιάδος και

Οδυσσεΐας 5 31

ἀγάννιφος ἄγαν χιονώδης. ὅταν δὲ Ὑλυμπος ἀγάννιφος, ἀπὸ τῶν κάτω μερῶν τροπικῶς κατὰ συνεκδοχὴν νοεῖται, ἐπεὶ τὰ ἐνουράνια μέρη τοῦ ὄρους οὐδαμῶς. διωρίζετο γοῦν περὶ αὐτῶν· "Ὑλυμπον δ' ὅθι φασὶ θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ ἔμμεναι· οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται, οὐδέ ποτ' ὄμβρω δεύεται, οὔτε χιῶν ἐπιπίλναται· ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ αἰθήρη πέπταται ἀννέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη."

Ιλιάς 13 520

ὁ δ' ἐν κονίησι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ. οὐδ' ἄρα πῶ τι πέπυστο βριήπυος ὄβριμος Ἄρης υἱὸς εὐτοῦ πεσόντος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ, ἀλλ' ὅ γ' ἄρ' ἄκρω >Ολύμπω ὑπὸ χρυσεῖσι νέφεσιν ἦστο Διὸς βουλήσιν ἐελμένους, ἐνθά περ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ ἦσαν ἐεργόμενοι πολέμοιο.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 195 14

Ὅτι τὰς Ὠρας φιλοσοφῶν ὁ ποιητὴς πυλωροὺς αὐτὰς λέγει τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπιτετράφθαι αὐταῖς φησὶ μέγαν οὐρανὸν Οὔλυμπόν τε, οὐ διὰ τὰ ἐκ τῶν <Ὠρῶν ἀποτελέσματα, ὡς ἂν τις εἴποι ἀστεΐζόμενος, ἀλλὰ ὥστε ἡμὲν ἀνακλῖναι, φησί, πυκινὸν νέφος ἡδ' ἐπιθεῖναι, τουτέστι καὶ ἀνοῖξαι νέφος, οἷά τινα πύλην, καὶ αὐθις

ἐπιθεῖναι. Τῶ ὄντι γὰρ ᾠραὶ τινές εἰσιν ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ καιροὶ τεταγμένοι τοῦ νεφελοῦσθαι τὸν οὐρανὸν εἶτε καὶ μή. Ὅτι δὲ πύλαι οἶον τῶ οὐρανῶ τὰ νέφη, δηλοῖ ὁ ποιητὴς εἰπὼν τὸ αὐτόματοι δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ὃ ἐστὶν ἤχησαν καὶ ἠνοιχθησαν ἐξιούση τῇ Ἑρᾷ καὶ τῇ >Αθηνᾷ. (α. 751) Καιριωτάτη δὲ λέξις ἐπὶ ἀνοιξέως πυλῶν τὸ ἀνακλίνειν, ὡς πολλαχοῦ φαίνεται, ἵνα ἢ κλίνειν μὲν τὸ κλείειν, ἀνακλίνειν δὲ τὸ ἀνάπαλιν. (α. 749)

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 197 10

Ὁλυμπον μὲν νοητέον τὸ Μακεδονικὸν ὄρος, οὐρανὸν δὲ τὸν ὑπὲρ τὰ νέφη τόπον, ὃς ποτὲ μὲν κλείεται, ὅσα καὶ πύλαις, τοῖς νέφεσι, ποτὲ δέ, ὡς οἶον ἀνοιγόμενος διεκφαίνεται. (α. 756)

Πτυχές και πύλες

Ιλιάς 20 19

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς· ἔγνωσ ἔννοσίγαιε ἐμὴν ἐν στήθεσι βουλὴν ὧν ἔνεκα ξυνάγειρα· μέλουσί μοι ὀλλύμενοί περ. ἀλλ' ἦτοι μὲν ἐγὼ μενέω πτυχι Οὐλύμποιο ἤμενος, ἔνθ' ὀρόων φρένα τέρψομαι·

Ιλιάς 8 409

Ἦς ἔφατ', ᾠρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα, βῆ δ' ἐξ >Ιδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὁλυμπον . πρώτησιν δὲ πύλῃσι πολυπτύχου Οὐλύμποιο ἀντομένη κατέρυκε, Διὸς δὲ σφ' ἔννεπε μῦθον·

Ιλιάς 11 75

οἱ δ' ἄλλοι οὐ σφιν πάρεσαν θεοί, ἀλλὰ ἔκηλοι σφοῖσιν ἐνὶ μεγάροισι καθήατο, ἦχι ἐκάστω δώματα καλὰ τέτυκτο κατὰ πτύχας Οὐλύμποιο.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 195 14

Ὅτι τὰς Ὠρας φιλοσοφῶν ὁ ποιητὴς πυλωροὺς αὐτὰς λέγει τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπιτετράφθαι αὐταῖς φησι μέγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε, οὐ διὰ τὰ ἐκ τῶν <Ωρῶν ἀποτελέσματα, ὡς ἂν τις εἴποι ἀστεϊζόμενος, ἀλλὰ ὥστε ἡμὲν ἀνακλίνειν, φησί, πυκινὸν νέφος ἢ δ' ἐπιθεῖναι, τουτέστι καὶ ἀνοιξάει νέφος, οἷά τινα πύλην, καὶ αὐθις ἐπιθεῖναι. Τῶ ὄντι γὰρ ᾠραὶ τινές εἰσιν ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ καιροὶ τεταγμένοι τοῦ νεφελοῦσθαι τὸν οὐρανὸν εἶτε καὶ μή. Ὅτι δὲ πύλαι οἶον τῶ οὐρανῶ τὰ νέφη, δηλοῖ ὁ ποιητὴς εἰπὼν τὸ αὐτόματοι δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ὃ ἐστὶν ἤχησαν καὶ ἠνοιχθησαν ἐξιούση τῇ Ἑρᾷ καὶ τῇ >Αθηνᾷ. (ν. 751) Καιριωτάτη δὲ λέξις ἐπὶ ἀνοιξέως πυλῶν τὸ ἀνακλίνειν, ὡς πολλαχοῦ φαίνεται, ἵνα ἢ κλίνειν μὲν τὸ κλείειν, ἀνακλίνειν δὲ τὸ ἀνάπαλιν. (ν. 749) Ὅρα δὲ ὅπως τὸ ἔμυκον, ἐπὶ βοδὸς κυρίως κείμενον, ἐπὶ πύλης εἶπε τῆς διὰ τὴν ἄγαν ἀρμογὴν ἠχητικῆς καὶ οἶον μυκητικῆς ὀνοματοποιῶν καὶ ἐκ τοῦ παρακολουθοῦντος ἤχου πυλῶν τε μέγεθος καὶ στερεότητα δηλῶν καὶ ἀνοιξίν αὐτῶν. καὶ ἐν >Οδυσσεΐα δὲ πού φησι τὰ δ' ἀνέβραχεν ἤυτε ταῦρος, τὰ θύρετρα δηλαδή. Καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ παραβολικῶς δεξιόμενος ταύρου δίκην ἠχεῖν θύρας δέξαιτ' ἂν καὶ τὸ μυκᾶσθαι αὐτάς. Καὶ οὕτω τὸ ἀναιδὲς ταύτης τῆς λέξεως διὰ παραβολῆς ἐτέρωθι συνήθους τεθεράπεται, εἰ καὶ μὴ παράκεινται ἀλλήλαις ἢ τε λέξις καὶ ἡ ἠθεῖσα παραβολή. Σημείωσαι δὲ καὶ ὅτι ἐντεῦθεν οἱ μεθ' Ὀμηρον λαβόντες μυκᾶσθαι φησι καὶ βροντάς, ἐπεὶ καὶ αἱ <Ομηρικαὶ αὐταὶ πύλαι νέφη εἰσὶ βροντώδη μυκηθμόν ποτε ἀφιέντα. >Ακόλουθον δὲ πάντως τὸν ἐν >Ολύμπω οἴκουσιν πλασάμενον καὶ πύλας αὐτοῖς τολμήσαι εἰπεῖν. Ἔστι δὲ τὸ ἔμυκον δευτέρος ἀόριστος τοῦ μυκᾶσθαι ἡματιοῦ κατὰ τὸ χρισμῶ ἔχρισμον, δουπῶ ἔδουπον, κτυπῶ ἔκτυπον, ληκῶ ἔλακον. Τὸ δὲ αὐτόματοι ἀντὶ τοῦ μόναι ἀφ' ἑαυτῶν δίχα πυλωρῶν, ὡς ἔαν ἦσαν αἰσθητικά. εἴρηται δὲ καθ' ὁμοιότητα τοῦ αὐτόματος δὲ οἱ ἦλθεν βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος.

Απολλωνίου Σοφιστοῦ Λεξικόν κατὰ στοιχείον της της Ιλιάδος και

Οδυσσεΐας

πτύχες αἱ τῶν ὀρῶν κατακλίσεις, καὶ πολυπτύχου Ὁλύμ ποιο τοῦ πολλὰ ἀποκλίματα ἔχοντος. λέγονται δὲ καὶ τῆς ἀσπίδος πτύχες τὰ διάφορα ἐπ' ἀλλήλοις ἐλάσματα.

Scholía Vetera στην Ιλιάδα 20, 7β

ex. ἄλλως· κρατὸς ἀπ' Οὐλύμποιο <πολυπτύχου>: ἐκεῖσε γὰρ ὁ οἶκος τοῦ Διός· πολυπτύχου δὲ πολλὰς ἀνακλίσεις ἔχοντος· ἢ ἰσχυροῦ, ἀπὸ τῶν πολυπτύχων ἀσπίδων. b(BCE`3E`4)T ἢ ὅτι ὀκτὼ σφαίρας ἔχει ὁ οὐρανός, μίαν τῶν ἀπλανῶν, ἑπτὰ τῶν πλανήτων. T

Επική μετεωρολογία

Ιλιάς 1 528

Ἦ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσια δ' ἄρα χαίται ἐπερρώσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον .

Οδύσσεια 20 103

αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' αἰγλήεντος >Ολύμπου, ὑπόθεν ἐκ νεφέων· γήθησε δὲ διὸς >Οδυσσεύς. φήμην δ' ἐξ οἴκοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρις πλησίον, ἔνθ' ἄρα οἱ μύλαι εἶατο ποιμένι λαῶν. τῆσιν δώδεκα πᾶσαι ἐπερρώνοντο γυναῖκες ἄλφιτα τεύχουσαι καὶ ἀλείατα, μυελὸν ἀνδρῶν·αἱ μὲν ἄρ' ἄλλαι εὐδον, ἐπεὶ κατὰ πυρὸν ἄλεσσαν, ἡ δὲ μί' οὐ πω παύετ', ἀφαυροτάτη δὲ τέτυκτο· ἢ α μύλην στήσασα ἔπος φάτο, σῆμα ἄνακτι·

"Ζεῦ πάτερ, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις, ἡ μεγάλ' ἐβρόντησας ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος, οὐδέ ποθι νέφος ἐστί· τέρας νύ τεφ τόδε φαίνεις.

Ησιόδος, Θεογονία 679

γῆ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν, ἐπέστενε δ' οὐρανὸς εὐρὺς σειόμενος, πεδόθεν δὲ τινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπος· ἰπῆ ὑπ' ἀθανάτων, ἔνοσις δ' ἴκανε βαρεῖα τάρταρον ἠερόεντα ποδῶν, αἰπεῖα τ' ἰωῆ ἀσπέτου ἰωχοῖο βολάων τε κρατεράων. ὡς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοισι ἴεσαν βέλεα στονόεντα· φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἴκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα κεκλομένων· οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ. οὐδ' ἄρ' ἔτι Ζεὺς ἴσχεν ἐὼν μένος, ἀλλὰ νυ τοῦ γε εἶθαρ μὲν μένεος πληντο φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαν φαίνε βίην· ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανοῦ ἡδ' ἀπ' >Ολύμπου ἀστράπτων ἔστειχε συνωχαδόν, οἱ δὲ κεραυνοὶ ἴκταρ ἅμα βροντῆ τε καὶ ἀστεροπῆ ποτέοντο χειρὸς ἀπο στιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα εἰλυφόωντες, ταρφέες· ἀμφὶ δὲ γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζε καιομένη, λάκε δ' ἀμφὶ περὶ μεγάλ' ἀσπετος ὕλη· ἔξεε δὲ χθὼν πᾶσα καὶ >Ωκεανοῖο· ἔεθρα πόντος τ' ἀτρύγετος· τοὺς δ' ἀμπεπε θερμὸς ἀυτμῆ Τιτῆνας χθονίους, φλόξ δ' αἰθέρα διὰν ἴκανε ἀσπετος, ὅσσε δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων ἀυγῆ μαρμαίρουσα κεραυνοῦ τε στεροπῆς τε. καθῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἶσατο δ' ἄντα ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν ἡδ' οὐασιν ὅσσαν ἀκοῦσαι αὐτως, ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθε πάλνατο· τοῖος γάρ κε μέγας ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει

Ησιόδος, Θεογονία 838

εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε· σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον, ἀμφὶ δὲ γαῖα σμερδαλέον κονάβησε καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθε πόντος τ' >Ωκεανοῦ τε· οἶα καὶ τάρταρα γαίης. ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπος ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεστονάχιζε δὲ γαῖα. καθῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον βροντῆς τε στεροπῆς τε πυρός τ' ἀπὸ τοῦ πελώρου πρηστήρων ἀνέμων τε κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος· ἔξεε δὲ χθὼν πᾶσα καὶ οὐρανὸς ἡδὲ θάλασσα· θυίε δ' ἄρ' ἀμφ' ἄκτας περὶ τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρὰ· ἰπῆ ὑπ' ἀθανάτων, ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει· τρέε δ' >Αΐδης ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάστων Τιτῆνές θ' ὑποταρτάριοι Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες ἀσβέστου κελάδοιο καὶ αἰνῆς δημοτήτος. Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν κόρθυνεν ἐὼν μένος, εἶλετο δ' ὄπλα, βροντῆν τε στεροπῆν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν, πλήξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος· ἀμφὶ δὲ πάσας ἔπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου. αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῆσιν ἰμάσσας, ἦριπε γυιωθεῖς, στονάχιζε δὲ γαῖα πελώρη· φλόξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἄνακτος οὖρεος ἐν βήσσησιν· αἰδνῆς παιπαλοέσσης πληγέντος, πολλῆ δὲ πελώρη καίετο γαῖα ἀυτμῆ θεσπεσίη, καὶ ἐτήκετο κασσίτερος ὡς τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ἐν ἐυτρήτοις χοάνοισι θαλφθεῖς, ἡ δὲ σίδηρος, ὅ περ κρατερώτατός ἐστιν, οὖρεος ἐν βήσσησι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέω τήκεται ἐν χθονὶ δίη ὑφ' <Ηφαίστου παλάμησιν· ὡς ἄρα τήκετο γαῖα σέλαι πυρὸς αἰθομένοιο· ἴψε δὲ μιν θυμῷ ἀκαχῶν ἐς τάρταρον εὐρύν.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 197 10

Ἦλυμπον μὲν νοητέον τὸ Μακεδονικὸν ὄρος, οὐρανὸν δὲ τὸν ὑπὲρ τὰ νέφη τόπον, ὃς ποτὲ μὲν κλείεται, ὅσα καὶ πύλαις, τοῖς νέφεσι

Αθήναιος, Kaibel 99, 25

τὴν ῥά ποτ' Οὐλύμποιο περὶ πλευρὰς ἐκάλυπεν ὠκύς ἀπὸ Θρήκης ὀρνύμενος Βορέης·

ἀνδρῶν δ' ἀχλαίνων ἔδακεν φρένας, αὐτὰρ ἐκάμθη ζωὴ Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη·

ἐν τις ἐμοὶ καὶ τῆς χεέτω μέρος. οὐ γὰρ ἔοικε θερμὴν βαστάζειν ἀνδρὶ φίλω πρόποσιν.'

Κορυφή-κορυφαί

Ιλιάς 1 497

ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε. εὔρεν δ' εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερ ἥμενον ἄλλων ἀκροτάτη κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμποιο·

Ιλιάς 8 25

σειρήν μὲν κεν ἔπειτα περὶ ἴον Οὐλύμποιο

Ιλιάς 13 520

ὃ δ' ἐν κονίησι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ. οὐδ' ἄρα πῶ τι πέπυστο βριήπυος ὄβριμος Ἄρης υἱὸς εἰοῖο πεσόντος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ, ἀλλ' ὃ γ' ἄρ' ἄκρω >Ολύμπω ὑπὸ χρυσέοισι νέφεσσι ἦστο Διὸς βουλῆσιν ἐελμένος, ἐνθά περ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ ἦσαν ἐεργόμενοι πολέμοιο.

Ιλιάς 1 43

Ἦς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἐκλυε Φοῖβος >Απόλλων, βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ, τόξ' ὁμοῖσιν ἔχων ἀμφορεφέα τε φαρέτρην·

Ιλιάς 2 166

Ἦς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ γλαυκῶπις >Αθήνη, βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων αἴξασα·

Ιλιάς 22 187

βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων αἴξασα.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 510 18

>Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι, ὥσπερ οὐκ ἤρκεσεν εἰπεῖν ὄρους κορυφὴν τὸ ἀνωτάτω, ἀλλὰ ἀκροτάτην κορυφὴν >Ολύμπου ἐνταῦθα ἔφη ὁ ποιητής, ὅποια τις τῷ αἰθέρι Διὶ ὠκείωται, οὕτως οὐ μόνον κορυφαῖός τις ἀρκεῖ λέγεσθαι, ἀλλ' ἔχει χρήσεις παρά τισι καὶ ὁ κορυφαῖότατος. Προῖόν δὲ πληθυντικῶς κορυφὰς ἐρεῖ τὴν ἄρτι ἠθεῖσαν κορυφὴν, ὑπεραύξων καὶ οὕτω τὴν κορυφὴν. Περὶ δὲ πολυδειράδος >Ολύμπου ἐτέρωθι γέγραπται. Ἔτι ἰστέον ὡς καθίζει μὲν καὶ ἐνταῦθα θεῶν ἀγορὰν ὁ ποιητής, καθίζει δὲ πού καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς. >Ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ὁ Ζεὺς βασιλικῶς ἑαυτὸν συνιστᾷ κατὰ ἐμβριθειαν κρατερᾶν, ὡς φανήσεται, ἵνα πάντες εἰζῶσιν οἷς αὐτὸς βούλεται, ἐκεῖ δὲ τί τε τὸ αἴτιον τῆς ἀγορᾶς καὶ ὅ τι ἄλλο παρά τὰ ἐνταῦθα, δηλωθήσεται, ὥσπερ καὶ τὰ πρὸ τούτων ἐν τε τῇ α καὶ τῇ δ, ἐνθα συμποσιακὸν ἦν τὸ ἄθροισμα. (v. 4-6)

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 2 645 21

Οὕτω καὶ >Ολύμπου κορυφαὶ καὶ κάρηνα λέγονται

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 217 16

Θέτις γοῶν ὄρθρου τῷ Διὶ ἐντυγχάνει. φησὶ γὰρ ὁ ποιητής· ἠερίη δ' ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε. τοῦτο δὲ τρόπος ὑστερολογίας ἐστί. πρῶτον γὰρ ὑπεραναβῆναι δεῖ τὰς τοῦ >Ολύμπου κορυφὰς, εἶτα τὸν ὑπὲρ τὰ νέφη τόπον καταλαβεῖν οὐρανὸν καὶ αὐτὸν λεγόμενον ὁμωνύμως τῷ στερεμνίῳ.

Ευστάθιος, Σχόλια στην Ιλιάδα 1 62 15

Ἦτι τὸ εἰπεῖν >Ολύμπια κάρηνα οἰκειότερον ἐπὶ ὄρους νοεῖν ἢ περ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ἦλυμπος μὲν γὰρ τὸ ὄρος ἔχει κάρηνα ἥτοι ἐξοχάς... Τὸ δὲ κάρηνα ἐκ μεταφορᾶς εἰληπται τῆς τῶν ζώων κεφαλῆς. οὕτω δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλων μερῶν τοῦ

σώματος ἄλλα κατὰ μεταφορὰν μέρη τοῦ ὄρους λέγεται, ὡς προϊῶσι φανήσεται, οἶον ὄφρυς ὄρους διὰ τὰς τῶν ζώων ὄφρυς, καὶ πόδες διὰ τοὺς πόδας, καὶ ἄλλα δι' ἄλλα, [ὡς ἀκριβέστερον ἐν τῇ Βοιωτίᾳ φανεῖται... καὶ ὅτι τὸ κάρηνον καὶ ἕτεροίως ὀνομάζεται κοινῶς τε καὶ ποιητικῶς, δηλωθήσε-ται ἐν ἰδίοις τόποις.] (α. 45)

ἡ ἐπὶ τοῦ Πυθίου κορυφή

Πλούταρχος, Αἰμ. Παύλος 15 8 1

>Ἐπεὶ δ' ἐδείπνησαν οἱ στρατιῶται καὶ σκότος ἐγένετο, τοῖς ἡγεμόσι φράσας τὸ ἀληθές ἦγε διὰ νυκτὸς τὴν ἐναντίαν ἀπὸ θαλάσσης, καὶ καταλύσας ἀνέπαινε τὴν στρατιάν ὑπὸ τὸ Πύθιον. ἐνταῦθα τοῦ >Ολύμπου τὸ ὕψος ἀνατείνει πλέον ἢ δέκα σταδίους· σημαίνεται δ' ἐπιγράμματι τοῦ μετρήσαντος οὕτως ('98 Preger).

Οὐλύμπου κορυφῆς ἐπὶ Πυθίου >Απόλλωνος ἱεροῦ ὕψος ἔχει (πρὸς τὴν κάθετον δ' ἐμετρήθη) πλήρη μὲν δεκάδα σταδίων μίαν, αὐτὰρ ἐπ' αὐτῇ πλεθρον τετραπέδω λειπόμενον μεγέθει. Εὐμήλου δέ μιν υἱὸς ἐθήκατο μέτρα κελεύθου Ξειναγόρης· σὺ δ' ἄναξ χαῖρε καὶ ἐσθλὰ δίδου.

καίτοι λέγουσιν οἱ γεωμετρικοὶ μήτ' ὄρους ὕψος μήτε βάθος θαλάσσης ὑπερβάλλειν δέκα σταδίους. ὁ μέντοι Ξειναγόρας οὐ παρέργως, ἀλλὰ μεθόδῳ καὶ δι' ὀργάνων εἰληφέναι δοκεῖ τὴν μέτρησιν.

ἀναβῆναι δυνατόν Ὀλυμπον

Στράβων 4 6 12 17

αὐτὸς ἀνήρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ὀλυμπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἑλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταῦγετον τὸ Λύκαιον Παρνασσὸν Ὀλυμπον Πήλιον Ὀσσαν, ἐν δὲ Θράκῃ Αἴμον <Ροδόπην Δούνακα· καὶ φησιν ὅτι τούτων μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι δυνατόν, αὐθημερὸν δὲ καὶ περιελθεῖν, τὰς δ' Ὀλυμπεων οὐδ' ἂν πεμπταίος ἀναβαίη τις·

Μετεωρολογικὰ Φαινόμενα

Ἀνέμων θέσεις καὶ Προσηγορίαι. Ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους Περί Σημείων 973

Ζέφυρος. καὶ οὗτος τότε τὸ ὄνομα διὰ τὸ ἀφ' ἐσπέρας πνεῖν. ἢ δὲ ἐσπέρα ... Ἰάπυξ. οὗτος ἐν Τάραντι Σκυλητίνος ἀπὸ χωρίου Σκυλαντίμου. κατὰ δὲ οραλεοντο Φρυγίας. ὑπὸ δὲ τινῶν Φαραγγίτης· πνεῖ γὰρ ἕκ τινος φάραγγος τῶν κατὰ τὸ Πηγαῖον. παρὰ πολλοῖς δὲ Ἀργέστης. Θρακίας κατὰ μὲν Θράκην Στρυμονίας (πνεῖ γὰρ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ), κατὰ δὲ τὴν Μεγαρικὴν Σκίρρων ἀπὸ τῶν Σκιρρωνίδων πετρῶν, ἐν δὲ Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Κίρκας διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τοῦ Κίρκαιου. ἐν δὲ Εὐβοίᾳ καὶ Λέσβῳ Ὀλυμπίας, τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Περικοῦ Ὀλύμπου· ὀχλεῖ δὲ Πυρραίου. ὑπογέγραφα δὲ σοὶ καὶ τὰς θέσεις αὐτῶν, ὡς κείνται καὶ πνεύουσιν, ὑπογράψας τὸν τῆς γῆς κύκλον, ἵνα καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σοὶ τεθῶσιν.

Περί Φυτῶν Ἱστορίας 3 15 5

ψυχρὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλυμπος ὁ Μακεδονικός·

Θεόφραστος, Fragmenta 5 31 1

Ὅτι δὲ συμβαίνει κατὰ τὴν ὥραν τοὺς ἐτησίας ἐπαίρεσθαι καὶ τὴν τροπαίαν πνεῖν περὶ Μακεδονίαν ὡσπερ σύμπτωμα θετέον. Πανταχοῦ γὰρ τῆς μεσημβρίας ἀπολήγει τὰ πνεύματα διὰ τὸν ἥλιον, ἅμα δὲ τῇ δειλῇ πάλιν αἴρεται. Συμβαίνει δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τὴν τε τροπαίαν πρὸς ταῖς ἀπογείαις αὔραις καὶ τοὺς ἐτησίας ἐπαίρεσθαι πάλιν· οὐ γὰρ δὴ τὴν ἀνάκλασιν τὴν ἀπὸ τοῦ >Ολύμπου καὶ τῆς Ὀσσης τῶν ἐτησίων αἰτιατέον ἢ μὴ * ἐρμηνεύουσιν ἢ μέτριοι παντελῶς. Τὰ μὲν οὖν συμπτώματα πειρατέον ἅπασι διαιρεῖν.

Θεόφραστος, Fragmenta 6 43 4

>Ἐπὶ πλειάδι δυομένη ἐὰν λάμψη κατὰ Πάρνηθα καὶ Βρίληττον καὶ Ὑμηττον, ἐὰν μὲν ἅπαντα καταλάμψη μέγαν χειμῶνα σημαίνει, ἐὰν δὲ τὰ δύο ἐλάττω, ἐὰν δὲ Πάρνηθα μόνον εὐδιεινόν· καὶ ἐὰν χειμῶνος ὄντος νεφέλη μακρὰ ἐπὶ τὸν Ὑμηττον ἢ χειμῶνος ἐπίτασιν σημαίνει. Ἄθως καὶ Ὀλυμπος καὶ ὄλως ὀρέων

κορυφαί κατεχόμενοι ὑπὸ νεφελῶν χειμέριον. >Εὰν εὐδίας γινομένης νεφέλιον φαίνεται ἐν τῷ ἀέρι, παρατεταμένον καὶ τιλλόμενον οὐπω παύεται ὁ χειμῶν.

Θεόφραστος, Fragmenta 6 51 5

ἽΟλυμπος δὲ καὶ ἸΑθος καὶ Ὀλως τὰ ὄρη τὰ σημαντικὰ ὅταν τὰς κορυφὰς καθαρὰς ἔχωσιν εὐδίαν σημαίνει. Καὶ ὅταν τὰ νέφη πρὸς τὴν θάλασσαν αὐτὴν παραζωννύη εὐδιεινόν. Καὶ ὅταν ὕσαντος πρὸς δυσμὰς χαλκῶδες τὰ νέφη χρῶμα ἔχη· εὐδία γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τῆ ὕστεραία.

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Αἰτίων I ib. 2-6 5 12 4 1

πνεὶ δὲ τὰ πνεύματα τὰ ἀποκαίοντα περὶ γε τοὺς κατὰ τὴν <Ελλάδα τόπους ἀπὸ δυσμῶν ὥσπερ ὁ >Ολυμπίας ὁ ποιῶν ἄλλοθι τε καὶ ἐν Χαλκίδι τὸν καλούμενον καυθμόν·

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Ἱστορίας 4 14 11 7

οἶον ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας >Ολυμπίας ὅταν πνεύση μικρὸν πρὸ τροπῶν ἢ μετὰ τροπᾶς χειμερινὰς ψυχρὸς· ἀποκάει γὰρ τὰ δένδρα καὶ οὕτως αὐὰ ποιεῖ καὶ ξηρὰ ὡς οὐδ' ἂν ὑφ' ἡλίου καὶ χρόνου πολλοῦ γένοιτ' ἂν, δι' ὃ καὶ καλοῦσι καυθμόν·

Αθηναῖος, Δειπνοσοφισταί 3 99 14

Καλλίστρατος ἐν ζ' Συμμίκτων φησὶν ὡς ἐστιώμενος παρά τισι Σιμωνίδης ὁ ποιητῆς ἱκραταιοῦ καύματος ὄρα· καὶ τῶν οἰνοχόων τοῖς ἄλλοις μισγόντων εἰς τὸ ποτὸν χιόνος, αὐτῷ δὲ οὐ, ἀπεσχεδίασε τότε τὸ ἐπίγραμμα (167 B'4)·

τὴν ἄ ποτ' Οὐλύμποιο περὶ πλευρὰς ἐκάλυπεν ὠκὺς ἀπὸ Θρήκης ὀρνύμενος Βορέης· ἀνδρῶν δ' ἀχλαίνων ἔδακεν φρένας, αὐτὰρ ἐκάμφθη ζῶη Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη· ἐν τις ἐμοὶ καὶ τῆς χεέτω μέρος. οὐ γὰρ ἔοικε θερμὴν βαστάζειν ἀνδρὶ φίλῳ πρόποσιν·

ρεύματα ριπιδίων και ορύγματα

Πλούταρχου Αἰμ. Παύλ. 14:

Ἰενοχλουμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων μάλιστα περὶ τὴν τοῦ ποτοῦ χρεῖαν· καὶ γὰρ ὀλίγον καὶ πονηρὸν ἐπίδμε καὶ συνελείβετο παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν, ὀρών ὁ Αἰμίλιος μέγα καὶ κατηρεφὲς δένδρεσιν ὄρος τὸν ἽΟλυμπον ἐπικείμενον, καὶ τεκμαιρόμενος τῆ χλωρότητι τῆς ὕλης ναμάτων ἔχειν ἀρχὰς διὰ βάθους ὑποφερομένων, ἀναπνοὰς αὐτοῖς [καὶ] φρέατα πολλὰ παρὰ τὴν ὑπώρειαν ὄρυττε. τὰ δ' εὐθὺς ἐπίπλατο ἑυμάτων καθαρῶν, ἐπισυνιδίδοντας ὀκῆ καὶ φορᾶ τοῦ θλιβομένου πρὸς τὸ κενούμενον.

Σουίδα

Διαμησάμενος: διορύξας. διαμησάμενος γὰρ πᾶσαν τὴν ὑπὸ τὰ κράσπεδα τοῦ ἽΟλύμπου ἄμμον ὕδωρ πολὺ καὶ πότιμον εὔρεν. καὶ αὐθις· διαμησάμενος τὴν χιόνα τὴν ἐπ' αὐτῇ ἐξφοκοδόμει τὸν κρημνόν.

Δίων Κάσσιος 297 13 Ρωμαϊκή Ἱστορία

23. Ἰεντεῦθεν ὁ κατ' αὐτοῦ πόλεμος Παύλῳ ἀνετέθη τῷ Αἰμιλίῳ τὸ δεύτερον ὑπατεύοντι. ὃς σπουδῆ κομισθεὶς εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὰ τῶν στρατιωτῶν προκαταστησάμενος, βιασάμενος διὰ τῶν Τεμπῶν (ὀλίγοι γὰρ ἐφρούρουν αὐτά), ἐπὶ τὸν Περσέα ὄρμησεν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος τὸν Ἰελπιον ποταμὸν προσαπέφραξεν ὄντα ἐν μέσῳ, προκαταλαβὼν δὲ καὶ πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε ἽΟλύμπου καὶ τῆς θαλάσσης αἰμασιαῖς καὶ σταυρώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ἄπορον ἀπειργάσατο, ἐθάρρει δὲ καὶ τῆ ἀνυδρία τοῦ τύπου, ἐπέειρασε μὲν καὶ οὕτως ὁ ὕπατος διελθεῖν, καὶ τῆς ἀνυδρίας ἐπορίσατο ἐπικούρημα. διαμησάμενος γὰρ τὴν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τοῦ ἽΟλύμπου ἄμμον ὕδωρ εὔρε δασιλῆς τε καὶ πότιμον. κᾶν τούτῳ τῶν Ἰοδίων πρέσβεις ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς αὐτῆς θρασύτητος ἀφ' ἧς καὶ ἐς τὴν Ἰώμην πρὶν ἐπρεσβεύσαντο. ὁ δὲ οὐδὲν εἰπὼν πλέον αὐτοῖς ἢ ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπόκρισιν δώσει, ἀπέπεμψεν αὐτούς. ὡς δὲ προσβάλλων οὐδὲν ἐπέβαινε, ἔμαθε δὲ τὰ ὄρη ὄντα πού πορευσίμα, μέρος τι τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὴν δυσπροσοδοτέραν αὐτῶν ὑπερβολὴν ἔπεμψε, καταληψόμενον τὰ ταύτη ἐπίκαιρα,

(διὰ γὰρ τὸ δυσπρόσιτον καὶ ἐλαχίστην εἶχε φρουράν), αὐτὸς δὲ τῷ λοιπῷ τοῦ στρατεύματος προσέμιξε τῷ Περσεῖ, ἵνα μὴ τι ὑποτοπήσας φυλακὴν τῶν ὄρων ἀκριβεστέραν ποιήσαιο. καὶ μετὰ τοῦτο καταληφθέντων τῶν ἄκρων νυκτὸς πρὸς τὰ ὄρη ὄρμησε, καὶ πῆ μὲν λαθῶν, πῆ δὲ βιασάμενος ὑπερέβαλεν αὐτά. ὁ μαθὼν ὁ Περσεύς, καὶ δείσας μὴ κατὰ νότου αὐτῷ προσπέση ἢ καὶ τὴν Πύδναν προκατάσχη, (καὶ γὰρ τὸ ναυτικὸν ἅμα τὸ τῶν Ῥωμαίων παρέπλει), τό τε ἔρυμα τὸ πρὸς τῷ ποταμῷ ἐξέλιπε, καὶ πρὸς τὴν Πύδναν ἐπειχθεὶς πρὸ τῆς πόλεως ἐστρατοπεδεύσατο. καὶ ἦλθε μὲν καὶ ὁ Παῦλος [Zonaras 9, 23, 5–10 (2, 272, 13 sqq. B. = 2, 316, 31 sqq. D.)]

ορυκτά

Αριστοτέλης *Mirabilium auscultationes* 833b 18

Λέγουσι δὲ καὶ ἐν Πιερῖα τῆς Μακεδονίας ἄσημόν τι χρυσίον κατορωρυγμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, χασμάτων τεττάρων ὄντων, ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀναφῆναι χρυσίον τὸ μέγεθος σπιθαμιαῖον. λέγεται δὲ ἰδιαιτάτην εἶναι γένεσιν σιδήρου τοῦ Χαλυβικοῦ καὶ τοῦ >Αμισηνοῦ. συμφύεται γάρ, ὡς γε λέγουσιν, ἐκ τῆς ἄμμου τῆς καταφερομένης ἐκ τῶν ποταμῶν. ταύτην δ' οἱ μὲν ἀπλῶς φασὶ πλύναντας καμινεύειν, οἱ δὲ τὴν ὑπόστασιν τὴν γενομένην ἐκ τῆς πλύσεως πολλάκις πλυθεῖσαν συγκαίειν, παρεμβάλλειν δὲ τὸν πυρίμαχον καλούμενον λίθον· εἶναι δ' ἐν τῇ χώρᾳ πολὺν. οὗτος δ' ὁ σίδηρος πολὺ τῶν ἄλλων γίνεται καλλίων. εἰ δὲ μὴ ἐν μιᾷ καμίνῳ ἐκαίετο, οὐδὲν ἄν, ὡς ἔοικε, διέφερε τὰργυρίου. μόνον δὲ φασιν αὐτὸν ἀνίωτον εἶναι, οὐ πολὺν δὲ γίνεσθαι.

Περὶ Φυτῶν καὶ Ζώων Ἱστορίας

Ομηρικός Ὑμνος Εἰς Ερμῆν 68

>Ἡέλιος μὲν ἔδυνε κατὰ χθονὸς ὠκεανὸν δὲ αὐτοῖσιν θ' ἵπποισι καὶ ἄρμασιν, αὐτὰρ ἄρ' Ἐρμῆς Πιερῖης ἀφίκανε θεῶν ὄρεα σκίοεντα, ἔνθα θεῶν μακάρων βόες ἄμβροτοι ἀδλιν ἔχεσκον βοσκόμεναι λειμῶνας ἀκηρασίους ἐρατεινοὺς.

Θεόφραστος Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας 1 9 3 1

Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀείφυλλα τὰ δὲ φυλλοβόλα. τῶν μὲν ἡμέρων ἀείφυλλα ἐλάα φοῖνιξ δάφνη μύρρινος πεύκης τι γένος κυπάριττος· τῶν δ' ἀγρίων ἐλάτη πεύκη ἄρκευθος μίλος θυῖα καὶ ἦν >Αρκάδες καλοῦσι φελλόδρυν φιλυρέα κέδρος πίτυς ἀγρία μυρική πύξος πρίνος κήλαστρον φιλύκη ὀξυάκανθος ἀφάρκη, ταῦτα δὲ φύεται περὶ τὸν Ὀλυμπον, ἀνδράχλη κόμαρος τέρμινθος ἀγρία δάφνη. δοκεῖ δ' ἢ ἀνδράχλη καὶ ὁ κόμαρος τὰ μὲν κάτω φυλλοβολεῖν τὰ δὲ ἔσχατα τῶν ἀκρεμόνων ἀείφυλλα ἔχειν, ἐπιφύειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀκρεμόνας.

Θεόφραστος Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας 3 15 5 1

<Ἡ δὲ πύξος μεγέθει μὲν οὐ μεγάλη, τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον ἔχει μυρρίνῳ. φύεται δ' ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις καὶ τραχέσι· καὶ γὰρ τὰ Κύτωρα τοιοῦτον, οὗ ἢ πλείστη γίνεται· ψυχρὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλυμπος ὁ Μακεδονικός· καὶ γὰρ ἐνταῦθα γίνεται πλὴν οὐ μεγάλη· μεγίστη δὲ καὶ καλλίστη ἐν Κύρνω· καὶ γὰρ εὐμήκεις καὶ πάχος ἔχουσαι πολὺν παρὰ τὰς ἄλλας. δι' ὃ καὶ τὸ μέλι οὐχ ἡδὺ ὄζον τῆς πύξου.

Θεόφραστος *Historia plantarum* 3 2 5 1

οὐ μὴν ἀλλ' ἐν γε τοῖς μεγάλοις ὄρεσιν, οἷον Παρνησῷ τε καὶ Κυλλήνῃ καὶ >Ολύμπῳ τῷ Πιερικῷ τε καὶ τῷ Μυσίῳ καὶ εἴ που τοιοῦτον ἕτερον, ἅπαντα φύεται διὰ τὴν πολυειδίαν τῶν τόπων· ἔχουσι γὰρ καὶ λιμνώδεις καὶ ἐνύγρους καὶ ξηροὺς καὶ γεώδεις καὶ πετρώδεις καὶ τοὺς ἀνὰ μέσον λειμῶνας καὶ σχεδὸν ὅσαι διαφοραὶ τῆς γῆς· ἔτι δὲ τοὺς μὲν κοίλους καὶ εὐδαινοὺς τοὺς δὲ μετεώρους καὶ προσηνέμους· ὥστε δύνασθαι παντοῖα καὶ τὰ ἐν τοῖς πεδίοις φέρειν.

Θεόφραστος Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας 3 11 2 5

οἱ δ' ἐν τῷ >Ολύμπῳ τὴν μὲν ζυγίαν ὄρειον μάλλον, τὴν δὲ σφένδαμνον καὶ ἐν τοῖς πεδίοις φύεσθαι· εἶναι δὲ τὴν μὲν ἐν τῷ ὄρει φουομένην ξανθὴν καὶ εὐχρουν καὶ οὐλὴν καὶ στερεάν, ἢ καὶ πρὸς τὰ πολυτελεῖ τῶν ἔργων χρώνται, τὴν δὲ πεδεινὴν λευκὴν τε καὶ μανοτέραν καὶ ἥττον οὐλὴν· καλοῦσι δ' αὐτὴν ἔνιοι γλείνον, οὐ

σφένδαμνον. ... και τῆς ἄρρενος οὐλότερα τὰ ξύλα συνεστραμμένα, και ἐν τῷ πεδίῳ ταύτην φύεσθαι μᾶλλον και βλαστάνειν πρῶτερον.

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Ιστορίας 3 11 5 9

καθάπερ ὀξύη πετελέα τὰ ἄλλα· τὰ δὲ πεδεινὰ μανότερα και ἀχρούστερα και χεῖρω, πλὴν ἀπίου και μηλέας και ἀχράδος, ὡς οἱ περὶ τὸν Ὀλυμπόν φασιν· ταῦτα δ' ἐν τῷ πεδίῳ κρείττω και τῷ καρπῷ και τοῖς ξύλοις· ἐν μὲν γὰρ τῷ ὄρει τραχεῖς και ἀκανθώδεις και ὀζώδεις εἰσιν, ἐν δὲ τῷ πεδίῳ λειότεροι και μείζους και τὸν καρπὸν ἔχουσι γλυκύτερον και σαρκωδέστερον· μεγέθει δὲ αἰεὶ μείζω τὰ πεδεινὰ.)

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Ιστορίας 4 5 3 1

Τῶν δὲ ἡμερουμένων ἠκιστὰ φασιν ἐν τοῖς ψυχροῖς ὑπομένειν δάφνην και μυρρίνην, και τούτων δὲ ἦττον ἔτι τὴν μυρρίνην· σημείον δὲ λέγουσιν ὅτι ἐν τῷ >Ολύμπῳ δάφνη μὲν πολλή, μύρρινος δὲ ὅλως οὐκ ἔστιν.

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Ιστορίας 4 5 4

ἔχει και ὁ Μύσιος Ὀλυμπος πολὺ τὸ κάρυον και τὴν διοσβάλανον, ἔτι δὲ ἄμπελον και μηλέαν και ὄαν· ἡ δὲ Ἴδη τὰ μὲν οὐκ ἔχει τούτων τὰ δὲ σπάνια· περὶ δὲ Μακεδονίαν και τὸν Πιερικὸν Ὀλυμπον τὰ μὲν ἔστι τὰ δ' οὐκ ἔστι τούτων·

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Ιστορίας 4 5 4 7

ἔχει και ὁ Μύσιος Ὀλυμπος πολὺ τὸ κάρυον και τὴν διοσβάλανον, ἔτι δὲ ἄμπελον και μηλέαν και ὄαν· ἡ δὲ Ἴδη τὰ μὲν οὐκ ἔχει τούτων τὰ δὲ σπάνια· περὶ δὲ Μακεδονίαν και τὸν Πιερικὸν Ὀλυμπον τὰ μὲν ἔστι τὰ δ' οὐκ ἔστι τούτων·

Θεόφραστος Περί Φυτῶν Ιστορίας 5 7 7 1

ὡσαύτως δὲ και ἡ Εὐβοϊκὴ καρύα, και πρὸς γε τὴν κατόρυξιν ἔτι μᾶλλον ἀσαπῆς. πύξω δὲ χρώνται μὲν πρὸς ἕνια, οὐ μὴν ἀλλ' ἢ γε ἐν τῷ >Ολύμπῳ γινομένη διὰ τὸ βραχεῖά τε εἶναι και ὀζώδης ἀχρεῖος.

Παυσανίας 6 5 5

οὔτοι πολλάκις οἱ λέοντες και ἐς τὴν περὶ τὸν Ὀλυμπον πλανῶνται χώραν· τούτου δὲ τοῦ ὄρους ἡ μὲν ἐς Μακεδονίαν πλευρά, ἡ δὲ ἐπὶ Θεσσαλοὺς και τὸν ποταμὸν τέτραπται τὸν Πηνεῖον· ἐνταῦθα ὁ Πουλυδάμας λέοντα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, μέγα και ἄλκιμον θηρίον, κατειργάσατο οὐδενὶ ἐσκευασμένος ὄπλῳ.

Παυσανίας 9 40 8

λέγεται δὲ ὑπὸ Μακεδόνων Καρανὸν βασιλεύοντα ἐν Μακεδονίᾳ κρατῆσαι μάχη Κισσέως, ὃς ἐδυνάστευεν ἐν χώρᾳ τῇ ὁμόρῳ· και ὁ μὲν τρόπαιον ὁ Καρανὸς κατὰ νόμους τοὺς Ἀργείων ἔστησεν ἐπὶ τῇ νίκῃ· ἐπελθόντα δὲ φασιν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου λέοντα ἀνατρέψαι τε τὸ τρόπαιον <καὶ> ἀφανισθῆναι, <συνεῖναι τε> γνώμη Καρανὸν [δὲ] οὐκ εὐδ' βουλευσασθαι βαρβάρους τοῖς περιοικοῦσιν ἐς ἔχθραν ἐλθόντα ἀδιάλλακτον, καταστήναί <τε> χρῆναι [γὰρ] μήτε ὑπὸ αὐτοῦ Καρανοῦ μήτε ὑπὸ τῶν ὕστερον βασιλευσόντων Μακεδονίας τρόπαια ἴστασθαι, εἰ ἐς εὐνοίαν ποτε τοὺς προσχώρους ὑπάξονται. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ και Ἀλέξανδρος, οὐκ ἀναστήσας οὔτε ἐπὶ Δαρείῳ τρόπαια οὔτε ἐπὶ ταῖς Ἰνδικαῖς νίκαις.

Αθήναιος, Δειπνοσοφισταί 7 130 9

ΤΕΥΘΟΣ. ὁ δὲ τεῦθος (π. 324 P) μόνῳ τούτῳ διαφέρει, τῷ μεγέθει· γίνεται δὲ και τριῶν σπιθαμῶν. τὸ δὲ χρώμα ἔστιν ὑπέρυθρος και τῶν ὀδόντων τὸν μὲν κάτω ἐλάττονα ἔχει, τὸν δὲ ἄνω μείζονα, ἄμφω δὲ μέλανας και ὁμοίους· ὕγχει ἰέρακος. ἀναπτυχθεῖς δὲ κοιλίαν ἔχει ὁμοίαν ταῖς ὑείαις. ἐν δὲ ε' μορίων (π. 550 β 14) βραχύβια φησιν εἶναι τὸν τεῦθον και τὴν 7σηπίαν. >Αρχέστρατος δ' ὁ πᾶσαν γῆν και θάλασσαν διὰ γαστριμαργίαν περιελθὼν [πλεύσας] φησι (φρ. 43 P)· τευθίδες ἐν Δίῳ τῷ Πιερικῷ παρὰ χεῦμα Βαφύρα· και ἐν >Αμβρακίᾳ παμπληθέας

Αθήναιος, 7 K 130 16

Αρχέστρατος δ' ὁ πᾶσαν γῆν και θάλασσαν διὰ γαστριμαργίαν περιελθὼν [πλεύσας] φησι (fr. 43 P)·

τευθίδες ἐν Δίῳ τῷ Πιερικῷ παρὰ χεῦμα

Βαφύρα· καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ παμπληθέας ὄψει.

Σούδα

Πολυδάμας, Σκοτουσσαῖος, παγκρατιαστής· ὃς ἐγένετο μέγιστος τῶν κατ' αὐτὸν πάντων ἀνθρώπων· ὃς καὶ νέος ὦν ἀπέκτεινε λέοντα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας, οὐδενὶ ἐσκευασμένος ὄπλῳ. εἰς ἀγέλην δὲ βοῶν εἰσελθὼν ὁ αὐτὸς τὸν μέγιστον καὶ ἀγριώτατον ταῦρον λαβὼν τοῦ ἐτέρου τῶν ὀπισθίων ποδῶν τῆς χηλῆς κατεῖχεν ἄκρας καὶ οὐκ ἀνίει· ὁ ταῦρος πηδῶν ἀφῆκε τε τῷ Πολυδάμαντι τὴν ὄπλην. ὁ αὐτὸς ἄνδρα ἠνίοχον ἐλάυνοντα σπουδῆ τὸ ἄρμα ἐπέσχε τοῦ πρόσω, λαβόμενος τῇ ἐτέρᾳ τῶν χειρῶν τὸ ἄρμα καὶ στήσας τοὺς ἵππους. τούτου Δαρεῖος ὁ νόθος Ἀρταξέρξου υἱὸς ἀκούσας τὰ ἔργα δώροισ ἐλθεῖν παρ' αὐτὸν ἔπεισε. τρεῖς δὲ τῶν Ἀθανάτων καλουμένων κατὰ πρόσκλησιν μονομαχήσαντας ὁ Πολυδάμας ἀπέκτεινε. ταῦτα τὰ ἔργα ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος ἐδηλοῦτο ἐν Ὀλυμπίᾳ. ἔμελλε δ' ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ ὄψης ἀπολέσθαι, ὡς καὶ ἄλλοι οἱ ἐπὶ ἰσχυρῷ μέγα φρονήσαντες· ὡς καὶ Ὅμηρος περὶ Ἑκτορος, δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος. ἐσελθόντων γὰρ ἐς σπήλαιον ὄρα θέρους ἅμα τοῖς συμπόταις καὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σπηλαίου κατὰ τύχην διαρρηγνυμένης καὶ θάνατον ἀπειλούσης, οἱ μὲν ἄλλοι δρόμῳ φεύγουσιν, αὐτὸς δὲ ἔμεινε, τὰς χεῖρας ἀνασχών, ὡς ἀνθέξων ἐπιπίπτοντι τῷ σπηλαίῳ· καὶ αὐτόθι ἐτελεύτησε.

1^{στ} Ιστορική γεωγραφία

Ηρόδοτος 1, 56, 14

τοὺς μὲν τοῦ Δωρικοῦ γένεος, τοὺς δὲ τοῦ Ἴωνικοῦ. Ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκριμένα, ἔοντα τὸ ἀρχαῖον τὸ μὲν Πελασγικόν, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Καὶ τὸ μὲν οὐδαμῆ κω ἐξεχώρησε, τὸ δὲ πολυπλάνητον κάρτα. Ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλέος οἴκεε γῆν τὴν φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλληνος τὴν ὑπὸ τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸν Ὀλυμπον χώραν, καλεομένην δὲ Ἰστιαιώτιν·

Διόδωρος Σικελιώτης 4 37, 3 1

μετὰ δὲ τὴν Δρυόπων ἀνάστασιν, πολέμου συνεστῶτος τοῖς Δωριεῦσι τοῖς τὴν Ἰστιαίωτιν καλουμένην οἰκοῦσιν, ὧν ἐβασίλευεν Αἰγίμιος, καὶ τοῖς Λαπίθαις τοῖς περὶ τὸν Ὀλυμπον ἰδρυμένοις, ὧν ἐδυνάστευε Κόρωνος ὁ Καινέως, ὑπερεχόντων δὲ τῶν Λαπιθῶν πολὺ ταῖς δυνάμεσιν, οἱ Δωριεῖς κατέφυγον ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα, καὶ σύμμαχον αὐτὸν ἐκάλεσαν ἐπὶ τρίτῳ μέρει τῆς Δωρίδος χώρας καὶ τῆς βασιλείας· πείσαντες δὲ κοινῆ τὴν ἐπὶ τοὺς Λαπίθας στρατείαν ἐποίησαντο. ὁ δ' Ἡρακλῆς ἔχων ἀεὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ στρατεύσαντας Ἀρκάδας, καὶ μετὰ τούτων χειρωσάμενος τοὺς Λαπίθας, αὐτὸν τε τὸν βασιλέα Κόρωνον ἀνείλε καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους κατακόψας ἠνάγκασεν ἐκχωρῆσαι τῆς ἀμφισβητήσιμου χώρας.

Ηρόδοτος 7 128

Ξέρξης δὲ ὀρέων ἐκ τῆς Θέρμης ὄρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε Ὀλυμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάθει [τε] ὑπερμήκεα ἔοντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν αὐλῶνα στεῖνον πυνθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ἔει ὁ Πηνεῖος, ἀκούων τε ταύτη εἶναι ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θεήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἐλάν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτη γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι. Ὡς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίηε ταῦτα. Ἐσβάς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τὴν περ ἐσέβαινε αἰεὶ ὄκως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. Ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο καὶ ἐθεήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ εἶρετο εἰ τὸν ποταμὸν ἔστι παρατρέψαντα ἐτέρη ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν.

Ηρόδοτος 7 129

Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλημένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι· τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἠῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον ὄρος καὶ ἡ Ὕσσα ἀποκλήϊει συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλήλοισι, τὰ δὲ πρὸς βορρῶ ἀνέμου Ὕλυμπος, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέρην Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον ἡ Ὕθρυς. Τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων ὁρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ, ἐοῦσα κοίλῃ. Ὡστε ὦν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλλόντων πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπιδανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσου, οἱ μὲν νῦν ἐς τὸ πεδίου τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὁρέων τῶν περικλιόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι δι' ἐνὸς αὐλῶνος καὶ τούτου στεينوῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τῷτο· ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀνωρύμους τοὺς ἄλλους εἶναι ποιέει. Τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἐόντος κω τοῦ αὐλῶνος καὶ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην οὔτε ὀνομάζεσθαι κατὰ περ νῦν· εἶν τε οὐδὲν ἦσσαν ἢ νῦν, ἔοντας δὲ ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. Αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα δι' οὗ· εἶ οὐ· εἶ οὐ Πηνειός, οἰκότα λέγοντες· ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν καὶ τὰ διεστεῶτα ὑπὸ σεισμῶ τοῦ θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φαίη Ποσειδέωνα ποιῆσαι· ἐστὶ γὰρ σεισμῶ ἔργον, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο εἶναι, ἡ διάστασις τῶν ὁρέων.

Οἱ δὲ κατηγεόμενοι, εἰρομένου Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως εἶπον· «Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἦδε αὐτῆ· ὄρεσι γὰρ περιεστεφάνωται πᾶσα Θεσσαλίη.» Ξέρξην δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· «Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοὶ. Ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάσσοντο γνωσιμαχέοντες καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χῶρην ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον. Τὸν γὰρ ποταμὸν πρῆγμα ἂν ἦν μόνον ἐπεῖναί σφω ἐπὶ τὴν χῶρην, χῶματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβᾶσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὦν νῦν· εἶ ἐέθρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔσω τῶν ὁρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι.» Ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεύεω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐόντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἐωυτοὺς βασιλεῖ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφω τοῦ ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. Εἶπας δὲ ταῦτα καὶ θεησάμενος ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· τὸ γὰρ δὴ ὄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς τριτημορίς, ἵνα ταύτη διεξίη ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς Περραιβοὺς.

Ηρόδοτος 7 172, 8

Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· «Ἄνδρες Ἑλλήνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίη τε καὶ ἡ σύμπασα Ἑλλάς ἐν σκέπη τοῦ πολέμου ᾗ.

Ηρόδοτος 7 173 11

Ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς Ἄλον, ἀποβάς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπών, καὶ ἀπύκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν ἢ περ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ ποταμὸν Πηνειόν, μεταξὺ δὲ Ὀλύμπου τε ὄρους [ἐόντα] καὶ τῆς Ὕσσης. Ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπίτας συλλεγέντες, καὶ σφι προσῆν ἡ Θεσσαλῶν ἵππος·

Θουκυδίδης 4 78, 6, 2

τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπήλθον, οἱ δὲ Περραιβοὶ αὐτόν, ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐς Δίον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα κείται. τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδης

Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε πρὶν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν.

Στράβων 1 3

Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησί· τῆς δὲ Λέσβου καλουμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστίν. οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἰδῆς ἀπερρωγένας πεπιστεύκασι, καθάπερ τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκοῦσσαν τοῦ Μισηνοῦ, τὰς δὲ Καπρέας τοῦ Ἀθηναίου, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὀσσαν δὲ τοῦ Ὀλύμπου. γέγονασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί.

Στράβων 4 6

ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ ὕψους λέγων παραβάλλει τὰ ἐν τοῖς Ἑλλησιν ὄρη τὰ μέγιστα, τὸ Ταῦγετον τὸ Λύκαιον Παρνασσὸν Ὀλυμπον Πήλιον Ὀσσαν, ἐν δὲ Θράκη Αἶμον Ῥοδόπην Δούνακα· καὶ φησιν ὅτι τούτων μὲν ἕκαστον μικροῦ δεῖν αὐθημερὸν εὐζώνοις ἀναβῆναι δυνατόν, αὐθημερὸν δὲ καὶ περιελθεῖν, τὰς δ' Ἄλπεις οὐδ' ἂν πεμπταίος ἀναβαίη τίς· τὸ δὲ μῆκός ἐστι δισχιλίων καὶ διακοσίων σταδίων τὸ παρῆκον παρὰ τὰ πεδία. τέτταρας δ' ὑπερβάσεις ὀνομάζει μόνον·

Στράβων 7 172 κεξ.

Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμήδισαν, ὡς διέδεξαν ὅτι οὐ σφι ἦνδανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμηχανῶντο. Ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἴσθμον ἀγγέλους· ἐν δὲ τῷ Ἴσθμῳ ἦσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος ἀραιορημένοι ἀπὸ τῶν πολιῶν τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· «Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικήν, ἵνα Θεσσαλίη τε καὶ ἡ σύμπασα Ἑλλάς ἐν σκέπη τοῦ πολέμου ἦ. Ἡμεῖς μὲν νυν ἔτοιμοι εἴμεν συμφυλάσσειν, πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν· ὡς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γὰρ τοι προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μούνοους πρὸ ὑμῶν δεῖ ἀπολέσθαι. Βοηθεῖν δὲ οὐ βουλόμενοι ἀναγκαίην ἡμῖν οὐδεμίαν οἰοί τε ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἀδυνασίης ἀνάγκη κρέσσων ἔφυ· ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα αὐτοῖ τινα σωτηρίην μηχανώμενοι.» Ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσσαλοὶ. Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάζοντα τὴν ἐσβολὴν· ὡς δὲ συνελέχθη ὁ στρατός, ἔπλεε δι' Εὐρίπου. Ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς Ἄλον, ἀποβάς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπὼν, καὶ ἀπῆκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν ἢ περ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ ποταμὸν Πηνειόν, μεταξὺ δὲ Ὀλύμπου τε ὄρεος [έόντα] καὶ τῆς Ὀσσης. Ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλίτας συλλεγέντες, καὶ σφι προσῆν ἡ Θεσσαλῶν ἵππος· ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαιμονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιορημένος, γένεος μέντοι ἐὼν οὐ τοῦ βασιλείου, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλέος. Ἐμειναν δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνοιο συνεβούλευόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι μὴδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες τὸ πλῆθος τε τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας· ὡς δὲ οὗτοί σφι ταῦτα συνεβούλευον (χρηστὰ γὰρ ἐδόκεον συμβουλεύειν, καὶ σφι εὖνοος ἐφαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών), ἐπέιθοντο. Δοκέειν δὲ μοι, ἀρρωδίη ἦν τὸ πείθον, ὡς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον πόλιν, τῇ περ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω. Καταβάντες δὲ οἱ

Ἑλληνες ἐπὶ τὰς νέας ὀπίσω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἴσθμόν. Αὕτη ἐγένετο ἢ ἐς Θεσσαλίην στρατιήν βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων οὕτω δὴ ἐμήδισαν προθύμως οὐδ' ἔτι ἐνδοιαστώσ, ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφάνησαν βασιλεῖ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.

Οἱ δὲ Ἑλληνες ἐπεῖτε ἀπίκατο ἐς τὸν Ἴσθμόν, ἐβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου τῆ τε στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἴοισι χώροισι. Ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι· στεινότερη γὰρ ἐφάνητο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην καὶ ἅμα μία ἀγχοτέρη τε τῆς ἐωυτῶν·

Στράβων 7^α 1 11

Θρακῶν δὲ Πίερες μὲν ἐνέμοντο τὴν Πιερίαν καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀλυμπον, Παίονες δὲ [τὰ] περὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν καὶ τὴν καλουμένην διὰ τοῦτο Ἀμφαξίτιν, Ἠδωνοὶ δὲ καὶ Βισάλται τὴν λοιπὴν μέχρι Στρυμόνος· ὧν οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο προσηγορεύοντο Βισάλται, Ἠδωνῶν δ' οἱ μὲν Μυγδόνες οἱ δὲ * Ἠδωνες οἱ δὲ Σίθωνες. τούτων δὲ πάντων οἱ Ἀργεάδαι καλούμενοι κατέστησαν κύριοι καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ. ἐπήλθον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν Σιθῶνων καὶ συνώκισαν πόλεις ἐν αὐτῇ περὶ τριάκοντα, ἐξ ὧν ὕστερον ἐκβαλλόμενοι συνήλθον εἰς μίαν οἱ πλείους αὐτῶν, εἰς τὴν Ὀλυμπον· ὠνομάζοντο δ' οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς. E. Τὸ δὲ ἐθνικὸν τοῦ Βόττεια διὰ τοῦ ι, ὡς Στράβων ἐν ζ. καλεῖται δὲ ἀπὸ Βόττωνος τοῦ Κρητός. **Etymol. M. p. 206, 6.**

Ὅτι Πηνεῖος μὲν ὀρίζει τὴν κάτω καὶ πρὸς θαλάττη Μακεδονίαν ἀπὸ Θετταλίας καὶ Μαγνησίας, Ἀλιάκμων δὲ τὴν ἄνω, καὶ ἔτι τοὺς Ἠπειρώτας καὶ τοὺς Παίονας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Ἐρίγων καὶ ὁ Ἀξιὸς καὶ ἕτεροι. E.

Ὅτι ἐστὶ τῆς παραλίας τῆς Μακεδονικῆς ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Θερμαίου κόλπου καὶ Θεσσαλονικείας ἢ μὲν τεταμένη πρὸς νότον μέχρι Σούνιου, ἢ δὲ πρὸς ἔω μέχρι τῆς Θρακίας χερρονήσου, γωνίαν τινὰ ποιοῦσα κατὰ τὸν μυχόν. εἰς ἑκάτερον δὲ καθηκούσης τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τῆς προτέρας λεχθείσης ἀρκτέον. τὰ μὲν δὴ πρῶτα μέρη τὰ περὶ Σούνιον ὑπερκειμένην ἔχει τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρικῇ μέχρι τοῦ Κρισαίου κόλπου· μετὰ δὲ ταύτην ἢ Βοιωτικὴ ἐστὶ παραλία ἢ πρὸς Εὐβοίαν· ὑπέρκειται δ' αὐτῆς ἢ λοιπὴ Βοιωτία ἐπὶ δύσιν παράλληλος τῇ Ἀττικῇ. λέγει δὲ καὶ τὴν Ἐγνατίαν ὁδὸν τελευτᾶν εἰς Θεσσαλονικεῖαν ἀπὸ τοῦ Ἰονίου κόλπου. E.

Τῶν ταινιῶν, φησίν, ἀφοριοῦμεν πρῶτους τοὺς περὶ Πηνεῖον οἰκοῦντας καὶ τὸν Ἀλιάκμονα πρὸς θαλάττη.· εἰ δ' ὁ Πηνεῖος ἐκ τοῦ Πίνδου ὄρους διὰ μέσης τῆς Θετταλίας πρὸς ἔω. διελθὼν δὲ τὰς τῶν Λαπιθῶν πόλεις καὶ Περραιβῶν τινὰς συνάπτει τοῖς Τέμπεσι, παραλαβὼν πλείους ποταμούς, ὧν καὶ ὁ Εὐρωπος, ὃν Τιταρήσιον εἶπεν ὁ ποιητής, τὰς πηγὰς ἔχοντα ἀπὸ τοῦ Τιταρίου ὄρους συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ, ὃ κἀντεῦθεν ἄρχεται διορίζει τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς Θετταλίας. ἐστὶ γὰρ τὰ Τέμπε στενὸς αὐλῶν μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης. φέρεται δ' ὁ Πηνεῖος ἀπὸ τῶν στενῶν τούτων ἐπὶ σταδίους τετταράκοντα, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὸν Ὀλυμπον, Μακεδονικὸν ὄρος μετεωρότατον, [ἐν δὲ δεξιᾷ τὴν Ὀσσαν, ἐγγύς] τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ. ἐπὶ μὲν δὴ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Πηνεῖοῦ ἐν δεξιᾷ Γυρτῶν ἴδρυται, Περραιβικὴ πόλις καὶ Μαγνητικὴ, ἐν ἣ Πειρίθους τε καὶ Ἰζίων ἐβασίλευσαν· ἀπέχει δ' ὅσον σταδίους ἑκατὸν τῆς Γυρτῶνος πόλις Κραννῶν, καὶ φασιν, ὅταν εἶπη ὁ ποιητής τὸ μὲν ἄρ' ἐκ Θρήκης" καὶ ἐξῆς, Ἐφύρους μὲν λέγεσθαι τοὺς Κραννῶνιους, Φλεγύας δὲ τοὺς Γυρτῶνιους· ἐπὶ δὲ θάτερα ἢ Πιερία. E.

Ὅτι ὁ Πηνειὸς ποταμὸς, ἕων διὰ τῶν Τεμπῶν, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρους, καὶ διὰ μέσης Θεσσαλίας καὶ τῶν Λαπιθῶν καὶ Περραιβῶν, δεχόμενός τε τὸν Εὐρώπον ποταμόν, ὃν Ὅμηρος Τιταρήσιον ὠνόμασε, διορίζει Μακεδονίαν μὲν πρὸς βορρᾶν, Θεσσαλίαν δὲ πρὸς νότον. αἱ δὲ τοῦ Εὐρώπου ποταμοῦ πηγαὶ ἐκ τοῦ Τιταρίου ὄρους ἄρχονται, ὃ ἐστὶ συνεχὲς τῷ Ὀλύμπῳ. καὶ ἔστιν ὁ μὲν Ὀλυμπος τῆς Μακεδονίας, ἡ δὲ Ὅσσα τῆς Θεσσαλίας καὶ τὸ Πήλιον. Erit.

Ὅτι ὑπὸ ταῖς ὑπαρείαις τοῦ Ὀλύμπου παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν Γυρτῶν ἔστι, πόλις Περραιβικὴ καὶ Μαγνητικὴ, ἐν ἣ Πειρίθους τε καὶ Ἴξιων ἦρξαν. ἀπέχει δ' ἑκατὸν τῆς Γυρτῶνος πόλεως Κραννῶν, καὶ φασιν, ὅταν εἴπῃ ὁ ποιητὴς τῷ μὲν ἄρ' ἐκ Θρήκης," Ἐφύρους μὲν λέγεσθαι τοὺς Κρανωνίους, Φλεγύας δὲ τοὺς Γυρτωνίους. Erit.

Ἀπέχει δὲ σταδίου ἑκατὸν Γυρτῶνος ἢ Κραννῶν πόλις, ὡς φησι Στράβων. Stephanus in Κραννῶν.

Ὁμόλιον πόλις Μακεδονίας καὶ Μαγνησίας. Στράβων ἑβδόμη. Stephanus v. Ὁμόλιον. cf. Strabo 9 p. 443.

Ὅτι τὸ Δῖον ἢ πόλις οὐκ ἐν τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἔστιν ἐν ταῖς ὑπαρείαις τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλ' ὅσον ἑπτὰ ἀπέχει σταδίου· ἔχει δ' ἡ πόλις τὸ Δῖον κώμην πλησίον Πίμπλειαν, ἔνθα Ὀρφεὺς διέτριβεν. Erit.

Ὅτι ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ πόλις Δῖον. ἔχει δὲ κώμην πλησίον Πίμπλειαν· ἐνταῦθα τὸν Ὀρφέα διατρίψαι φησι τὸν Κίκονα, ἄνδρα γόητα, ἀπὸ μουσικῆς ἅμα καὶ μαντικῆς καὶ τῶν περὶ τὰς τελετὰς ὀργιασμῶν ἀγυρτεύοντα τὸ πρῶτον, εἴτ' ἤδη καὶ μειζόνων ἀξιοῦντα ἑαυτὸν καὶ ὄχλον καὶ δύναμιν κατασκευαζόμενον· τοὺς μὲν οὖν ἐκουσίως ἀποδέχεσθαι, τινὰς δ' ὑπιδόμενους ἐπιβουλὴν καὶ βίαν ἐπισυστάντας διαφθεῖραι αὐτόν. ἐνταῦθα πλησίον καὶ τὰ Λεῖβηθρα. E.

Ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ μάντις καὶ μουσικὴν εἰργάζοντο. Erit.

Μετὰ δὲ τὸ Δῖον αἱ τοῦ Ἀλιάκμονος ἐκβολαί· εἶτα Πύδνα Μεθώνη Ἄλωρος καὶ ὁ Ἐρίγων ποταμὸς καὶ Λουδίας, ὁ μὲν ἐκ Τρικλάρων ἕων δι' Ὀρεστῶν καὶ τῆς Πελαγονίας ἐν ἀριστερᾷ ἀφίεις τὴν πόλιν καὶ συμβάλλον τῷ Ἀξιῷ· ὁ δὲ Λουδίας εἰς Πέλλαν ἀνάπλουν ἔχων σταδίων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. μέση δ' οὖσα ἢ Μεθώνη τῆς μὲν Πύδνης ὅσον τετταράκοντα σταδίων ἀπέχει, τῆς Ἀλώρου δὲ ἑβδομήκοντα. ἔστι δ' ἡ Ἄλωρος τὸ μυχαίτατον τοῦ Θερμαίου κόλπου· * λέγεται δὲ Θεσσαλονίκηα διὰ τὴν ἐπιφάνειαν. τὴν μὲν οὖν Ἄλωρον Βοτταϊκὴν νομίζουσι, τὴν δὲ Πύδναν Πιερικὴν.

Στράβων 7^α 1 22

Ὅτι μετὰ τὸ Δῖον πόλιν ὁ Ἀλιάκμων ποταμὸς ἔστιν, ἐκβάλλον εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἢ πρὸς βορρᾶν τοῦ κόλπου παραλία Πιερία καλεῖται ἕως τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, ἐν ἣ καὶ πόλις Πύδνα, ἢ νῦν Κίτρον καλεῖται· εἶτα Μεθώνη καὶ Ἄλωρος πόλεις· εἶτα Ἐρίγων καὶ Λουδίας ποταμοί· ἀπὸ δὲ Λουδίου εἰς Πέλλαν πόλιν ἀνάπλους στάδια ἑκατὸν εἴκοσιν. ἀπέχει δ' ἡ Μεθώνη τῆς μὲν Πύδνης στάδια τετταράκοντα, τῆς Ἀλώρου δὲ ἑβδομήκοντα στάδια. ἡ μὲν οὖν Πύδνα Πιερικὴ ἔστι πόλις, ἡ δὲ Ἄλωρος Βοτταϊκὴ. ἐν μὲν οὖν τῷ πρὸ τῆς Πύδνης πεδίῳ Ῥωμαῖοι Περσέα καταπολεμήσαντες καθεῖλον τὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείαν, ἐν δὲ τῷ πρὸ τῆς Μεθώνης πεδίῳ γενέσθαι συνέβη Φιλίππῳ τῷ Ἀμύντου τὴν ἐκκοπὴν τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ καταπελτικῶ βέλει κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως. Erit.

Στράβων 9 5 2

Ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ μέσα τῆς Θετταλίας, εὐδαιμονεστάτη χώρα πλὴν ὅση ποταμόκλυστός ἐστιν. ὁ γὰρ Πηνειὸς διὰ μέσης ῥέων καὶ πολλοὺς δεχόμενος ποταμοὺς ὑπερχειταί πολλάκις· τὸ δὲ παλαιὸν καὶ ἐλιμνάζετο, ὡς λόγος, τὸ πεδίον ἔκ τε τῶν ἄλλων μερῶν ὕρεσι περιειργόμενον καὶ τῆς παραλίας μετεωρότερα τῶν πεδίων ἐχούσης τὰ χωρία ὑπὸ δὲ σεισμῶν ῥήγματος γενομένου [κατὰ] τὰ νῦν καλούμενα Τέμπη καὶ τὴν Ὀσσαν ἀποσχίσαντος ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διεξέπεσε ταύτη πρὸς θάλατταν ὁ Πηνειὸς καὶ ἀνέψυξε τὴν χώραν ταύτην. ὑπολείπεται δ' ὅμως ἢ τε Νεσσωνίς λίμνη μεγάλη καὶ ἡ Βοιβηὶς ἐλάττων ἐκείνης καὶ πλησιεστέρα τῇ παραλίᾳ.

Τοιαύτη δ' οὖσα εἰς τέτταρα μέρη διήρητο· ἐκαλεῖτο δὲ τὸ μὲν Φθιώτις τὸ δὲ Ἑστιαιώτις τὸ δὲ Θετταλιώτις τὸ δὲ Πελασιγίωτις. ἔχει δ' ἡ μὲν Φθιώτις τὰ νότια τὰ παρὰ τὴν Οἶτην ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ Πυλαϊκοῦ μέχρι τῆς Δολοπίας καὶ τῆς Πίνδου διατείνοντα, πλατυνόμενα δὲ μέχρι Φαρσάλου καὶ τῶν πεδίων τῶν Θετταλικῶν· ἡ δ' Ἑστιαιώτις τὰ ἐσπέρια καὶ τὰ μεταξὺ Πίνδου καὶ τῆς ἄνω Μακεδονίας· τὰ δὲ λοιπὰ οἱ τε ὑπὸ τῇ Ἑστιαιώτιδι νεμόμενοι τὰ πεδία, αλοῦμενοι δὲ Πελασιγίωται, συνάπτοντες ἤδη τοῖς κάτω Μακεδόσι, καὶ οἱ ἐφεξῆς τὰ μέχρι Μαγνητικῆς παραλίας ἐκπληροῦντες χωρία. κἀνταῦθα δ' ἐνδόξων ὀνομάτων ἔσται ἀρίθμησις καὶ ἄλλως [καὶ] διὰ τὴν Ὀμήρου ποιήσιν· τῶν δὲ πόλεων ὀλίγα σώζουσι τὸ πάτριον ἄξιωμα, μάλιστα δὲ Λάρισα.

Στράβων 9 5 19

Συνεχεῖς δὲ τῇ μερίδι ταύτη λέγονται οἱ ὑπὸ τῷ Πολυποίτῃ οἱ δ' Ἄργισσαν ἔχον καὶ Γυρτώνην ἐνέμοντο, Ὄρθην Ἠλώνην τε πόλιν τ' Ὀλοοσσόνα λευκήν." ταύτην τὴν χώραν πρότερον μὲν ᾤκουν Περραιβοί, τὸ πρὸς θαλάττη μέρος νεμόμενοι καὶ τῷ Πηνειῷ μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ καὶ Γυρτώνας πόλεως Περραιβίδος. εἶτα ταπεινώσαντες ἐκείνους Λαπίθαι κατέσχον αὐτοὶ τὰ χωρία, Ἰξίων καὶ ὁ υἱὸς Πειρίθους, ὃς καὶ τὸ Πήλιον κατεκτήσατο βιασάμενος τοὺς κατασχόντας Κενταύρους, ἄγριόν τι φύλον. τούτους μὲν οὖν ἐκ Πηλίου ᾤσε καὶ Αἰθίκεσσι πέλασσε," τοῖς δὲ Λαπίθαις τὰ πεδία παρέδωκε· τινὰ δ' αὐτῶν καὶ οἱ Περραιβοὶ κατεῖχον, τὰ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ· ἔστι δ' ὅπου Περραιβοὶ κατεῖχον, τὰ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ· ἔστι δ' ὅπου καὶ ὅλοι ἀναμίξ τοῖς Λαπίθαις ᾤκουν. ἡ μὲν οὖν Ἄργισσα, ἡ νῦν Ἄργουρα, ἐπὶ τῷ Πηνειῷ κεῖται· ὑπέρκειται δ' αὐτῆς Ἄτραξ ἐν τετταράκοντα σταδίοις, τῷ ποταμῷ πλησιάζουσα καὶ αὕτη τὴν δ' ἀνὰ μέσον ποταμίαν εἶχον Περραιβοί. Ὄρθην δὲ τινὲς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Φαλανναίων εἰρήκασιν· ἡ δὲ Φάλαννα Περραιβικὴ πόλις πρὸς τῷ Πηνειῷ πλησίον τῶν Τεμπῶν. οἱ μὲν οὖν Περραιβοὶ καταδυναστευθέντες ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀπανεστήσαν οἱ πλείους τὴν περὶ Πίνδον καὶ Ἀθαμᾶνας καὶ Δόλοπας, τὴν δὲ χώραν καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Περραιβῶν κατέσχον Λαρισαῖοι, πλησίον μὲν οἰκοῦντες τοῦ Πηνειοῦ, γειννιώντες δ' ἐκείνοις, νεμόμενοι δὲ τὰ εὐδαιμονέστατα μέρη τῶν πεδίων, πλὴν εἴ τι σφόδρα κοῖλον πρὸς τῇ λίμνῃ τῇ Νεσσωνίδι, εἰς ἣν ὑπερκλύζων ὁ ποταμὸς ἀφηρεῖτό τι τῆς ἀροσίμου τοὺς Λαρισαίους· ἀλλ' ὕστερον παραχώμασιν ἐπηνώρθωσαν Λαρισαῖοι. οὗτοι δ' οὖν κατεῖχον τέως τὴν Περραιβίαν καὶ φόρους ἐπράττοντο, ἕως Φίλιππος κατέστη κύριος τῶν τόπων. Λάρισα δ' ἐστὶ καὶ ἐν τῇ Ὀσση χωρίον· καὶ ἡ Κρεμαστή, ὑπὸ τινων δὲ Πελασιγία λεγομένη· καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ πόλις ἡ νῦν εἰς Ἱεράπυτναν συνοικισθεῖσα, ἀφ' ἧς καὶ τὸ ὑποκείμενον πεδίον νῦν Λαρίσιον καλεῖται· καὶ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ τε τῶν Ἀργείων ἄκρα καὶ ὁ τὴν Ἠλείαν ἀπὸ Δύμης διορίζων Λάρισος ποταμὸς. Θεόπομος δὲ καὶ πόλιν λέγει ἐν τῇ αὐτῇ μεθορίᾳ κειμένην Λάρισαν· καὶ ἐν τῇ

Ἄσισ· ἢ τε Φρικωνίς ἢ περι τὴν Κύμην καὶ ἢ κατὰ Ἀμαξιτὸν τῆς Τρωάδος· καὶ ἢ Ἐφεσία Λάρισα ἔστι καὶ ἐν Συρίᾳ· τῆς δὲ Μιτυλήνης ἀπὸ πεντήκοντα σταδίων εἰσι Λαρισαῖαι πέτραι κατὰ τὴν ἐπὶ Μηθύμνης ὁδόν· καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ δ' ἔστι Λάρισα· καὶ τῶν Τράλλεων διέχουσα κώμη τριάκοντα σταδίους ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπὶ Καῦστρου πεδίον διὰ τῆς Μεσσηνίδος ἰόντων κατὰ τὸ τῆς Ἰσοδρόμης Μητρὸς ἱερόν, ὁμοίαν τὴν θέσιν καὶ τὴν ἀρετὴν ἔχουσα τῇ Κρεμαστῇ Λαρίσῃ· καὶ γὰρ εὐδρος καὶ ἀμπελόφυτος· ἴσως δὲ καὶ ὁ Λαρίσιος Ζεὺς ἐκεῖθεν ἐπωνόμασται· καὶ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς δὲ τοῦ Πόντου κώμη τις καλεῖται Λάρισα μεταξὺ Ναυλό[χου καὶ Ὀδησοῦ] πλησίον τῶν ἄκρων τοῦ Αἴμου. Καὶ Ὀλοσσῶν δὲ λευκὴ προσαγορευθεῖσα ἀπὸ τοῦ λευκάργιλος εἶναι, καὶ Ἠλώνη Περραιβικαὶ πόλεις, καὶ Γόννος· ἢ δ' Ἠλώνη μετέβαλε τοῦνομα Λειμώνη μετονομασθεῖσα· κατέσκαπται δὲ νῦν· ἄμφω δ' ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ κείνται οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ Εὐρώπου ποταμοῦ, ὃν ὁ ποιητὴς Τιταρήσιον καλεῖ.

Λέγει δὲ καὶ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν Περραιβῶν ἐν τοῖς ἐξῆς ὁ ποιητὴς ὅταν φῆ Γουνεὺς δ' ἐκ Κύφου ἦγε δύο καὶ εἴκοσι νῆας. τῷ δ' Ἐνιήνες ἔποντο μενεπτόλεμοί τε Περραιβοί, οἱ περὶ Δωδώνην δυσχείμερον οἰκί' ἔθεντο, [οἱ τ'] ἄμφ' ἡμερτὸν Τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο." λέγει μὲν οὖν τούτους τοὺς τόπους τῶν Περραιβῶν, ἀπὸ μέρους τῆς Ἐστιαϊώτιδος ἐπειληφότητας· ἦσαν δὲ καὶ ὑπὸ τῷ Πολυπόιτῃ ἐκ μέρους Περραιβικαί, τοῖς μέντοι Λαπίθαις προσέειπε διὰ τὸ ἀναμιξ οἰκεῖν καὶ τὰ μὲν πεδία κατέχειν τοὺς Λαπίθας καὶ τὸ ἐνταῦθα Περραιβικὸν ὑπὸ τούτοις τετάχθαι ὡς ἐπὶ πλέον, τὰ δ' ὀρεινότερα χωρία πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ καὶ τοῖς Τέμπεσι τοὺς Περραιβοὺς, καθάπερ τὸν Κύφον καὶ τὴν Δωδώνην καὶ τὰ περὶ τὸν Τιταρήσιον, ὃς ἐξ ὄρους Τιταρίου συμφυοῦς τῷ Ὀλύμπῳ ῥέων εἰς τὰ πλησίον τῶν Τεμπῶν χωρία τῆς Περραιβίας αὐτοῦ που τὰς συμβολὰς ποιεῖται πρὸς τὸν Πηνεῖον. τὸ μὲν οὖν τοῦ Πηνεῖοῦ καθαρὸν ἔστιν ὕδωρ, τὸ δὲ τοῦ Τιταρησίου λιπαρὸν ἐκ τινος ὕλης ὥστ' οὐ συμμίσγεται ἀλλὰ τέμιν καθύπερθεν ἐπιτρέχει ἢ τ' ἔλαιον." διὰ δὲ τὸ ἀναμιξ οἰκεῖν Σιμωνίδης Περραιβοὺς καὶ Λαπίθας καλεῖ τοὺς Πελασγιώτας ἅπαντας, τοὺς τὰ ἐῶα κατέχοντας τὰ περὶ Γυρτῶνα καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνεῖοῦ καὶ Ὅσσαν καὶ Πήλιον καὶ τὰ περὶ Δημητριάδα καὶ τὰ ἐν τῷ πεδίῳ, Λάρισαν Κραννῶνα Σκοτοῦσσαν Μόψιον Ἄτρακα, καὶ τὰ περὶ τὴν Νεσσωνίδα λίμνην καὶ [τὴν] Βοιβηίδα· ὧν ὁ ποιητὴς ὀλίγων μέμνηται διὰ τὸ μὴ οἰκισθῆναί πω τᾶλλα ἢ φαύλως οἰκισθῆναι διὰ τοὺς κατακλυσμοὺς ἄλλοτ' ἄλλους γινομένους· ἐπεὶ οὐδὲ τῆς Νεσσωνίδος μέμνηται λίμνης, ἀλλὰ τῆς Βοιβηίδος μόνον πολὺ ἐλάττονος οὔσης, ταύτης δὲ μόνης μενούσης, ἐκείνης δὲ ὡς εἰκὸς τοτὲ μὲν πληρουμένης ἀτάκτως, τοτὲ δ' ἐκλειπομένης. τῆς δὲ Σκοτοῦσσης ἐμνήσθημεν καὶ ἐν τοῖς περὶ Δωδώνης λόγοις καὶ τοῦ μαντείου τοῦ ἐν Θετταλίᾳ, διότι περὶ τούτου ὑπῆρξε τὸν τόπον. ἔστι δ' ἐν τῇ Σκοτοῦσσει χωρίον τι Κυνὸς κεφαλαὶ καλούμενον, περὶ δ' Ῥωμαῖοι μετ' Αἰτωλῶν καὶ Τίτος Κοῖντιος ἐνίκων μάχῃ μεγάλῃ Φίλιππον τὸν Δημητρίου, Μακεδόνων βασιλέα.

Πέπονθε δὲ τι τοιοῦτο καὶ ἢ Μαγνήτις· κατηριθμημένων γὰρ ἤδη πολλῶν αὐτῆς τόπων οὐδένας τούτων ὀνόμακε Μάγνητας Ὅμηρος, ἀλλ' ἐκείνους μόνους οὖς τυφλῶς καὶ οὐ γνωρίμως διασαφεῖ οἱ περὶ Πηνεῖον καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον ναίεσκον." ἀλλὰ μὴν περὶ τὸν Πηνεῖον καὶ τὸ Πήλιον οἰκοῦσι καὶ οἱ τὴν Γυρτῶνα ἔχοντες, οὖς ἤδη κατέλεξε, καὶ τὸ Ὀρμένιον καὶ ἄλλοι πλείους, καὶ ἔτι ἀπωτέρω τοῦ Πηλίου ὅμως Μάγνητες ἦσαν ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ὑπ' Εὐμήλῳ, κατὰ γε τοὺς ὕστερον ἀνθρώπους. εἰκόασιν οὖν διὰ τὰς συνεχεῖς μεταστάσεις καὶ ἐξαλλάξεις τῶν πολιτειῶν καὶ ἐπιμίξεις συγγεῖν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔθνη, ὥστε τοῖς νῦν

ἔσθ' ὅτε ἀπορίαν παρέχειν, καθάπερ τοῦτο τὸ πρῶτον μὲν ἐπὶ Κραννῶνος καὶ τῆς Γυρτῶνος γεγένηται. τοὺς μὲν γὰρ Γυρτωνίους Φλεγύας πρότερον ἐκάλουον ἀπὸ Φλεγύου τοῦ Ἰξίονος ἀδελφοῦ, τοὺς δὲ Κραννωνίους Ἐφύρους, ὥστε διαπορεῖν, ὅταν φῆ ὁ ποιητὴς τῶ μὲν ἄρ' ἐκ Θρήκης Ἐφύρους μετὰ θωρήσσαντο ἢ μετὰ Φλεγύας μεγαλήτορας," τίνας ποτὲ βούλεται λέγειν· ἔπειτα τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν Περραιβῶν καὶ τῶν Αἰνιάνων συνέβη· Ὅμηρος μὲν γὰρ συνέζευξεν αὐτοὺς ὡς πλησίον ἀλλήλων οἰκοῦντας· καὶ δὴ καὶ λέγεται ὑπὸ τῶν ὕστερον ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἢ οἴκησις τῶν Αἰνιάνων ἐν τῷ Δωτίῳ γενέσθαι πεδίῳ, τοῦτο δ' ἐστὶ πλησίον τῆς ἄρτι λεχθείσης Περραιβίας καὶ τῆς Ὕσσης καὶ ἔτι τῆς Βοιβηίδος λίμνης, ἐν μέσῃ μὲν πῶς τῇ Θετταλία λόφοις δὲ ἰδίῳις περικλειόμενον, περὶ οὗ Ἡσίοδος οὕτως εἴρηκεν ἢ οἴη Διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς Δωτίῳ ἐν πεδίῳ, πολυβότρυος ἄντ' Ἀμύροιο, νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμῆς." οἱ μὲν οὖν Αἰνιᾶνες οἱ πλείους εἰς τὴν Οἴτην ἐξηλάθησαν ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν, κἀνταῦθα δὲ ἐδυνάστευσαν ἀφελόμενοι τῶν τε Δωριέων τινὰ μέρη καὶ τῶν Μαλιέων μέχρι Ἡρακλείας καὶ Ἐχίνου, τινὲς δ' αὐτῶν ἔμειναν περὶ Κύφον, Περραιβικὸν ὄρος ὁμώνυμον κατοικίαν ἔχον. οἱ δὲ Περραιβοὶ τινὲς μὲν συσταλέντες περὶ τὰ ἐσπέρια τοῦ Ὀλύμπου μέρη κατέμενον αὐτόθι πρόσχωροι ὄντες Μακεδόσι, τὸ δὲ πολὺ μέρος εἰς τὰ περὶ τὴν Ἀθαμανίαν ὄρη καὶ τὴν Πίνδον ἐξέπεσε· νυνὶ δὲ μικρὸν ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἴχνος σώζεται. τοὺς δ' οὖν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεχθέντας Μάγνητας ὑστάτους ἐν τῷ Θετταλικῷ καταλόγῳ νομιστέον τοὺς ἐντὸς τῶν Τεμπῶν ἀπὸ τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῆς Ὕσσης ἕως Πηλίου, Μακεδόνων τοῖς Πιεριώταις ὁμόρους τοῖς ἔχουσι τὴν τοῦ Πηνειοῦ περαίαν μέχρι τῆς θαλάττης. τὸ μὲν οὖν Ὀμόλιον ἢ τὴν Ὀμόλην (λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως) ἀποδοτέον αὐτοῖς· εἴρηται δ' ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς ὅτι ἐστὶ πρὸς τῇ Ὕσσει κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ Πηνειοῦ διὰ τῶν Τεμπῶν διεκβολῆς. εἰ δὲ καὶ μέχρι τῆς παραλίας προΐτεον τῆς ἐγγυτάτω τοῦ Ὀμολίου, λόγον ἔχει ὥστε [καὶ] τὸν Ῥιζοῦντα προσνέμειν καὶ Ἐρυμνάς ἐν τῇ ὑπὸ Φιλοκτῆτη παραλία κειμένας καὶ τῇ ὑπὸ Εὐμήλῳ. τοῦτο μὲν οὖν ἐν ἀσαφεῖ κείσθω. καὶ ἡ τάξις δὲ τῶν ἐφεξῆς τόπων μέχρι Πηνειοῦ οὐ διαφανῶς λέγεται, ἀδόξων δ' ὄντων τῶν τόπων οὐδ' ἡμῖν περὶ πολλοῦ θετέον. ἢ μέντοι Σηπιάς ἀκτὴ καὶ τετραγῶδεται μετὰ ταῦτα καὶ ἐξύμνηται διὰ τὸν ἐνταῦθα ἀφανισμόν τοῦ Περσικοῦ στόλου· ἔστι δ' αὕτη μὲν ἀκτὴ πετρώδης, μεταξὺ δ' αὐτῆς καὶ Κασθαναίας κώμης ὑπὸ τῷ Πηλίῳ κειμένης αἰγιαλός ἐστιν, ἐν ᾧ ὁ Ξέρξου στόλος ναυλοχῶν ἀπηλιώτου πολλοῦ πνεύσαντος ὁ ἐν εὐθὺς αὐτοῦ πρὸς τὸ ξηρὸν ἐξώκειλε καὶ διελύθη παραχρῆμα, ὁ δ' εἰς Ἴπνους τόπον τραχὺν τῶν περὶ τὸ Πήλιον παρενεχθεὶς ὁ δ' εἰς Μελίβοιαν ὁ δ' εἰς τὴν Κασθαναίαν διεφθάρη. τραχὺς δ' ἐστὶν ὁ παράπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηλίου ὅσον σταδίων ὀγδοήκοντα· τοσοῦτος δ' ἐστὶ καὶ τοιοῦτος καὶ ὁ τῆς Ὕσσης. μεταξὺ δὲ κόλπος σταδίων πλειόνων ἢ διακοσίων, ἐν ᾧ ἢ Μελίβοια. ὁ δὲ πᾶς ἀπὸ Δημητριάδος ἐγκολπίζοντι ἐπὶ τὸν Πηνειὸν μείζων τῶν χιλίων, [ἀπὸ δὲ Σπε]ρχειοῦ καὶ ἄλλων ὀκτακοσίων, ἀπὸ δὲ Εὐρίπου δισχιλίων τριακοσίων πεντήκοντα. Ἰερόνυμος δὲ τῆς πεδιάδος Θετταλίας καὶ Μαγνήτιδος τὸν κύκλον τρισχιλίων ἀποφαίνεται σταδίων, ᾠκῆσθαι δ' ὑπὸ Πελασγῶν, ἐξελαθῆναι δὲ τούτους εἰς τὴν Ἰταλίαν ὑπὸ Λαπιθῶν· εἶναι δὲ τὸ νῦν καλούμενον Πελασγικὸν πεδίον, ἐν [ᾧ] Λάρισα καὶ Γυρτῶνη καὶ Φεραὶ καὶ Μόψιον καὶ Βοιβηῖς καὶ Ὕσσα καὶ Ὀμόλη καὶ Πήλιον καὶ Μαγνήτις· Μόψιον δ' ὠνόμασται οὐκ ἀπὸ Μόψου τοῦ Μαντοῦς τῆς Τειρεσίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λαπίθου τοῦ συμπλεύσαντος τοῖς Ἀργοναύταις· ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψοπος, ἀφ' οὗ ἢ Ἀττικὴ Μοψοπία.

Τὰ καθ' ἕκαστα μὲν ταῦτα περὶ Θετταλίας, καθ' ὅλου δ' ὅτι Πυρραία πρότερον ἔκαλεῖτο ἀπὸ Πύρρας τῆς Δευκαλίωνος γυναικός, Αἰμονία δὲ ἀπὸ Αἴμονος, Θετταλία δὲ ἀπὸ Θετταλοῦ τοῦ Αἴμονος. ἔνιοι δὲ διελόντες δίχρα τὴν μὲν πρὸς νότον λαχεῖν φασὶ Δευκαλίωνι καὶ καλέσαι Πανδώραν ἀπὸ τῆς μητρός, τὴν δ' ἑτέραν Αἴμονι, ἀφ' οὗ Αἰμονίαν λεχθῆναι· μετωνομάσθαι δὲ τὴν μὲν Ἑλλάδα ἀπὸ Ἑλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, τὴν δὲ Θετταλίαν ἀπὸ τοῦ υἱοῦ Αἴμονος· τινὲς δὲ ἀπὸ Ἐφύρας τῆς Θεσπρωτίδος ἀπογόνους Ἀντίφου καὶ Φειδίππου, τῶν Θετταλοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἐπελθόντας ἀπὸ Θετταλοῦ τοῦ ἑαυτῶν προγόνου τὴν χώραν ὀνομάσαι. εἴρ[ηται] δὲ καὶ Νεσσωνὶς ὀνομασθῆναί ποτε ἀπὸ Νέσσωτος τοῦ Θετταλοῦ, καθάπερ καὶ ἡ λίμνη.

Στράβων 11 14 13

Τὸν δὲ Ἀράξην κληθῆναι νομίζουσι κατὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὸν Πηνεῖον ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἄρμενον ὁμωνύμως ἐκείνῳ· καλεῖσθαι γὰρ Ἀράξην κἀκεῖνον διὰ τὸ ἀπαράξαι τὴν Ὀσσαν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου ῥήξαντα τὰ Τέμπη· καὶ τὸν ἐν Ἀρμενίᾳ δὲ ἀπὸ τῶν ὀρῶν καταβάντα πλατύνεσθαι φασὶ τὸ παλαιόν, καὶ πελαγίζειν ἐν τοῖς ὑποκειμένοις πεδίοις οὐκ ἔχοντα διέξοδον, Ἰάσονα δὲ μιμησάμενον τὰ Τέμπη ποιῆσαι τὴν διασφάγα, δι' ἧς καταράττει νυκτὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Κασπίαν θάλατταν· ἐκ δὲ τούτου γυμνωθῆναι τὸ Ἀραξηνὸν πεδίον, δι' οὗ τυγχάνει ῥέων ἐπὶ τὸν καταράκτην ὁ ποταμός. οὗτος μὲν οὖν ὁ λόγος περὶ τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ λεγόμενος ἔχει τι πιθανόν, ὁ δὲ Ἡροδότειος οὐ πάνυ· φησὶ γὰρ ἐκ Ματινηῶν αὐτὸν ῥέοντα εἰς τετταράκοντα ποταμοὺς σχίζεσθαι, μερίζειν δὲ Σκύθας καὶ Βακτριανούς· καὶ Καλλισθένης δὲ ἠκολούθησεν αὐτῷ.

Αἰλιανός Ποικίλη Ἱστορία 3 1

ἔστι δὴ χώρος μεταξὺ κείμενος τοῦ τε Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης. ὄρη δὲ ταῦτα ἔστιν ὑπερύψηλα καὶ οἶον ὑπὸ τινος θείας φροντίδος διεσχισμένα, καὶ μέσον δέχεται χωρίον, οὗ τὸ μὲν μῆκος ἐπὶ τετταράκοντα διήκει σταδίου, τό γε μὴν πλάτος τῇ μὲν ἔστι πλέθρου, τῇ δὲ καὶ μείζον ὀλίγω. διαρρεῖ δὲ μέσου αὐτοῦ ὁ καλούμενος Πηνεῖος. ἐς τοῦτον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ποταμοὶ συρρέουσι, καὶ ἀνακοινοῦνται τὸ ὕδωρ αὐτῷ, καὶ ἐργάζονται τὸν Πηνεῖον ἐκεῖνοι μέγαν. διατριβὰς δ' ἔχει ποικίλας καὶ παντοδαπὰς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργα, ἀλλὰ φύσεως αὐτόματα ἐς κάλλος τότε φιλοτιμησαμένης, ὅτε ἐλάμβανε γένεσιν ὁ χώρος. κίττος μὲν γὰρ πολὺς καὶ εὖ μάλα λάσιος ἐνακμάζει καὶ τέθηλε καὶ δίκην τῶν εὐγενῶν ἀμπέλων κατὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων ἀνέρπει καὶ συμπέφυκεν αὐτοῖς, πολλὴ δὲ σμίλαξ πρὸς αὐτὸν τὸν πάγον ἀνατρέχει καὶ ἐπισκιάζει τὴν πέτραν· καὶ ἐκείνη μὲν ὑπολανθάνει, ὁράται δὲ τὸ χλοάζον πᾶν, καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν πανήγυρις. ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς λείοις καὶ καθημένοις ἄλση τέ ἐστι ποικίλα καὶ ὑποδρομαὶ συνεχεῖς, ἐν ὥρᾳ θέρους καταφυγεῖν ὀδοιπόροις ἡδίστα καταγώγια, ἃ καὶ δίδωσιν ἀσμένως ψυχάσαι. διαρρέουσι δὲ καὶ κρήναι συχναί, καὶ ἐπιρρεῖ νάματα ὑδάτων ψυχρῶν καὶ πιεῖν ἡδίστων. λέγεται δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα καὶ τοῖς λουσαμένοις ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἐς ὑγίειαν αὐτοῖς συμβάλλεσθαι. κατὰδουσι δὲ καὶ ὄρνιθες ἄλλοις ἄλλῃ διεσπαρμένοι, καὶ μάλιστα οἱ μουσικοί, καὶ ἐστιῶσιν εὖ μάλα τὰς ἀκοάς, καὶ παραπέμπουσιν ἀπόνως καὶ σὺν ἡδονῇ, διὰ τοῦ μέλους τὸν κάματον τῶν παριόντων ἀφανίσαντες. παρ' ἑκάτερα δὲ τοῦ ποταμοῦ αἱ διατριβαὶ εἰσιν αἱ προειρημέναι καὶ αἱ ἀνάπαυλαι. διὰ μέσων δὲ τῶν Τεμπῶν ὁ Πηνεῖος ποταμὸς ἔρχεται, σχολῇ καὶ πρῶως προῖων ἐλαίου δίκην, πολλὴ δὲ κατ' αὐτοῦ ἡ σκιά ἐκ τῶν παραπεφυκότων δένδρων καὶ τῶν ἐξηρημένων κλάδων τίκτεται, ὡς ἐπὶ πλείστον τῆς ἡμέρας αὐτὴν προήκουσαν ἀποστέγειν τὴν ἀκτίνα

καὶ παρέχειν τοῖς πλέουσι πλεῖν κατὰ ψῦχος. πᾶς δὲ ὁ περίοικος λεῶς συνίασιν ἄλλοι ἄλλοις, καὶ θύουσι καὶ συνουσίας ποιοῦνται καὶ συμπίνουσιν. ἅτε οὖν πολλῶν ὄντων τῶν θυόντων καὶ τῶν καθαγιζόντων συνεχῶς, εἰκότως καὶ τοῖς βαδίζουσι καὶ τοῖς πλέουσιν ὄσμαϊ συμπαρομαρτοῦσιν ἥδιστα· οὕτως ἄρα ἡ τιμὴ ἢ διαρκῆς ἢ περὶ τὸ κρεῖττον ἐκθεοῖ τὸν τόπον. ἐνταῦθά τοί φασι παῖδες Θετταλῶν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Πύθιον καθήρασθαι κατὰ πρόσταγμα τοῦ Διός, ὅτε τὸν Πύθωνα τὸν δράκοντα κατετόξευσεν φυλάττοντα τοὺς Δελφούς, τῆς Γῆς ἔτι ἐχοῦσης τὸ μαντεῖον. στεφανωσάμενον οὖν ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τῆς Τεμπικῆς καὶ λαβόντα κλάδον ἐς τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκ τῆς αὐτῆς δάφνης ἐλθεῖν ἐς Δελφούς καὶ παραλαβεῖν τὸ μαντεῖον τὸν Διὸς καὶ Λητοῦς παῖδα. ἔστι δὲ καὶ βωμὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καὶ ἐστεφανώσατο καὶ τὸν κλάδον ἀφείλε. καὶ ἔτι καὶ νῦν δι' ἔτους ἐνάτου οἱ Δελφοὶ παῖδας εὐγενεῖς πέμπουσι καὶ ἀρχιθέρον ἕνα σφῶν αὐτῶν. οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ μεγαλοπρεπῶς θύσαντες ἐν τοῖς Τέμπεισιν ἀπίασι πάλιν στεφάνους ἀπὸ τῆς αὐτῆς δάφνης διαπλέξαντες, ἀφ' ἧσπερ οὖν καὶ τότε ὁ θεὸς ἐστεφανώσατο. καὶ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἔρχονται, ἢ καλεῖται μὲν Πυθιάς, φέρει δὲ διὰ Θετταλίας καὶ Πελασγίας καὶ τῆς Οἴτης καὶ τῆς Αἰνιάνων χώρας καὶ τῆς Μηλιέων καὶ Δωριέων καὶ Λοκρῶν τῶν Ἑσπερίων. οὗτοι δὲ καὶ παραπέμπουσιν αὐτοὺς σὺν αἰδοῖ καὶ τιμῇ οὐδὲν ἦττον ἢπερ οὖν ἐκείνοι, οἱ τοὺς ἐξ Ὑπερβορέων τὰ ἱερὰ κομίζοντας τῷ αὐτῷ θεῷ τούτῳ τιμῶσι. καὶ μὴν καὶ τοῖς Πυθίοις ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τοὺς στεφάνους τοῖς νικῶσι διδόασιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν ἐν Θετταλίᾳ Τεμπῶν καὶ ἐμοὶ νῦν τοσαῦτα εἰρήσθω.

Φιλόστρατος Εἰκόνες 2 17 4

τοῦτο καὶ ἡ Εὐρώπη ποτὲ περὶ τὰ Τέμπε τὰ Θετταλικά ἔπαθε· σεισμοὶ γὰρ κἀκείνην ἀναπτύξαντες τὴν ἀρμονίαν τῶν ὄρων ἐναπεσημήναντο τοῖς τμήμασι, καὶ πετρῶν τε οἴκοι φανεροὶ ἔτι παραπλήσιοι ταῖς ἐξηρμοσμέναις σφῶν πέτραις, ὕλη θ', ὀπόσῃν σχισθέντων τῶν ὄρων ἐπισπέσθαι εἰκός, οὕτω ἄδηλος· λείπονται γὰρ δὴ ἔτι αἱ εὐνοὶ τῶν δένδρων.

Πολύαινος Στρατηγήματα 4 3 23

[Ἀλέξανδρος] Θεσσαλῶν τὰ Τέμπε φυλασσόντων τῆς Ὀσσης τὰς ὀρθίους πέτρας ὑπορύξας καὶ προσπλάσας βαθμίδας μικρὰς, διὰ τούτων αὐτὸς τε καὶ οἱ Μακεδόνες ἀκροβατοῦντες ἀνέβησαν ἐπὶ τὰς κορυφὰς καὶ τὴν Ὀσσαν ὑπερβάντες Θεσσαλίαν εἶχον· Θεσσαλοὶ δὲ τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν ἐφύλασσαν. ἔτι νῦν τοῖς διοδεύουσι τὰ Τέμπε πάρεστιν ὄραν τὰς πέτρας τῆς Ὀσσης κλιμακῆδὸν ὠκοδομημένας· καλοῦσιν αὐτὰς τὴν Ἀλεξάνδρου κλίμακα.

Διόδωρος Σικελιώτης 4 18 4

Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ περὶ τῶν Ἡρακλέους στηλῶν ἐμνήσθημεν, οἰκεῖον εἶναι νομίζομεν περὶ αὐτῶν διελθεῖν. Ἡρακλῆς γὰρ παραβαλὼν εἰς τὰς ἄκρας τῶν ἠπείρων τὰς παρὰ τὸν ὠκεανὸν κειμένας τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Εὐρώπης ἔγνω τῆς στρατείας θέσθαι στήλας ταύτας. βουλόμενος δ' ἀείμνηστον ἔργον ἐπ' αὐτῷ συντελέσαι, φασὶ τὰς ἄκρας ἀμφοτέρας ἐπὶ πολὺ προχωῶσαι· διὸ καὶ πρότερον διεστηκυίας ἀπ' ἀλλήλων πολὺ διάστημα, συναγαγεῖν τὸν πόρον εἰς στενόν, ὅπως ἀλιτενοῦς καὶ στενοῦ γενομένου κωλύηται τὰ μεγάλα κήτη διεκπίπτειν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τὴν ἐντὸς θάλατταν, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων μὲνη ἀείμνηστος ἢ δόξα τοῦ κατασκευάσαντος· ὡς δὲ τινὲς φασί, τοῦναντίον τῶν ἠπείρων ἀμφοτέρων συνεζευγμένων διασκάψαι ταύτας, καὶ τὸν πόρον ἀνοίξαντα ποιῆσαι τὸν ὠκεανὸν μίσησθαι τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐξέσται σκοπεῖν ὡς ἂν ἕκαστος ἑαυτὸν πείθῃ. τὸ παραπλήσιον δὲ τούτοις ἔπραξε πρότερον κατὰ τὴν Ἑλλάδα. περὶ μὲν γὰρ τὰ καλούμενα Τέμπε τῆς πεδιάδος

χώρας ἐπὶ πολλὸν τόπον λιμναζούσης διέσκαψε τὸν συνεχῆ τόπον, καὶ κατὰ τῆς διώρυχος δεξιάμενος ἅπαν τὸ κατὰ τὴν λίμνην ὕδωρ ἐποίησε τὰ πεδία φανῆναι τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμόν·

Αθήναιος Δεπνοσοφισταί Κ14 45

Βάτων δ' ὁ Σινωπεὺς ὁ ἠΐτωρ ἐν τῷ περὶ Θεσσαλίας καὶ Αἰμονίας (FHG IV 349) σαφῶς ἐμφανίζει τὴν τῶν Σατουρναλίων ἐορτὴν Ἑλληνικωτάτην, φάσκων αὐτὴν παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς Πελώρια καλεῖσθαι, γράφων οὕτως· ἑθυσίας κοινῆς τοῖς Πελασγοῖς γινομένης ἀπαγγεῖλαί τινα τῷ Πελασγῷ ἄνδρα, ᾧ ὄνομα ἦν Πέλωρος, διότι ἐν τῇ Αἰμονίᾳ σεισμῶν μεγάλων γενομένων ῥαγείη τὰ Τέμπη ὄρη ὀνομαζόμενα καὶ διότι διὰ τοῦ διαστήματος ὀρμήσαν τὸ τῆς λίμνης ὕδωρ ἐμβάλλοι εἰς τὸ τοῦ Πηνειοῦ ρεῖθρον, καὶ τὴν πρότερον λιμνάζουσαν χώραν ἅπασαν γεγυμνωσθαι καὶ ἀναξηραίνωμένων τῶν ὑδάτων πεδία θαυμαστὰ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει ἀναφαίνεσθαι. ἀκούσαντα οὖν τὸν Πελασγὸν τὴν τράπεζαν ἀφθόνως αὐτῷ κεκοσμημένην τῷ Πελώρῳ παραθεῖναι. καὶ τοὺς ἄλλους δὲ φιλοφρονουμένους ἕκαστον φέρειν ὃ τι ἔχει παρ' αὐτῷ βέλτιστον καὶ παρατιθέναι ἐπὶ τὴν τράπεζαν τῷ ἀπαγγεῖλαντι, καὶ αὐτὸν τὸν Πελασγὸν προθύμως διακονεῖν καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐν ἀξιώματι ὄντας ὑπηρετεῖν, καθότι ἐκάστῳ ὁ καιρὸς παρέπιπτεν. διόπερ φασίν, ἐπεὶ τὴν χώραν κατέσχον, ἀπομίμημα τῆς τότε γενομένης ἐορτῆς ... καὶ θύοντας Διὶ Πελωρίῳ τραπέζας τε λαμπρῶς κοσμοῦντας παρατιθέναι καὶ οὕτως φιλόανθρωπον [τε] τὴν πανήγυριν συντελεῖν, ὥστε καὶ τοὺς ξένους ἅπαντας ἐπὶ τὴν θοίνην παραλαμβάνειν καὶ τοὺς δεσμώτας λύειν καὶ τοὺς οἰκέτας κατακλίναντας μετὰ πάσης παρρησίας ἐστιᾶν, διακονούντων αὐτοῖς τῶν δεσποτῶν· καὶ τὸ σύνολον ἔτι καὶ νῦν Θεσσαλοὺς μεγίστην ἐορτὴν ἄγοντας προσαγορεύειν Πελώρια.'

Ηρωδιανὸς Περί Καθολικῆς Προσωδίας 3 1 343 καὶ Στέφανος Βυζάντιος

Λυταὶ χωρίον Θεσσαλίας διὰ τὸ λῦσαι τὰ Τέμπη Ποσειδῶνα καὶ σκεδάσαι τὸ ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ὕδωρ.

Scholia Vetera Αἰλιοῦ Ἀριστείδη 181 2

Θετταλοὶ δὲ ὑπ' ἀνάγκης μὲν, ὅμως δὲ ἐμήδιζον] ὑπ' ἀνάγκης μὲν, ὅτι ἔλεγεν ἀφεῖναι αὐτοῖς τὸν Πηνειὸν ποταμόν. ἔστι δὲ οὕτως· ἡ Θετταλία ὑπὸ πολλῶν ἔχεται ὄρων λέγει δὲ ταῦτα τέμπη, ἐξ ἐνὸς δὲ ὄρους, τοῦ Πηλίου, καὶ ποταμὸς κατήγεται, ὃς ἀοίκητον ἐποιοῖ τὴν χώραν· πεδιάς γὰρ οὖσα, πληρουμένη τε ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, ἀοίκητος ἐγένετο. σεισμοῦ δὲ συμβάντος ἐσχίσθη τὸ ὄρος, καὶ εἰς τοὺς κοίλους ἑαυτοῦ ἐδέχετο τὸν ποταμόν. ἐντεῦθεν ἡ μὲν πεδιάς ἐξηραίνετο, ἐτέρωσε δὲ ὁ ποταμὸς προεχώρει, καὶ παρεῖχεν οἰκείσθαι τὴν γῆν. τοῦτο οὖν τὸ ὄρος, ὅπερ ὁ σεισμὸς ἔρρηξεν, ἠπειλήσει φράττειν, καὶ διὰ τοῦ ποταμοῦ εἰς τὸ πρότερον σχῆμα ἀγαγεῖν τὸν τόπον, εἰ μὴ συμπράξαι ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν πόλιν ἀοίκητον ἔσεσθαι. BD Oxon.

Scholia Vetera στὸν Πίνδαρο 4 246α

BDEGQ παῖ Ποσειδᾶνος Πετραίου: Πετραῖος τιμᾶται Ποσειδῶν παρὰ Θεσσαλοῖς, ὅτι διατεμῶν τὰ ὄρη τὰ Θετταλικά, φημί δὴ τὰ Τέμπη, πεποίηκε δι' αὐτῶν ἐπιτρέχειν τὸν ποταμόν, πρότερον διὰ μέσης τῆς πόλεως ἔοντα καὶ πολλὰ

Scholia Vetera Λουκιανὸ 24 11

ἽΟλυμπον *] τὸν Μακεδονικὸν ἽΟλυμπον λέγει, ὃς ἐπ' ἀριστερᾷ τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῶν Θεσσαλικῶν ἐστὶ Τεμπῶν, ὄρος ὑψηλὸν καὶ μέγα καὶ μέχρι Πέλλης παρατεῖνον.

Ἰππόλυτος Χρονικόν 235 1

Ὅρη δὲ ὀνομαστά εἰσιν ἐν τῇ γῆ δώδεκα· (1) Λίβανος ἐν τῇ Συρία μεταξύ Βύβλου καὶ Βηρυτοῦ (2) Καύκασος ἐν τῇ Σκυθία (3) Ταῦρος ἐν τῇ Κιλικία καὶ Καππαδοκία (4) Ἄτλας ἐν τῇ Λιβύῃ ἕως τοῦ μεγάλου ποταμοῦ (5) Παρνασσὸς ἐν τῇ Φωκίδι (6) Κιθαιρῶν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ (7) Ἐλικῶν ἐν τῇ Τελμισῶ (8) Παρθένιον ἐν τῇ Εὐβοίᾳ (9) Ναυσαῖον τὸ καὶ Σινᾶ ἐν τῇ Ἀραβίᾳ (10) Λυκάβαντος ἐν Ἰταλία καὶ Γαλλία (11) Πίνιον ὃ καὶ Μίμας ἐν τῇ Χίῳ (12) Ὀλυμπος ἐν τῇ Μακεδονίᾳ.

ἡ ἐπιγραφή τῆς Καρυάς

...mp. Aug. [fi]nes dere[xit] [in]ter Dien[ses] [et Olo]ssoni[os] [ex c]onvention[e]ipsorum. Imp(eratore) Nerva Tra[ia][n]o Ca[es]ar[e]Aug(usto) German[ico](Quartum) co(n)s(sule).

Πέτρα

Διόδωρος 31 11

Ὅτι τῶν τοῦ Αἰμιλίου παίδων τῶν δύο παραδόξως τελευτησάντων, καὶ τοῦ δήμου παντὸς διαφερόντως συναλοῦντος, ὁ πατήρ τούτων συνήγαγεν ἐκκλησίαν, ἐν ἣ περὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον πραχθέντων ἀπολογισάμενος ἐπὶ τέλους διεξῆλθε τοιοῦτους τινὰς λόγους. ἔφη γὰρ ἑαυτὸν ἐξ Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μέλλοντα περαιοῦν τὰς δυνάμεις ἀποθεωρήσαι τὴν ἀνατολὴν καὶ τότε τὸν πλοῦν ποιησάμενον ἐνάτης ὥρας καταπλεῦσαι μηδενὸς ἀπολειφθέντος εἰς Κέρκυραν, ἐκεῖθεν δὲ τεταρταῖον ἐν Δελφοῖς καλλιερήσαντα τῷ θεῷ μετὰ πέντε ἡμέρας εἰς Μακεδονίαν γενέσθαι καὶ παραλαβεῖν τὰς δυνάμεις, ἐν ἡμέραις δὲ ταῖς ἀπάσαις πεντεκαίδεκα βιάσασθαι τὰ στενὰ τὰ κατὰ τὴν Πέτραν καὶ παρατάξασθαι καὶ νικῆσαι Περσέα· καθόλου δὲ τέταρτον ἔτος ἀνοφθαλμοῦντος τοῦ βασιλέως τοῖς Ῥωμαίοις, ἑαυτὸν ἐν ταῖς προειρημέναις ἡμέραις ἀπεφάνητο κεκυριευκέναι πάσης Μακεδονίας.

Πλούταρχος, Αἰμ. Παῦλος 15 1 11

<Ὁ δ' Αἰμίλιος ἡμέρας μὲν τινὰς ἠρέμει, καὶ φασι μήποτε τηλικούτων στρατοπέδων ἐγγὺς οὕτω συνελθόντων ἡσυχίαν γενέσθαι τοσαύτην. ἐπεὶ δὲ κινῶν ἅπαντα καὶ πειρώμενος ἐπυθάνετο μίαν εἰσβολὴν ἔτι μόνον ἄφρουρον ἀπολείπεσθαι τὴν διὰ Περραιβίας παρὰ τὸ Πύθιον καὶ τὴν Πέτραν, τῷ μὴ φυλάττεσθαι τὸν τόπον ἐλπίσας μᾶλλον ἢ δι' ἣν οὐκ ἐφυλάττετο δυσχωρίαν καὶ τραχύτητα δείσας, ἐβουλεύετο.

Liv. 32.26

item Petram in Pieria ab iisdem Thessalis Perrhaebisque captam

Liv. 45.41

inter praesidia eius saltum ad Petram evasi et ad pugnam rege coacto acie vici

Μούσειον

Πολύβιος, 37, T, 1, 1

Μούσειον, τόπος περὶ τὸν Ὀλυμπον τὸν ἐν Μακεδονίᾳ· Πολύβιος τριακοστῷ ἐβδόμῳ. FRAGMENTA LIBRI XXXVIII.

Στέφανος Βυζάντιος

Μούσειον, < τόπος περὶ τὸν Ὀλυμπον τὸν ἐν Μακεδονίᾳ. Πολύβιος τριακοστῷ ἐβδόμῳ. τὸ τοπικὸν ἀναλόγως Μουσειεύς, 458 10 ὡς Σιγριεύς.

Δίον

Στέφανος Βυζάντιος

Δίον, < πόλις Εὐβοίας περὶ τὸ Κήναιον. Ὅμηρος "Κήρινθόν τ' ἔφαλον Δίου τ' αἰπὸν πτολίεθρον". ἔστι καὶ Μακεδονίας, ἔνθα τὸν >Ολυμπικὸν ἀγῶνα ἐτέλουν. τὸ ἐθνικὸν Διεύς. Πausanίας δὲ Διάστας φησί· Μακεδόνων γὰρ ὁ τύπος, >Ορέσται Λυγκησταί. γ' ἔστι πρὸς τῷ Ἄθῳ, ὡς Θουκυδίδης. δ' Θεσσαλίας. ε' Πισιδίας. ζ'

>ταλίας. ζ' κοίλης Συρίας, κτίσμα >Αλεξάνδρου, και Πέλλα· ἦς τὸ ὕδωρ νοσερόν. και τὸ ἐθνικὸν Διηνός, ὡς δηλοῖ τὸ ἐπίγραμμα νᾶμα τὸ Διηνὸν γλυκερὸν ποτόν, ἠνιδὲ πίης, παύσει μὲν δίψης, εὐθὺ δὲ και βιότου. τὸ κτητικὸν Διακός. και τὸ θηλυκὸν Διάς, ὡς δηλοῦσιν αἶ γε περι ταύτην ἦσαν Διάδες >Αθῆναι καλούμεναι. οἱ πολῖται >Αθηναῖται.

Δίων Χρυσόστομος 2 2 6

τότε δ' οὖν ἀπὸ στρατείας ἦκοντες ἐν Δίῳ τῆς Πιερίας ἔθουον ταῖς Μούσαις, και τὸν ἀγῶνα τῶν >Ολυμπίων ἐτίθεσαν, ὅν φασιν ἀρχαῖον εἶναι παρ' αὐτοῖς.

Διόδωρος Σικελιώτης 1-20 17 16 3 1

διδάξας οὖν αὐτοὺς περι τοῦ συμφέροντος και παρορμήσας διὰ τῶν λόγων πρὸς τοὺς ἀγῶνας θυσίας μεγαλοπρεπεῖς τοῖς θεοῖς συνετέλεσεν ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας και σκηνηκοὺς ἀγῶνας Διὶ και Μούσαις, οὗς >Αρχέλαος ὁ προβασιλεύσας πρῶτος κατέδειξε. τὴν δὲ πανήγυριν ἐφ' ἡμέρας ἐννέα συνετέλεσεν, ἐκάστη τῶν Μουσῶν ἐπάνυμον ἡμέραν ἀναδείξας. σκηνην δὲ κατασκευασάμενος ἑκατοντάκλινον τοὺς τε φίλους και τοὺς ἡγεμόνας, ἔτι δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις παρέλαβεν ἐπὶ τὴν εὐωχίαν. λαμπραῖς δὲ παρασκευαῖς χρησάμενος και πολλοὺς μὲν ἐστίασας, πάση δὲ τῇ δυνάμει διαδοὺς ἱερεῖα και τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀνήκοντα προσανέλαβε τὸ στρατόπεδον.

Αρριανός Αλεξ. Αν. 1 16 4 1

Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι και πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· και τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστᾶσιν, >Αλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ και >Αλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει· τῶν δὲ ἄλλων ἰπέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δὲ ἐς τοὺς τριάκοντα. και τούτους τῇ ὑστεραῖα ἔθαπεν >Αλέξανδρος ξὺν τοῖς ὅπλοις τε και ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δὲ αὐτῶν και παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε και ὅσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραί. και τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελθὼν τε αὐτοὺς ἐκάστους και τὰ τραύματα ἰδὼν και ὅπως τις ἐτρόθη ἐρόμενος και ὅ τι πράττων εἰπεῖν τε και ἀλαζονεύσασθαί οἱ παρασχών. ὁ δὲ και τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαπεν· ἔθαψε δὲ και τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἱ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δὲ αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε, τούτους δὲ δήσας ἐν πέδαις εἰς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλησιν Ἑλληνες ὄντες ἐναντία τῇ <Ελλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. ἀποπέμπει δὲ και εἰς >Αθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ >Αθηνᾷ ἐν πόλει· και ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· >Αλεξάνδρος Φιλίππου και οἱ Ἑλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν >Ασίαν κατοικούντων.<

Διόδωρος 18 4 3 4

ἦν δὲ τῶν ὑπομνημάτων τὰ μέγιστα και μνήμης ἄξια τάδε, χιλίας μὲν ναῦς μακρὰς μείζους τριήρων ναυπηγήσασθαι κατὰ τὴν Φοινίκην και Συρίαν και Κιλικίαν και Κύπρον πρὸς τὴν στρατείαν τὴν ἐπὶ Καρχηδονίους και τοὺς ἄλλους τοὺς παρὰ θάλατταν κατοικοῦντας τῆς τε Λιβύης και >Ιβηρίας και τῆς ὁμόρου χώρας παραθαλαττίου μέχρι Σικελίας, ὁδοποιῆσαι δὲ τὴν παραθαλαττίον τῆς Λιβύης μέχρι στηλῶν <Ηρακλείων, ἀκολουθῶν δὲ τῷ τηλικούτῳ στόλῳ λιμένας και νεώρια κατασκευάσαι κατὰ τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων, ναοὺς τε κατασκευάσαι πολυτελεῖς ἕξ, ἀπὸ ταλάντων χιλίων και πεντακοσίων ἕκαστον, πρὸς δὲ τούτοις πόλεων συνοικισμοὺς και σωμάτων μεταγωγὰς ἐκ τῆς >Ασίας εἰς τὴν Εὐρώπην και κατὰ τοῦναντίον ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν >Ασίαν, ὅπως τὰς μεγίστας ἡπείρους ταῖς ἐπιγαμίαις και ταῖς οἰκειώσεσιν εἰς κοινὴν ὁμόνοιαν και συγγενικὴν φιλίαν καταστήσῃ. τοὺς δὲ προειρημένους ναοὺς ἔδει κατασκευασθῆναι ἐν Δήλῳ και Δελφοῖς και Δωδώνῃ, κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν ἐν Δίῳ μὲν τοῦ Διός, ἐν >Αμφιπόλει δὲ τῆς Ταυροπόλου, ἐν Κύρνῳ δὲ τῆς >Αθηνᾶς· ὁμοίως δὲ και ἐν >Ιλίῳ ταύτης τῆς θεᾶς κατασκευασθῆναι ναὸν ὑπερβολὴν ἐτέρῳ μὴ καταλείποντα. τοῦ δὲ πατρὸς Φιλίππου τάφον πυραμίδι παραπλήσιον μῖα τῇ μεγίστῃ κατὰ τὴν Αἴγυπτον

Πίμπλεια

Στράβων, 7α, 1, 18, 9

Ὅτι τὸ Δίον ἢ πόλις οὐκ ἐν τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐστὶν ἐν ταῖς ὑπαρειαῖς τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλ' ὅσον ἐπταῖ ἀπέχει σταδίου· ἔχει δ' ἡ πόλις τὸ Δίον κώμην πλησίον Πίμπλειαν, ἔνθα Ὀρφεὺς διέτριβεν. Erit.

Ὅτι ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ πόλις Δίον. ἔχει δὲ κώμην πλησίον Πίμπλειαν· ἐνταῦθα τὸν Ὀρφέα διατρίψαι φησι τὸν Κίκονα, ἄνδρα γόητα, ἀπὸ μουσικῆς ἅμα καὶ μαντικῆς καὶ τῶν περὶ τὰς τελετὰς ὀργιασμῶν ἀγυρτεύοντα τὸ πρῶτον, εἴτ' ἤδη καὶ μειζόνων ἀξιοῦντα ἑαυτὸν καὶ ὄχλον καὶ δύναμιν κατασκευαζόμενον· τοὺς μὲν οὖν ἐκουσίως ἀποδέχεσθαι, τινὰς δ' ὑπιδόμενους ἐπιβουλήν καὶ βίαν ἐπισυστάντας διαφθεῖραι αὐτόν. ἐνταῦθα πλησίον καὶ τὰ Λεῖβηθρα. E.

Στράβων 9, 2, 25, 30

ἐξ οὗ τεκμαίροισι' ἂν τις Θρᾶκας εἶναι τοὺς τὸν Ἑλικῶνα ταῖς Μούσαις καθιερώσαντας, οἱ καὶ τὴν Πιερίδα καὶ τὸ Λεῖβηθρον καὶ τὴν Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν· ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες· ἐκλιπόντων δ' ἐκείνων Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. εἴρηται δ' ὅτι τὴν Βοιωτίαν ταύτην ἐπέφησαν ποτε Θρᾶκες

Scholía vetera στον Απολλώνιο Ρόδιο (Αργοναυτικά) 9. 9

b <σκοπιήσ> Πιμπληίδος ἄγχι τεκ<έσθαι>: Πίμπλεια χωρίον κατὰ Πιερίαν· οἱ δὲ ὄρος Θράκης, οἱ δὲ κρήνην καὶ κώμην τῆς Πιερίας.

Ἡσύχιος

Πίπλ(ε)ια· αἱ Μοῦσαι ἐν τῷ Μακεδονικῷ Ὀλύμπῳ, ἀπὸ κρήνης Πιπλείας

Καλλιμάχος, Ὑμνοι 4 7

ὡς Μοῦσαι τὸν ἀοιδὸν ὃ μὴ Πίμπλειαν ἀείσῃ ἔχθουσιν, τὼς Φοῖβος ὅτις Δῆλιον λάθηται.

Απολλώνιος Ρόδιος, Αργοναυτικά 1 23

Πρῶτά νυν Ὀρφέος μνησώμεθα, τὸν ῥά ποτ' αὐτὴ Καλλιόπη Θρήικι φατίζεται εὐνηθεῖσα Οἰάγρῳ σκοπιῆς Πιμπληίδος ἄγχι τεκέσθαι.

Λεῖβηθρα

Ἡσύχιος

λεῖβηθρον· εἶθρον. ὀχετόν S. κρουνόν, καὶ τόπος ἐν Μακεδονίᾳ καὶ <κατὰ> τὸν Ἑλικῶνα

Λειβήνος· ὁ Διόνυσος r

λείβειν· σπένδειν 'Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον' (Z 266) καὶ δα κρύειν, ὃ ἐστὶ τοῖς

δακρύοις· εἶν· 'δάκρυα λείβων' (Σ 32), καὶ στάζων

*λείβω· σπένδω r. Απ(γS). στάζω r(γS) p

Σούδα

Λεῖβει· αἰτιατικῆ. βάλλει, στάζει. ὁ δὲ φθειρσὶν ἐκζέσας, ἐσθιόμενός τε καὶ κατὰ μικρὰ λειβόμενος ἀποθνήσκει.

Λεῖβηθρα: ὄνομα πόλεως. Λεῖβηθρον δὲ ὀχετὸς ὑδραγωγικός.

Εὐπολις, Ἐν Αδήλω,, 122

Λειβηθρα, τα ἐφυδρα χωρία και αι διαρρύσεις των υδάτων

Ορφέως Αργοναυτικά 50

Ὡς ποτε Πιερίην Λειβήθρων τ' ἄκρα κάρηνα (ἠρώων τε καὶ ἡμιθέων πρόμος ἐξεπέρησε) λισσόμενός μ' ἐπίκουρον ἐοῦ νόστοιο γενέσθαι ποντοπόρῳ σὺν νηὶ πρὸς ἄξενα φύλ' ἀνθρώπων,

Ορφέως Αργοναυτικά 1373

Ἔνθεν δ' ὀρμηθεῖς ἐσύθην χιονώδεα Θρήικην Λειβήθρων ἐς χῶρον, ἐμὴν ἐς πατρίδα γαίαν· ἄντρον δ' εἰσεπέρησα περικλυτὸν, ἔνθα με μήτηρ γείνατ' ἐνὶ λέκτροις μεγαλήτορος Οἰάγροιο.

Ευστάθιος Σχόλια στην Ιλιάδα 4 498 1

Ἀμάρρα δὲ ἡ ὑδρορρόη παρὰ τὸ μὴ ἔαν τὰ παραπεφυκότεα μαραίνεσθαι. διὸ καὶ ψιλοῦται κατὰ τὴν ἄρχουσαν, παρὰ τισι δὲ δασύνεται, ὡς ἀπὸ τοῦ ἅμα ἔειν. σκοπητέον δὲ εἶπερ καὶ λείβηθρον ἢ Ὀμηρικὴ ἀμάρρα ἐλέγετο. φησὶ γάρ τις ἐν ἠτορικῷ διχρόνου Λεξικῷ, ὅτι λείβηθρον ὀχετὸς ὑδραγωγός. ἐν δὲ τοῖς Αἰλίου Διονυσίου γράφεται ἐν συστολῇ τῆς ἀρχούσης διὰ μόνου διχρόνου, ὅτι λίβηθρα ἔφυδρα χωρία καὶ διαρρύσεις ὑδάτων. πλείων δὲ ἢ διὰ διφθόγγου γραφή. καὶ οὕτω γράφουσι καὶ τὰ Μακεδονικὰ Λείβηθρα, τὸ ὄρος, οὗ τοπικὸν οἱ βάρβαροι Λειβήθριοι, οἷς ἐνδιατρῖψαί ποτε ὁ Ὀρφεὺς λέγεται. Ἔχματα δὲ νῦν τὰ κωλύματα τοῦ ὀχετοῦ.

Ευστάθιος Σχόλια στην Οδύσεια 1 131 38

καὶ τᾶλλα, εἰς κοινὴν χρῆσιν τετρίφαται. Ὅτι δὲ λείβειν, ταυτὸν ἐστὶ τῷ σπένδειν, δηλοῖ ἐπαγωγὸν εὐθύς τὸ, αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσαν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός. τοῦτο δὲ, καὶ πόσεώς ἐστὶν αὐτάρκουσ δηλωτικόν. δῆλον δὲ πολλαχόθεν, ὡς ταυτὸν ἐστὶ, λείβειν καὶ εἶβειν. καὶ ὡς Ἴωνων καὶ Αἰολέων ἐστὶ τὸ εἶβειν ἐκ τοῦ λείβειν. καθὰ καὶ τὸ αἰψηρὸς ἐκ τοῦ λαιψηρός. καὶ ὡς ἐκ τοῦ λείβειν μὲν, λείβηθρα τόπος ὕδασι κατάρ-υτος χρηστοῖς. οὗ ἔθνικὸν οἱ λειβήθριοι.

Ευστάθιος Σχόλια στην Οδύσεια 1 137 43

Ἐνταῦθα δὲ χρῆ ἐπισημήνασθαι, ὡς εἰ καὶ τὸ λείβειν καὶ τὸ σπένδειν ταυτὰ ποτε εἶναι δοκοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οὕτως εὐρήνται παραγωγὰι αὐτῶν, ἔχουσαί τινα διαφοράν. τὸ γοῦν ἐκ τοῦ λείβω λειβάσιον, καὶ τὸ ἐκ τοῦ σπένδω σπονδεῖον, διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ τὸν εἰπόντα ὡς λειβάσιον μὲν, ᾧ ἔλαιον ἐπισπένδουσιν ἱερεῖς. σπονδεῖον δὲ, ᾧ τὸν οἶνον. ὅτι δὲ οὐδὲ ἀεὶ ταυτὸν τὸ λείβειν καὶ τὸ σπένδειν, πολλαχόθεν δῆλον. δάκρυσι γοῦν λείβεται τις, οὐ μὴν καὶ σπένδεται. λείβονται δὲ ποθεν καὶ ὕδατα, ὅθεν καὶ τὰ λείβηθρα τόπος. καὶ τοπικόν, λειβήθριοι. καὶ οὐδὲ τοῦτό ἐστὶ σπένδεσθαι. ἔτι σπένδεται τις ἐπὶ φιλία, οὐ μὴν λείβεται. τοῦ δὲ κοινῶς λεγομένου λείβειν, παράγωγον καὶ ἡ κελέβη, ὡς οἶον χελειβη, παρὰ τὸ χέειν λειβῆν εἰς αὐτό. ἢ καὶ ἄλλως, παρὰ τὸ χέειν καὶ λείβειν. καὶ ἔστι χρῆσις αὐτῆς, ἐν τῷ, στέψον τὰν κελέβαν. Ἀθηναῖος δὲ, παράγει καὶ Ἄνακρέοντος τὸ, ἄγε δὴ φέρ' ἡμῖν ᾧ παῖ κελέβην ὅπως ἄμυστιν

Τζέτζης, Εξηγήσεις

Ορφεὺς σαφέστερον παραδεικνυσι. Λειβήθριος γάρ ὢν φησί. Νυν δ' ἄγε μοι κούρη Λειβηθριάς ἔνεπε Μούσα

Κωνσταντίνου Λασκάρεως Προλεγόμενα του σοφού Ορφέως [Kern 225]

Γεγόνασι δε Ορφεῖς ἕξ. Πρῶτος, οὗτος ἀρχαῖος ποιητὴς ἐκ Λειβήθρων τῆς Θράκης.

Παυσανίας 9 34 4 1

Κορωνείας δὲ σταδίου ὡς τεσσαράκοντα ὄρος ἀπέχει τὸ Λιβήθριον, ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Μουσῶν τε καὶ νυμφῶν ἐπὶ κλησίην ἐστὶ Λιβηθρίων· καὶ πηγαί-την μὲν Λιβηθριάδα ὀνομάζουσιν,

Σουίδα

Λείβηθρα: ὄνομα πόλεως. Λείβηθρον δὲ ὀχετὸς ὑδραγωγικός.

Ορφεὺς Λειβήθρων τῶν ἐν Θράκῃ (πόλις δὲ ἐστὶν ὑπὸ τῇ Πιερίᾳ), υἱὸς Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης·

Κόνων, Ορφεύς, παρὰ Φωτίου Βιβλιοθήκη 186 140a 20

<Ἡ με' ὡς >Ορφεὺς ὁ Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης μιᾶς τῶν Μουσῶν, ἐβασίλευε Μακεδόνων καὶ τῆς >Οδρυσίδος, ἐπετήδευε δὲ μουσικὴν, καὶ μάλιστα κιθαρῳδίαν. Καί (φιλόμουσον γὰρ τὸ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων γένος) ἤρεσκεν ἐν τούτοις διαφερόντως τῷ πλήθει. Κατέσχε δὲ δόξα ὡς εἰς Ἄιδου κατάβοι ἔρωτι τῆς γυναικὸς Εὐρυδίκης, καὶ ὡς τὸν Πλούτωνα καὶ τὴν Κόρην ᾠδαῖς γοητεύσας,

δῶρον λάβοι τὴν γυναῖκα· ἀλλ' οὐ γὰρ ὄνασθαι τῆς χάριτος ἀναβιωσκομένης, λαθόμενον τῶν περὶ αὐτῆς ἐντολῶν. Οὕτω δὲ θέλγειν καὶ κατακηλεῖν αὐτὸν ᾧδαίς εἶναι σοφόν, ὡς καὶ θηρία καὶ οἰωνοὺς καὶ δὴ καὶ ξύλα καὶ λίθους συμπερινοστεῖν ὑφ' ἡδονῆς. Τελευτᾷ δὲ διασπασαμένων αὐτὸν τῶν Θρακίων καὶ Μακεδόνων γυναικῶν, ὅτι οὐ μετεδίδου αὐταῖς τῶν ὀργίων, τάχα μὲν καὶ κατ' ἄλλας προφάσεις. Φασὶ δ' οὖν αὐτὸν δυστυχῆσαντα περὶ γυναῖκα πᾶν ἐχθῆραι τὸ γένος. >Εφοῖτα μὲν οὖν τακταῖς ἡμέραις ὠπλισμένων πλήθος Θρακῶν καὶ Μακεδόνων ἐν Λιβήθροις, εἰς οἴκημα ζῆν συνερχόμενον μέγα τε καὶ πρὸς τελετὰς εὖ πεποιημένον. <Οπότε δ' ὀργιάζειν εἰσίασι, πρὸ τῶν πυλῶν ἀπετίθεσαν τὰ ὄπλα. Ὁ αἱ γυναῖκες ἐπιτηρήσασαι καὶ τὰ ὄπλα ἀρπασάμεναι, ὑπ' ὀργῆς τῆς διὰ τὴν ἀτιμίαν τοὺς τε προσπίπτοντας κατειργάσαντο, καὶ τὸν >Ορφέα κατὰ μέλη ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν σποράδην.

Παυσανίας 9 30 6

λέγουσι δὲ οἱ Θραῖκες, ὅσαι τῶν ἀηδόνων ἔχουσι νεοσσιὰς ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ >Ορφέως, ταύτας ἥδιον καὶ μείζον τι ἄδειν. Μακεδόνων δὲ οἱ χώραν τὴν ὑπὸ τὸ ὄρος τὴν Πιερίαν ἔχοντες καὶ πόλιν Δίον, φασὶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν γενέσθαι τὴν τελευτὴν ἐνταῦθα τῷ >Ορφεῖ· ἰόντι δὲ ἐκ Δίου τὴν ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ στάδια προελθλυθότι εἴκοσι κίων τέ ἐστιν ἐν δεξιᾷ καὶ ἐπίθημα ἐπὶ τῷ κίονι ὑδρία λίθου, ἔχει δὲ τὰ ὀστᾶ τοῦ >Ορφέως ἢ ὑδρία, καθὰ οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ·εἰ δὲ καὶ ποταμὸς <Ελικῶν· ἄχρι σταδίων ἐβδομήκοντα πέντε προελθόντι τὸ ·εὔμα ἀφανίζεται τὸ ἀπὸ τούτου κατὰ τῆς γῆς· διαλιπὸν δὲ μάλιστα δύο καὶ εἴκοσι στάδια ἄνεισι τὸ ὕδωρ αὐθις, καὶ ὄνομα Βαφύρας ἀντὶ <Ελικῶνος λαβῶν κάτεισιν ἐς θάλασσαν ναυσίπορος. τούτον οἱ Διασταὶ τὸν ποταμὸν ἐπιρρεῖν διὰ παντὸς τῆ γῆ τὰ ἐξ ἀρχῆς φασὶ· τὰς γυναῖκας δὲ αἱ τὸν >Ορφέα ἀπέκτειναν ἐναπονήσασθαι οἱ θελήσαι τὸ αἶμα, καταδύναί τε ἐπὶ τούτῳ τὸν ποταμὸν ἐς τὴν γῆν, ἵνα δὴ μὴ τοῦ φόνου καθάρσια τὸ ὕδωρ παράσχηται.

ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλον ἐν Λαρίση λόγον, ὡς ἐν τῷ >Ολύμπῳ. πόλις οἰκοῖτο Λιβήθηρα, ἣ ἐπὶ Μακεδονίας τέτραπται τὸ ὄρος, καὶ εἶναι οὐ πόρρω τῆς πόλεως τὸ τοῦ >Ορφέως μνήμα· ἀφικέσθαι δὲ τοῖς Λιβηθρίοις παρὰ τοῦ Διονύσου μάντευμα ἐκ Θράκης, ἐπειδὴν ἴδη τὰ ὀστᾶ τοῦ >Ορφέως ἥλιος, τηνικαῦτα ὑπὸ σὺς ἀπολείσθαι Λιβηθρίοις τὴν πόλιν. οἱ μὲν δι' οὐ πολλῆς φροντίδος ἐποιοῦντο τὸν χρησμόν, οὐδὲ ἄλλο τι θηρίον οὕτω μέγα καὶ ἄλκιμον ἔσεσθαι νομίζοντες ὡς εἰλεῖν σφισι τὴν πόλιν, σὺ δὲ θρασύτητος μετεῖναι μάλλον ἢ ἰσχύος. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει τῷ θεῷ, συνέβαινε σφισι τοιάδε. ποιμὴν περὶ μεσοῦσαν μάλιστα τὴν ἡμέραν ἐπικλίνων αὐτὸν πρὸς τοῦ >Ορφέως τὸν τάφον, ὃ μὲν ἐκάθευδεν ὁ ποιμὴν, ἐπῆει δὲ οἱ καὶ καθεύδοντι ἔπη τε ἄδειν τῶν >Ορφέως καὶ μέγα καὶ ἠδὺ φωνεῖν. οἱ οὖν ἐγγύτατα νέμοντες ἢ καὶ ἀροῦντες ἕκαστοι τὰ ἔργα ἀπολείποντες ἠθροίζοντο ἐπὶ τοῦ ποιμένου τὴν ἐν τῷ ὑπῶ ᾧδῆν· καὶ ποτε ᾠθοῦντες ἀλλήλους καὶ ἐρίζοντες ὅστις ἐγγύτατα ἔσται τῷ ποιμένι ἀνατρέπουσι τὸν κίονα, καὶ κατεάγη τε ἀπ' αὐτοῦ πεσοῦσα ἡ θήκη καὶ εἶδεν ἥλιος ὅ τι ἦν τῶν ὀστῶν τοῦ >Ορφέως λοιπόν. αὐτίκα δὲ ἐν τῇ ἐπερχομένη νυκτὶ ὅ τε θεὸς κατέχει πολὺ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ποταμὸς ὁ Σῦς-τῶν δὲ περὶ τὸν Ὑλυμπον χειμάρρων καὶ ὁ Σῦς ἐστι-, τότε οὖν οὗτος ὁ ποταμὸς κατέβαλε μὲν τὰ τείχη Λιβηθρίοις, θεῶν δὲ ἱερὰ καὶ οἴκους ἀνέτρεψεν ἀνθρώπων, ἀπέπνιξε δὲ τοὺς τε ἀνθρώπους καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει ζῶα ὁμοίως τὰ πάντα. ἀπολλυμένων δὲ ἤδη Λιβηθρίων, οὕτως οἱ ἐν Δίῳ Μακεδόνες κατὰ γε τὸν λόγον τοῦ Λαρισαίου ξένου ἐς τὴν ἑαυτῶν τὰ ὀστᾶ κομίζουσι τοῦ >Ορφέως. ὅστις δὲ περὶ ποιήσεως ἐπολυπραγμόνησεν ἤδη, τοὺς >Ορφέως ὕμνους οἶδεν ὄντας ἕκαστόν τε αὐτῶν ἐπὶ βραχύτατον καὶ τὸ σύμπαν οὐκ ἐς ἀριθμὸν πολὺν πεποιημένους· Λυκομίδα δὲ ἴσασι τε καὶ ἐπάδουσι τοῖς δρωμένοις. κόσμῳ μὲν δὴ τῶν ἐπῶν δευτερεῖα φέροντο ἂν μετὰ γε <Ομήρου τοὺς ὕμνους,

Πλούταρχος Ἀλέξανδρος 14 8

>Επεὶ δ' ὤρμησε πρὸς τὴν στρατείαν, ἄλλα τ' ἐδόκει σημεῖα παρὰ τοῦ δαιμονίου γενέσθαι, καὶ τὸ περὶ Λεῖβηθηρα τοῦ >Ορφέως ξόανον (ἦν δὲ κυπαρίττινον) ἰδρῶτα πολὺν ὑπὸ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἀφήκε. φοβουμένων δὲ πάντων τὸ σημεῖον,

>Αρίστανδρος ἐκέλευε θαρρεῖν, ὡς ἀοιδίμους καὶ περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αἱ πολὺν ἰδρώτα καὶ πόνον ὑμνοῦσι ποιηταῖς καὶ μουσικοῖς παρέξουσι.

Ιάμβλιχος, De vita Pythagorica 28 146

Θεανοῖ τῇ μητρὶ. δηλοῦται δὴ διὰ τοῦ ἱεροῦ λόγου τούτου [ἢ περὶ θεῶν λόγου, ἐπιγράφεται γὰρ ἀμφοτέρων] καὶ τίς ἦν ὁ παραδεδωκὼς Πυθαγόρα τὸν περὶ θεῶν λόγον. λέγει γὰρ ὁ λόγος ὅδε περὶ θεῶν Πυθαγόρα τῷ Μνημάρχῳ, τὸν ἐξέμαθον ὀργιασθεῖς ἐν Λιβήθροις τοῖς Θρακίοις,

Λυκόφρων, Αλεξάνδρα 273

κρατῆρα Βάκχου δύσεται, κεκλαυσμένος νόμφαισιν, αἱ φίλαντο Βηφύρου γάνος, Λειβηθρίην θ' ὑπερθε Πιμπλείας σκοπὴν, ὁ νεκροπέρνας, ὃς προδειμαίνων πότμον καὶ θῆλυν ἀμφὶ σῶμα τλήσεται πέπλον δύναι, παρ' ἴστοις κερκίδος ψάσας κρότων, καὶ λοῖσθος εἰς γῆν δυσμενῶν ἴψαι πόδα, τὸ σόν, ξύναιμε, κὰν ὑπνω πτήσων δόρυ.

Serv. ad Verg. ael. 7 21

Leibethros fons est, ubi coluntur Musae.

Λυκόφρων, Αλεξάνδρα 408

Ἄπασα δ' ἄλγη δέξεται κωκυμάτων, ὄσσην Ἄραιοθός ἐντὸς ἠδὲ δύσβατοι Λειβήθρῳ σφίγγουσι Δωτίου πύλαι, οἷς οὐμὸς ἔσται κάχερουσίαν πάρα ἠγμῖνα δαρὸν ἐστεναγμένος γάμος. πολλῶν γὰρ ἐν σπλάγχνοισι τυμβευθήσεται βρωθεῖς πολυστοίχοισι καμπέων γνάθοις νήριθμος ἐσμὸς· οἱ δ' ἐπὶ ξένης ξένοι παῶν ἔρημοι δεξιῶσονται τάφους.

Τζέτζης, Σχόλια στον Λυκόφρονα Αλεξ. 409

Λεῖβηθρα δε πόλις Μακεδονίας. Δώτιον δε ακρωτήριον Ολύμπου. Συνάπτει ουν το Δώτιον τοις Λειβηθροῖς. Και λέγει ότι ὄσσην γην ἔχουσι μεταξύ ο Αραιοθός και το Δώτιον. Ἐχουσι δε την Ελλάδα πάσαν. Καθὸ το μεν Δώτιον εν Μακεδονία, ο δε Αραιοθός εν Ηπειρώ. Σχεδόν δε τα ἄκρα της Ελλάδος οὔτοι οι τόποι εισίν. Ὡσπερ ει τις ἄκρα της Θράκης εἰκοι το βυζάντιον και την Αἴνον. Δωτίου δε πύλας εἶπε, καθὸ εις στενὸν λήγει το Δώτιον και συγκλείει δίκην πυλών.

Zenob. prov. (coll. Milleri 3, 1: Mél. p. 369) s.

ἀμουσώτερος Λειβηθρίων: Λειβήθριοι ἔθνος ἐστὶ Πιερικόν, οὗ καὶ Ἀριστοτέλης μέμνηται ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ. λέγονται δὲ ἀμουσώτατοι εἶναι οἱ Λειβήθριοι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ἐγένετο ὁ τοῦ Ὀρφέως θάνατος.

Zenob. prov. (coll. vulg. alphabet.) 1, 79 (Ps.–Diog. 2, 26. DV. 1, 37) s.

ἀμουσώτερος Λειβηθρίων: ἐπὶ τῶν ἀμούσων καὶ ἀπαιδευτῶν. Λειβήθριοι γὰρ ἔθνος Πιερικόν ἐστὶν οὔτε μέλους ἀπλῶς οὔτε ποιήματος ἔννοιαν λαμβάνον. λέγονται δὲ ἀμουσώτατοι εἶναι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ὁ τοῦ Ὀρφέως ἐγένετο θάνατος.

Thugnides Fragmenta ΑΔΗΛΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ

ἤτησεν εἰς ὀψώνιον τριώβολον. μὴ νόμισον Λειβηθρίων ἀνοητότεροι

Ιμέριος Declamaions et Orationes 46 18

Λειβήθριοι μὲν οὖν Παγγαίου πρόσκοι οἱ Ὀρφέα τὸν Καλλιόπης τὸν Θράκιον, πρὶν μὲν δημοσιεύειν εἰς αὐτοὺς τὴν ᾠδὴν, ἣν ἤδη παρὰ τῆς μητρὸς τῆς Μούσης μαθὼν ἦν, ἐθαύμαζόν τε καὶ συνήδοντο· ἐπειδὴ δὲ τῆς λύρας ἤψατο καὶ προσῆσέ τι μέλος ἔνθεον, φθόνῳ νικηθέντες οἱ δαίμονες, γυναικείαν ὕβριν ἐπ' αὐτόν τε καὶ τὰ μέλη τῆς ᾠδῆς τολμήσαντες γυναικῆς ὕστερον ὑπὸ τῶν μύθων ἐγένοντο. φασὶ δὲ καὶ Αἴσωπον τὸν λογοποιὸν τὸν Φρύγα, οὗ μὴ ὅτι τοὺς λόγους τινές, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν φωνὴν γέλωτα καὶ χλεύην ἤγηντο, γενέσθαι μὲν πάνσοφον καὶ διὰ τοῦτο ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· Δελφοὺς δέ, καὶ ταῦτα παροικούντας μαντικῶ τῷ θεῷ, οὕτως ἀγνοῆσαι τὸν ἄνδρα, ὥστε ψῆφον ἄδικον ἐπ' αὐτῷ κομίσαντας ἴψαι κατὰ σκοπέλων καὶ ἀφανίσαι τὸν Αἴσωπον. ἀλλ' οὔτε ἢ

μήτηρ ἡμέλει μετὰ τὴν λύραν Ὀρφέως, οὔτε τοῦ Φρυγῶς ὁ Ἀπόλλων· ἀλλὰ Λειβήθριοι μὲν ἀντὶ τῆς Ὀρφέως λύρας, ἣν ἀτιμάζουσιν εἶλοντο, μανίαν τε καὶ ἄμουσίαν καὶ σιωπὴν ἠλλάξαντο· καὶ φεύγει μὲν ἐκείνους τὸ μέλος, εἰς δὲ τὴν ἐρημίαν ἔρχεται καὶ πείθει δρυὸς τε καὶ πέτρας καὶ ἀγρονόμους ὄρνιθας καὶ μικρόν τι ποιμένων σύστημα, οἷς μᾶλλον ἔχαιρεν ὀλίγα φθεγγομένοις Ὀρφεύς, ἢ τῇ Λειβηθρίων φωνῇ, ὅτι μουσικοὶ τινες ὄντες καὶ ἡσυχῇ τοῦ μέλους ἀκούοντες λιγυρὸν ἀντεφθέγγοντο καὶ αὐτοὶ τῇ φόρμιγγι. Δελφοὶ δὲ τῆς εἰς Αἴσωπον ὕβρεως ἔδοσαν δίκας

Αισχύλου Fr. , 10 β 82

Βασσάροι.

«Eratosth.» Ἀστροθεσῖαι ζωιδίων 24 p. 29, 6 Olivieri: ... τὸν μὲν Διόνυσον οὐκ ἐτίμα (sc. Orpheus) ..., τὸν δὲ Ἥλιον μέγιστον τῶν θεῶν ἐνόμιζεν εἶναι, ὃν καὶ Ἀπόλλωνα προσηγόρευσεν· ἐπεχειρόμενός τε τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ἑωθινὴν ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Πάγγαιον <ἀνίων> προσέμενε τὰς ἀνατολάς, ἵνα ἴδῃ τὸν Ἥλιον πρῶτον. ὅθεν ὁ Διόνυσος ὀργισθεὶς αὐτῷ ἔπεμψε τὰς Βασσαρίδας, ὡς φησὶν Αἰσχύλος ὁ τῶν τραγωιδιῶν ποιητής, αἵτινες αὐτὸν διέσπασαν καὶ τὰ μέλη διέρριψαν χωρὶς ἕκαστον. αἱ δὲ Μοῦσαι συναγαγοῦσαι ἔθαψαν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις Λειβήθροις ...

Πυθαγόρας Fragmenta 164 3

Iambli. VP 146 οὐκέτι δὲ οὖν ἀμφίβολον γέγονε τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ὀρφέως λαβόντα Πυθαγόραν συντάξαι τὸν περὶ θεῶν λόγον, ὃν καὶ ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπέγραψεν ..., εἴτε ὄντως τοῦ ἀνδρός, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, σύγγραμμά ἐστιν, εἴτε Τηλαύγου (q.v.) ... λέγει γάρ· <Λόγος> ὅδε περὶ θεῶν Πυθαγόρα τῷ Μνημάρχῳ, τὸν ἐξέμαθον ὀργισθεὶς ἐν Λιβήθροις τοῖς Πυθαγόρα τῷ Μνημάρχῳ, τὸν ἐξέμαθον ὀργισθεὶς ἐν Λιβήθροις τοῖς Θρακίοις, Ἀγλαοφάμῳ τελεστᾷ μεταδόντος, ὡς ἄρα Ὀρφεὺς ὁ Καλλιόπας κατὰ τὸ Πάγγαιον ὄρος ὑπὸ τὰς ματρὸς πινυσθεὶς ἔφα, τὰν ἀριθμῶ οὐσίαν αἰδίων εἶμεν ἀρχὰν προμαθεστᾶταν τῷ παντὸς ὠρανῶ καὶ γᾶς καὶ τὰς μεταξὺ φύσιος, ἔτι δὲ καὶ θείων καὶ θεῶν καὶ δαιμόνων διαμονᾶς ἴζαν.

Γοννοὶ II 2, 2

[..ἔδω] καν δε και γήν εν [Λίμνηι αυτώι] την επέκεινα του πο[ταμού] του π[α]ραρ(έο)ντος από της χα[ράδρα]ς] μέχρι των ορών των Λειβ[ηθρίων]

Ηράκλειον

Στέφανος Βυζάντιος

<Ηράκλεια, < πόλις Θράκης ἐν τῷ Πόντῳ διάσημος. β' Σικελίας. γ' Λυδίας. δ' Λιβύης. ε' Σαρδοῦς. ζ' >Ιταλίας. ζ' Κελτικῆς. η' Θεσσαλίας. θ' Καρίας. ι' ἐν τῷ Λυδίῳ Ταύρῳ. ια' μεταξὺ Σκυθίας καὶ >Ινδικῆς. ιβ' νῆσος ἐν τῷ Καρπαθίῳ πελάγει. ιγ' Συρίας. ιδ' Φοινίκης. ιε' Πιερίας. ις' πόλις καὶ νῆσος ... ιζ' Κρήτης. ιη' Πισαϊκῆ. ιθ' Καρίας, ἢ λεγομένη >Αλβάκιος, μεσόγειος. κ' πόλις πρὸς τῇ Κυμαίᾳ τῆς Αἰολίδος. κα' >Ακαρνανίας πόλις. κβ' νῆσος ἐν τῷ >Ατλαντικῷ. κγ' Μακεδονίας, >Αμύντου τοῦ Φιλίππου κτίσμα. τὸ ἔθνικόν Ηρακλεὺς καὶ <Ηρακλειώτης καὶ <Ηρακλεώτης. καὶ <Ηράκλειον καὶ <Ηρακλεωτικόν.

Σκύλαξ, Περίπλους 25?

Απο του Πηνειου ποταμου Μακεδονες εισιν εθνος και κολπος Θερμαιος. Πρωτη πολις Μακεδονιας Ηρακλειον, Διον, Πυδνα, πολις Ελληνις, Μεθωνη πολις Ελληνις και Αλιακμων ποταμος, Αλωρις πολις και ποταμος Λυδιας.

Πολύβιος 28 11 1 1

Τὸ <Ηράκλειον ἦλῶ ἰδίαν τινὰ ἄλωσιν. ἐχούσης τῆς πόλεως ἐφ' ἐνὸς μέρους ἐπ' ὀλίγον τόπον ταπεινὸν τεῖχος, οἱ <Ρωμαῖοι τρεῖς σημείας προεχειρίσαντο. καὶ τῇ

μὲν πρώτη τοὺς θυρεοὺς ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ποιήσαντες συνέφραξαν, ὥστε τῆ τῶν ὄπλων πυκνότητι κεραμωτῶ καταρρῦτῶ γίνεσθαι παραπλήσιον. ἐφεξῆς δ' ἕτεροι δύο *** - [Κεραμωτόν, τακτικὴ διάταξις· ὕπερ ἐποίουν <Ρωμαῖοι ἐν παιδιᾷς μέρει.]

Πολύβιος 28 13 1 1

Οἱ δὲ περὶ τὸν Πολύβιον καταλαβόντες τοὺς <Ρωμαίους ἐκ μὲν τῆς Θετταλίας κεκινήκοτας, τῆς δὲ Περραιβίας στρατοπεδεύοντας >Αζωρίου μεταξὺ καὶ Δολίχης, τὴν μὲν ἔντευξιν ὑπερέθεντο διὰ τοὺς περιστώτας καιροὺς, τῶν δὲ κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν εἰς Μακεδονίαν κινδύνων μετείχον. ἐπεὶ δὲ τοῦ στρατεύματος κατάραντος ἐπὶ τοὺς καθ' <Ἡράκλειον τόπους ἔδοξε καιρὸς εἶναι πρὸς ἔντευξιν, ἅτε τοῦ στρατηγοῦ δοκοῦντος ἠνύσθαι τὸ μέγιστον τῶν προκειμένων, τότε λαβόντες καιρὸν τὸ ψήφισμα τῶ Μαρκίῳ προσήνεγκαν καὶ διεσάφουν τὴν τῶν Ἀχαιῶν προαίρεσιν διότι βουλευθεῖεν αὐτῶ πανδημεὶ τῶν αὐτῶν μετασχεῖν ἀγώνων καὶ κινδύνων.

Πολύβιος 28 17

Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγέπολιν ἀφικόμενοι πρὸς τὸν Κόιντον, καταλαβόντες αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς Ἡράκλειον στρατοπεδεύοντα διελέγοντο περὶ ὧν εἶχον τὰς ἐντολάς.

Σούδα

Σημαία, σπεῖρα, τάγμα· ταυτὸν ἐστίν· οἱ δὲ ἡγεμόνες τούτων κεντυρίωνες καὶ ταξίαρχοι. καὶ Σημαιοφόρος, ὁ ἡγεμών.

Σημαία· τάξις πολεμική, δι' ἧς τὸ Ἡράκλειον ἦλω ἰδίαν τινὰ ἄλωσιν. ἐχούσης τῆς πόλεως ἐφ' ἑνὸς μέρους ἐπ' ὀλίγον τόπον ταπεινὸν τεῖχος, οἱ Ῥωμαῖοι τρεῖς σημαίας προεχειρίσαντο, καὶ τῆ μὲν πρώτη τοὺς θυρεοὺς ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ποιήσαντες συνέφραξαν, ὥστε τῆ τῶν ὄπλων πυκνότητι κεραμωτῶ καταρρῦτῶ γίνεσθαι παραπλήσιον. ἐφεξῆς δὲ ἕτεροι δύο.

T. Livius 44 5

degressi in campos inter Heracleum et Libethrum possuerunt castra [positum] quorum pars maior tumulos tenebat.

T. Livius 44 8 8

Inter haec consul a Phila Popilium cum duobus milibus armatorum Heracleum mittit. Abest a phila quinque milia ferme passuum, media regione inter Diu Tempeque in rue amni imminente positum.

Πλαταμών-πλαταμών

Μελετίου Γεωγραφία, 1807, 2, 459

Πόλις παραθαλασσία τῆς Μακεδονίας εἶναι Πλαταμών, με θρόνον επισκόπου ἐπὶ λόφου ἰδρυμένη, μεταξύ Πηνείου τῆς Θεσσαλίας καὶ του Φαρούβου τῆς Μακεδονίας τῶν ποταμῶν.

Ομ.Υμν. Εἰς Ερμῆν 126

αὐτὰρ ἔπειτα Ερμῆς χαρμόφρων εἰρύσατο πίονα ἔργα λείῳ ἐπὶ πλαταμῶνι καὶ ἔσχισε δώδεκα μοῖρας κληροπαλεῖς· τέλεον δὲ γέρας προσέθηκεν ἐκάστη.

Ἡσύχιος

πλαταμών· τόπος πλατὺς καὶ μέγας ὑποθαλάττιος. οἱ δὲ λεωπετρία. οἱ δὲ ὀλισθηρὰ πέτρα

Απολλώνιος Ρόδιος 1 363

Ἡ·α, καὶ εἰς ἔργον πρῶτος τράπεθ'. οἱ δ' ἐπανεῖσαν πειθόμενοι· ἀπὸ δ' εἴματ' ἐπήτριμα νηήσαντο λείῳ ἐπὶ πλαταμῶνι, τὸν οὐκ ἐπέβαλλε θάλασσα κύμασι, χειμερῖη δὲ πάλαι ἀποέκλυσεν ἄλμη.

Anthologia Graeca

7 404 1 Ψυχρὰν σευ κεφαλᾶς ἐπαμήσομαι αἰγιαλίτιν θῖνα κατὰ κρυεροῦ χευάμενος νέκυος· οὐ γὰρ σευ μήτηρ ἐπιτύμβια κωκύουσα εἶδεν ἀλίξαντον σὸν μόρον εἰνάλιον, ἀλλὰ σ' ἐρημαῖοί τε καὶ ἄξεινοι πλαταμῶνες δέξαντ' Αἰγαίης γείτονες

ήιονος. ὥστ' ἔχε μὲν ψαμάθου μόριον βραχύ, πουλὸν δὲ δάκρυ, ξεῖν', ἐπεὶ εἰς ὄλοην ἔδραμες ἐμπορίην.

Αριστοτέλης Αἰ περί τα ζῶα ιστορίαι 548a 22

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον γίνονται τοῖς ὄστρακοδέρμοις καὶ τὰ μὴ ἔχοντα ὄστρακον, οἷον αἶ τε κνίδα καὶ οἱ σπόγγοι, ἐν ταῖς σήραγξι τῶν πετρῶν. Ἔστι δὲ τῶν κνιδῶν δύο γένη· αἱ μὲν οὖν ἐν τοῖς κοίλοις οὐκ ἀπολύονται τῶν πετρῶν, αἱ δ' ἐπὶ τοῖς λείοις καὶ πλαταμώδεσιν ἀπολυόμεναι μεταχωροῦσιν. Καὶ αἱ λεπάδες δ' ἀπολύονται καὶ μεταχωροῦσιν.

Αριστοτέλης Αἰ περί τα ζῶα ιστορίαι 591b 30

Τῶν δ' ἐγγελύων τρέφονται ὀλίγα μὲν τινες καὶ ἐνιαχοῦ καὶ τῇ ἰλύϊ καὶ σιτίοις, ἐάν τις παραβάλη, αἱ μὲντοι πλείσται τῷ ποτίμῳ ὕδατι· καὶ τοῦτο τηροῦσιν οἱ ἐγγελοτρόφοι ὅπως ὅτι μάλιστα καθαρὸν ἦ, ἀπορρέον ἄει καὶ ἐπιρρέον ἐπὶ πλαταμώνων· ἢ κονιῶνται τοὺς ἐγγελεῶνας. >Αποπνίγονται γὰρ ταχύ, ἐάν μὴ καθαρὸν ἦ τὸ ὕδωρ· ἔχουσι γὰρ τὰ βράγχια μικρά. Διόπερ ὅταν θηρεύωσι, ταράττουσι τὸ ὕδωρ· καὶ ἐν τῷ Στρυμόνι δὲ περὶ Πλειάδας ἀλίσκονται· τότε γὰρ ἀναθολοῦται τὸ ὕδωρ καὶ ὁ πηλὸς ὑπὸ πνευμάτων γινομένων ἐναντίων· εἰ δὲ μὴ, συμφέρει ἡσυχίαν ἔχειν.

Πολύβιος 10 48 7 2

τοῦ γὰρ ὑποκειμένου τόπου μεγάλους ἔχοντος πλαταμώνας, εἰς οὗς καταρράττει, τούτους φασὶ τῇ βίᾳ τοῦ εὐματος ἐκκοιλαινόντα καὶ διαρρηγνύντα κατὰ βάθος ὑπὸ γῆν φέρεσθαι τόπον οὐ πολύν, εἴτ' ἀναφαίνεσθαι πάλιν. τοὺς δὲ βαρβάρους διὰ τὴν ἐμπειρίαν κατὰ τὸν διαλείποντα τόπον ποιεῖσθαι τὴν δίοδον ἐπὶ τῶν ἵππων εἰς τὴν Υρκανίαν. -

Αρατος Σ. Φαινόμενα 991

Εὐδιὸς κ' εἴης καὶ ὅτε πλατέος παρὰ πόντου φαίνεται χθαμαλὴ νεφέλη, μὴδ' ὑπόθι κύρη, ἀλλ' αὐτοῦ πλαταμῶνι παραθλίβηται ὁμοίη.

Scholía vetera Εἰς Αρατον 993 1

MDUAS ἄλλ' αὐτοῦ πλαταμῶνι· πλαταμῶν πέτρα ἐστὶν ὀλίγον ἐξέχουσα τῆς θαλάσσης, λεία τις καὶ ὁμαλὴ καὶ πλατεῖα.

MA Ἀπολλώνιος φησιν (I 364~366)· εἶματα ... νηήσαντο ἄλειφ ἐπὶ πλαταμῶνι, τὸν οὐκ ἐπέβαλλε θάλασσα ἄκύμασι, χειμερὶ δὲ πάλαι ἀποέκλυσεν ἄλμη.

MΔΥΑΣ ὁ δὲ λόγος· εὐδιὸν ἂν εἴη τὸ κατάστημα τηνικαῦτα, ὅταν ἐπὶ τὸν πόντον φαίνεται νεφέλη καὶ μὴ ἐν ὕψει ὑπάρχη, ἀλλ' αὐτοῦ πλησίον τοῦ πόντου παραθλίβηται πλαταμῶνι ὁμοία, καὶ αὐτὴ ἢ νεφέλη ὀλίγον προνενευκυῖα τῆς θαλάσσης ὑπάρχη, καθάπερ ὁ πλαταμῶν. πλαταμῶν δὲ ἐστὶν ἢ ὀλίγον ὑπερκύπτουσα τῆς θαλάσσης ὁμαλὴ πέτρα καὶ ὕφαλος.

Στράβων 5 2 6 35

τοῦτό τε δὴ παράδοξον ἢ νῆσος ἔχει καὶ τὸ τὰ ὀρύγματα ἀναπληροῦσθαι πάλιν τῷ χρόνῳ τὰ μεταλλευθέντα, καθάπερ τοὺς πλαταμώνάς φασι τοὺς ἐν <Ρόδῳ καὶ τὴν ἐν Πάρῳ πέτραν τὴν μάρμαρον καὶ τὰς ἐν >Ἰνδοῖς ἄλας, ἅς φησι Κλείταρχος. οὗτ' οὖν >Ερατοσθένης

Στράβων 7a 1 35 6

ἐνταῦθα δὲ καὶ διώρυξ δείκνυται ἢ περὶ τὴν Ἄκανθον, καθ' ἣν Ξέρξης τὸν Ἄθω διορύξει λέγεται καὶ διαγαγεῖν ἐκ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, δεξιόμενος τὴν θάλασσαν εἰς τὴν διώρυγα. Δημήτριος δ' ὁ Σκῆψιος οὐκ οἶεται πλευσθῆναι τὴν διώρυγα ταύτην· μέχρι μὲν γὰρ δέκα σταδίων εὐγεων καὶ ὀρυκτὴν εἶναι, διορωρύχθαι δ' ἐπὶ πλάτος πλεθριαῖον, εἴθ' ὑψηλὸν εἶναι πλαταμῶνα σταδιαῖον σχεδόν τι τὸ μῆκος, ὅσον οὐκ ἐνὸν ἐκλατομηθῆναι δι' ὄλου μέχρι θαλάσσης·

Στράβων 8 3 23 1

>Εφεξῆς δ' οὖν τῷ Κυπαρισσήεντι ἐπὶ τὴν Μεσσηνιακὴν Πύλον παραπλέοντι [καὶ] τὸ Κορυφάσιον ἢ τε Ἔρανα ἔστιν, ἣν τινες οὐκ εὐδ' Ἀρήνην νομίζουσιν κεκλήσθαι

πρότερον ὁμωνύμως τῇ Πυλιακῇ, [καὶ ἡ ἄκρα] Πλαταμώδης, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὸ Κορυφάσιον

Στραβὼν 12 2 8 1

Ἦσσι δὲ καὶ ποταμὸς ἐν τῷ πεδίῳ τῷ πρὸ τῆς πόλεως Μέλας καλούμενος, ὅσον τετταράκοντα σταδίου διέχων τῆς πόλεως, ἐν ταπεινότητι τῆς πόλεως χωρὶς τὰς πηγὰς ἔχων. ταύτη μὲν οὖν ἄχρηστος αὐτοῖς ἐστὶν οὐχ ὑπερδέξιον ἔχων τὸ εὖμα, εἰς ἔλη δὲ καὶ λίμνας διαχεόμενος κακοῖ τὸν ἀέρα τοῦ θέρους τὸν περὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸ λατομεῖον δὲ ποιεῖ δύσχρηστον καίπερ εὐχρηστον ὄν· πλαταμῶνες γὰρ εἰσὶν, ἀφ' ὧν τὴν λιθείαν ἔχειν ἀφθονον συμβαίνει τοῖς Μαζακηνοῖς πρὸς τὰς οἰκοδομίας, καλυπτόμεναι δ' ὑπὸ τῶν ὑδάτων αἱ πλάκες ἀντιπράττουσι. καὶ ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἔλη πανταχοῦ πυρίληπτα.

Απολλώνιος Ρόδιος 1 363

Ἦσσι δὲ καὶ εἰς ἔργον πρῶτος τράπεθ'. οἱ δ' ἐπανέστησαν πειθόμενοι ἀπὸ δ' εἶματ' ἐπήτριμα νηήσαντο λείψα ἐπὶ πλαταμῶνι, τὸν οὐκ ἐπέβαλλε θάλασσα κύμασι, χειμερὶν δὲ πάλαι ἀποέκλυσεν ἄλμη.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΤΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΓΛΩΣΣΩΝ ΕΞΗΓΗΣΙΣ

πλαταμῶν· ἔφαλος πέτρα λεία, ταπεινὴ, περὶ ἣν πλατύνεται τὰ κύματα.

Scholía vetera Eius Διονύσιον Περιηγητὴν 626 1

Πλαταμῶν κυρίως λέγεται ἐπὶ θαλάσσης πέτρας ὑποκειμένης ἐχούσης.

Scholía vetera ΕΙΣ ΤΟΥ ΟΠΠΙΑΝΟΥ ΤΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ. 2 167 5

πλαταμῶσι· πλακίαις (sic) πέτραις.

Scholía vetera ΕΙΣ ΤΟΥ ΟΠΠΙΑΝΟΥ ΤΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ. 1 121 1

Πλαταμῶσιν· αἰγιαλοῖς, καθύγροις τόποις, πέτραις, ταῖς πλατεῖαις πέτραις, καθύγροις τόποις ἐνὶ (ἐπι?) τοῖς αἰγιαλοῖς· ἐν ὑγροῖς τόποις· πλαταμῶνες κυρίως εἰσὶ βόθροι ἔχοντες ὕδωρ ὄμβριμον, οἵτινες πλησιάζουσι τῇ θαλάσῃ, καὶ ὅταν πεφυσιασθῇ ἡ θάλασσα, δέχονται καὶ ἄλμυρον ὕδωρ. Πλαταμῶνες οἱ αἰγιαλοὶ λέγονται, ὅπου τὸ ὕδωρ ἄπαξ ἐκ μιᾶς προσελθὼν ξηρὸν αὐτὸν ἀφήσιν. χρίπτουσι·

Φίλα

Στέφανος Βυζάντιος

Φίλα, <πόλις Μακεδονίας, κτίσμα Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου παιδός, τοῦ Γονατᾶ καλουμένου, ὃς ἀπὸ τῆς τούτου μητρὸς Φίλας ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ἔκτισε πόλιν Φίλαν. ἔστι καὶ νῆσος ἐν Αἰγύπτῳ, Ἡρόδοτος τετάρτη "ἐπὶ ποταμὸν τὸν μέγαν, ᾧ ὄνομα Τρίτων ἐστίν· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα". τὸ ἐθνικὸν Φιλαῖος, τῆς νήσου δὲ Φιλάτης

Ηρωδιανός ΠΕΡΙ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΡΟΣΩΔΙΑΣ. 3 1 254

Φίλα πόλις Μακεδονίας, κτίσμα Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου παιδός, τοῦ Γονατᾶ καλουμένου, ὃς ἀπὸ τῆς τούτου μητρὸς Φίλας ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ἔκτισε πόλιν Φίλαν. ἔστι καὶ νῆσος ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡρόδοτος τετάρτη (c. 178) «ἐπὶ ποταμὸν τὸν μέγαν, ᾧ ὄνομα Τρίτων ἐστίν, ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα. ἐν δὲ αὐτῇ νῆσος ἐνὶ τῇ ὄνομα Φίλα».

Λέκτος

Ομηρικός Ὑμνος Εἰς Απόλ. 214

Ἦ ὡς τὸ πρῶτον χρηστήριον ἀνθρώποισι ζητεῦων κατὰ γαῖαν ἔβης ἑκατηβόλ' Ἦ Ἀπολλων; Πιερίην μὲν πρῶτον ἀπ' Οὐλύμποιο κατήλθες· Λέκτον τ' ἠμαθόεντα παρῆστιχες ἠδ' Αἰνιήνας καὶ διὰ Περραιβοῦς· τάχα δ' εἰς Ἄαωλκὸν ἴκανες.

Ἄλλες θεότητες

Ορφικά, Ὑμνοι 45 1

>Ελθέ, μάκαρ Διόνυσε, πυρίσπορε, ταυρομέτωπε, Βάσσαρε καὶ Βακχεῦ, πολυώνυμε, παντοδυνάστα, ὃς ξίφεσιν χαίρεις ἠδ' αἵματι Μαινάσι θ' ἀγναῖς, εὐάζων κατ' Ὀλυμπον, ἐρίβρομε, μανικὲ Βάκχε, θυρσεγχῆς, βαρύμηνη, τιμμένη

πάσι θεοῖσι καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν, ὅσοι χθόνα ναιετάουσιν· ἐλθέ, μάκαρ, σκιρτητά, φέρων πολὺ γῆθος ἅπασι.

Ευριπίδης Bacchae 410

Πιερία μούσειος ἔδρα, σεμνὰ κλιτὺς >Ολύμπου, ἐκεῖσ' ἄγε με, Βρόμιε Βρόμιε, πρόβακχ' εὖτε δαίμον. ἐκεῖ Χάριτες, ἐκεῖ δὲ Πόθος· ἐκεῖ δὲ βάκχαις θέμις ὀργιάζειν.

ὁ δαίμων ὁ Διὸς παῖς χαίρει μὲν θαλίαισιν

Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς Protrepticus 2 19 1 1

Εἰ θέλεις δ' ἐποπτεῦσαι καὶ Κορυβάντων ὄργια, τὸν τρίτον ἀδελφὸν ἀποκτείναντες οὗτοι τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ φοινικίδι ἐπεκαλυψάτην καὶ καταστέψαντε ἐθαψάτην, φέρον-τες ἐπὶ χαλκῆς ἀσπίδος ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ >Ολύμπου (καὶ ταῦτ' ἔστι τὰ μυστήρια, συνελόντι φάναι, φόνου καὶ τάφοι).

Σχολ. Θεόκρ.

ἼΗρακλῆς ἐλθὼν εἰς Δίον πόλιν τῆς Μακεδονίας ΚΓΕΑΡΤ εἶδεν ἕκ τινος ἱεροῦ πολλοὺς ἐξιώντας. θέλων δὲ προσκυνῆσαι ἀνέκρινε, τίνος εἴη. μαθὼν δὲ Ἀδώνιδος εἶναι ἔφη· 'οὐδὲν ἱερὸν' ἀντὶ τοῦ οὐδενὸς ἄξιον, οἷον οὐδεὶς θεῶν ὑπάρχει.

Ευριπίδης, Βάκχαι 560

τάχα δ' ἐν ταῖς πολυδένδρεσσιν >Ολύμπου θαλάμαις, ἔνθα ποτ' >Ορφεὺς κιθαρίζων σύναγεν δένδρεα μούσαις, σύναγεν θήρας ἀγρώτας. μάκαρ ᾧ Πιερία, σέβεταιί σ' Εὖιος, ἥξει τε χορευσῶν ἅμα βακχεύμασι, τὸν τ' ᾠκυρόαν διαβάς >Αξιὸν εἰλισσομένης Μαινάδας ἄξει, Λυδῖαν πατέρα τε, τὸν τὰς εὐδαιμονίας βροτοῖς ὀλβοδοτάν, τὸν ἔκλυον εὐῖππον χάραν ὕδασι καλλίστοισι λιπαίνειν.

Στράβων 10 3 14

Καὶ Σειληνὸν καὶ Μαρσύαν καὶ Ὀλυμπον συνάγοντες εἰς ἕν καὶ εὐρετὰς αὐλῶν ἱστοροῦντες πάλιν καὶ οὕτως τὰ Διονυσιακὰ καὶ Φρύγια εἰς ἕν συμφέρουσι, τὴν τε Ἰδην καὶ τὸν Ὀλυμπον συγκεχυμένως πολλακίς ὡς τὸ αὐτὸ ὄρος κτυποῦσιν. εἰσὶ μὲν οὖν λόφοι τέτταρες Ὀλυμποὶ καλούμενοι τῆς Ἰδῆς κατὰ τὴν Ἀντανδρίαν, ἔστι δὲ καὶ ὁ Μυσὸς Ὀλυμπος, ὁμορος μὲν οὐχ ὁ αὐτὸς δὲ τῇ Ἰδῇ. ὁ δ' οὖν Σοφοκλῆς ποιήσας τὸν Μενέλαον ἐκ τῆς Τροίας ἀπαίρειν σπεύδοντα ἐν τῇ Πολυξένη, τὸν δ' Ἀγαμέμνονα μικρὸν ὑπολειφθῆναι βουλόμενον τοῦ ἐξιλάσασθαι τὴν Ἀθηναίαν χάριν, εἰσάγει λέγοντα τὸν Μενέλαον σὺ δ' αὖθι μίμνων που κατ' Ἰδαίαν χθόνα ποιμένας Ὀλύμπου συναγαγὼν θυηπόλει."

Τῷ δ' αὐλῷ καὶ κτύπῳ κροτάλων τε καὶ κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ ταῖς ἐπιβοήσεσι καὶ εὐασμοῖς καὶ ποδοκρουστίαις οἰκεῖα ἐξεύροντο καὶ τινα τῶν ὀνομάτων, ἃ τοὺς προπόλους καὶ χορευτὰς καὶ θεραπευτὰς τῶν ἱερῶν ἐκάλουν, Καβείρους καὶ Κορυβαντας καὶ Πάνας καὶ Σατύρους καὶ Τιτύρους καὶ τὸν θεὸν Βάκχον καὶ τὴν Ἰεῖαν Κυβέλην καὶ Κυβήβην καὶ Δινδυμήνην κατὰ τοὺς τόπους αὐτούς. καὶ ὁ Σαβάκιος δὲ τῶν Φρυγιακῶν ἔστι καὶ τρόπον τινὰ τῆς μητρὸς τὸ παιδίον παραδοὺς τὰ τοῦ Διονύσου καὶ αὐτός.

Τούτοις δ' ἔοικε καὶ τὰ παρὰ τοῖς Θραξὶ τὰ τε Κοτύττια καὶ τὰ Βενδίδεια, παρ' οἷς καὶ τὰ Ὀρφικὰ τὴν καταρχὴν ἔσχε. τῆς μὲν οὖν Κότυτος τῆς ἐν τοῖς Ἰδωνοῖς Αἰσχύλος μέμνηται καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ὀργάνων. εἰπὼν γὰρ σεμνὰ Κότυς" ἐν τοῖς Ἰδωνοῖς ὄρεια δ' ὄργαν' ἔχοντες," τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον εὐθέως ἐπιφέρει ὁ μὲν ἐν χερσὶν βόμβυκας ἔχων, τόνου κάματον, δακτυλόδικτον πίμπλησι μέλος, μανίας ἐπαγωγὸν ὀμοκλάν· ὁ δὲ χαλκοδέτοις κοτύλαις ὀτοβεῖ." καὶ πάλιν ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει· ταυρόφθογγοι δ' ὑπομυκῶνται ποθὲν ἐξ ἀφανοῦς φοβεροὶ μῆμοι, τυπάνου δ' εἰκὼν ἄσθ' ὑπογαίου βροντῆς φέρεται βαρυταρβῆς." ταῦτα γὰρ ἔοικε τοῖς Φρυγίοις· καὶ οὐκ ἀπεικός γε, ὥσπερ αὐτοῖσι οἱ Φρύγες Θρακῶν ἀποικοῖ εἰσιν, οὕτω καὶ τὰ ἱερὰ ἐκεῖθεν μετενηνέχθαι. καὶ τὸν Διόνυσον δὲ καὶ τὸν Ἰδωνὸν Λυκοῦργον συνάγοντες εἰς ἕν τὴν ὁμοιοτροπίαν τῶν ἱερῶν αἰνίττονται.

Ἄπο δὲ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ὕμνου καὶ τῶν ὀργάνων καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιᾶτις νενόμισται. δῆλον δ' ἔκ τε τῶν τόπων ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηται. Πιερία γὰρ καὶ Ὀλυμπος καὶ Πίμπλα καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θράκια χωρία καὶ ὄρη, νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες· τὸν τε Ἐλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μοῦσαις Θράκες οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικῆσαντες, οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λειβηθριάδων νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. οἱ τ' ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θράκες λέγονται, Ὀρφεύς τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλῳ δὲ τοῦνομα ἐνθένδε, καὶ οἱ τῷ Διονύσῳ τὴν Ἀσίαν ὅλην καθιέρωσαντες μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσι· καὶ ὁ μὲν τίς φησιν κιθάραν Ἀσιᾶτιν ἄσσω, ὁ δὲ τοὺς ἀύλους Βερεκυντίους καλεῖ καὶ Φρυγίους· καὶ τῶν ὀργάνων ἓνια βαρβάρως ὠνόμασται νάβλας καὶ σαμβύκη καὶ βάρβιτος καὶ μαγάδις καὶ ἄλλα πλείω.

Ἄθηναῖοι δ' ὥσπερ περὶ τὰ ἄλλα φιλοξενούντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ τοὺς θεοὺς. πολλὰ γὰρ τῶν ξενικῶν ἱερῶν παρεδέξαντο ὥστε καὶ ἐκωμωδήθησαν· καὶ δὴ καὶ τὰ Θράκια καὶ τὰ Φρύγια. τῶν μὲν γὰρ Βενδιδαίων Πλάτων μέμνηται, τῶν δὲ Φρυγίων Δημοσθένης διαβάλλων τὴν Αἰσχίνου μητέρα καὶ αὐτὸν ὡς τελοῦση τῇ μητρὶ συνόντα καὶ συνθιασεύοντα καὶ ἐπιφθεγγόμενον εὐοῖ σαβοῖ" πολλὰκις καὶ ὕψις ἄττης [ἄττης] ὕψις." ταῦτα γὰρ ἐστὶ σαβάζια καὶ μητῶα.

Ἔτι δ' ἂν τις καὶ ταῦτα [εὐροῖ] περὶ τῶν δαιμόνων τούτων καὶ τῆς τῶν ὀνομάτων ποικιλίας, καὶ ὅτι οὐ πρόπολοι θεῶν μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ θεοὶ προσηγορεύθησαν. Ἡσίοδος μὲν γὰρ * Ἐκατέρω καὶ τῆς Φορωνέως θυγατρὸς πέντε γενέσθαι θυγατέρας φησὶν ἐξ ὧν οὐρεια Νύμφαι θεαὶ [ἐξ]εγένοντο, καὶ γένος οὐτιδανῶν Σατύρων καὶ ἀμηχανοεργῶν, Κουρήτες τε θεοὶ φιλοπαίγμονες ὀρχηστῆρες." ὁ δὲ τὴν Φορωνίδα γράψας αὐλητὰς καὶ Φρύγας τοὺς Κουρήτας λέγει, ἄλλοι δὲ γηγενεῖς καὶ χαλκκάσπιδας· οἱ δ' οὐ τοὺς Κουρήτας, ἀλλὰ τοὺς Κορύβαντας Φρύγας, ἐκείνους δὲ Κρήτας, περιθέσθαι δ' ὄπλα χαλκᾶ πρώτους ἐν Εὐβοίᾳ· διὸ καὶ Χαλκιδέας αὐτοὺς κληθῆναι· οἱ δ' ὑπὸ Τιτάνων Ἰρέα δοθῆναι προπόλους ἐνόπλους τοὺς Κορύβαντας ἐκ τῆς Βακτριανῆς ἀφιγμένους, οἱ δ' ἐκ Κόλχων φασίν. ἐν δὲ τοῖς Κρητικοῖς λόγοις οἱ Κουρήτες Διὸς τροφεῖς λέγονται καὶ φύλακες, εἰς Κρήτην ἐκ Φρυγίας μεταπεμφθέντες ὑπὸ τῆς Ἰρέας· οἱ δὲ Τελχίνων ἐν Ῥόδῳ ἐννέα ὄντων τοὺς Ἰρέα συνακολουθήσαντας εἰς Κρήτην καὶ τὸν Δία κουροτροφῆσαντας Κουρήτας ὀνομασθῆναι· Κύρβαντα δὲ τούτων ἐταῖρον Ἰεραπύτνης ὄντα κτίστην παρὰ τοῖς Ῥοδίοις παρασχεῖν πρόφασιν τοῖς Πρασίοις ὥστε λέγειν, ὡς εἶεν Κορύβαντες δαίμονές τινες Ἀθηνᾶς καὶ Ἥλιου παῖδες. ἔτι δὲ Κρόνου τινές, ἄλλοι δὲ Διὸς καὶ Καλλιόπης φασὶ τοὺς Κορύβαντας τοὺς αὐτοὺς τοῖς Καβείροις ὄντας, ἀπελθεῖν δὲ τούτους εἰς Σαμοθράκην καλουμένην πρότερον Μελίτην, τὰς δὲ πράξεις αὐτῶν μυστικὰς εἶναι.

Μοῦσαι Ολυμπιάδες

Ἰλιάς 2 484

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι >Ολύμπια δώματ' ἔχουσαι· ὑμεῖς γὰρ θεαὶ ἐστε πάρεστέ τε ἴστέ τε πάντα, ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀκούομεν οὐδέ τι ἴδμεν· οἱ τινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν· πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω, οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἶεν, φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη, εἰ μὴ >Ολυμπιάδες Μοῦσαι Διὸς αἰγιόχοιο θυγατέρες μνησαίαθ' ὅσοι ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον· ἀρχοὺς αὖ νηῶν ἐρέω νῆας τε προπάσας.

Ἡσίοδος, Θεογονία 52

Μοῦσαι >Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδη τέκε πατρὶ μιγεῖσα Μνημοσύνη, γουνοῖσιν >Ελευθῆρος μεδέουσα, λημοσύνην τε κακῶν ἄμπαυμά τε μερμηράων. ἐννέα γὰρ οἱ νύκτας ἐμίσητο μητίετα Ζεὺς νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων· ἀλλ' ὅτε δὴ ἔνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὦραι μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ'

ἔτελέσθη, ἢ δ' ἔτεκ' ἑννέα κούρας, ὁμόφρονας, ἦσιν ἀοιδὴ μέμβλεται ἐν στήθεσσι, ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσαις, τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόντος >Ολύμπου· ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλά,

Μούσαι Πιερίδες

Ἡσίοδος, Ασπίς 201

>Εν δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς· ἐν δ' ἄρα μέσσω ἱμερόεν κιθάριζε Διὸς καὶ Λητοῦς υἱὸς χρυσεῖη φόρμιγγι· [θεῶν δ' ἕδος ἀγνὸς Ὀλύμπος· ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι·] θεαὶ δ' ἐξήρχον ἀοιδῆς Μούσαι Πιερίδες, λιγὴ μελπομένης εἰκυῖαι

Ἡσίοδος, Ἔργα καὶ Ἡμέραι 1, 1

ἜΜΟΥΣΑΙ ΠΙΕΡΙῆΘΕΝ Αἰοιδῆσι κλείουσαι, δεῦτε Δί' ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὕμνειουσαι, ὄντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοὶ τε φατοὶ τε· ἠτοὶ τ' ἄρητοὶ τε, Διὸς μέγαλοιο ἔκhti· ἕα μὲν γὰρ βριάει, ἕα δὲ βριάοντα χαλέπτει, ἕα δ' ἀρίζηλον μινύθει καὶ ἄδηλον ἀέξει, ἕα δὲ τ' ἰθύνει σκολιὸν καὶ ἀγήνορα κάρφει Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Scholia vetera στον Ἡσίοδο, Ἔργα καὶ Ἡμέραι 1, 50

Ἐπίχαρμος δὲ ἐν τῷ τῆς Ἥβης Γάμφῳ ἑπτὰ λέγει, θυγατέρας Πιέρου καὶ Πιμπληΐδος νύμφης· Νειλοῦν, Τριτώνην Ἀσωποῦν, Ἑπταπόλην, Ἀχελωΐδα, Τιπόπλου, καὶ Ῥοδίαν. Παρὰ δὲ Ἡσιόδῳ ἐν Θεογονίᾳ ἑννέα λέγονται εἶναι· Κλειῶ, Θάλεια, Εὐτέρπη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Μελπομένη, Οὐρανία, καὶ Καλλιόπη, καὶ αἱ μὲν τρεῖς εὐρον τοὺς μουσικοὺς τρεῖς τόνους, τὸν ἀδρὸν, μέσον, καὶ ἰσχνόν· τὰς τρεῖς προσωδίας, ὀξεῖαν, βαρεῖαν, καὶ περισπωμένην· τοὺς τρεῖς χρόνους, ἐνεστώτα, παρεληλυθότα, καὶ μέλλοντα· καὶ τὰ τρία πρόσωπα, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον· καὶ τοὺς τρεῖς ἀριθμοὺς, καὶ τὸ τρίγωνον τῶν ἀστέρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα, ὅσα ὑπὸ τὰ τρία ἀνάγονται. Αἱ δὲ τέσσαρες τὰς τέσσαρας διαλέκτους· Ἰάδα, Ἀτθίδα, Δωρίδα, Αἰολίδα, καὶ πολλὰ τῶν ὑπὸ τὰ τέσσαρα. Αἱ πέντε δὲ εὐρον τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ τὰ ὅμοια. Αἱ δὲ γε ἑπτὰ τὴν ἐπτάχορδον λύραν καὶ τὰς ἑπτὰ ζῶνας, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, καὶ τὰ ἑπτὰ πρὸς τούτοις φωνήεντα, καὶ ἕτερα τοιαῦτά τινα. Αἱ δ' ἑννέα εὐρον, Κλειῶ ἱστορίαν, Θάλεια φυτουργίαν, Εὐτέρπη αὐλοῦς, Μελπομένη ᾠδῆν, Τερψιχόρη χορείαν, Ἐρατώ γαμικὰ καὶ ὄρχησιν, Πολύμνια γεωργίαν, Οὐρανία ἀστρολογίαν, Καλλιόπη ποίησιν. Ὅθεν καὶ διὰ τὰς τοιαύτας εὐρέσεις θεᾶς αὐτὰς ἐμυθεύσαντο, καὶ Μούσας ἀπὸ τῆς γνώσεως μούσης ἐκάλεσαν. Καὶ νῦν δὲ πᾶς ἀνὴρ καὶ πᾶσα γυνὴ ζητητικοὶ τινῶν καὶ ἐφευρετικοὶ, μουσικοὶ καὶ μούσαι λεχθήσονται· ὥσπερ καὶ πᾶς τέχνης μουσικῆς ἐπιμελούμενος. Καὶ γὰρ τῷ φιλογεώργῳ ἐκείνῳ Διονύσῳ Ὅσι-

Σχόλια στον Ἡσίοδο, Ἔργα καὶ Ἡμέραι 1, 1

<*> Μούσαι Πιερίηθεν: ὦ Μούσαι, αἱ ἐκ τῆς Πιερίας ὀρμώμεναι καὶ ταῖς ὑμέτεραις ᾠδαῖς καὶ φωναῖς τὰ πάντα δοξάζουσαι <δι> ἡμᾶς τοὺς ποιητάς, καὶ τὸν ὑμέτερον πατέρα ὕμνουσαι, δεῦτε τὸν Δία προσεῖπατε καὶ ἐν ἡμῖν τὸν ὑμέτερον πατέρα. <Μούσαι Πιερίηθεν:> ὦ Μούσαι, αἱ ἀπὸ τῆς Πιερίας τὴν γένεσιν ἔχουσαι, ἐν δὲ τῷ Ἑλικῶνι χορεύουσαι, ταῖς ᾠδαῖς ὑμῶν δοξάζουσαι καὶ ὕμνουσαι τὸν ἴδιον ὑμῶν πατέρα Δία ὡς προνοητὴν τοῦ παρόντος. <Μούσαι:> γνώσεις.

Scholia veteran στον Ἡσίοδο, Ἔργα καὶ Ἡμέραι

Ὁ νοὺς τοῦ προοιμίου τοιοῦτος· ὦ Μούσαι καὶ γνώσεις, αἱ κλείουσαι καὶ δοξάζουσαι τὸν σφέτερον καὶ ὑμέτερον πατέρα (ἐλλειπτικῶς δὲ καὶ συντόμως λέγει τὸν Δία, ἦγουν τὸν νοῦν) δεῦτε δὴ Πιερίηθεν, ἦγουν ἐκ τῆς Πιερίας, ἦγουν τοῦ ἐμοῦ λογιστικοῦ αἰσθητηρίου. Ἐννέπετε καὶ εἶπατε

Εὐριπίδης Bacchae 410

Πιερία μούσειος ἔδρα, σεμνὰ κλιτὺς >Ολύμπου, ἐκεῖσ' ἄγε με, Βρόμιε Βρόμιε, πρόβακχ' εὖτε δαῖμον. ἐκεῖ Χάριτες, ἐκεῖ δὲ Πόθος· ἐκεῖ δὲ βάκχαις θέμις ὀργιάζειν. ὁ δαῖμων ὁ Διὸς παῖς χαίρει μὲν θαλίαισιν,

Οἱφικά 76 t

Μουσῶν<, θυμίαμα λίβανον.

Μνημοσύνης καὶ Ζηνὸς ἐριγδούποιο θυγατρὲς, Μούσαι Πιερίδες, μεγαλάνυμοι, ἀγλαόφημοι, θνητοῖς, οἷς κε παρήτε, ποθεινότετα, πολύμορφοι, πάσης παιδείης ἀρετὴν γεννώσαι ἄμειπτον, θρέπτειραι ψυχῆς, διανοίας ὀρθοδότεραι, καὶ νόου εὐδυνάτοιο καθηγήτειραι ἄνασσαί, αἱ τελετάς θνητοῖς ἀνεδείξατε μυστιπολεῦτους, Κλειῶ τ' Εὐτέρπη τε Θάλειά τε Μελπομένη τε Τερψιχόρη τ' >Ερατώ τε Πολύμνιά τ' Οὐρανίη τε Καλλιόπη σὺν μητρὶ καὶ εὐδυνάτη θεᾷ <Αγνήι. ἀλλὰ μόλοιτε, θεαί, μύσταις, πολυποῖκιλοι, ἀγναί, εὐκλειαν ζῆλόν τ' ἐρατὸν πολύμνον ἄγουσαι.

Πίνδαρος Ολυμπία 10 95

τρέφοντι δ' εὐρὸν κλέος κόραι Πιερίδες Διός.

Πίνδαρος Πύθια 1 12

κῆλα δὲ καὶ δαιμόνων θέλγει φρένας ἀμφὶ τε Λατοίδα σοφία βαθυκόλπων τε Μοισάν. ὅσσα δὲ μὴ πεφίλκε Ζεὺς, ἀτύζονται βοάν Πιερίδων αἴοντα, γὰν τε καὶ πόντον κατ' ἀμαιμάκετον, ὅς τ' ἐν αἰνῶ Ταρτάρῳ κείται, θεῶν πολέμιος,

Πίνδαρος Πύθια 6 49 s

οφίαν δ' ἐν μυχοῖσι Πιερίδων·

Πίνδαρος Πύθια

τόδ' ἔξευξεν ἄρμα Πιερίδων τετράρορον,

Πίνδαρος Νεμεα 6 32

ἴδια ναυστολέοντες ἐπικώμια, Πιερίδων ἀρόταις δυνατοὶ παρέχειν πολὺν ὕμνον ἀγερώχων ἐργμάτων ἔνεκεν.

Πίνδαρος Ισθμια 1 64

εἴη νιν εὐφάνων πτερύγεσσιν ἀερθέντ' ἀγλααῖς Πιερίδων

Ευριπίδης Μῆδεια 830

ἐνθα ποθ' ἀγνάς ἐννέα Πιερίδας Μούσας λέγουσι ξανθὰν <Αρμονίαν φυτεῦσαι·

Θεόκριτος Εἰδύλλια 10 24 ΒΟ.

Μοῖσαι Πιερίδες, συναείσατε τὰν ἀδινάν μοι παιδ'· ὦν γὰρ χ' ἄψησθε, θεαί, καλὰ πάντα ποεῖτε Βομβύκα χαρίεσσα, Σύραν καλέοντί τυ πάντες,

Θεόκριτος Εἰδύλλια 11 1

Οὐδὲν ποττὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο, Νικία, οὐτ' ἔγχριστον, ἐμὴν δοκεῖ, οὐτ' ἐπίπαστον, ἢ ταὶ Πιερίδες· κούφον δὲ τι τοῦτο καὶ ἀδύ

Ευριπίδης Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι 1040

ὄτ' ἀνά Πήλιον αἰὶ καλλιπλόκαμοι δαιτὶ θεῶν ἐνὶ Πιερίδες χρυσεοσάνδαλον ἵχνος ἐν γὰ κρούουσαι Πηλέως ἐς γάμον ἦλθον,

Ευριπίδης: Ρήσος 348

ἐπεὶ σε χρόνῳ Πιερίς μάτηρ ὅ τε καλλιγέφυρος ποταμὸς πορεύει Στρυμών

Βακχυλίδης Διθύραμβοι 19 1

Πάρεστι μυρία κέλευθος ἀμβροσίων μελέων, ὅς ἂν παρὰ Πιερίδων λάχησι δῶρα Μουσῶν,

Βακχυλίδης Διθύραμβοι 19 33 "

ἦ ἄ καὶ . ἄσπετοι μέριμναι· ἢ Πιερίδες φύτευσαν καδέων ἀνάπαυσιν ἐμοὶ μὲν οὖν ἀσφαλέστατον ἂ προ ἐπεὶ παρ' ἀνθεμώδεα Νεῖλον ἀφίκετ' οἴστρο...

Anthologia Graeca

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ἦνθεά σοι δρέψας <Ελικώνια καὶ κλυτοδένδρου Πιερίης κείρας πρωτοφύτους κάλυκας καὶ σελίδος νεαρῆς θερίσας στάχυν ἀντανέπλεξα τοῖς Μελεαγρείοις ὡς ἴκελον στεφάνοις. ἀλλὰ παλαιότερων εἰδῶς κλέος, ἐσθλὲ Κάμιλλε, γνῶθι καὶ ὀπλοτέρων τὴν ὀλιγοστιχίην.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΣΙΔΩΝΙΟΥ Πιερικὰν σάλπιγγα, τὸν εὐαγέων βαρὺν ὕμνων χαλκευτὰν, κατέχει Πίνδαρον ἄδε κόνις, οὐ μέλος εἰσαΐων φθέγγαίό κεν, ὡς ἀπὸ Μουσῶν ἐν Κάδμου θαλάμοις σμήνος ἀπεπλάσατο.

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥ Ἦδιστον φιλέουσι νέοις προσανάκλιμ' ἐρώτων, Σαπφῶ, σὺν Μούσαις, ἢ ἄ σε Πιερίη ἢ <Ελικῶν εὐκισσος ἴσα πνεύουσαν ἐκείναις κοσμεῖ, τὴν >Ερέσω Μοῦσαν ἐν Αἰολίδι· ἢ καὶ <Υμὴν <Υμέναιος ἔχων εὐφεγγέα πεύκην σὺν σοὶ νυμφιδίων ἴσταθ' ὑπὲρ θαλάμων. ἢ Κινύρεω νέον ἔρνος ὀδυρομένη >Αφροδίτη σύνθηρος μακάρων ἱερὸν ἄλσος ὄρης· πάντη, πότνια, χαῖρε θεοῖς ἴσα· σὰς γὰρ αἰοιδὰς ἀθανάτας ἔχομεν νῦν ἔτι θυγατέρας.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΣ Τάσδε θεογλώσσους <Ελικῶν ἔθρεψε γυναῖκας ὕμνοις καὶ Μακεδῶν Πιερίας σκόπελος, Πρήξιλλαν, Μοιρῶ, >Ανύτης στόμα, θῆλυν Ὅμηρον, Λεσβιάδων Σαπφῶ κόσμον εὐπλοκάμων, Ἦρινναν, Τελέσιλλαν ἀγακλέα καὶ σέ, Κόριννα, θοῦριν >Αθηναίης ἀσπίδα μελψαμέναν, Νοσσίδα θηλύγλωσσον ἰδὲ γλυκυαχέα Μῦρτιν, πάσας ἀενάων ἐργάτιδας σελίδων. ἐννέα μὲν Μούσας μέγας Οὐρανός, ἐννέα δ' αὐτὰς Γαῖα τέκεν θνατοῖς ἀφθιτον εὐφροσύναν.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ [ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΣ] Ὀβριμον ἀκαμάτου στίχον αἶνεσον >Αντιμάχοιο, ἄξιον ἀρχαίων ὄφρυος ἡμιθέων, Πιερίδων χαλκευτὸν ἐπ' ἄκμοσιν, εἰ τορὸν οὐδας ἔλλαχες, εἰ ζαλοῖς τὰν ἀγέλαστον ὄπα, εἰ τὰν ἀτριπτον καὶ ἀνέμβατον ἀτραπὸν ἄλλοις μαίεαι· εἰ δ' ὕμνων σκάπτρον Ὅμηρος ἔχει, καὶ Ζεὺς τοι κρέσσων >Ενοσίχθονος, ἀλλ' >Ενοσίχθων τοῦ μὲν ἔφω μείων, ἀθανάτων δ' ὕπατος· καὶ ναετῆρ Κολοφῶνος ὑπέζευκται μὲν <Ομήρῳ, ἀγείται δ' ἄλλων πλάθεος ὕμνοπόλων.

ΧΡΙΣΤΟΔΩΡΟΥ ποιητοῦ Θηβαίου Κοπτίτου ΕΚΦΡΑΣΙΣ Πιερικὴ δὲ μέλισσα, λιγύθροος ἔζετο Σαπφῶ Λεσβιάς ἠρεμέουσα, μέλος δ' εὐνυμον ὑφαίνειν σιγαλέαις δοκέεσκεν ἀναψαμένη φρένα Μούσαις. .. Παρθενικὴ δ' Ἥρινα λιγύθροος ἔζετο κούρη, οὐ μίτον ἀμφοφώωσα πολὺπλοκον, ἀλλ' ἐνὶ σιγῇ Πιερικῆς ἀθάμιγγας ἀποσταλάουσα μελίσσης. .. Πιερικὴ δὲ μέλισσα περὶ στόμα θεῖον ἀλάτο, κηρίον ὠδίνουσα μελισταγές. ἀμφοτέρας δὲ χεῖρας ἐπ' ἀλλήλησι τιθεὶς ἐπερείδεται ἀβδῶ οἶά περ ἐν ζωοῖσιν· ἔην δ' ἔκλινεν ἀκουὴν δεξιτερὴν, δόκεεν δὲ καὶ >Απόλλωνος ἀκούειν ἢ καὶ Πιερίδων τινὸς ἐγγύθεν. ἐν δ' ἄρα θυμῷ σκεπτομένῳ μὲν ἔικτο νόος δὲ οἱ ἔνθα καὶ ἔνθα ἐξ ἀδύτων πεφόρητο πολυστρέπτοιο μενοινῆς, Πιερικῆς Σειρήνος ἀρήιον ἔργον ὑφαίνων.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ Γινώσκω, χαρίεσσα, φιλεῖν πάνυ τὸν φιλέοντα, καὶ πάλι γινώσκω τὸν με δακόντα δακεῖν· μὴ λύπει με λίην στέργοντά σε μηδ' ἐρεθίζειν τὰς βαρυοργήτους σοι θέλε Πιερίδας.

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ Δαφνιακῶν βίβλων >Αγαθιάς ἐννεάς εἰμι· ἀλλὰ μ' ὁ τεκτῆνας ἄνθετο σοί, Παφίη. οὐ γὰρ Πιερίδεςσι τόσον μέλω ὅσσον Ἔρωτι, ὄργια τοσσατίων ἀμφίεπουσα πόθων. αἰτεῖ δ' ἀντὶ πόνων, ἴνα οἱ διὰ σείδω παρείη ἢ τινα μὴ φιλέειν ἢ ταχὺ πειθομένην.

ΦΑΝΙΟΥ Σμίλαν >Ακεστῶνδας δονακογλύφον ὄν τ' ἐπὶ μισθῷ σπύγγον ἔχον καλῶμενον ψαίστορ' ἀπὸ Κνιδίων καὶ σελίδων κανόνισμα φιλόρθιον ἔργμα τε λείας σαμοθέτω καὶ τὰν εὐμέλανον βροχίδα κάρκινά τε σπειροῦχα λεάντειράν τε κίσσηριν καὶ τὰν ἀδυφαῆ πλινθίδα καλλαῖναν, μάζας ἀνίκ' ἔκυρσε τελωνιάδος φιλολίχνω, Πιερίσιν πενίας ἄρμεν' ἀνεκρέμασεν.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΣΙΔΩΝΙΟΥ Τὰν μερόπων Πειθῶ, τὸ μέγα στόμα, τὰν ἴσα Μούσαις φθεγξαμένην κεφαλάν, ὧ ξένη, Μαιονίδεω ἄδ' ἔλαχον νασίτις Ἰου σπιλάς· οὐ γὰρ ἐν ἄλλα ἱερόν, ἀλλ' ἐν ἐμοὶ πνεῦμα θανάτων ἔλιπεν, ὧ νεῦμα Κρονίδεω τὸ παγκρατές, ὧ καὶ Ὀλυμπον καὶ τὰν Αἴαντος ναύμαχον εἶπε βίαν καὶ τὸν >Αχιλλεῖοις Φαρσαλίσις Ἐκτορα πάλοις ὄστεα Δαρδανικῶ δρυπτόμενον πεδίῳ. εἰ δ' ὀλίγα κρύπτω τὸν ταλίκον, ἴσθ', ὅτι κεῦθει καὶ Θετίδος γαμέταν ἀ βραχύβωλος Ἴκος. Εἰ καὶ βαιὸς ὁ τύμβος, ὀδοιπόρε, μὴ με παρέλθης, ἀλλὰ καταστέψας ἴσα θεοῖσι σέβου· τὸν γὰρ Πιερίσιν τιμώμενον ἔξοχα Μούσαις ποιητὴν ἐπέων θεῖον Ὀμηρον ἔχω.

>Ενθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει ἀνδρῶν ἠρώων κοσμήτορα, θεῖον Ὀμηρον. ΠΑΥΛΟΥ ΣΙΑΝΤΙΑΡΙΟΥ >Ενθάδε Πιερίδων τὸ σοφὸν στόμα, θεῖον Ὀμηρον, κλεινὸς ἐπ' ἀγγιάλω τύμβος ἔχει σκοπέλω. εἰ δ' ὀλίγη γεγαυῖα τόσον χάδεν ἀνέρα νήσος, μὴ τότε θαμβήσης, ὧ ξένη, δερκόμενος· καὶ γὰρ ἀλητεύουσα κασιγνήτη ποτὲ Δῆλος μητρὸς ἀπ' ὠδίων δέξατο Λητοῖδην.

ΑΔΗΛΟΝ Ἄρτι λοχευομένην σε μελισσοτόκων ἔαρ ὕμνων, ἄρτι δὲ κυκνεῖω φθεγγομένην στόματι ἤλασεν εἰς >Αχέροντα διὰ πλατὺν κῦμα καμόντων Μοῖρα, λινοκλώστου δεσπότης ἠλακάτης· σὸς δ' ἐπέων, Ἥρινα, καλὸς πόνος οὐ σε γεγωνεῖ φθίσθαι, ἔχειν δὲ χοροὺς ἄμιγα Πιερίσιν.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΣΙΔΩΝΙΟΥ Σαπφῶ τοι κεῦθεις, χθὼν Αἰολί, τὰν μετὰ Μούσαις ἀθανάταις θανάτων Μούσαν ἀειδομένην, ἂν Κύπρις καὶ Ἔρωσ συνάμ' ἔτραφον, ἄς μετὰ Πειθῶ ἔπλεκ' ἀείζων Πιερίδων στέφανον, <Ελλάδι μὲν τέρψιν, σοὶ δὲ κλέος, ὧ τριέλκτον Μοῖραι δινεῦσαι νῆμα κατ' ἠλακάτας, πῶς οὐκ ἐκλώσασθε πανάφθιτον ἡμῶν ἀοιδῶ ἀφθιτα μησαμένα δῶρ' <Ελικωνιάδων;

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Ἄρμενος ἦν ξείνοισιν ἀνὴρ ὅδε καὶ φίλος ἀστοῖς, Πίνδαρος, εὐφώνων Πιερίδων πρόπολος.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ Αἰσχύλον ἦδε λέγει ταφίη λίθος ἐνθάδε κεῖσθαι τὸν μέγαν, οἰκείης τῆλ' ἀπὸ Κεκροπίης, λευκὰ Γέλα Σικελοῖο παρ' ὕδατα. τίς φθόνος, αἰαῖ, Θεσείδας ἀγαθῶν ἔγκοτος αἰὲν ἔχει; Ἄ μάκαρ, ἀμβροσίησι συνέστιε φίλτατε Μούσαις, χαίρε καὶ εἶν >Αἰδεω δώμασι, Καλλιμάχε. Ἄ μέγα Βαττιάδα σοφοῦ περίπυστον ὄνειαρ, ἦ· ἔτεδον κεράων οὐδ' ἐλέφαντος ἔης. τοῖα γὰρ ἄμμιν ἔφηνας, ἄτ' οὐ πάρος ἀνέρες ἴδμεν ἀμφὶ τε ἀθανάτους ἀμφὶ τε ἡμιθέους, εὐτέ μιν ἐκ Λιβύης ἀναείρας εἰς <Ελικῶνα ἤγαγες ἐν μέσσαις Πιερίδεςσι φέρων· αἰ δὲ οἱ εἰρομένῳ ἀμφ' ὠγυγίων ἠρώων Αἴτια καὶ μακάρων εἶρον ἀμειβόμεναι.

ΙΩΝΟΣ Χαίρε μελαμπετάλοις, Εὐριπίδη, ἐν γυάλισι Πιερίας τὸν αἰὲν νυκτὸς ἔχων θάλαμον· ἴσθι δ' ὑπὸ χθονὸς ὄν, ὅτι σοι κλέος ἀφθιτον ἔσται ἴσον <Ομηρείαις ἀεναίους χάρισιν. Εἰ καὶ δακρυεῖς, Εὐριπίδη, εἰλέ σε πότμος, καὶ σε λυκορραῖσται δεῖπνον ἔθεντο κύνες, τὸν σκηνηὴ μελιγερὺν ἀηδόνα, κόσμον >Αθηνῶν, τὸν σοφὴ Μουσέων μιζάμενον χάριτα, ἀλλ' ἔμολες Πελλαῖον ὑπ' ἠρίον, ὡς ἂν ὁ λάτρις Πιερίδων ναῖης ἀγγόθι Πιερίδων.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ, οἱ δὲ ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ Δεξιτερὴν >Αἶδαο θεοῦ χέρα καὶ τὰ κελαινὰ ὄμνυμεν ἀρρήτου δέμνια Περσεφόνης, παρθένου ὡς ἔτυμον καὶ ὑπὸ χθονί· πολλὰ δ' ὁ πικρὸς αἰσχρὰ καθ' ἡμετέρας ἔβλυσε παρθενίης >Αρχίλοχος· ἐπέων δὲ καλὴν φάτιν οὐκ ἐπὶ καλὰ ἔργα, γυναικεῖον δ' ἔτραπεν εἰς πόλεμον. Πιερίδες, τί κόρησιν ἐφ' ὕβριστήρας ἰάμβους ἐτρέπετ', οὐχ ὁσίω φωτὶ χαριζόμεναι;

ΕΡΥΚΙΟΥ Εἰ καὶ ὑπὸ χθονὶ κείται, ὅμως ἔτι καὶ κατὰ πίσσαν τοῦ μιρογλώσσου χεῦατε Παρθενίου, οὐνεκα Πιερίδεςσιν ἐνήμεσε μυρία κείνα φλέγματα καὶ μυσαρῶν ἀπλυσίην

ἐλέγων. ἤλασε καὶ μανίης ἐπὶ δὴ τόσον, ὥστ' ἀγορεύσαι πηλὸν >Οδυσειὴν καὶ πάτον >Ιλιάδα. τοιγὰρ ὑπὸ ζοφίαισιν >Ερινύσιν ἀμμέσον ἦται Κωκυτοῦ κλοιῷ λαιμὸν ἀπαγχόμενος. ΚΥΡΟΥ Αἴθε πατήρ μ' ἐδίδαξε δασύτριχα μῆλα νομεύειν, ὡς κεν ὑπὸ πτελέησι καθήμενος ἢ ὑπὸ πέτρῃς συρίσδων καλάμοισιν ἐμάς τέρπεσκον ἀνίας. Πιερίδες, φεύγωμεν ἐκτιμένην πόλιν, ἄλλην πατρίδα μαστεύσωμεν· ἀπαγγελέω δ' ἄρα πᾶσιν, ὡς ὄλοοι κηφήνες ἐδηλήσαντο μελίσσας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΛΛΑΔΑ Ὕργανα Μουσῶων, τὰ πολύστονα βιβλία πωλῶ εἰς ἑτέρας τέχνης ἔργα μετερχόμενος. Πιερίδες, σῶζοισθε· λόγοι, συντάσσομαι ὑμῖν· σύνταξις γὰρ ἐμοὶ καὶ θάνατον παρέχει.

ΑΝΤΙΦΙΛΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ Αἰ βίβλοι, τίνες ἐστέ; τί κεύθετε; - ἄθυγατέρες μὲν Μαιονίδου, μύθων δ' ἴστορες >Ιλιακῶν· ἂ μία μὲν μνηθμὸν >Αχιλλέος ἔργα τε χειρὸς <Εκτορέας δεκέτους τ' ἄθλα λέγει πολέμου· ἂ δ' ἑτέρα μόχθον τὸν >Οδυσεὸς ἀμφὶ τε λέκτροις χηρείους ἀγαθὰς δάκρυα Πηνελόπας. ἄ - ἴλατε σὺν Μούσαισι· μεθ' ὑμετέρας γὰρ αἰοιδὰς εἶπεν ἔχειν αἰὼν ἔνδεκα Πιερίδας.

ΟΝΕΣΤΟΥ >Αμβαίνων <Ελικῶνα μέγαν κάμες, ἀλλ' ἐκορέσθης Πηγασίδος κρήνης νεκταρέων λιβάδων· οὕτως καὶ σοφίης πόρος ὄρθιος· ἦν δ' ἄρ' ἐπ' ἄκρον τέρμα μόλης, ἀρύση Πιερίδων χάριτας.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ Τοξότα, Πιερίδων μεδέων, ἑκατηβόλε Φοῖβε, εἰπέ κασιγνήτη, κρατεροὺς ἵνα θήρας ἐγείρη, ὅσσην ἐπιψαύσαι μερόπων δέμας, ὅσσην ἀύσαι λαῶν τερπομένων ἱερὸν στόμα, μηδὲ νοήσω Ζηνὸς Μειλιχίοιο λαχῶν θρόνον ἀνέρος οἶτον. >Αρμενίων τάδε φύλα καὶ ἄλκιμον ἔθνος >Ιβήρων Χριστοῦ ζῆλον ἔχοντες ἐκούσιον ἐς ζυγὸν ἦλθον θεσμῷ ὑποδρήσσοντες ἀνικῆτων βασιλῆων.

ΑΡΓΕΝΤΑΡΙΟΥ Γῶβρου, Διώνυσός σε καὶ ἡ φιλεράστρια Κύπρις τέρποι καὶ γλυκεραὶ γράμμασι Πιερίδες· ὦν μὲν γὰρ σοφίην ἀποδρέπτεο· τῆς δ' ἐς ἔρωτας ἔρχεο· τοῦ δὲ φίλας λαβροπότευ κύλικας.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ Ὕλβιε Πυθαγόρη, Μουσέων <Ελικῶνιον ἔρνος, εἰπέ μοι εἰρομένω, ὅπόσοι σοφίης κατ' ἀγῶνα σοῖσι δόμοισιν ἔασιν ἀεθλεύοντες ἄριστα. - ἄτοιγὰρ ἐγὼν εἶποιμι, Πολύκρατες· ἡμίσεες μὲν ἀμφὶ καλὰ σπεύδουσι μαθήματα· τέτρατοι αὐτε ἀθανάτου φύσεως πεπονθήαται· ἑβδομάτοις δὲ σιγῇ πᾶσα μέμηλε καὶ ἄφθιτοι ἔνδοθι μῦθοι· τρεῖς δὲ γυναῖκες ἔασι, Θεανῶ δ' ἔξοχος ἄλλων. τόσσους Πιερίδων ὑποφήτορας αὐτὸς ἀγινῶ.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΓΡΙΦΟΙ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ Παλλὰς ἐγὼ χρυσῆ σφυρήλατος· αὐτὰρ ὁ χρυσὸς αἰζηῶν πέλεται δῶρον αἰοιδοπόλων. ἡμισυ μὲν χρυσοῖο Χαρίσιος, ὀγδοάτην δὲ Θέσπις καὶ δεκάτην μοῖραν ἔδωκε Σόλων, αὐτὰρ ἑικοστὴν Θεμίσιον· τὰ δὲ λοιπὰ τάλαντα ἑννέα καὶ τέχνη δῶρον >Αριστοδίκου. <Α Κύπρις τὸν Ἔρωτα κατηφιῶντα προσήυδα· Τίπτε τοι, ὦ τέκος, ἄλγος ἐπέχραεν; ὅς δ' ἀπάμειπτο· Πιερίδες μοι μῆλα διήρπασαν ἄλλυδις ἄλλη αἰνύμεναι κόλποιο, τὰ δὴ φέρον ἐξ <Ελικῶνος. Κλειῶ μὲν μῆλων πέμπτον λάβε, δωδέκατον δὲ Εὐτέρπη· ἀτὰρ ὀγδοάτην λάχε διὰ Θάλεια· Μελπομένη δ' εἰκοστὸν ἀπαίνυτο, Τερψιχόρη δὲ τέτρατον· ἑβδομάτην δ' >Ερατῶ μετεκίαθε μοῖρην· ἢ δὲ τριηκόντων με Πολύμνια νόσφισε μῆλων, Οὐρανίη δ' ἑκατὸν τε καὶ εἴκοσι· Καλλιόπη δὲ βριθομένη μῆλοισι τριηκοσίοισι βέβηκε. σοὶ δ' ἄρα κουφοτέρησιν ἐγὼ σὺν χερσὶν ἰκάνω πεντήκοντα φέρων τάδε λείψανα μῆλα θεάων.

ΣΙΜΙΟΥ ΡΟΔΙΟΥ ΩΙΟΝ ΧΕΛΙΔΟΝΟΣ Κωτίλας ματέρος τῆ τὸδ' ἄτριον νέον Δωρίας ἀηδόνος· πρόφρων δὲ θυμῷ δέξο· δὴ γὰρ ἀγνᾶς λίγεια μιν κάμ' ἴφι ματρὸς ὠδὶς· τὸ μὲν θεῶν ἐριβόας <Ερμᾶς ἔκειξε κᾶρυξ φύλ' ἐς βροτῶν ὑπὸ φίλας ἐλῶν πτεροῖσι ματρός, ἄνωγε δ' ἐκ μέτρου μονοβάμονος μέγαν πάροιθ' ἀέξειν ἀριθμὸν εἰς ἄκραν δεκάδ' ἰχνίων, κόσμον νέμοντα· ὑθμῶν, θοῶς δ' ὑπερθεν ὠκυλέχριον φέρων νεύμα ποδῶν σποράδων πίφαισκεν ἴχνει θενῶν ταν παναίολον Πιερίδων μονόδοπον αὐδάν,

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ, οἱ δὲ ΠΟΣΕΙΔΙΠΠΟΥ Κύπριδος ἄδ' εἰκῶν· φέρ' ἰδώμεθα, μὴ Βερενίκας· διστάζω, ποτέρα φῆ τις ὁμοιότεραν. Ζήνωνα πτολιάρχου >Ιουλιανὸς βασιλῆα. Ζήνωνος παράκοιτιν >Ιουλιανὸς >Αριάδην. Οἶκον Ἄναξ <Ελικῶνος ἀνηβήσαντα νοήσας κυδαλίμοις καμάτοισιν >Ιουλιανοῦ πολιάρχου, Πιερικῶν προπάροιθε δόμων παγχρύσεος ἔστη. Κῦδος >Ιουλιανοῦ παναοιδίμον, ὃς μετὰ κόσμον Πιερίδων χρυσῆν στήσεν >Αναστασίου.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ >Αρχέτυπον Διδουὸς ἐρικυδέος, ὦ ξένη, λεύσσεις, εἰκόνα θεσπεσίω κάλλει λαμπομένην. τοίη καὶ γενόμεν, ἀλλ' οὐ νόον, οἶον ἀκούεις, ἔσχον ἐπ' εὐφήμοις δόξαν ἐνεγκάμεν. οὐδὲ γὰρ Αἰνεῖαν ποτ' ἐσέδρακον, οὐδὲ χρόνοισι Τροίης περθομένης ἦλυθον ἐς Λιβύην· ἀλλὰ βίαις φεύγουσα >Ιαρβαίων ὑμεναίων πῆξα κατὰ κραδῆς φάσγανον ἀμφίτομον. Πιερίδες, τί μοι αἰὼν ἐφωπλίσασαθε Μάρωνα; οἶα καθ' ἡμετέρας ψεύσατο σωφροσύνης.

ΔΑΜΟΧΑΡΙΔΟΣ Αὐτῆ σοι πλάστειρα Φύσις παρέδωκε τυπῶσαι τὴν Μιτυληναίαν, ζωγράφε, Πιερίδα. πηγάζει τὸ διανγῆς ἐν ὄμμασι· τοῦτο δ' ἐναργῶς δηλοῖ φαντασίην ἐμπλεον εὐστοχίης. αὐτομάτως δ' ὁμαλή τε καὶ οὐ περίεργα κομῶσα σάρξ ὑποδεικνυμένην τὴν ἀφέλειαν ἔχει. ἄμμυγα δ' ἐξ ἰλαροῖο καὶ ἐκ νοεροῖο προσώπου Μοῦσαν ἀπαγγέλλει Κύπριδι μιγνυμένην. >Οππιανὸς σελίδεσσιν ἀλίπλοια φύλα συνάψας θήκατο πᾶσι νέοις ὕψον ἀπειρέσιον. Καλλιόπη βασιλεία Γεώργιον εἶπεν ἰδοῦσα· ἄοῦτος ἐμὸς γενέτης γνήσιος, οὐ Κρονίδης.

Πίηρ-Πίερος

Scholia vetera στον Ησίοδο, Εργα και Ημέραι 1, 50

Ἐπίχαρμος δὲ ἐν τῷ τῆς Ἥβης Γάμφ᾽ ἑπτὰ λέγει, θυγατέρας Πιέρου καὶ Πιμπληΐδος νόμφης· Νειλοῦν, Τριτώνην Ἀσωποῦν, Ἑπταπόλην, Ἀχελωΐδα, Τιπόπλουν, καὶ Ῥοδῖαν.

Παυσανίας 9 29 3 1

χρόνῳ δὲ ὕστερόν φασι Πίερον Μακεδόνα, ἀφ' οὗ καὶ Μακεδόσιν ὠνόμασται τὸ ὄρος, τοῦτον ἐλθόντα ἐς Θεσπιάς ἐννέα τε Μούσας καταστήσασθαι καὶ τὰ ὀνόματα τὰ νῦν μεταθέσθαι σφίσι ταῦτα δὲ ἐνόμιζεν οὕτως ὁ Πίερος ἢ σοφώτερα οἱ εἶναι φανέντα ἢ κατὰ τι μάντευμα ἢ παρά του διδαχθεῖς τῶν Θρακῶν· δεξιώτερον γὰρ τά τε ἄλλα ἐδόκει τοῦ Μακεδονικοῦ τὸ ἔθνος εἶναι πάλαι τὸ Θράκιον καὶ οὐχ ὁμοίως ἐς τὰ θεῖα ὀλιγῶρον. εἰσὶ δ' οἱ καὶ αὐτῷ θυγατέρας ἐννέα Πιέρῳ γενέσθαι λέγουσι καὶ τὰ ὀνόματα ἅπερ ταῖς θεαῖς τεθῆναι καὶ ταύταις, καὶ ὅσοι Μουσῶν παῖδες ἐκλήθησαν ὑπὸ <Ελλήνων, θυγατριδοῦς εἶναι σφᾶς Πιέρου·

Παυσανίας 9 30 4 4

πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα πιστεύουσιν οὐκ ὄντα Ἑλληνες καὶ δὴ καὶ >Ορφέα Καλλιόπης τε εἶναι Μούσης καὶ οὐ τῆς Πιέρου

Scholia vetera στον Ησίοδο, Εργα και Ημέραι 1 193

Καὶ πραγματικῶς μὲν Πιερία καὶ Ἐλικῶν, ὄρη καὶ πόλεις Βοιωτίας. Καὶ ἡ μὲν Πιερία πρότερον ὑπὸ Πιέρου κτισθεῖσα τοῦ Μεθώνης ἀδελφοῦ, πατρὸς δὲ Λίνου, Πιερία ἐκέκλητο· ὕστερον δὲ Λύγκος ἐκλήθη, ἧς καὶ τὴν ἀρχὴν ἔσχεν Ἀέροπος, ὁ πρεσβύτατος τῶν Ἡμαθίωνος παίδων, καθὰ Μελισσεύς φησιν ὁ τὰ Δελφικὰ συνταξάμενος.

“Δέλτοι Πιερίδες” καὶ τὰ “Περί τας Μούσας” τοῦ Πιέρου ποιήματα

Ευριπίδης Iphigenia Aulidensis 790

Τίς ἄρα μ' εὐπλοκάμου κόμας ἄμα δακρυόεντανύσας πατρίδος ὀλλυμένας ἀπολωτιεῖ; διὰ σέ, τὰν κύκνου δολιχαύχενος γόνον, εἰ δὴ φάτις ἔτυμος ὡς ἔτυχεν, [Λήδα] ὄρνιθι παμένῳ Διὸς ὅτ' ἠλλάχθη δέμας, εἴτ' ἐν δέλτοις Πιερίσιν μῦθοι τάδ' ἐς ἀνθρώπους ἤνεγκαν παρὰ καιρὸν ἄλλως.

Ψ. Πλούταρχος De musica 1131b-1147a 1131 F 6

Ηρακλείδης δ' ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν ἐν μουσικῇ εὐδοκιμησάντων (fr. 157 Ωηρλι) τὴν κιθαρωδῖαν καὶ τὴν κιθαρωδικὴν ποίησιν πρῶτόν φησιν >Αμφίονα ἐπινοῆσαι τὸν Διὸς καὶ >Αντιόπης, | τοῦ πατρὸς δηλονότι διδάξαντος αὐτόν. πιστοῦται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τῆς ἐν Σικυῶνι ἀποκειμένης (ΦΓρΗ 550 Φ 1), δι' ἧς τὰς τε ἱερείας τὰς ἐν Ἄργει καὶ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μουσικοὺς ὀνομάζει. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ Λίνον τὸν ἐξ Εὐβοίας θρήνους πεποιηκέναι λέγει, καὶ Ἄνθην τὸν ἐξ >Αθηδόνος τῆς Βοιωτίας ὕμνους, καὶ Πίερον τὸν ἐκ Πιερίας τὰ περὶ τὰς Μούσας ποιήματα·

ἀλλὰ καὶ Φιλάμμωνα τὸν Δελφὸν Λητοῦς τε πλάνασ καὶ >Αρτέμιδος καὶ >Απόλλωνος γένεσιν δηλῶσαι ἐν μέλεσι, καὶ χοροὺς πρῶτον περὶ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν στήσαι· Θάμυριν δὲ τὸ γένος Θρακῶνα εὐφωρότερον καὶ ἐμμελέστερον πάντων τῶν τότε ᾄσαι, ὡς ταῖς Μούσαις κατὰ τοὺς ποιητὰς εἰς ἀγῶνα καταστήναι· πεποιηκέναι δὲ τοῦτον ἱστορεῖται Τιτάνων πρὸς τοὺς θεοὺς πόλεμον· ..

Ορφεύς

Ευστάθιος, Σχολ. Ιλ. 3 107 20

Κακεῖνο δὲ ἰστέον, ὡς ὁ μῦθος οὐ μόνον τὴν ἠθεῖσαν Μοῦσαν Εὐτέρπην μητέρα ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας. Καλλιόπης μὲν γὰρ ἢ Κλειοῦς >Ορφεύς, Λίνος δὲ Τερψιχόρης, Θαλείας Παλαίφατος, >Ερατοῦς Θάμυρις, Μελπομένης καὶ >Αχελφῶος Σειρήνες, Πολυμνίας Τριπτόλεμος. (v. 442-5)

Απολλώνιος Ρόδιος, Αργοναυτικά 1 23

Πρῶτά νυν >Ορφήος μνησώμεθα, τὸν ἄ ποτ' αὐτῇ Καλλιόπῃ Θρήικι φατίζεται εὐνηθεῖσα Οἰάγρῳ σκοπιῆς Πιμπληΐδος ἄγχι τεκέσθαι. αὐτὰρ τὸν γ' ἐνέπουσιν

ἀτειρέας οὐρεσι πέτρας θέλξαι ἀοιδάων ἐνοπῆ ποταμῶν τε ἕεθρα· φηγοὶ δ' ἀγριάδες κείνης ἔτι σήματα μολπῆς ἀκτῆ Ἐρηκίῃ Ζώνῃς ἐπι τηλεθώσαι ἐξείης στιχόωσιν ἐπήτριμοι, ἃς ὄγ' ἐπιπρό θελγομένας φόρμιγγι κατήγαγε Πιερίηθεν. >Ορφέα μὲν δὴ τοῖον ἔων ἐπαρωγὸν ἀέθλων Αἰσονίδης Χείρωνος ἐφημοσύνησι πιθήσας δέξατο, Πιερίη Βιστωνίδι κοιρανέοντα·

Απολλόδωρος, Βιβλιοθήκη 1 15

εὔρε δὲ >Ορφεὺς καὶ τὰ Διονύσου μυστήρια, καὶ τέθραπται περὶ τὴν Πιερίαν διασπασθεὶς ὑπὸ τῶν μαινάδων. Κλειῶ δὲ Πιέρου τοῦ Μάγνητος ἠράσθη κατὰ μῆνιν >Αφροδίτης (ὠνείδισε γὰρ αὐτῇ τὸν τοῦ >Αδώνιδος ἔρωτα), συνελθοῦσα δὲ ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ παῖδα <Υάκινθον, οὗ Θάμυρις ὁ Φιλάμμωνος καὶ >Αργιόπης νύμφης ἴσχει ἔρωτα, πρῶτος ἀρξάμενος ἐρᾶν ἀρρένων.

Anthologia Graeca ΔΑΜΑΓΗΤΟΥ 7 9

>Ορφέα Ἐρηκίῃσι παρὰ προμολῆσιν >Ολύμπου τύμβος ἔχει, Μούσης υἱέα Καλλιόπης, ᾧ δρῦες οὐκ ἀπίθησαν, ὅτω συνάμ' ἔσπετο πέτρη ἄψυχος θηρῶν θ' ὑλονόμων ἀγέλα, ὅς ποτε καὶ τελετὰς μυστηρίδας εὔρετο Βάκχου καὶ στίχον ἠρώφ ζευκτὸν ἔτευξε ποδί, ὃς καὶ ἀμειλίκτιο βαρὺ Κλυμένοιο νόημα καὶ τὸν ἀκήλητον θυμὸν ἔθελξε λύρα. Καλλιόπης >Ορφῆα καὶ Οἰάγροιο θανόντα ἐκλαυσαν ξανθαὶ μυρία Βιστονίδες, στικτοὺς δ' ἠμάξαντο βραχίονας, ἀμφὶ μελαίνῃ δευόμεναι σποδιῇ Ἐρηκίον πλόκαμον· καὶ δ' αὐταὶ στοναχεῦντι σὺν εὐφόρμιγγι Λυκείῳ ἔρρηξαν Μοῦσαι δάκρυα Πιερίδες μυρόμεναι τὸν ἀοιδόν· ἐπωδύραντο δὲ πέτραι καὶ δρῦες, ἃς ἐρατῇ τὸ πρὶν ἔθελγε λύρη.

Ορφικά: Testimonia 12a 1 Pers. 234 Wilamowitz 12a 2

πρῶτος ποικιλόμουσος >Ορφεὺς χέλυν ἐτέκνωσεν υἱὸς Καλλιόπης Πιερίας ἐπι. Τέρπανδρος δ' ἐπὶ τῷ δέκα τεύξε μοῦσαν ἐν ᾠδαῖς.

Διογένης Λαέρτιος Vitae philosophorum 1 5 8

τὸ δ' ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας ἐπίγραμμα, κεραυνωθῆναι αὐτόν, λέγον οὕτως· Ἐρηκίκα χρυσολύρη τῆδ' >Ορφέα Μοῦσαι ἔθαψαν, ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψολόεντι βέλει.

Hygini Fabulae, XV, Argonautae Convocatae

Orpheus Oeagri et Calliopes Musae filius, Thrax, urbe fluvia, quae est in Olympo monte ad flumen Enipeum, mantis citharista,

Όμηρος και Ησιόδος, Πίερος, Απόλλων και Ορφείας

Certamen Homeri et Hesiodi 44

ἔνιοι μὲν οὖν αὐτὸν προγενέστερον <Ἡσιόδου φασὶν εἶναι, τινὲς δὲ νεώτερον καὶ συγγενῆ. γενεαλογοῦσι δὲ οὕτως· >Απόλλωνός φασὶ καὶ Θωώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον, Λίνου δὲ Πιέρου, Πιέρου δὲ καὶ νύμφης Μεθώνης Οἰάγρον, Οἰάγρου δὲ καὶ Καλλιόπης >Ορφέα, >Ορφέως δὲ Ὀρτην, τοῦ δὲ <Ἀρμονίδην, τοῦ δὲ Φιλοτέρπην, τοῦ δὲ Εὐφημον, τοῦ δὲ >Επιφράδην, τοῦ δὲ Μελάνωπον, τούτου δὲ Δίον καὶ >Ἀπέλλαιον, Δίου δὲ καὶ Πυκτιμῆδης τῆς Απόλλωνος θυγατρὸς <Ἡσιόδον καὶ Πέρσου· Πέρσου δὲ Μαίονα, Μαίονος δὲ θυγατρὸς καὶ Μέλῃτος τοῦ ποταμοῦ Ὀμηρον.

Vitae Homeri : Suidae vita

Ὀμηρος ὁ ποιητὴς ἦν υἱὸς Μέλῃτος τοῦ ἐν Σμύρνῃ ποταμοῦ καὶ Κριθίδος νύμφης ὡς φησὶ Καστρίκιος ὁ Νικαεύς, ὡς δ' ἄλλοι φασὶν >Απόλλωνος καὶ Καλλιόπης τῆς Μούσης, ὡς δὲ Χάραξ φησὶν ὁ ἱστορικὸς F.H.G. iii. '641 fr. 20 Μαίονος ἢ Μητίου καὶ Εὐμήτιδος μητρός, κατὰ δ' ἄλλους ἦν υἱὸς Τηλεμάχου τοῦ υἱοῦ >Οδυσσεῶς καὶ Πολυκάστης τῆς Νέστορος. ἔστι δ' ἢ τοῦ γένους τάξις κατὰ τὸν ἱστορικὸν Χάρακα αὕτη. Αἰθούσης Θράσσης Λίνος, τοῦ δὲ Πίερος, τοῦ δ' Οἰάγρος, τοῦ δ' >Ορφεὺς, τοῦ δὲ Δρῆς, τοῦ δ' Εὐκλέης, τοῦ δ' >Ἰδμονίδης, τοῦ δὲ Φιλο-έρπης, τοῦ δ' Εὐφημος, τοῦ δ' >Επιφράδης, τοῦ δὲ Μελάνωπος, τοῦ δ' >Ἀπελλῆς, τοῦ δὲ Μαίων, ὃς ἦλθεν ἅμα ταῖς >Ἀμαζόσιν ἐν Σμύρνῃ καὶ γήμας Εὐμητιν τὴν Εὐέπους τοῦ Μνησιγένους ἐποίησεν Ὀμηρον. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν πατρίδα ἀμφίβολος διὰ τὸ ἀπιστηθῆναι ὅλως εἶναι θνητὸν τῷ μεγέθει τῆς

φύσεως. οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν γενέσθαι Σμυρναῖον, οἱ δὲ Χίον, οἱ δὲ Κολοφώνιον, οἱ δ' >Ιήτην, οἱ δὲ Κυμαῖον, οἱ δ' ἐκ Τροίας ἀπὸ χωρίου Κεγχρεῶν, οἱ δὲ Λυδόν, οἱ δ' >Αθηναῖον, οἱ δ' >Ιθακήσιον, οἱ δὲ Κύπριον, οἱ δὲ Σαλαμῖνιον, οἱ δὲ Κνώσσιον, οἱ δὲ Μυκηναῖον, οἱ δ' Αἰγύπτιον, οἱ δὲ Θετταλόν, οἱ δ' >Ιταλιώτην, οἱ δὲ Λευκανόν, οἱ δὲ Γρύνιον, οἱ δὲ <Φωμαῖον, οἱ δὲ <Ρόδιον. καὶ προσηγορεύετο μὲν κυρίως Μελησιγένης· καὶ γὰρ ἐτέχθη παρὰ τῷ Μέλῃτι ποταμῷ κατὰ τοὺς Σμυρναῖον αὐτὸν γενεαλογούντας. ἐκλήθη δ' Ὅμηρος διὰ τὸ πολέμου ἐνισταμένου Σμυρναῖοις πρὸς Κολοφώνιους ὄμηρον δοθῆναι, ἢ τὸ βουλευομένων

Vitae Homeri Vita septima Eustathii vita, Od. 1713.17

>Αλέξανδρος δὲ ὁ Πάφιος ἱστορεῖ τὸν Ὅμηρον υἱὸν Αἰγυπτίων Δμασαγόρου καὶ Αἴθρας· τροφὸν δὲ αὐτοῦ προφήτιν τινα θυγατέρα Ὠρου ἱερέως Ἰσίδος, ἧς ἐκ τῶν μαστῶν μέλι· εὔσαι ποτε εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδίου. καὶ τὸ βρέφος ἐν νυκτὶ φωνὰς ἐννέα προέσθαι· χελιδόνος, ταῶνος, περιστερᾶς, κορώνης, πέρδικος, πορφυρίωνος, ψαρὸς, ἀηδόνης καὶ κοιττύφου. εὐρεθῆναι τε τὸ παιδίον μετὰ περιστερῶν ἐννέα παίζον ἐπὶ τῆς κλίνης, εὐχουμένην δὲ παρὰ τοῖς τοῦ παιδὸς τὴν Σίβυλλαν ἐμμανῆ γεγονυῖαν ἔπη σχεδιάσαι, ὧν ἀρχὴ Δμασαγόρα πολύνικε, ἐν οἷς καὶ μεγακλεῆ καὶ στεφανίτην αὐτὸν προσειπεῖν, καὶ ναὸν κτίσαι κελεύσαι ἐννέα Πιερίδων· ἐδήλου δὲ τὰς μούσας. τὸν δὲ καὶ τοῦτο ποιῆσαι καὶ τῷ παιδί ἀνδρωθέντι ἐξειπεῖν τὸ πρᾶγμα. καὶ τὸν ποιητὴν οὕτω σεμνύναι τὰ ζῶα οἷς βρέφος ὦν συνέπαιζε, καὶ ποιῆσαι αὐτὰ τῷ Διὶ τὴν ἀμβροσίαν κομίζοντα.

Πρόκλος, Σχολ. Ησιόδ.. Opp. 631 p. 361, 6 Gaisf.:

<Ελλάνικος δ' ἐν Φορωνίδι (F GrHist. 4 F 5 I 109) δέκατον ἀπὸ >Ορφέως φησὶν εἶναι τὸν Ησιόδον.

Scholia veteran στον Ησιόδο, Εργα και Ημέραι 633β, 2

Ἑλλάνικος (FHG I 46, 5; FGrHist I 4 F 5 a) δὲ <ἐν> Φορωνίδι ἀπὸ Ὀρφέως φησὶν εἶναι τὸν Ἡσιόδον.

ὅς ποτε καὶ τῆδε· λέγουσι τὸν πατέρα Ἡσιόδου πένητα ὄντα δανειστὰς πολλοὺς ἐσχηκέναι διὸ καὶ πέφευγε τὴν πατρίδα. Ἐφορος (FHG I 277, 164; FGrHist II A 70 F 100) δὲ φησι τοῦτον εἰς Ἄσκηρην ἐλθεῖν, οὐ δι' ἐμπορίαν, ἀλλὰ φόνον ἐμφύλιον ἐργασάμενον. οὐκ ἄφενος φεύγων· ἐπειδὴ τινες φεύγουσι τὴν πατρίδα μηδενὸς δεόμενοι· οὗτος δὲ πένης ὦν διέφυγε.

Scholia vetera στον Πίνδαρο P4 313α, 18

φησὶν ὠνομάσθαι τοὺς ἐκ θεῶν γεγονότας, οἷον Διοσκούρους καὶ Ἡρακλέα· οὕτω δὴ καὶ Ὀρφέα, διὰ τὸ Ἀπόλλωνος εἶναι υἱὸν γόνω. παρατίθεται δὲ καὶ χρησμόν τινα, ὃν φησι Μέναιχμον ἀναγράφειν ἐν τῷ Πυθικῷ (scr. rer. Alex. p. 146). ἔχει δὲ οὕτως·

Πιέρης αἰνοπαθεῖς, στυγνὴν ἀποτίσετε λάβῃν
Ὀρφέ' ἀποκτείναντες Ἀπόλλωνος φίλον υἱόν.

Ορφεύς Λειβήθρων

Ορφ. Αργοναυτικά 1373

Ἐνθεν δ' ὄρμηθεις ἐσύθην χιονώδεα Θρήκην Λειβήθρων ἐς χῶρον, ἐμὴν ἐς πατρίδα γαίαν· ἄντρον δ' εἰσεπέρησα περικλυτὸν, ἔνθα με μήτηρ γείνατ' ἐνὶ λέκτροις μεγαλήτορος Οἰάγροιο.

Τζέτζης, Εξηγήσεις

Ορφεὺς σαφέστερον παραδεικνυσι. Λειβήθριος γὰρ ὦν φησί. Νυν δ' ἄγε μοι κούρη Λειβηθριάς ἔνεπε Μούσα.

Σουίδα

Ορφεὺς Λειβήθρων τῶν ἐν Θράκῃ (πόλις δὲ ἐστὶν ὑπὸ τῇ Πιερίαι), υἱὸς Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης· ὁ δὲ Οἰάγρος πέμπτος ἦν ἀπὸ Ἀτλαντος, κατὰ >Αλκυόνην μίαν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ. γέγονε δὲ πρὸ ἰα γενεῶν τῶν Τρωικῶν· καὶ φησι μαθητὴν γενέσθαι αὐτὸν Λίνου, βιώναι δὲ γενεᾶς θ, οἱ δὲ ἰα φασίν. ἔγραψε: Τριαγμούς< (λέγονται δὲ εἶναι Ἴωνος τοῦ τραγικοῦ [vgl. c. 36])· ἐν δὲ τούτοις τὰ <Ιεροστολικὰ<

καλούμενα, κλήσεις κοσμικά. Νεωτευκτικά. <Ιεροὺς λόγους> ἐν ἀσφιδίαις κδ (λέγονται δὲ εἶναι Θεογνήτου τοῦ Θεσσαλοῦ, οἱ δὲ Κέρκωπος τοῦ Πυθαγορείου [c. 15]). Χρησμούς<, οἱ ἀναφέρονται εἰς>Ονομάκριτον. Τελετάς< (ὁμοίως δὲ φασι καὶ ταύτας >Ονομακρίτου). Λιθικά< ἐν τούτοις δ' ἔστι περι λίθων γλυφῆς, ἣτις >Ογδοηκοντάλιθος< ἐπιγράφεται. Σωτήρια< ταῦτα Τιμοκλέους τοῦ Συρακουσίου λέγεται ἢ Περσίνου τοῦ Μιλησίου. Κρατήρας< [1 A 1b. 2 A 7] ταῦτα Ζωπύρου φασίν. Θρονισμούς μητρώιους< καὶ Βακχικά< ταῦτα Νικίου τοῦ >Ελεάτου φασίν εἶναι. Εἰς ἄιδου κατάβασιν< ταῦτα <Ηροδίκου τοῦ Περινηθίου [vgl. c. 15]. Πέπλον< καὶ Δίκτυον< [vgl. B 10a] καὶ ταῦτα Ζωπύρου τοῦ <Ηρακλεώτου, οἱ δὲ Βροτίνου [c. 17, 4]. Ονομαστικόν<, ἔπη ασ. Θεογονίαν<, ἔπη ασ. >Αστρονομίαν, >Αμμοσκοπίαν [?], Θυηπολικόν, >Ωιοθυτικά ἢ >Ωιοσκοπικά<, ἐπικῶς. Καταζωστικόν, Ἔγμους, Κορυβαντικόν<, καὶ Φυσικά<, ἃ Βροτίνου φασίν [Lobon fr. 7 Cronert in Χάριτες Leo].

Ευστάθιος, Σχολ. Ιλ.1 564 4

βαρύνεται δὲ τὸ Κίκων κατὰ δύο κανόνας, οὓς ἐκτίθενται οἱ παλαιοί, οἱ καὶ δύο φασὶ γενέσθαι >Ορφέας Κίκονας, ὧν ὁ εἰς τοῦ Οἰάγρου παλαιὸς καὶ πολλῶ προγενέστερος τοῦ ὑστέρου καί, ὡς αὐτοὶ φασιν, ἔνδεκα γενεαῖς.

Σχόλια στον Απολλώνιο 1 23 Ηρόδωρος FHG II 38 fr 39 Kern Orph. Fr.39

Ἐ23–25a πρῶτά νυν Ὀρφῆος: Ἡρόδωρος (31 fg 42 J.) δύο εἶναι Ὀρφεῖς φησιν, ὧν τὸν ἕτερον συμπλεύσαι τοῖς Ἀργοναύταις. φερεκύδης ἐν τῇ ζ (3 fg 26 J.) Φιλάμμωνά φησι καὶ οὐκ Ὀρφέα συμπεπλευκέναι. ἔστι δέ, ὡς Ἀσκληπιάδης (12 fg 6c J.), Ἀπόλλωνος καὶ Καλλιόπης· ἐνιοὶ δὲ ἀπὸ Οἰάγρου καὶ Πολυμνίας. ζητεῖται δέ, διὰ τί Ὀρφεὺς ἀσθενῆς ὧν συνέπλει τοῖς ἥρωσιν: ὅτι μάντις ὧν ὁ Χείρων ἔχρησε δύνασθαι καὶ τὰς Σειρήνας παρελθεῖν αὐτοὺς Ὀρφέως συμπλέοντος.

Φωτίου Βιβλιοθήκη 186 140a 20

<Ἡ με' ὡς >Ορφεὺς ὁ Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης μιᾶς τῶν Μουσῶν, ἐβασίλευε Μακεδόνων καὶ τῆς >Οδρυσίδος, ἐπετήδευε δὲ μουσικῆν, καὶ μάλιστα κιθαρῳδίαν. Καί (φιλόμουσον γὰρ τὸ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων γένος) ἤρρεσκεν ἐν τούτοις διαφερόντως τῷ πλήθει. Κατέσχε δὲ δόξα ὡς εἰς ἄιδου κατάβοι ἔρωτι τῆς γυναικὸς Εὐρυδίκης, καὶ ὡς τὸν Πλούτωνα καὶ τὴν Κόρην ᾠδαῖς γοητεύσας, δῶρον λάβοι τὴν γυναῖκα· ἀλλ' οὐ γὰρ ὄνασθαι τῆς χάριτος ἀναβιωσκομένης, λαθόμενον τῶν περὶ αὐτῆς ἐντολῶν. Οὕτω δὲ θέλγειν καὶ κατακηλεῖν αὐτὸν ᾠδαῖς εἶναι σοφόν, ὡς καὶ θηρία καὶ οἰωνοὺς καὶ δὴ καὶ ξύλα καὶ λίθους συμπερινοστεῖν ὑπ' ἡδονῆς. Τελευτᾷ δὲ διασπασαμένων αὐτὸν τῶν Θρακίων καὶ Μακεδόνων γυναικῶν, ὅτι οὐ μετεδίδου αὐταῖς τῶν ὀργίων, τάχα μὲν καὶ κατ' ἄλλας προφάσεις. Φασὶ δ' οὖν αὐτὸν δυστυχῆσαντα περὶ γυναῖκα πᾶν ἐχθῆραι τὸ γένος. >Εφοῖτα μὲν οὖν τακταῖς ἡμέραις ὀπλισμένων πλήθος Θρακῶν καὶ Μακεδόνων ἐν Λιβήθροις, εἰς οἴκημα ζῆν συνερχόμενον μέγα τε καὶ πρὸς τελετάς εἶδ' πεποιημένον. <Ὄποτε δ' ὀργιάζειν εἰσίασι, πρὸ τῶν πυλῶν ἀπετίθεσαν τὰ ὄπλα. Ὅ αἱ γυναῖκες ἐπιτηρήσασαι καὶ τὰ ὄπλα ἀρπασάμεναι, ὑπ' ὀργῆς τῆς διὰ τὴν ἀτιμίαν τούτους τε προσπίπτοντας κατειργάσαντο, καὶ τὸν >Ορφέα κατὰ μέλη ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν σποράδην.

Πανσανίας 9 30 4 9

ὁ δὲ >Ορφεὺς ἐμοὶ δοκεῖν ὑπερεβάλετο ἐπὶ κόσμῳ τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ μέγα ἦλθεν ἰσχύος οἷα πιστευόμενος εὐρηκέναι τελετάς θεῶν καὶ ἔργων ἀνοσίων καθαρμῶν νόσων τε ἰάματα καὶ τροπὰς μνημάτων θεῶν. τὰς δὲ γυναικῶν φασὶ τῶν Θρακῶν ἐπιβουλεύειν μὲν αὐτῷ θάνατον, ὅτι σφῶν τοὺς ἄνδρας ἀκολουθεῖν ἐπεισεν αὐτῷ πλανωμένῳ, φόβῳ δὲ τῶν ἀνδρῶν οὐ τολμᾶν· ὡς δὲ ἐνεφορήσαντο οἴνου, ἐξεργάζονται τὸ τόλμημα, καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἀπὸ τούτου κατέστη μεθυσκομένους ἐς τὰς μάχας χωρεῖν. εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ κεραυνωθέντι ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμβῆναι τὴν τελευτὴν >Ορφεῖ· κεραυνωθῆναι δὲ αὐτὸν τῶν λόγων ἕνεκα ὧν ἐδίδασκεν ἐν τοῖς μυστηρίοις οὐ πρότερον ἀκηκοότας ἀνθρώπους. ἄλλοις δὲ εἰρημένον ἔστιν ὡς προαποθανούσης οἱ τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὸ Ἄορνον δι' αὐτὴν τὸ ἐν τῇ Θεσπρωτίδι ἀφίκετο· εἶναι

γὰρ πάλαι νεκρομαντεῖον αὐτόθι· νομίζοντα δὲ οἱ ἔπεσθαι τῆς Εὐρυδίκης τὴν ψυχὴν καὶ ἀμαρτύνοντα ὡς ἐπεστράφη, αὐτόχειρα αὐτὸν ὑπὸ λύπης αὐτοῦ γενέσθαι. λέγουσι δὲ οἱ Θρᾶκες, ὅσαι τῶν ἀηδόνων ἔχουσι νεοσσιᾶς ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ >Ορφέως, ταύτας ἥδιον καὶ μείζον τι ἄδειν.

Παυσανίας 9 30 6 7

λέγουσι δὲ οἱ Θρᾶκες, ὅσαι τῶν ἀηδόνων ἔχουσι νεοσσιᾶς ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ >Ορφέως, ταύτας ἥδιον καὶ μείζον τι ἄδειν. Μακεδόνων δὲ οἱ χώραν τὴν ὑπὸ τὸ ὄρος τὴν Πιερίαν ἔχοντες καὶ πόλιν Δίον, φασὶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν γενέσθαι τὴν τελευτὴν ἐνταῦθα τῷ >Ορφεῖ· ἰόντι δὲ ἐκ Δίου τὴν ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ στάδια προελθούσῃ εἴκοσι κίων τέ ἐστιν ἐν δεξιᾷ καὶ ἐπίθημα ἐπὶ τῷ κίονι ὑδρία λίθου, ἔχει δὲ τὰ ὀστᾶ τοῦ >Ορφέως ἢ ὑδρία, καθὰ οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. εἴ δὲ καὶ ποταμὸς <Ελικῶν· ἄχρι σταδίων ἑβδομήκοντα πέντε προελθόντι τὸ εὖμα ἀφανίζεται τὸ ἀπὸ τούτου κατὰ τῆς γῆς· διαλιπὸν δὲ μάλιστα δύο καὶ εἴκοσι στάδια ἄνεισι τὸ ὕδωρ αὐθις, καὶ ὄνομα Βαφύρας ἀντὶ <Ελικῶνος λαβὼν κάτεισιν ἐς θάλασσαν ναυσίπορος. τοῦτον οἱ Διασταὶ τὸν ποταμὸν ἐπιρρεῖν διὰ παντὸς τῆ γῆ τὰ ἐξ ἀρχῆς φασί· τὰς γυναῖκας δὲ αἱ τὸν >Ορφέα ἀπέκτειναν ἐναπονήσασθαι οἱ θελήσαι τὸ αἷμα, καταδύναί τε ἐπὶ τούτῳ τὸν ποταμὸν ἐς τὴν γῆν, ἵνα δὴ μὴ τοῦ φόνου καθάρσια τὸ ὕδωρ παράσχηται. ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλον ἐν Λαρίσῃ λόγον, ὡς ἐν τῷ >Ολύμπῳ. πόλις οἰκοῖτο Λίβηθρα, ἣ ἐπὶ Μακεδονίας τέτραπται τὸ ὄρος, καὶ εἶναι οὐ πόρρω τῆς πόλεως τὸ τοῦ >Ορφέως μνήμα· ἀφικέσθαι δὲ τοῖς Λιβηθρίοις παρὰ τοῦ Διονύσου μάντευμα ἐκ Θράκης, ἐπειδὴν ἴδη τὰ ὀστᾶ τοῦ >Ορφέως ἥλιος, τηνικαῦτα ὑπὸ συὸς ἀπολεισθαι Λιβηθρίοις τὴν πόλιν. οἱ μὲν δι' οὐ πολλῆς φροντίδος ἐποιούντο τὸν χρησμόν, οὐδὲ ἄλλο τι θηρίον οὕτω μέγα καὶ ἄλκιμον ἔσεσθαι νομίζοντες ὡς ἐλεῖν σφισι τὴν πόλιν, σὺ δὲ θρασύτητος μετεῖναι μᾶλλον ἢ ἰσχύος. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει τῷ θεῷ, συνέβαινε σφισι τοιάδε. ποιμὴν περὶ μεσοῦσαν μάλιστα τὴν ἡμέραν ἐπικλίνων αὐτὸν πρὸς τοῦ >Ορφέως τὸν τάφον, ὁ μὲν ἐκάθευδεν ὁ ποιμὴν, ἐπῆει δὲ οἱ καὶ καθεύδοντι ἔπη τε ἄδειν τῶν >Ορφέως καὶ μέγα καὶ ἠδὺ φωνεῖν. οἱ οὖν ἐγγύτατα νέμοντες ἢ καὶ ἀροῦντες ἕκαστοι τὰ ἔργα ἀπολείποντες ἠθροίζοντο ἐπὶ τοῦ ποιμένου τὴν ἐν τῷ ὕπνῳ ᾠδὴν· καὶ ποτε ᾠθοῦντες ἀλλήλους καὶ ἐρίζοντες ὅστις ἐγγύτατα ἔσται τῷ ποιμένι ἀνατρέπουσι τὸν κίονα, καὶ κατεάγη τε ἀπ' αὐτοῦ πεσοῦσα ἡ θήκη καὶ εἶδεν ἥλιος ὅ τι ἦν τῶν ὀστῶν τοῦ >Ορφέως λοιπόν. αὐτίκα δὲ ἐν τῇ ἐπερχομένη νυκτὶ ὁ τε θεὸς κατέχει πολὺ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ποταμὸς ὁ Σῦς-τῶν δὲ περὶ τὸν Ὀλυμπον χειμάρρων καὶ ὁ Σῦς ἐστι-, τότε οὖν οὗτος ὁ ποταμὸς κατέβαλε μὲν τὰ τείχη Λιβηθρίοις, θεῶν δὲ ἱερὰ καὶ οἴκους ἀνέτρεψεν ἀνθρώπων, ἀπέπνιξε δὲ τοὺς τε ἀνθρώπους καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει ζῶα ὁμοίως τὰ πάντα. ἀπολλυμένων δὲ ἤδη Λιβηθρίων, οὕτως οἱ ἐν Δίῳ Μακεδόνες κατὰ γε τὸν λόγον τοῦ Λαρισαίου ξένου ἐς τὴν ἑαυτῶν τὰ ὀστᾶ κομίζουσι τοῦ >Ορφέως. ὅστις δὲ περὶ ποιήσεως ἐπολυπραγμόνησεν ἤδη, τοὺς >Ορφέως ὕμνους οἶδεν ὄντας ἕκαστόν τε αὐτῶν ἐπὶ βραχύτατον καὶ τὸ σύμπαν οὐκ ἐς ἀριθμὸν πολλὸν πεποιημένους· Λυκομίδαι δὲ ἴσασι τε καὶ ἐπάδουσι τοῖς δρωμένοις. κόσμῳ μὲν δὴ τῶν ἐπῶν δευτερεῖα φέροντο ἂν μετὰ γε <Ομήρου τοὺς ὕμνους,

Διογένης Λαέρτιος Vitae philosophorum 1 5 7

τοῦτον δὲ ὁ μὲν μῦθος ὑπὸ γυναικῶν ἀπολέσθαι φησὶ τὸ δ' ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας ἐπίγραμμα, κεραυνωθῆναι αὐτόν, λέγον οὕτως (. Pal. vii. '617)· Θρηῖκα χρυσολύρην τῆδ' >Ορφέα Μοῦσαι ἔθαψαν, ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψολόεντι βέλει.

Πλούταρχος Ἀλέξανδρος 14 8 1

>Επεὶ δ' ὥρμησε πρὸς τὴν στρατείαν, ἄλλα τ' ἐδόκει σημεῖα παρὰ τοῦ δαιμονίου γενέσθαι, καὶ τὸ περὶ Λεῖβηθρα τοῦ >Ορφέως ξόανον (ἦν δὲ κυπαρίτινον) ἰδρῶτα πολλὸν ὑπὸ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀφῆκε. φοβουμένων δὲ πάντων τὸ σημεῖον, >Ἀρίστανδρος ἐκέλευε θαρρεῖν, ὡς ἀοιδίμους καὶ περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αἱ πολλὸν ἰδρῶτα καὶ πόνον ὕμνοῦσι ποιηταῖς καὶ μουσικοῖς παρέξουσι.

Λυκόφρων, Ἀλεξάνδρα 273

κρατῆρα Βάκχου δύσεται, κεκλαυσμένος νύμφαισιν, αἱ φίλαντο Βηφύρου γάνος, Λεῖβηθρίην θ' ὑπερθε Πιμπλείας σκοπὴν, ὁ νεκροπέρνας, ὃς προδειμαίνων πότμον

καὶ θῆλυν ἀμφὶ σῶμα τλήσεται πέπλον δῦναι, παρ' ἰστοῖς κερκίδος ψάσας κρότων, καὶ λοῖσθος εἰς γῆν δυσμενῶν ἵψαι πόδα, τὸ σόν, ξύναιμε, κὰν ὑπνω πτήσων δόρυ.

Τζέτζης, Σχόλια στον Λυκόφωνα, Αλεξ. 273

α. Ταῖς νύμφαις ἦτοι ταῖς Μούσαις, αἴτινες περὶ τὴν Πιμπλειαν καὶ Λειβήθριον καὶ τὸν Βηφυρον οἰκοῦσιν, α περὶ τὸν Ἐλικῶνα καὶ τὴν Μακεδονίαν εἰσιν.

β. Τὴν ἐξοχὴν τοῦ Λειβηθρίου ὄρους Μακεδονίας ὑπεράνω τῆς Πιμπλείας ὑπάρχουσαν

Παυσανίας 9 34 4 1

Κορωνείας δὲ σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ὄρος ἀπέχει τὸ Λιβήθριον, ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Μουσῶν τε καὶ νυμφῶν ἐπὶ κλησὶν ἐστὶ Λιβηθρίων· καὶ πηγαί-τὴν μὲν Λιβηθριάδα ὀνομάζουσιν,

Serv. ad Verg. ael. 7 21

Leibethros fons est, ubi coluntur Musae.

Ιάμβλιχος, De vita Pythagorica 28 146 13

Θεανοῖ τῇ μητρὶ. δηλοῦται δὴ διὰ τοῦ ἱεροῦ λόγου τούτου [ἢ περὶ θεῶν λόγου, ἐπιγράφεται γὰρ ἀμφοτέρων] καὶ τίς ἦν ὁ παραδεδωκὼς Πυθαγόρα τὸν περὶ θεῶν λόγον. λέγει γάρ· ἴσχυος ὅδε περὶ θεῶν Πυθαγόρα τῷ Μνημάρχῳ, τὸν ἐξέμαθον ὀργιασθεῖς ἐν Λιβήθροις τοῖς Θρακίσις,

Στράβων

9 2 25 32 ἐνταῦθα δ' ἐστὶ τό τε τῶν Μουσῶν ἱερὸν καὶ ἡ Ἴππου κρήνη καὶ τὸ τῶν Λειβηθρίδων νυμφῶν ἄντρον· ἐξ οὗ τεκμαίροιντ' ἂν τις Θρακίας εἶναι τοὺς τὸν <Ελικῶνα ταῖς Μούσαις καθιέρωσαντας, οἳ καὶ τὴν Πιερίδα καὶ τὸ Λεῖβηθρον καὶ τὴν Πιμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν· ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες· ἐκλιπόντων δ' ἐκείνων Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. εἴρηται δ' ὅτι τὴν Βοιωτίαν αὐτὴν ἐπέκρησαν ποτε Θρακίαι βιασάμενοι τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Πελασγοὶ καὶ ἄλλοι βάρβαροι.

Στράβων 10 3 17 1

>Ἀπὸ δὲ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ἠθμοῦ καὶ τῶν ὀργάνων καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ >Ἀσιᾶτις νενόμισται. δηλὸν δ' ἔκ τε τῶν τόπων ἐν οἷς αἱ Μούσαις τετίμηνται· Πιερίαι γὰρ καὶ Ὀλύμπου καὶ Πιμπλα καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θρακία χωρία καὶ ὄρη, νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες· τὸν τε <Ελικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θρακίαι οἳ τὴν Βοιωτίαν ἐποικίησαντες, οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λειβηθριάδων νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. οἳ τ' ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θρακίαι λέγονται, >Ὀρφεὺς τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλῳ δὲ τοῦνομα ἐνθένδε, καὶ οἳ τῷ Διονύσῳ τὴν >Ἀσίαν ὅλην καθιέρωσαντες μέχρι τῆς >Ἰνδικῆς ἐκείθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσι· καὶ ὁ μὲν τίς φησὶν "κιθάραν >Ἀσιᾶτιν ἄσσων," ὁ δὲ τοὺς ἀύλους Βερεκυντίους καλεῖ καὶ Φρυγίους· καὶ τῶν ὀργάνων ἕνα βαρβάρως ὀνόμασται νάβλας καὶ σαμβύκη καὶ βάρβιτος καὶ μαγάδις καὶ ἄλλα πλείω.

Στράβων 7a 1 17 1

Ὅτι τὸ Δῖον ἡ πόλις οὐκ ἐν τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐστὶν ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ >Ὀλύμπου, ἀλλ' ὅσον ἐπτὰ ἀπέχει σταδίους· ἔχει δ' ἡ πόλις τὸ Δῖον κώμην πλησίον Πιμπλειαν, ἔνθα >Ὀρφεὺς διέτριβεν. Epit. 7a 1 18 1 Ὅτι ὑπὸ τῷ >Ὀλύμπῳ πόλις Δῖον. ἔχει δὲ κώμην πλησίον Πιμπλειαν· ἐνταῦθα τὸν >Ὀρφέα διατρίψαι φησὶ τὸν Κίκωνα, ἄνδρα γόητα, ἀπὸ μουσικῆς ἅμα καὶ μαντικῆς καὶ τῶν περὶ τὰς τελετὰς ὀργιασμῶν ἀγυρτεύοντα τὸ πρῶτον, εἴτ' ἤδη καὶ μειζόνων ἀξιούντα ἑαυτὸν καὶ ὄχλον καὶ δύναμιν κατασκευαζόμενον· τοὺς μὲν οὖν ἐκουσίως ἀποδέχεσθαι, τινὰς δ' ὑπιδομένους ἐπιβουλήν καὶ βίαν ἐπισυστάντας διαφθεῖραι αὐτόν. ἐνταῦθα πλησίον καὶ τὰ Λεῖβηθρα. E. 7a 1 19 1 Ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ μάντις καὶ μουσικὴν εἰργάζοντο. Epit.

Ευστάθιος, Σχολ. Ιλ. 1 462 19

καὶ ὅτι Θραῖκες ἦσαν οἱ ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, >Ορφεύς, Μουσαῖος καὶ Θάμυρις· καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ περὶ τὸν Ἴθων Θάμυρις ὁ Θραῖξ ἐβασίλευσε τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων γενόμενος, ὧν καὶ ὁ Κίκων >Ορφεύς, ὃς >Ορφεύς τὰ πρῶτα μὲν ἀγυρτεῶν διέζη, εἶτα καὶ μειζόνων ἀξιῶν ἑαυτὸν καὶ ὄχλον καὶ δύναμιν περιποιούμενος διεφθάρη ἐξ ἐπισυστάσεως, ἀνὴρ γόης ἀπὸ μουσικῆς τε καὶ μαντικῆς καὶ τῶν περὶ τὰς τελετὰς ὀργιασμῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

Ορφεύς "Θραῖξ"

Ευριπίδης Αλκ. 357

εἰ δ' >Ορφέως μοι γλῶσσα καὶ μέλος παρῆν, ὥστ' ἡ κόρη Νήμητρος ἢ κείνης πόσιν ὕμνοισι κηλήσαντά σ' ἐξ Ἴθιδου λαβεῖν, κατήλθον ἄν. - -962 ἐγὼ καὶ διὰ Μούσας καὶ μετάρσιος ἦξα καὶ πλείστον ἀψάμενος λόγων κρεῖσσον οὐδὲν >Ανάγκας Θρήισσαις ἐν σανίσιν, τὰς >Ορφεῖα κατέγραψεν γῆρυς, οὐδ' ὅσα Φοῖβος >Ασκληπιάδαις ἔδωκε φάρμακα πολυπόνοις ἀντιτεμῶν βροτοῖσιν.

Ευριπ.. Cycl. 646

ἀλλ' οἶδ' ἐπαιδὴν >Ορφέως ἀγαθὴν πάνυ, ὡς αὐτόματον τὸν δαλὸν εἰς τὸ κρανίον στεῖχονθ' ὑφάπτειν τὸν μονῶπα παῖδα γῆς. 9a 1 -Υψιπύλη [OX. Pap. VI v. 852 fr. 1 col. 3, 8 p. 36 Hunt 9a 2 `51 Arnim] ΥΨ(ιπύλη) ... μέσῳ δὲ παρ' ἰστώϊ >Ασίας ἔλεγον ἰήιον Θρήισσ' ἐβόα κίθαρις >Ορφέως μακροπόδων πιτύλων ἐρέτησι κελεύσματα μελοπόμα, τοτὲ μὲν ταχύπλου τοτὲ δ' εἰλατίνας ἀνάπαυμα πλάτας.

Διόδωρος 4 25 2

>Επεὶ δ' >Ορφέως ἐμνήσθημεν, οὐκ ἀνοικεῖόν ἐστι παρεκβάντας βραχέα περὶ αὐτοῦ διελεῖν. οὗτος γάρ ἦν υἱὸς μὲν Οἰάγρου, Θραῖξ δὲ τὸ γένος, παιδεία δὲ καὶ μελωδία καὶ ποιήσει πολὺν προέχων τῶν μνημονευομένων· καὶ γὰρ ποίημα συνετάξατο θαυμαζόμενον καὶ τῇ κατὰ τὴν ᾠδὴν εὐμελεῖα διαφέρον. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ προέβη τῇ δόξῃ ὥστε δοκεῖν τῇ μελωδίᾳ θέλειν τὰ τε θηρία καὶ τὰ δένδρα. περὶ δὲ παιδείαν ἀσχοληθεὶς καὶ τὰ περὶ τῆς θεολογίας μυθολογούμενα μαθῶν, ἀπεδήμησε μὲν εἰς Αἴγυπτον, κάκεῖ πολλὰ προσεπιμαθῶν μέγιστος ἐγένετο τῶν <Ελλήνων ἐν τε ταῖς θεολογίαις καὶ ταῖς τελεταῖς καὶ ποιήμασι καὶ μελωδίαις. συνεστρατεύσατο δὲ καὶ τοῖς >Αργοναύταις,

Απολλώνιος Ρόδιος, Αργοναυτικά 1 23

Πρῶτά νυν >Ορφήος μνησώμεθα, τὸν ἄ ποτ' αὐτῇ Καλλιόπῃ Θρηϊκὴ φατίζεται εὐνηθεῖσα Οἰάγρου σκοπιῆς Πιμπλήιδος ἄγχι τεκέσθαι. αὐτὰρ τόνγ' ἐνέπουσιν ἀτειρέας οὔρεσι πέτρας θέλξει ἀοιδῶν ἐνοπῆ ποταμῶν τε ἔεθρα· φησὶ δ' ἄγριαδες κείνης ἔτι σήματα μολπῆς ἀκτῆς Θρηϊκῆς Ζώνης ἐπι τηλεθῶσαι ἐξείης στιχόωσιν ἐπήτριοι, ἃς ὄγ' ἐπιπρό θελγομένας φόρμιγγι κατήγαγε Πιερίηθεν.

Στράβων 1 0 3 17

>Απὸ δὲ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ἄθροιστος καὶ τῶν ὀργάνων καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ >Ασιάτις νενόμισται. δῆλον δ' ἔκ τε τῶν τόπων ἐν οἷς αἱ Μούσαι τετίμηται· Πιερία γὰρ καὶ Ἰόλυμπος καὶ Πίμπλα καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θρακία χωρία καὶ ὄρη, νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες· τὸν τε <Ελικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θραῖκες οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικήσαντες, οἵπερ καὶ τὸ τῶν Λεῖβηθριάδων νυμφῶν ἄντρον καθιέρωσαν. οἱ τ' ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς Θραῖκες λέγονται, >Ορφεύς τε καὶ Μουσαῖος καὶ Θάμυρις, καὶ τῷ Εὐμόλῳ δὲ τοῦνομα ἐνθένδε, καὶ οἱ τῷ Διονύσῳ τὴν >Ασίαν ὅλην καθιέρωσαντες μέχρι τῆς >Ινδικῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσι· καὶ ὁ μὲν τίς φησὶν κίθαραν >Ασιάτιν ἄσσω, ἢ ὁ δὲ τοὺς αὐλοὺς Βερεκυντίους καλεῖ καὶ Φρυγίους· καὶ τῶν ὀργάνων ἕνια βαρβάρως ὠνόμασται νάβλας καὶ σαμβύκη καὶ βάρβιτος καὶ μαγάδις καὶ ἄλλα πλείω.

Σουίδα,

Θρησκεύει· αἰτιατικῇ. θεοσεβεῖ, ὑπηρετεῖ τοῖς θεοῖς. λέγεται γὰρ ὡς Ὀρφεύς Θραῖξ πρῶτος τεχνολογήσαι τὰ Ἑλλήνων μυστήρια. καὶ τὸ τιμᾶν θεὸν θρησκεύειν ἐκάλεσαν, ὡς Θρακίας οὔσης τῆς εὐρέσεως. ἢ ἀπὸ τοῦ θεοῦ δερκεύειν, ὃ ἐστὶν ὄραν.

Διογένης Λαέρτιος Vitae philosophorum 1 4 10

Μούσης Οὐρανίης υἱὸν εὐστεφάνου. καὶ ὠδε μὲν ἄφ' <Ελλήνων ἤρξε φιλοσοφία, ἧς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τὴν βάρβαρον ἀπέστραπται προσηγορίαν. οἱ δὲ τὴν εὐρεσιν διδόντες ἐκείνοις παράγουσι καὶ >Ορφέα τὸν Θραῖκα, λέγοντες φιλόσοφον γεγονέναι καὶ εἶναι ἀρχαιότατον.

Διογένης Λαέρτιος Vitae philosophorum 1 5 7

τοῦτον δὲ ὁ μὲν μῦθος ὑπὸ γυναικῶν ἀπολέσθαι φησὶ τὸ δ' ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας ἐπίγραμμα, κεραυνωθῆναι αὐτόν, λέγον οὕτως (Παλ. αι. 617)· Θρηϊκὰ χρυσολύρη τῆδ' >Ορφέα Μούσαι ἔθαψαν, ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψολόεντι βέλει.

Ευστάθιος, Σχολ. Ιλ. 1 462 19

καὶ ὅτι Θραῦκες ἦσαν οἱ ἐπιμεληθέντες τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, >Ορφεύς, Μουσαῖος καὶ Θάμυρις· καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ περὶ τὸν Ἄθων Θάμυρις ὁ Θραῦξ ἐβασίλευσε τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων γενόμενος, ὧν καὶ ὁ Κίκων >Ορφεύς, ὃς >Ορφεύς τὰ πρῶτα μὲν ἀγυρτεῦον διέζην, εἶτα καὶ μειζόνων ἀξιῶν ἑαυτὸν καὶ ὄχλον καὶ δύναμιν περιποιούμενος διεφάρη ἐξ ἐπισυστάσεως, ἀνὴρ γόης ἀπὸ μουσικῆς τε καὶ μαντικῆς καὶ τῶν περὶ τὰς τελετὰς ὀργιασμῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

Κλήμης Αλεξανδρεὺς, Προτρεπτικός 7 74 2 12

Οὕτως μὲν ἤδη καὶ παρακεκινδυνευμένως ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν ἀλήθειαν τοῖς θεαταῖς παρεισήγαγεν. <Ὁ δὲ Θράκιος ἱεροφάντης καὶ ποιητῆς ἅμα, ὁ τοῦ Οἰάγρου >Ορφεύς, μετὰ τὴν τῶν ὀργίων ἱεροφαντίαν καὶ τῶν εἰδώλων τὴν θεολογίαν, παλινωδίαν ἀληθείας εἰσάγει, τὸν ἱερὸν ὄντως ὁψέ ποτε, ὅμως δ' οὖν ἄδων λόγον·

Κλήμης Αλεξανδρεὺς, Protrepticus 1 3 1 1

>Εμοὶ μὲν οὖν δοκοῦσιν ὁ Θράκιος ἐκεῖνος >Ορφεύς καὶ ὁ Θηβαῖος καὶ ὁ Μηθυμναῖος, ἄνδρες τινὲς οὐκ ἄνδρες, ἀπατηλοὶ γεγονέναι, προσχήματι μουσικῆς λυμηνάμενοι τὸν βίον, ἐντέχνω τινὶ γοητεία δαιμονῶντες εἰς διαφθοράς, ὕβρεις ὀργιάζοντες, πένθη ἐκθειάζοντες, τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὰ εἰδῶλα χειραγωγῆσαι πρῶτοι, ναὶ μὴν λίθοις καὶ ξύλοις, τουτέστιν ἀγάλμασι καὶ σκιαγραφίαις, ἀνοικοδομησαὶ τὴν σκαλιότητα τοῦ ἔθους, τὴν καλὴν ὄντως ἐκείνην ἐλευθερίαν τῶν ὑπ' οὐρανὸν πεπολιτευμένων ὠδαῖς καὶ ἐπωδαῖς ἐσχάτη δουλεία καταζεύξαντες.

Ορφεύς καὶ ἐλληνικὴ πολιτιστικὴ παράδοση

Παυσανίας . Χ 30, 6

ἀποβλέψαντι δὲ ἀθῆς ἐς τὰ κάτω τῆς γραφῆς ἔστιν ἐφεξῆς μετὰ τὸν Πάτροκλον οἷα ἐπὶ λόφου τινὸς >Ορφεύς καθεζόμενος, ἐφάπτεται δὲ καὶ τῇ ἀριστερᾷ κιθάρας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ χειρὶ ἰτέας κλώνες εἰσιν ὧν ψαύει, προσανακέκλιται δὲ τῷ δένδρῳ· τὸ δὲ ἄλλος ἔοικεν εἶναι τῆς Περσεφόνης, ἔνθα αἴγειροι καὶ ἰτέαι δόξην τῇ <Ὀμήρου [κ 509] πεφύκασιν. <Ἑλληνικὸν δὲ τὸ σχῆμά ἐστι τῷ >Ορφεῖ καὶ οὐτε ἡ ἐσθῆς οὐτε ἐπίθημά ἐστιν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ Θράκιον.

Παυσανίας 3 20 5 6

καὶ >Ορφέως ἐστὶν ἐν αὐτῷ ξόανον, Πελασγῶν < ὡς φασιν ἔργον.

ο πρῶτος μύστης καὶ θεολόγος

Αριστοφάνης, Βάτραχοι 1030

Ταῦτα γὰρ ἄνδρας χρῆ ποιητὰς ἀσκεῖν. Σκέψαι γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγένηται. >Ορφεύς μὲν γὰρ τελετὰς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι, Μουσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς, <Ἡσίοδος δὲ γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους· ὁ δὲ θεῖος Ὀμηρος ἀπὸ τοῦ τιμῆν καὶ κλέος ἔσχεν πλὴν τοῦδ' ὅτι χρῆστ' ἐδίδαξεν, τάξεις, ἀρετὰς, ὀπλίσεις ἀνδρῶν;

Ευριπίδης, Ρήσος 943

μυστηρίων τε τῶν ἀπορρήτων φανὰς ἔδειξεν >Ορφεύς

Διόδωρος 1 23 6

Σεμέλη τέτοκεν ἐκ Διὸς Ὀσιριν. ἐν δὲ τοῖς ὕστερον χρόνοις >Ορφέα, μεγάλην ἔχοντα δόξαν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐπὶ μελωδία καὶ τελεταῖς καὶ θεολογίαις, ἐπιξενωθῆναι τοῖς Καδμείοις καὶ διαφερόντως ἐν ταῖς Θήβαις τιμηθῆναι.

Διόδωρος 5 64 4

καὶ τὸν >Ορφέα, φύσει διαφόρῳ κεχορηγημένον πρὸς ποίησιν καὶ μελωδίαν, μαθητὴν γενέσθαι τούτων, καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐξενεγκεῖν τελετὰς καὶ μυστήρια.

Διόδωρος 5 77 3

τὴν τε γὰρ παρ' >Αθηναίοις ἐν >Ελευσίνῃ γινομένην τελετὴν, ἐπιφανεστάτην σχεδὸν οὐδὲν ἀπασῶν, καὶ τὴν ἐν Σαμοθράκῃ καὶ τὴν ἐν Θράκῃ ἐν τοῖς Κίκοσιν, ὅθεν ὁ καταδείξας >Ορφεύς ἦν, μυστικῶς παραδίδοσθαι,

Παυσανίας 9 30 4

ὁ δὲ >Ορφεύς ἐμοὶ δοκεῖν ὑπερεβάλετο ἐπὶ τὸν κόσμον τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ μέγα ἦλθεν ἰσχύος οἷα πιστευόμενος εὐρηκέναι τελετὰς θεῶν καὶ ἔργων ἀνοσίων καθαρμοὺς νόσων τε ἰάματα καὶ τροπὰς μηνιμάτων θεῶν.

Παυσανίας 9 30 5

εἰσὶ δὲ οἱ φασι κεραυνωθέντι ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμβῆναι τὴν τελευτήν >Ορφεῖ· κεραυνωθῆναι δὲ αὐτὸν τῶν λόγων ἕνεκα ὧν ἐδίδασκεν ἐν τοῖς μυστηρίοις οὐ πρότερον ἀκηκούτας ἀνθρώπους.

Κλήμης Αλεξανδρεὺς, Προτρεπτικός 2 21

Ταῦτ' ἐστὶ τὰ κρύφια τῶν Αθηναίων μυστήρια. Ταῦτά τοι καὶ >Ορφεύς ἀναγράφει.

Παραθήσομαι δέ σοι αὐτὰ τοῦ >Ορφέως τὰ ἔπη

Διογένης Λαέρτιος, Vitae philosophorum 8 8 rv.

φησὶ δὲ καὶ >Αριστόξενος τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἐν Δελφοῖς. Ἴων δὲ ὁ Χίος ἐν τοῖς Τριαγμοῖς φησὶν αὐτὸν ἕνια ποιήσαντα ἀνενεγκεῖν εἰς >Ορφέα.

Iamblichus Chalcidensis De vita Pythagorica 28 145 14

εἶ τις βούλοιο μαθεῖν, ἠτέον ὡς τῆς Πυθαγορικῆς κατ'ἀριθμὸν θεολογίας παράδειγμα ἐναργὲς ἔκειτο παρὰ >Ορφεῖ. οὐκέτι δὴ οὖν ἀμφίβολον γέγονε τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ >Ορφέως λαβόντα Πυθαγόραν συντάξαι τὸν περὶ θεῶν λόγον, ὃν καὶ ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπέγραψεν, ὡς ἂν ἐκ τοῦ μυστικωτάτου ἀπηνθισμένον παρὰ >Ορφεῖ τόπου, εἶτε ὄντως τοῦ ἀνδρός, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, σύγγραμμά ἐστιν,

Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς Stromata 1 21 131

Ναὶ μὴν >Ονομάκριτος ὁ >Αθηναῖος, οὗ τὰ εἰς >Ορφέα φερόμενα ποιήματα λέγεται εἶναι, κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχὴν περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα εὐρίσκεται, >Ορφεὺς δὲ, ὁ συμπλεύσας <Ηρακλεῖ, Μουσαίου διδάσκαλος· >Αμφίων γὰρ δυσὶ προάγει γενεαῖς τῶν >Ιλιακῶν, Δημόδοκος δὲ καὶ Φήμιος μετὰ τὴν >Ιλίου ἄλωσιν ὃ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς Φαίαξιν, ὃ δὲ παρὰ τοῖς μνηστήρσι) κατὰ τὸ κιθαρίζειν εὐδοκίμουν. καὶ τοὺς μὲν ἀναφερομένους εἰς Μουσαῖον χρησμοὺς >Ονομακρίτου εἶναι λέγουσι, τὸν Κρατήρα δὲ τὸν >Ορφέως Ζωπύρου τοῦ <Ηρακλεώτου τὴν τε εἰς Ἴαιδου κατάβασιν Προδίκου τοῦ Σαμίου. Ἴων δὲ ὁ Χίος ἐν τοῖς Τριαγμοῖς καὶ Πυθαγόραν εἰς >Ορφέα ἀνενεγκεῖν τινα ἱστορεῖ. >Επιγένης δὲ ἐν τοῖς Περί τῆς εἰς >Ορφέα ποιήσεως Κέρκωπος εἶναι λέγει τοῦ Πυθαγορείου τὴν εἰς Ἴαιδου κατάβασιν καὶ τὸν <Ιερὸν λόγον, τὸν δὲ Πέπλον καὶ τὰ Φυσικὰ Βροντίου. ναὶ μὴν καὶ Τέρπανδρον ἀρχαῖζουσί τινες· <Ελλάνικος γοῦν τοῦτον ἱστορεῖ κατὰ Μίδα γεγονέναι, Φανίας δὲ πρὸ Τέρπανδρου τιθεὶς Λέσχην τὸν Λέσβιον >Αρχιλόχου νεώτερον φέρει τὸν Τέρπανδρον, διημιλλῆσθαι δὲ τὸν Λέσχην >Αρκτίωφ καὶ νενικηκέναι·

Μουσικὴ – ποίηση - σοφία

Πλάτων, Ἴων, 536 B

ἐκ δὲ τούτων τῶν πρώτων δακτυλίων, τῶν ποιητῶν, ἄλλοι ἐξ ἄλλου αὐτῷ ἠρτημένοι εἰσὶ καὶ ἐνθουσιάζουσιν, οἱ μὲν ἐξ >Ορφέως, οἱ δ' ἐκ Μουσαίου, οἱ δὲ πολλοὶ ἐξ <Ομήρου κατέχονται τε καὶ ἔχονται.

Αθήναιος 14 32

τὸ δ' ὅλον ἔοικεν ἢ παλαιὰ τῶν <Ελλήνων σοφία τῇ μουσικῇ μάλιστ' εἶναι δεδομένη. καὶ διὰ τοῦτο τῶν μὲν θεῶν >Απόλλωνα, τῶν δὲ ἡμιθέων >Ορφέα μουσικώτατον καὶ σοφώτατον ἔκρινον·

Πλάτων, Κρατύλος 402 b 4

·ευμάτων ὀνόματα θέσθαι; ὥσπερ αὐτὸ Ὅμηρος >Ωκεανὸν τε θεῶν γενεσὶν φησὶν καὶ μητέρα Τηθύν· οἶμαι δὲ καὶ <ΗΣίοδος λέγει δὲ πού καὶ >Ορφεὺς ὅτι Ωκεανὸς πρῶτος καλλίρροος ἦρξε γάμοιο, ὅς ἑ κασιγνήτην ὁμομήτορα Τηθὺν ὕπυιεν. ταῦτ' οὖν σκόπει ὅτι καὶ ἀλλήλοις συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὰ τοῦ <Ηρακλείτου πάντα τείνει.

Αριστοτέλης De generatione animalium 734a 16

Τὰ οὖν ἄλλα πῶς; ἢ γὰρ τοὶ ἅμα πάντα γίγνεται τὰ μόρια οἷον καρδία πνεύμων ἦπαρ ὀφθαλμὸς καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ἢ ἐφεξῆς ὥσπερ ἐν τοῖς καλουμένοις >Ορφέως ἔπεσιν· ἐκεῖ γὰρ ὁμοίως φησὶ γίνεσθαι τὸ ζῶον τῇ τοῦ δικτύου πλοκῇ.

Ψ.Λουκιανός, Περί Ἀστρολογίας, 10:

Ἕλληνας δὲ οὔτε παρ' Αἰθιοπῶν οὔτε παρ' Αἰγυπτίων ἀστρολογίης πέρι οὐδὲν ἤκουσαν, ἀλλὰ σφίσιν Ὀρφεὺς ὁ Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης πρῶτος τάδε ἀπηγήσατο, οὐ μάλ' ἐμφανεώς, οὐδὲ ἐς φάος τὸν λόγον προήνεγκεν, ἀλλ' ἐς γοητεῖαν καὶ ἱερολογίην, οἷα διανοίη ἐκείνου. πηξάμενος γὰρ λύρην ὄργιά τε ἐποιέετο καὶ τὰ ἱερά ἤειδεν· ἢ δὲ λύρη ἐπτάμιτος εἶδον τὴν τῶν κινεομένων ἀστέρων ἀρμονίην συνεβάλλετο. ταῦτα Ὀρφεὺς διζήμενος καὶ ταῦτα ἀνακινῶν πάντα ἔθελγεν καὶ

πάντων ἐκράτεεν· οὐ γὰρ ἐκείνην τὴν λύρην ἔβλεπεν οὐδέ οἱ ἄλλης ἔμελε μουσουργίης, ἀλλ' αὕτη Ὀρφείος ἢ μεγάλη λύρη, Ἕλληνας τε τάδε τιμέοντες μοίρην ἐν τῷ οὐρανῷ ἀπέκριναν καὶ ἀστέρες πολλοὶ καλέονται λύρη Ὀρφείος.

" Ἀλκιδάμας, Οδυσσεύς 24,

Γράμματα πρῶτος ἐξήνεγκε παρὰ μουσῶν μαθῶν σοφός

Διογένης Λαέρτιος Vitae philosophorum 1 42

<Ιππόβοτος δὲ ἐν τῇ τῶν φιλοσόφων ἀναγραφῇ >Ορφέα, Λίνον, Σόλωνα, Περίανδρον, >Ανάχαρσιν, Κλεόβουλον, Μύσωνα, Θαλήν, Βίαντα, Πιττακόν, >Επίχαρμον, Πυθαγόραν.

Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς Stromata 1 14 59 1

Φασί δὲ Ἕλληνας μετὰ γε Ὀρφέα καὶ Λίνον καὶ τοὺς παλαιοτάτους παρὰ σφίσι ποιητὰς ἐπὶ σοφίᾳ πρώτους θαυμασθῆναι τοὺς ἑπτὰ τοὺς ἐπικληθέντας σοφοὺς, ὧν τέσσαρες μὲν ἀπὸ Ἀσίας

Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς Stromata 5 4 24 1

>Ἀλλὰ καὶ οἱ παρὰ τούτων τῶν προφητῶν τὴν θεολογίαν δεδιδαγμένοι ποιηταὶ δι' ὑπονοίας πολλὰ φιλοσοφοῦσι, τὸν Ὀρφέα λέγω, τὸν Λίνον, τὸν Μουσαῖον, τὸν Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ταύτη σοφοὺς. παραπέτασμα δὲ αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολλοὺς ἢ ποιητικὴ ψυχαγωγία· ὄνειροί τε καὶ σύμβολα ἀφανέστερα πάντα τοῖς ἀνθρώποις οὐ φθόνω (οὐ γὰρ θέμις ἐμπαθῆ νοεῖν τὸν θεόν), ἀλλ' ὅπως εἰς τὴν τῶν αἰνιγμάτων ἔννοιαν ἢ ζήτησις παρεισδύουσα ἐπὶ τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας ἀναδράμῃ. ταύτη τοι Σοφοκλῆς, ὁ τῆς τραγωδίας ποιητῆς, φησί πού· καὶ τὸν θεὸν τοιοῦτον ἐξεπίσταμαι· σοφοῖς μὲν αἰνικτῆρα θεσφάτων ἀεὶ, σκαίοις δὲ φαῦλον κἂν βραχεῖ διδάσκαλον,

Ολυμπος καὶ πρόιμοι Μακεδόνες

Ἡσίοδος, Ἡοῖαι

ἢ δ' ὑποκυσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεράνῳ υἱὲ δύω, Μάγνητα Μακεδόνα θ' ἵπποχάρμην, οἱ περὶ Πιερίην καὶ Ὀλυμπον δώματ' ἔναιον.

Ἡρόδοτος 1 56 6

<στορέων δὲ εὗρισκε Λακεδαιμονίους τε καὶ Ἀθηναίους προέχοντας, τοὺς μὲν τοῦ Δωρικοῦ γένεος, τοὺς δὲ τοῦ Ἰωνικοῦ. Ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκριμένα, ἔοντα τὸ ἀρχαῖον τὸ μὲν Πελασγικόν, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Καὶ τὸ μὲν οὐδαμῆ καὶ ἐξεχώρησε, τὸ δὲ πολυπλάνητον κάρτα. >Ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλέος οἴκεε γῆν τὴν φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλληνος τὴν ὑπὸ τὴν Ὀσσάν τε καὶ τὸν Ὀλυμπον χώραν, καλεομένην δὲ Ἰστιαιώτιν· ἐκ δὲ τῆς Ἰστιαιώτιδος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεε ἐν Πίνδῳ, Μακεδνὸν καλεόμενον· ἐνθεῦτεν δὲ αὐτίς ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὼν Δωρικὸν ἐκλήθη.

Ἡρόδοτος 8 43 4

Σικυώνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρείχοντο νέας, Ἐπιδαύριοι δὲ δέκα, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Ἐρμιονέες δὲ τρεῖς, ἔοντες οὗτοι πλὴν Ἐρμιονέων Δωρικὸν τε καὶ Μακεδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὀρμηθέντες. Οἱ δὲ Ἐρμιονέες εἰσὶ Δρύοπες, ὑπὸ Ἐρακλέος τε καὶ Μηλιάων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρας ἐξαναστάντες. Οὗτοι μὲν νῦν Πελοποννησίων ἐστρατεύοντο

Ἡρόδοτος 7, 127, 10

Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπὶκετο ὁ Ξέρξης, ἴδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. Ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδεύομενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης μέχρι Λυδῖεω τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἱ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαΐδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τὸ αὐτὸ ἕεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. Ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρηστωναίων ἕων Χείδωρος μόνος οὐκ ἀντέχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος ἀλλ' ἐπέλιπε.

Θουκυδίδης Β, 99

τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ Λυγκησταὶ καὶ Ἐλιμιῶται καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μὲν ἐστί τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὐτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, Τημενίδαι τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους, πρώτοι ἐκτίσαντο καὶ ἐβασίλευσαν ἀναστήσαντες μάχη ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν Στρυμόνος ἔκκησαν Φάγρητα καὶ ἄλλα χωρία (καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἢ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ), ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης Βοττιαίους, οἱ νῦν ὄμοροι Χαλκιδέων οἰκοῦσιν· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν στενὴν τινα καθήκουσαν ἄνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης ἐκτίσαντο, καὶ πέραν Ἀξιοῦ μέχρι Στρυμόνος τὴν Μυγδονίαν καλουμένην Ἠδῶνας ἐξελάσαντες νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας καλουμένης Ἐορδοῦς, ὧν οἱ μὲν πολλοὶ ἐφθάρησαν, βραχὺ δὲ τι

αὐτῶν περὶ Φύσκαν κατῴκηται, καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἄλμωπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τὸν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρηστωνίαν καὶ Βισαλτίαν καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου βασιλεὺς αὐτῶν ἦν ὅτε Σιτάλκης ἐπῆει.

Διόδωρος Σικελιώτης 5 80 2 1

τρίτον δὲ γένος φασὶ τῶν Δωριέων παραβαλεῖν εἰς τὴν νῆσον ἠγουμένου Τεκτάμου τοῦ Δῶρου· τούτου δὲ τοῦ λαοῦ μέρος τὸ μὲν πλεον ἄθροισθῆναι λέγουσιν ἐκ τῶν περὶ τὸν Ὀλύμπου τόπων, τὸ δὲ τι μέρος ἐκ τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν Ἀχαιῶν διὰ τὸ τὴν ἀφορμὴν τὸν Δῶρον ἐκ τῶν περὶ Μαλέαν τόπων ποιῆσαι. τέταρτον δὲ γένος συμμιγῆναι φασιν εἰς τὴν Κρήτην μιγάδων βαρβάρων τῶν διὰ τὸν χρόνον ἐξομοιωθέντων τῇ διαλέκτῳ τοῖς ἐγχωρίοις Ἑλλησι. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς περὶ Μίνω καὶ Ῥαδάμανθον ἰσχύσαντας ὑπὸ μίαν ἀγαγεῖν συντέλειαν τὰ ἔθνη τὰ κατὰ τὴν νῆσον. τὸ δὲ τελευταῖον μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι πέμποντες ἀποικίας ἄλλας τέ τινας νήσους ἔκτισαν καὶ ταύτης τῆς νήσου κατακτησάμενοι πόλεις τινὰς ὤκησαν ἐν αὐταῖς· περὶ δὲ τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ἰδίοις χρόνοις ἀναγράφουμεν. ἐπεὶ δὲ τῶν τὰ Κρητικὰ γεγραφότων οἱ πλείστοι διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους, οὐ χρή θυμαίνειν ἐὰν μὴ πᾶσιν ὁμολογούμενα λέγωμεν· τοῖς γὰρ τὰ πιθανώτερα λέγουσι καὶ μάλιστα πιστευομένοις ἐπηκολουθήσαμεν, ἃ μὲν Ἐπιμενίδῃ τῷ θεολόγῳ προσσχόντες, ἃ δὲ Δωσιάδῃ καὶ Σωσικράτῃ καὶ Λαιοσθενίδα.

Διόδωρος Σικελιώτης 4 60 2 1

Τέκταμος ὁ Δῶρου τοῦ Ἑλλήνου τοῦ Δευκαλίωνος εἰς Κρήτην πλεύσας μετὰ Αἰολέων καὶ Πελασγῶν ἐβασίλευσε τῆς νήσου, γήμας δὲ τὴν Κρηθέως θυγατέρα ἐγέννησεν Ἀστέριον.

Στράβων 9 5 22 12

οἱ μὲν οὖν Αἰνιᾶνες οἱ πλείους εἰς τὴν Οἴτην ἐξηλάθησαν ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν, κἀνταῦθα δὲ ἐδυνάστευσαν ἀφελόμενοι τῶν τε Δωριέων τινὰ μέρη καὶ τῶν Μαλιέων μέχρι Ἡρακλείας καὶ Ἐχίνου, τινὲς δ' αὐτῶν ἔμειναν περὶ Κύφον, Περραιβικὸν ὄρος ὁμώνυμον κατοικίαν ἔχον. οἱ δὲ Περραιβοὶ τινὲς μὲν συσταλέντες περὶ τὰ ἐσπέρια τοῦ Ὀλύμπου μέρη κατέμενον αὐτόθι πρόσχωροι ὄντες Μακεδόσι, τὸ δὲ πολὺ μέρος εἰς τὰ περὶ τὴν Ἀθαμανίαν ὄρη καὶ τὴν Πίνδον ἐξέπεσε· νυνὶ δὲ μικρὸν ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἵχνος σώζεται. τοὺς δ' οὖν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεχθέντας Μάγνητας ὑστάτους ἐν τῷ Θετταλικῷ καταλόγῳ νομιστέον τοὺς ἐντὸς τῶν Τεμπῶν ἀπὸ τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῆς Ὀσσης ἕως Πηλίου, Μακεδόνων τοῖς Πιεριώταις ὁμόρους τοῖς ἔχουσι τὴν τοῦ Πηνειοῦ περαιάν μέχρι τῆς θαλάττης

Παυσανίας 9 40 7 5:

οὐ γὰρ τι Μακεδόσιν ἰστάναι τρόπαια ἦν νενομισμένον. λέγεται δὲ ὑπὸ Μακεδόνων Καρανὸν βασιλεύοντα ἐν Μακεδονίᾳ κρατῆσαι μάχῃ Κισσέως, ὃς ἐδυνάστευεν ἐν χώρᾳ τῇ ὁμόρῳ· καὶ ὁ μὲν τρόπαιον ὁ Καρανὸς κατὰ ὄμους τοὺς Ἀργείων ἔστησεν ἐπὶ τῇ νίκῃ· ἐπελθόντα δὲ φασιν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου λέοντα ἀνατρέψαι τε τὸ τρόπαιον καὶ ἀφανισθῆναι, συνεῖναι τε γνώμῃ Καρανὸν [δὲ] οὐκ εὖ βουλευσασθαι βαρβάροις τοῖς περιοικοῦσιν ἐς ἔχθραν ἐλθόντα ἀδιάλλακτον, καταστῆναί τε χρῆναι [γὰρ] μήτε ὑπὸ αὐτοῦ Καρανοῦ μήτε ὑπὸ τῶν ὕστερον βασιλευσόντων Μακεδονίας τρόπαια ἰστασθαι, εἰ ἐς εὐνοίαν ποτε τοὺς προσχώρους ὑπάξονται. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ Ἀλέξανδρος, οὐκ ἀναστήσας οὔτε ἐπὶ Δαρείῳ τρόπαια οὔτε ἐπὶ ταῖς Ἰνδικαῖς νίκαις

Στέφανος Βυζάντιος

Μακεδονία ἢ χώρα, ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος, [ὡς φησιν Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἢ δ' ὑποκυσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεράνῳ υἱὲ δῶο, Μάγνητα Μακηδόνα θ' ἵπποχάρμην, οἱ περὶ Πιερίην καὶ Ὀλύμπου δώματ' ἔναιον. ἄλλοι δ' ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Αἰόλου, ὡς Ἑλλάνικος ἱερείων πρώτη τῶν ἐν Ἀργεῖ καὶ Μακεδόνοιο [τοῦ] Αἰόλου οὕτω νῦν Μακεδόνες καλοῦνται, μόνου

μετὰ Μυσῶν τότε οἰκοῦντες". λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μακετία, < ὡς Μαρσύας ἐν πρώτῳ Μακεδονικῶν "καὶ τὴν >Ορεστίαν δὲ Μακετίαν λέγουσιν ἀπὸ τοῦ Μακεδόνοσ". ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Μακεδονίαν Μακετίαν οἶδεν ὀνομαζομένην Κλειδήμος ἐν πρώτῳ >Ατθίδος "καὶ ἐξοκίσθησαν ὑπὲρ τὸν Αἰγιαλὸν ἄνω τῆς καλουμένης Μακετίας".] τὸ ἐθνικὸν Μακεδῶν ὁμοφώνως τῷ κτιστῇ, κοινὸν τῷ γένει, καὶ Μακεδονίς θηλυκῶς, καὶ Μακεδῶν ἀντὶ τοῦ Μακεδονικός. λέγεται καὶ Μακεδόνιος καὶ Μακεδονική ἢ χώρα. λέγεται καὶ Μακέτης ἀρσενικῶς καὶ Μακέτις γυνή καὶ Μάκεσσα ἐπιθετικῶς, ὡς <Ηρακλείδης, καὶ Μάκεττα διὰ δύο ττ καὶ δι' ἐνὸς τ.

Στέφανος Βυζάντιος, Δώριον

Ηρόδοτος δὲ ἐν τῇ α' περὶ τοῦ Δωρικοῦ γένους φησὶ πολυπλάνητον αὐτὸ καλῶν καὶ δεικνὺς οὕτως "τὸ δὲ πολυπλάνητον κάρτα· ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλέος ὤκειε τὴν Φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλλήνοσ τὴν ὑπὸ τὴν Ὕσσαν τε καὶ τὸν Ὕλυμπον χώραν καλεομένην >Ιστιαίωτιν, ἐκ δὲ >Ιστιαίωτιδος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, ὤκειεν ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον, ἐντεῦθεν δὲ αὐτίσ εἰς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆσ Δρυοπίδος οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὸν Δωρικὸν ἐκλήθη". καὶ οἱ Κρήτεσ Δωριεῖσ ἐκαλοῦντο "Δωριέεσ τε τριχάϊκεσ διοί τε Πελασγοί". περὶ ὧν ἱστορεῖ Ἄνδρων, Κρητὸσ ἐν τῇ νήσῳ βασιλεύοντοσ Τέκταφον τὸν Δώρου τοῦ Ἑλλήνοσ, ὀρμήσαντα ἐκ τῆσ ἐν Θετταλία τότε μὲν Δωρίδοσ νῦν δὲ >Ιστιαίωτιδοσ καλουμένησ, ἀφικέσθαι εἰς Κρήτην μετὰ Δωριέων τε καὶ >Αχαιῶν καὶ Πελασγῶν τῶν οὐκ ἀπαράντων εἰς Τυρρηνίαν. μέμνηται τῆσ Δωρίδοσ τῆσ Θετταλικῆσ Χάραξ ἐν ζ' τῆδε γράφων περὶ Θεσσαλοῦ τοῦ Αἰάτου, [τοῦ] νικήσαντοσ τοὺσ ἐν Ἄρνη Βοιωτοὺσ "ὁ δὲ Θεσσαλοσ οὐδὲ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆσ ἐπωνυμίας μετέβαλεν, ἀλλ' >Ιστιαίωτιν αὐτὴν ὡσ πρὶν καλεῖσθαι εἶασε. κεῖται δὲ πρὸσ δυσμῶν τῆσ Πίνδου. Δῶροσ δὲ αὐτὴν ὁ Ἑλλήνοσ εἰλήχει τὰ πρῶτα καὶ Δωρισ ἀπ' ἐκείνου ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ >Ιστιαίωτισ μετωνομάσθη".

Θράκη

Στέφανος Βυζάντιος

Θράκη, [ἀπὸ Θρακὸσ βασιλέωσ τοῦ πάλαι ἐν αὐτοῖσ τελευτήσαντοσ, ἢ] ἀπὸ Θράκησ νόμφησ Τιτανίδοσ, ἀφ' ἧσ καὶ Κρόνου Δόλογοσ. ἔστι δὲ ἡ Θράκη χώρα, ἢ Πέρκη ἐκαλεῖτο καὶ Ἄρια. τὸ ἐθνικὸν Θραξ καὶ Θρασσα. καὶ Θραττα ἀττικῶσ, αἱ ἢ ἀπὸ Θράκησ δούλη καὶ εἶδοσ ἰχθύοσ καὶ ὀρνέου. τὸ θηλυκὸν Θρακία ἀπὸ τοῦ Θρακίοσ καὶ Θρακίον. τὸ δὲ Θρακίιοσ λέγεται καὶ διὰ μακροῦ τοῦ ἰ ἀνέρα δὲ Τροίη Θρηκίον οὔτε φορήσει". τὸ ἐθνικὸν φασὶ καὶ Θρείκεσ, καὶ θηλυκῶσ Θρείσσα. καὶ θρακιστί τὸ ἐπίρρημα, ὡσ ἀπὸ τοῦ θρακίζω.

Σούδα

Θραττα· Θρακική δούλη, ἐκ Θράκησ. Ἀριστοφάνησ· Στρυμοδώρου Θρατταν. τουτέστι Θρακικήν δούλην. λέγεται καὶ κοινῶσ δούλη.

Ανέμων οικητήριον

Ιλιάδοσ 9 4

ὡσ δ' ἄνεμοι δύο πόντον ὀρίνετον ἰχθυόεντα βορέησ καὶ Ζέφυροσ, τῷ τε Θρήκηθεν ἄητον ἐλθόντ' ἐξαπίνησ· ἄμυδισ δὲ τε κῦμα κελαινὸν κορθύεται, πολλὸν δὲ παρὲξ ἄλα φῶκοσ ἔχευεν· ὡσ ἐδαΐζετο θυμὸσ ἐνὶ στήθεσσιν Ἄχαιῶν.

Ησιόδου "Ἔργα καὶ Ημέραι" 505

Μῆνα δὲ Ληναίωνα, κάκ' ἤματα, βουδόρα πάντα, τοῦτον ἀλεύασθαι καὶ πηγάδασ, αἶ τ' ἐπὶ γαίαν πνεύσαντοσ Βορέαο δυσηλεγέεσ τελέθουσιν, ὅσ τε διὰ Θρήκησ ἱπποτρόφου εὐρέι πόντῳ ἐμπνεύσασ ὠρινε, μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·

Ησιόδου "Ἔργα καὶ Ημέραι" 550

ὅς τε ἀρυσσάμενος ποταμῶν ἀπὸ αἰεναόντων, ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀνέμοιο
θυέλλη, ἄλλοτε μὲν θ' ὕει ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἄησι, πυκνὰ Θρηκίου Βορέω
νέφεα κλονέοντος.

Σούδα

Θρασκέας: ὁ ἄνεμος.

Ευστάθιος, Σχολ Ιλ. 2 644 17

ἢ ὡς ἀπὸ τοῦ ζόφου οὔρος, ἦτοι ἐκ τῶν πρὸς δύσιν ἄνεμος. Θρήκηθεν δὲ πνέειν
λέγει τὸν Ζέφυρον καὶ τὸν Βορρᾶν Ὅμηρος ἢ διὰ τὸ τὴν Θράκην κοινὸν
οἰκητήριον ἀνέμων μυθολογεῖσθαι ἢ διότι δι' αὐτῆς τῆ καθ' ἡμᾶς ἐμπίπτουσι
θαλάσση, οὐ μὴν ἐξ αὐτῆς ἐκείνης.

scholia vetera II. 9 5-6

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τῷ τε Θρήκηθεν ἄητον ἐλθόντ' ἐξαπίνης· ἦτοι συναπτεόν
ἄητον ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ἢ ὑποστικτέον ἀνυποκρίτως ἐπὶ τὸ ἄητον, ἴν' ἢ τὸ ἐξῆς ῥ
Βορέης καὶ Ζέφυρος ἐξεληθόντες ἐξαπίνης πῶς δὲ ἀμφοτέρους ἀπὸ Θράκης πνεῖ.
... οἱ δὲ ὅτι οἰκητήριον τῶν ἀνέμων ἢ Θράκη· εὐωχοῦνται γοῦν παρὰ Ζεφύρω ἐν
Θράκη [Ψ 200¹] ῥ ἔστιν οὖν ἐλθόντε ἀπὸ Θράκης ἄητον, ὅθεν ἐκάτερος εἴωθε
πνεῖν. ἢ ὅτι ἢ τῶν Θρακῶν γῆ σιγματοειδῶς κεῖται καὶ ἐπὶ πολὺ διήκει μέχρι τῆς
δύσεως ῥ ἀφ' ἐκατέρου οὖν μέρους τῶν ἀνέμων ἔχει ἐκάτερον.

sschol. vetera il. 9 5

τῷ τε Θρήκηθεν ἄητον ἐλθόντ' ἐξαπίνης: οἱ μὲν συνεκδοχικῶς, ὡς ὅσοι βεβλήατο
χαλκῷ). οἱ δὲ ὅτι οἰκητήριον τῶν ἀνέμων ἢ Θράκη· εὐωχοῦνται ἄνδρα παρὰ
Ζεφύρω ἐν Θράκη· ἔστιν οὖν ἐλθόντε ἀπὸ Θράκης ἄητον, ὅθεν ἐκάτερος εἴωθε
πνεῖν. ἢ ὅτι ἢ τῶν Θρακῶν γῆ σιγματοειδῶς κεῖται καὶ ἐπὶ πολὺ διήκει μέχρι τῆς
δύσεως· ἀφ' ἐκατέρου οὖν μέρους τῶν ἀνέμων ἔχει ἐκάτερον.

sschol. Vetera Απολ. Ροδ. 1 826 b `826a

Θρηκίης ἄροσιν: περιφραστικῶς τὴν Θράκην.

χιονώδεα: οἱ μὲν, ὅτι λευκόγεως ἢ Θράκη, οἱ δὲ τὴν συνεχῶς ἰονιζομένην παρὰ τὸ
δυσχεῖμερον εἶναι· ὃ καὶ βέλτιον, ψυχρὰ γὰρ ἔστιν ἢ χώρα· διὸ κάκειθεν τοὺς
ἀνέμους πνεῖν ἐμυθεύσαντο. Διοφάνης δὲ βόθρον φασὶν εἶναι ἐν τῇ Θράκῃ, ἐξ οὗ
φυσήματα ἀνέμων γίνεσθαι, καὶ μυθευθῆναι οὕτω Θράκην ἀνέμων οἰκητήριον.

θράσσω-ταράσσω-σαλάσσω

Ἡσύχιος

θράττειν· ἐνοχλεῖν, ταράττειν

θράττης· ὁ λίθος ὑπὸ Θρακῶν

θραττεύομαι· συντρίβομαι, συγκόπτομαι

θράττον· ὑπερον. [κόλουρον]

θραχθεῖς· ταραχθεῖς

σαλαχθέν· σεισθέν

σαλάξαι· κατακλύσαι· κινήσαι

σαλαγεῖ· ταράσσει· ἢ γὰρ φροντὶς σάλα λέγεται

σαλαγή· βοή

κατασεσαλαγμένα· κατασεσεισμένα

σάλος· φροντὶς, ταραχή· κλύδων, καὶ ἢ τῆς θαλάσσης κλύδωνος κινήσις

Σούδα

Θράττειν: ταράσσειν, ἐνοχλεῖν, νύσσειν, κινεῖν, δυσωπεῖσθαι καὶ ὑφορᾶσθαι. ὥστε
μὴ θράττεσθαι τὴν ἀκοὴν ἐκ τῶν ἀπεμφαινόντων θρήνων.

Anthologia palatina

ΑΓΑΘΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

Γαστέρα μὲν σεσάλακτο γέρων εὐώδεξ Βάκχω Οἰνοπίων, ἔμπης δ' οὐκ ἀπέθηκε
δέπας· ἀλλ' ἔτι διψῶν ἰδίη κατεμέμφετο χειρὶ ὡς ἀπὸ κρητήρος μηδὲν
ἀφυσσαμένη· οἱ δὲ νέοι ῥέγγουσι, καὶ οὐ σθένος οὐδ' ἀπ' ἀριθμοῦ τὰς κύλικας

γνώναι τὰς ἔτι πινομένας. πῖνε, γέρον, καὶ ζῆθι· μάτην δ' ἄρα θεῖος Ὅμηρος
τείρεσθαι πολὴν ἐκ νεότητος ἔφη.

ΜΑΚΗΔΟΝΙΟΥ ΥΠΑΤΙΚΟΥ

Ἦλθες ἐμοὶ ποθέοντι παρ' ἐλπίδα· τὴν δ' ἐνὶ θυμῷ ἐξεσάλαξας ὅλην θάμβεζ'
φαντασίην καὶ τρομέω· κραδίη τε βυθῷ πελεμίζεται οἴστρου, ψυχῆς πνιγομένης
κύματι Κυπριδίῳ. ἀλλ' ἐμὲ τὸν ναυηγὸν ἐπ' ἠπειροιο φανέντα σῶε τεῶν λιμένων
ἔνδοθι δεξαμένη.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ

Ἦδη καὶ ῥόδον ἐστὶ καὶ ἀκμάζων ἐρέβινθος καὶ καυλοὶ κράμβης, Σωσύλε,
πρωτοτόμου καὶ μαινῆ σαλαγεῦσα καὶ ἀρτιπαγῆς ἀλίτυρος καὶ θριδάκων
οὔλων ἀφροφυῆ πέταλα. ἡμεῖς δ' οὔτ' ἀκτῆς ἐπιβαίνομεν οὔτ' ἐν ἀπόψει γινόμεθ'
ὡς αἰεὶ, Σωσύλε, τὸ πρότερον· καὶ μὴν Ἄντιγένης καὶ Βάκχιος ἐχθῆς ἔπαιζον,
νῦν δ' αὐτοὺς θάψαι σήμερον ἐκφέρομεν.

Scholia vetera Πλ. Φαίδων, 86 e 5

θράττον. ταράττον, ἐνοχλοῦν.

Scholia vetera, Πλ. ΘΕΑΙ 187 d 4

θράττει. ταράττεις, νοχλεῖς. πῶς οὖν κτλ.

Scholia vetera, Αἰσχύλος, Πρ. Δεσμ. 628 B

θράξαι Ταράξαι. PPd: θράξαι: Ἦγουν ταράξαι, τροπῆ τοῦ τ εἰς θ καὶ ἐκβολῆ τοῦ
α. θράξαι] ταράξαι φρένας] τὸν νοῦν Ἄπο τοῦ ταράξω γίνεται τὸ θράξω κατὰ
συγκοπὴν καὶ τροπὴν τοῦ τ εἰς θ διὰ τὸ κακόφημον

Οππιανός, Κυνηγετικά, 4, 76

ἀντιπέρην ἀνέμοιο βολῆς· ὄπιθεν δ' ἐλάοιεν ἐς Νότον αἰθρήεντος ἐγειρομένου
Βορέαο· ἐς δὲ Βορῆν σαλαγεῦντος ἐπὶ δροσεροῖο Νότιο· Εὐρου δ' ἵσταμένοιο
θέειν Ζεφυρίτισιν αὔραις· κινυμένου Ζεφύρου δὲ θοῶς εἰς Εὐρον ἐλάυνειν.

scholia vetera Οπ. Κυνηγετικά, 4, 76.

Σαλαγεῦντος· πνεύοντος.

Οσσοὺς Ελλήσποντος..

Στράβων 7a 1 58 1

Ὅτι <Ελλήσποντος οὐχ ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσιν ὁ αὐτός, ἀλλὰ δόξαι περὶ αὐτοῦ
λέγονται πλείους. οἱ μὲν γὰρ ὅλην τὴν Προποντίδα καλοῦσιν <Ελλήσποντον, οἱ
δὲ μέρος τῆς Προποντίδος τὸ ἐντὸς Περίνθου· οἱ δὲ προσλαμβάνουσι καὶ τῆς ἔξω
θαλάσσης τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τὸν Μέλανα κόλπον ἀνεωγμένης, καὶ
οὗτοι ἄλλος ἄλλα ἀποτεμνόμενος· οἱ μὲν τὸ ἀπὸ Σιγείου ἐπὶ Λάμψακον καὶ
Κύζικον ἢ Πάριον ἢ Πρίαπον, ὁ δὲ προσλαμβάνων καὶ τὸ ἀπὸ Σιγρίου τῆς
Λεσβίας. οὐκ ὀκνοῦσι δὲ τινες καὶ τὸ μέχρι τοῦ Μυρτώου πελάγους ἅπαν καλεῖν
<Ελλήσποντον, εἶπερ, ὡς φησὶν ἐν τοῖς ὕμνοις Πίνδαρος, οἱ μεθ' <Ηρακλέους ἐκ
Τροίας πλέον-τες διὰ παρθένιον Ἔλλας πορθμόν, ἐπεὶ τῷ Μυρτῷ συνῆψαν, εἰς
Κῶν ἐπαλινδρόμησαν ζεφύρου ἀντιπνεύ-σαντος. οὕτω δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος
μέχρι τοῦ Θερμαίου κόλπου καὶ τῆς κατὰ Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν θαλάσσης
ἅπαν ἀξιοῦσιν <Ελλήσποντον προσαγορεύειν δεῖν, μάρτυρα καὶ Ὅμηρον
καλοῦντες. φησὶ γὰρ ἠΰψαι, ἠῆν ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη, ἦρι μάλ'
<Ελλήσποντον ἐπ' ἰχθυοέντα πλεύσας νῆας ἐμάς. ἠ ἐλέγγεται δὲ τὸ τοιοῦτον ἐκ
τῶν ἐπῶν ἐκείνων ἠῆρωσ >Ἰμβρα ἠσίδη, ὅς ἄρ' Αἰνόθεν εἰληλούθει· ἠ οὔτος δὲ
τῶν Θρακῶν ἠγεῖτο ἠόσσοις <Ελλήσποντος ἀγάρροος ἐντὸς ἐέρῃγει· ἠ τοὺς γὰρ
ἐφεξῆς τούτων ἐκτὸς ἂν καὶ τοῦ <Ελλήσποντου καθιδρυμένους ἀποφαίνοι. ἢ μὲν
γὰρ Αἶνος κεῖται κατὰ τὴν πρότερον >Αψυνθίδα νῦν δὲ Κορπιλικὴν λεγομένην, ἢ
δὲ τῶν Κικόνων ἐφεξῆς πρὸς δύσιν. .

scolia vetera II. 4 519-20

βάλε δὲ Θρηκῶν ἀγὸς Ἄινόθεν εἰληλούθει· ἐν γὰρ τῷ Καταλόγῳ (B 844⁵) φησὶ
μόνον ὅτι Θρακίας ἠγε σὺν Ἀκάμαντι αὐτὰρ Θρηζίκας ἠγ' Ἀκάμας καὶ Πείροος

ἦρωσ, ὅσσοις Ἑλλήσποντος ἀγάρροοσ ἐντόσ ἐέργει. δύναται οὖν ἐν Αἴνω τὰ βασιλεία εἶναι.

Ευστάθιοσ 1562, Σχολ.Ιλ. Β. 844.

Ὅτι Θρήζκασ ἦγεν Ἀκάμασ καὶ Πείρωσ ἦρωσ, ὅσσοις Ἑλλήσποντοσ ἀγάρροοσ ἐντόσ ἐέργει, τουτέστιν εἶργει, συγκλείει, περιέχει. τοῦτο δὲ προσέθηκε δι' ἑτέροιοσ Θρᾶκασ, ὧν ἦρχεν Ἰφιδάμασ, ὃσ ἐτράφη ἐν Θρήκη ἐριβόλακι, μητέρι μήλων, ἐλθὼν σὺν δώδεκα ναυσίν, ἃσ ἔλιπεν ἐν Περκώτη, ἔτι δὲ καὶ διὰ τοὺσ ὑπὸ τὸν Ῥῆσον Θρᾶκασ. τοῖσ δὲ περὶ Ἀκάμαντα καὶ Πείρων Θραξί φασι καὶ τοὺσ περὶ Μαρώνειαν συνεισφέρεσθαι. Λέγουσι δὲ οἱ παλαιοὶ καὶ, ὅτι Ἰφιδάμασ καὶ Ῥῆσοσ οἱ ῤηθέντεσ τῶν ἐπηλύδων Θρακῶν ἦρχον καὶ οὐ τῶν Ἑλλησποντίων. ὅτι δὲ πολεμιστοὶ οἱ Θρᾶκεσ, γέγραπται μὲν καὶ ἀλλαχοῦ

Ἐν Θρήκη, ἡ νυν Μακεδονία καλεῖται

schol. vetera II. 14 225.

Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἡμαθίην ἐρατεινήν: ὅτι Μακεδονικὸσ Ὀλύμποσ θεῶν οἰκητήριον· ἡ γὰρ Πιερία τοῦτο ἀκρόρεια, καὶ Ἡμαθία τὸ πρότερον ἡ Μακεδονία ἐκαλεῖτο. παράκειται δὲ καὶ ἡ Θράκη. καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ Πιερίην δ' ἐπιβάσ ἐξ αἰθέροσ ἔμπεσε πόντω. Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἡμαθίην: Μακεδῶν ὁ Διὸσ καὶ αἰθυΐασ κατέχων χώραν περὶ Θράκην Μακεδονίαν ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν. ἴσχει δὲ παῖδασ δύο, Ἄμαθον καὶ Πίερον, ὧν αἱ πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ. Πιερίην: οἱ μὲν μέρος Ὀλύμπου, οἱ δὲ χώραν ἀπὸ νύμφησ ἢ Πίεροσ τοῦ Ἐλευθήροσ. Ἡμαθία δὲ πρῶν ἡ Μακεδονία.

Πιερίην δ' ἐπιβάσα ἐφ' ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα: ἄκρωσ κατονομάζει τοὺσ τόπουσ, τὰσ ὁμόρουσ χώρασ διεξιῶν, ὡσ καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ

ἀκροτάτασ κορυφάσ: λείπει ἡ πρὸσ, πρὸσ τὰσ κορυφάσ, ἢ ἐπὶ.

οὐδὲ χθόνα μάρπτε ποδοῖζν: οἶον τὰ ἴχνη κόνιν τῆσ γῆσ οὐ συνελάμβανον.

Πιερίην δ' ἐπιβάσα καὶ Ἡμαθίην: Μακεδῶν ὁ Διὸσ καὶ Θυΐασ κατέχων χώραν περὶ Θράκην Μακεδονίαν ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν. ἴσχει δὲ παῖδασ δύο, Ἄμαθον καὶ Πίερον, ὧν αἱ πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ. Πιερίην: οἱ μὲν μέρος Ὀλύμπου, οἱ δὲ χώραν ἀπὸ νύμφησ ἢ Πίεροσ τοῦ Ἐλευθήροσ. Ἡμαθία δὲ πρῶν ἡ Μακεδονία.

Ευστάθιοσ 3 623, Σχολ.Ιλ. Ξ 226.

Ἐν τούτοισ γοῦν καθεξῆσ ὀνομάζει τὰσ χώρασ καὶ εὐτάκτωσ τῆ περιηγήσει χωρεῖ, καὶ οὐχ', ὡσ ἐν τῷ Καταλόγῳ, συγγέει τὰσ τάξεισ τῶν τόπων. καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ δέ, ὅπου Φηράσ εἶπε καὶ Ἥλιδα καὶ Ἐπειοὺσ καὶ νήσοιοσ θοάσ, τοὺσ τόπουσ ὡσ ἔχουσι τάξεωσ ἐκτίθεται.

Πιερίαν δὲ οἱ μὲν ἀκρόρειαν τινα εἶπον Ὀλύμπου, οἱ δὲ χώραν ἀπὸ νύμφησ ὁμωνύμου, ἢ ἀπὸ Πίεροσ υἱοῦ Ἐλευθήροσ, οἱ δὲ πόλιν. τὸ δὲ Πιερίην ἐπιβάσα ἢ ἀναστροφὴν ἔχει, ἵνα ἢ ἐπὶ Πιερίαν βᾶσα, ἢ ἀρχαζκῶσ αἰτιατικῆ συντέτακται. Ἡμαθία δὲ ἡ Μακεδονία ἀπὸ Ἀμάθου τινὸσ. Φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ καὶ, ὅτι Μακεδῶν ὁ τοῦ Διὸσ, ἀφ' οὗ Μακεδονία ἢ χώρα, παῖδασ ἴσχει δύο, Ἄμαθον καὶ Πίερα, ἀφ' ὧν Ἡμαθία καὶ Πιερία πόλεις ἐν Μακεδονίᾳ.

Ἴπποπόλουσ δὲ καὶ ἐνταῦθα τοὺσ Θρᾶκασ ὡσ ἱππικοὺσ καὶ μαχίμουσ φησίν, καὶ ἡ τραγωδία δὲ φιλίππουσ λέγει αὐτοὺσ, μαρτυροῦσα καὶ τῷ νιφόεντα ὄρη, ὅποια καὶ τὰ κατὰ τὸν Αἴμον, ἐν τῷ χιονώδη τῆν Θράκην εἶπειν.

τὸ δὲ ἀκροτάτασ κορυφάσ διὰ σαφήνειάν τε κεῖται, ἵνα δῆλον εἶη, ποῦ μυθικῶσ περιεπάτει τῶν ὄρεων, καὶ πρὸσ πιθανότητα δὲ τάχουσ. οὕτω γὰρ ἂν διὰ τὸ τοῦ καιροῦ κατεπεῖγον καὶ πρὸσ πιθανότητα δὲ τάχουσ. οὕτω γὰρ ἂν διὰ τὸ τοῦ καιροῦ κατεπεῖγον ἢ Ἥρα ταχὺ κινεῖτο, μὴ περὶ φάραγγασ ὄρεων καὶ λαγόνασ τρίβουσα χρόνον, ἢτ' ἄλλωσ περιοδεύουσα.

διὸ καὶ ἐπάγει, ὡσ οὐ χθόνα ἔμαρπτε ποσίν, ἦγουν οὐχ' ἦπτετο γῆσ, ἀλλ' ἀπὸ κορυφῆσ εἶχεν αὐτὴν ἑτέρα κορυφή. πρέπει δὲ τὸ τοιοῦτον ὕψοσ τῆ Ἥρα διὰ τε τὸ χρῆναι οὕτω σεμνότερον αὐτὴν κινεῖσθαι, θεὰν οὐσαν κατὰ τὸν μῦθον, καὶ ὅτι ἀῤ οὔσα κατὰ ἀλληγορίαν ὑπεραίρεσθαι τῶν ὄρεων καὶ οὐ κάτω διατρίβειν ἐθέλει κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν λιμνάζοντα.

Μάρπτειν δὲ εἰ καὶ νῦν ἐπὶ ἀφῆσ τῆσ διὰ ποδῶν, ἀλλ' ὡσ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ χειρῶν, ὡσ καὶ ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, ὅθεν καὶ εὐμάρεια κατὰ τοὺσ παλαιοὺσ ἢ εὐχέρεια, ἢ ῤαστώνη.

Θουκυδίδησ 2 95 1 2

Σιτάλκησ ὁ Τήρεω Ὀδρύσησ Θρακῶν βασιλεὺσ ἐστράτευεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου Μακεδονίασ βασιλέα καὶ ἐπὶ Χαλκιδέασ τοὺσ ἐπὶ Θράκην, δύο ὑποσχέςσεισ τὴν μὲν βουλόμενοσ ἀναπράξει, τὴν δὲ αὐτόσ ἀποδοῦναι. ὅ τε γὰρ Περδίκκασ αὐτῷ ὑποσχόμενοσ, εἰ Ἀθηναίοιοσ τε διαλλάξειεν ἑαυτὸν κατ' ἀρχάσ τῷ πολέμῳ πιεζόμενον καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ

πολέμιον ὄντα μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ, ἃ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει· τοῖς τε Ἀθηναίοις αὐτὸς ὠμολογῆκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, τὸν ἐπὶ Θράκης Χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο καὶ τὸν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Μακεδόνων ἤγε καὶ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, οἱ ἔτυχον παρόντες τούτων ἕνεκα,

Στράβων 7α 1 11 1

Ὅτι Ἡμαθία ἐκαλεῖτο πρότερον ἢ νῦν Μακεδονία. ἔλαβε δὲ τοῦνομα τοῦτο ἀπ' ἀρχαίου τινὸς τῶν ἡγεμόνων Μακεδόνος. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἡμαθία πρὸς θαλάσση. κατεῖχον δὲ τὴν χώραν ταύτην Ἡπειρωτῶν τινες καὶ Ἰλλυριῶν, τὸ δὲ πλεῖστον Βοττιαῖοι καὶ Θράκες· οἱ μὲν ἐκ Κρήτης, ὡς φασι, τὸ γένος ὄντες, ἡγεμόνα ἔχοντες Βότωνα, Θρακῶν δὲ Πίερες μὲν ἐνέμοντο τὴν Πιερίαν καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀλυμπον, Παῖονες δὲ [τὰ] περὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν καὶ τὴν καλουμένην διὰ τοῦτο Ἀμφαξίτιν, Ἡδωνοὶ δὲ καὶ Βισάλται τὴν λοιπὴν μέχρι Στρυμόνος· ὧν οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο προσηγορεύοντο Βισάλται, Ἡδωνῶν δ' οἱ μὲν Μυγδόνες οἱ δὲ Ἡδωνες οἱ δὲ Σιθῶνες. τούτων δὲ πάντων οἱ Ἀργεάδαί καλούμενοι κατέστησαν κύριοι καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ. ἐπήλθον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν Σιθῶνων καὶ συνώκισαν πόλεις ἐν αὐτῇ περὶ τριάκοντα, ἐξ ὧν ὕστερον ἐκβαλλόμενοι συνήλθον εἰς μίαν οἱ πλείους αὐτῶν, εἰς τὴν Ὀλυμπον· ὠνομάζοντο οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς. Ε.

Anthologia Graeca Δαμάγητος 791

Ὅρφεα Θρηκίησι παρὰ προμολῆσιν Ὀλύμπου τύμβος ἔχει, Μούσης υἱέα Καλλιόπης, ᾧ δρύες οὐκ ἀπίθησαν, ὅτῳ συνάμ' ἔσπετο πέτρη ἄψυχος θηρῶν θ' ὕλονόμων ἀγέλα

Στράβων 9 5 16 2

ἡ μὲν οὖν Μηθῶν ἑτέρα ἐστὶ τῆς Θρακίας Μεθῶνης, ἣν κατέσκαψε Φίλιππος· ἐμνήσθημεν δὲ καὶ πρότερον

Πλούταρχος, Αλέξανδρος, 72 6 2

ἐντυχῶν ἔφη τῶν ὀρῶν μάλιστα τὸν Θράκιον Ἄθων διατύπωσιν ἀνδρείκελον δέχεσθαι καὶ διαμόρφωσιν·

scholia vetera demosth Oration 78

Ἀλοννήσου] ταύτην τὴν νῆσον οὖσαν περὶ τὴν Θράκην Ἀθηναίων ὑπήκοον Σώστρατος ληστής ἐσφετερίσατο· πρὸς ὃν Φίλιππος πολεμήσας ἀπέσπασεν. Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν πρέσβεις ἀπαιτοῦντες ὡς ἴδιαν. ἔφησε Φίλιππος, εἰ μὲν βούλονται ὡς δωρεὰν λαμβάνειν, διδόναι, εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἀποδιδόναι.

Ἡρόδοτος 6 45 2

στρατὸς οὕτω ἔπρησε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίᾳ νυκτὸς Βρύγοι Θρήκες ἐπεχείρησαν· καὶ σφεων πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι,

Στέφανος Βυζάντιος

Βρίγες, ἔθνος Θρακικόν. Ἡρόδοτος ἐβδόμη "οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες λέγουσι, καλέονται Βρίγες". καὶ Βριγία ἢ Τρωική, τουτέστιν ἢ Φρυγία, ἀπὸ Βρίγου τοῦ κατοικήσαντος ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡρωδιανὸς δὲ ἐν πρώτῃ κλίσεως ὀνομάτων Βρίγαντας αὐτοὺς φησι "τὰ γὰρ εἰς γασ λήγοντα ὀνόματα ἰσοσυλλάβως κλίνεται, ὅτε μόνον εἰσὶ κύρια. τοῦτο δὲ φημι διὰ τὸ Βρίγας.

Βρύξ, τὸ ἔθνος, καὶ Βρύγαι. τοῦ Βρύξ τὸ θηλυκὸν Βρυγίς καὶ Βρυγίς ὡς Καδμηίς. εἰσὶ δὲ Μακεδονικὸν ἔθνος προσεχὲς Ἰλλυριοῖς.

scolia vetera II. 10 428 b

Δ Παῖονες· ἔθνος Θρακῶν. τινὲς δὲ "Μακεδόνες. Α

Φωτίου Βιβλ. 186 135a 4

Ἡ κε' ὡς Μίνως ὁ Διὸς καὶ Εὐρώπης, ὁ βασιλεύων Κρήτης, κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου στόλῳ πλεύσας εἰς Σικανίαν (αὕτη δ' ἐστὶν ἢ νῦν Σικελία) ὑπὸ τῶν Κωκάλου θυγατέρων (ἐβασίλευε δ' οὗτος Σικελῶν) ἀναιρεῖται· καὶ τὸ Κρητικὸν πολεμεῖ Σικελοῖς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ ἠττάται. Καὶ ἐπανιόντες ὑπὸ χειμῶνος ἐξέπεσον εἰς Ἰάπυγας, καὶ αὐτόθι τότε ἰδρύσαντο, ἀντὶ Κρητῶν γεγονότες Ἰάπυγες. Χρόνῳ δὲ ὕστερον μοῖρά τις κατὰ στάσιν ἐκπεσόντες τῆς χώρας χρησμὸν ἔλαβον, ἔνθα ἂν τις αὐτοῖς γῆν καὶ ὕδωρ ὀρέξῃ, ἐνταῦθα οἰκίσεσθαι, καὶ ᾤκησαν τὴν Βοττιαίων· ἐκεῖ γὰρ παῖδες ἄρτων εἶδη καὶ ἄλλων ὄψων παίζοντες ἀπὸ πηλοῦ καὶ πλάττοντες αἰτουμένοις ἐπέδωκαν αὐτοῖς ἀντὶ ἄρτων τοὺς πηλίνους ἄρτους· καὶ οἱ γε τὸν χρησμὸν τετελέσθαι νομίσαντες ἠτήσαντο τὸν βασιλέα Μακεδόνων, καὶ ἔλαβον οἰκεῖν τὴν Βοττιαίων, καὶ Βοττιαῖοι μὲν τρίτον γένος ἀπὸ Κρητῶν ἀμείψαντες μοῖρα νῦν εἰσι Μακεδόνων.

Στέφανος Βυζάντιος

Αθως, ὄρος Θράκης, ἀπὸ Ἄθω γίγαντος

Αἴνεια, τόπος Θράκης, ὡς Αἴπεια Ζέλεια, ἀπὸ Αἰνείου. Θεὸν δ' Αἰνειάδας ταύτην καλεῖ, ὑπομνηματίζων τὸν Λυκόφρονα "Αἰνείας δὲ μετὰ τὴν Ἰλίου πόρθησιν εἰς Θράκην παρεγένετο καὶ ἔκτισε πόλιν Αἰνειάδας, ὅπου τὸν πατέρα ἔθαψε".

Αἶσα, πόλις Θράκης προσεχῆς τῇ Παλλήνῃ. Αἰσαῖος, ὡς Αἶα Αἰαῖος.

Ἄκανθος, πόλις Θράκης ἀκάνθαις πεφραγμένη, ὑπὲρ τὸν Ἄθω, ὅθεν κέκληται, ἢ ἀπὸ τινος Ἀκάνθου, ὡς Μνασέας. β' ἔστι καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Ἄκανθος, Μέμφιδος ἀπέχουσα σταδίουσ τριακοσίουσ εἴκοσι καὶ δύο, [ἐν ἦ]

Αμφίπολις, πόλις Μακεδονίας κατὰ Θράκην, ἢ τις Ἐννεά ὁδοὶ ἐκαλεῖτο. κεκλήσθαι δὲ Μυρίκην καὶ Ἠίονα, Ἀμφίπολιν δὲ διὰ τὴν περίρροιαν τοῦ Στρυμόνος, ὡς Θουκυδίδης τετάρτη. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Κράδεμνα καὶ Ἀνάδραιμος. ἔστι καὶ πόλις Συρίας πρὸς τῷ Εὐφράτῃ, κτίσμα Σελεύκου. καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Σύρων Τούρμεδα. τὸ ἐθνικὸν Ἀμφιπολίτης.

Ἀρέθουσα, πόλις Συρίας καὶ Θράκης καὶ Εὐβοίας καὶ κρήνη Σικελίας. αὕτη Κυπάρια ἐλέγετο. ἔστι καὶ Ἰθάκης.

Ἀφύτη ἢ Ἄφυτιδ' ἢ Ἄφυτος, πόλις πρὸς τῇ Παλλήνῃ Θράκης, ἀπὸ Ἀφύτου τινὸς ἐγχωρίου.

Βισάνθη, πόλις Μακεδονίας κατὰ Θράκην Ἑλληνίς, ἄποικος Σαμίων. τὸ ἐθνικὸν Βισανθηνός. ἀφ' ἧς Φαίδιμος ἐλεγείων ποιητῆς Βισανθηνός ἢ Ἀμαστριανός ἢ Κρωμνίτης.

Γαληψός, πόλις Θράκης καὶ Παϊόνων, Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ. Θουκυδίδης τετάρτη ἕτεραν λέγει "καὶ Γαληψὸς οὐ πολλῶ ὕστερον καὶ Οἰσύμη". [ἰωνόμασται δὲ ἀπὸ Γαληψοῦ τοῦ ἐκ Θάσου καὶ Τηλέφης.]

Γίγωνος, πόλις Θράκης προσεχῆς τῇ Παλλήνῃ. ὁ πολίτης Γιγώνιος. ἀπὸ Γίγωνος τοῦ Αἰθιοπῶν βασιλέως, ὃν ἤττησε Διόνυσος. Ἄρτεμίδωρος δὲ ὁ Ἐφέσιος Γιγωνίδα ταύτην φησίν.

Γρηστωνία, χώρα Θράκης πρὸς τῇ Μακεδονίᾳ.

Δία, πόλις Θεσσαλίας, Αἰακοῦ κτίσμα. β' Θράκης κατὰ τὸν Ἄθω. γ' Εὐβοίας. δ' νῆσος καὶ πόλις Πελοποννήσου περὶ τὸ Σκύλλαιον. ε' Λυσιτανίας περὶ τὸν ὠκεανόν. ζ' Ἰταλίας πρὸς ταῖς Ἄλπεσιν. ζ' Σκυθίας παρὰ τῷ Φάσιδι. η' Καρίας. θ' Βιθυνίας πρὸς τῷ Πόντῳ. εἰσὶ καὶ δ' νῆσοι Δαίαι' λεγόμεναι. α' ἢ Νάξος. β' ἢ πρὸς Μήλῳ. γ' ἢ πρὸς Ἀμοργῷ. δ' κατὰ Κνωσσὸν Κρήτης. τὸ ἐθνικὸν Διεύς, καὶ τὸ θηλυκὸν Διάς, ὅθεν καὶ Διάδες Ἀθηναί.

Θέρμη, πόλις Θράκης. Ἀπολλόδωρος δὲ Μακεδονίας φησὶ καὶ Θουκυδίδης. ὁ πολίτης Θερμαῖος. ἔστι καὶ Θερμαῖος κόλπος.

Κάναστρον, ἄκρον Θράκης καὶ Μακεδονίας. τὸ ἐθνικὸν Καναστραῖος. Σοφοκλῆς δὲ ὑπομνηματίζων τὰ ἄργοναυτικά "Καναστραῖον" φησὶν "ἄκρωτήριον τῆς Παλλήνης".

Κασάνδρεια, πόλις Μακεδονίας πρὸς τῇ Θράκῃ, ἢ ποτε Ποτίδαια' λεγομένη, ἀπὸ Κασάνδρου τοῦ Ἀντιπάτρου. ὁ πολίτης Κασανδρεύς. Ποσειδίππος δὲ κωμωδίας ποιητῆς υἱὸς ἦν Κυνίσκου Κασανδρέως.

Κρήστων, πόλις Θράκης. ἔοικε δὲ εἶναι ἢ Κρηστών παρ' Ἡροδότῳ. Λυκόφρων "ὄρκωμοτήσαι τὸν τε Κρηστώνης θεόν". ὁ πολίτης Κρηστωναῖος παρὰ Πινδάρῳ. Ῥιανὸς δὲ Κρηστωνίους αὐτοὺς φησιν. Ἐκαταῖος δὲ Κρηστώνας αὐτοὺς ἐν Εὐρώπῃ. καὶ Κρηστωνικὸν κτητικόν.

Μένδη, πόλις Θράκης, ἀπὸ Μένδης γυναικός. Ἀπολλόδωρος Μένδιν αὐτὴν φησι. τὸ ἐθνικὸν Μενδαῖος οἶνος.

Μηκύβερνα, πόλις Παλλήνης τῆς ἐν Θράκῃ χερρονήσου. Ἐκαταῖος Εὐρώπῃ. ὁ πολίτης Μηκυβερναῖος.

Ὀλόφυξος, πόλις ἐν Θράκῃ περὶ τὸν Ἄθω. ὁ πολίτης "Ἡρόδοτος Ὀλοφύξιος περὶ νυμφῶν καὶ θεῶν γράψας".

Ὀλυνθος, πόλις Θράκης πρὸς τῇ Σιθωνίᾳ τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ Ὀλύνθου τοῦ Ἡρακλέους. ὁ πολίτης Ὀλύνθιος καὶ Ὀλυνθία.

Παλλήνη, πόλις Θράκης, ἀπὸ Παλλήνης τῆς Σίθωνος μὲν θυγατρὸς Κλείτου δὲ γυναικός, ὡς Ἠγήσιππος ἐν τοῖς Παλληνιακοῖς. "Παλλήνη δ' ἔστι χερρόνησος τρίγωνος, τὴν βᾶσιν ἔχουσα πρὸς μεσημβρίαν ἐστραμμένη. ἐκαλεῖτο δὲ Φλέγγρα τὸ παλαιὸν καὶ ὠκεῖτο ὑπὸ τῶν Γιγάντων. καὶ ἢ τῶν θεῶν καὶ τῶν Γιγάντων μάχῃ ἐνταῦθα μυθεύεται γενέσθαι". Θεαγένης ἐν Μακεδονικοῖς "οὐκ ἐνταῦθα δ' ὁ περὶ Παλλήνης ἔστηκε λόγος. φασὶ γὰρ τὴν μὲν γῆν ταύτην κεκλήσθαι Φλέγγραν, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Γιγαντας, εἰς οὓς Ἡρακλέα καταχθέντα τὴν τε ὕβριν αὐτῶν καὶ τὴν μισανθρωπίαν ἐκπλαγῆναι. ἐπεὶ δὲ καὶ μάχης ἤρξαντο, τὰ συνήθη ὄπλα μετὰ

χειρας λαβόντα, ἔπεσθαι παντὶ σθένει, κτείνοντα τοὺς πόλεμον αὐτῷ ξένια τοῦ κατάπλου παρασχόντας, γενέσθαι δ' ἐν τῇ μάχῃ βροντάς τινας καὶ πρηστήρας, ἀφ' ὧν ἡ τῶν θεῶν μάχη πρὸς αὐτοὺς μεμυθολόγηται". τὸ ἐθνικὸν Παλλήνιος. ἔστι δὲ καὶ δῆμος Ἀττικὸς τῆς Ἀντιοχίδος φυλῆς οὗτω λεγόμενος Παλλήνη. ὁ δημότης Παλληνεύς.

Ποτίδαια, πόλις Θράκης. ἡ δ' αὐτὴ ἐκλήθη καὶ Κασάνδρεια. ὁ πολίτης Ποτιδαιάτης καὶ Ποτιδαιεὺς.

Σιθωνία, μέρος Θράκης. τὸ ἐθνικὸν Σιθώνιος καὶ Σιθωνίη.

Σάνη, πόλις Θράκης μεταξὺ Ἄθω καὶ Παλλήνης. οἱ πολῖται Σάνιοι καὶ Σαναῖοι ὡς Καναῖοι.

Σκίθαι, πόλις Θράκης πλησίον Ποτιδαίας. ὁ πολίτης Σκιθαῖος, ὡς φησι Θεόπομπος.

Σκιώνη, πόλις Θράκης, ἔνθα λέγεται τὰς Τρωάδας αἰχμαλώτους, διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς δουλείαν ἀπενεχθῆναι τῶν αὐτῶν γυναικῶν, ἐμπρῆσαι τὰς ναῦς, οἱ δὲ πλοίων ἀποροῦντες ἐξ ἀνάγκης κατέμειναν αὐτοῦ πόλιν Σκιώνην οἰκίσαντες. ὁ πολίτης Σκιωναῖος καὶ Σκιωνεύς. ἔστι δὲ ὡς τοῦ Σινώπη Σινωπεύς.

Σκουῖποι, πόλις Θράκης. Λέπιδος ἐν ἱστορικῆς ἐπιτομῆς ὀγδόῃ. τὸ ἐθνικὸν Σκουπηνοί.

Τορώνη, πόλις Θράκης, ἀπὸ Τορώνης τῆς Πρωτέως ἢ Ποσειδῶνος καὶ Φοινίκης. ἔστι καὶ ἄλλη Τορώνη μετὰ Τροίαν κτισθεῖσα. ὁ πολίτης Τορωναῖος. ἔστι καὶ ἄλλη πόλις Σικελίας

Φλέγρα, πόλις Θράκης, ἦν Εὐδοξος μετὰ ταῦτα Παλλήνην φησὶ κληθῆναι. ὁ πολίτης Φλεγραῖος καὶ Φλεγραία καὶ Φλεγραῖον. ἔστι καὶ Φλεγρός καὶ Φλέγρα. Λυκόφρων.

Χαλάστρα, πόλις Θράκης περὶ τὸν Θερμαῖον κόλπον. Ἐκαταῖς Εὐρώπῃ "ἐν δ' αὐτῷ Θέρμη πόλις Ἑλλήνων [Θρηκίων], ἐν δὲ Χαλάστρη πόλις Θρηκίων". Στράβων δ' ἐν ἑβδόμῃ Μακεδονίας αὐτὴν καλεῖ. ὠνόμασται δὲ ἀπὸ Χαλάστρης. ἔστι καὶ λίμνη τῇ πόλει ὁμώνυμος. ὁ πολίτης Χαλαστραῖος. Λυκόφρων "Θεσπρωτὸς ἄμφω καὶ Χαλαστραῖος λέων". ἔστι δὲ καὶ πόλις ὡς ἀπὸ Χαλαστραῖος Χαλαστραία φησίν. ἡ μὲν παρὰ τὴν λίμνην Χαλαστραία, ἐν ἣ τὸ λίτρον γίνεται Σούδα

Ἀμφίπολις: πόλις ἔστι τῆς Θράκης· πρότερον δὲ Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο. φασὶ δὲ τινες αὐτὴν

Ἀμφίπολιν ὠνομάσθαι διὰ τὸ περιουκεῖσθαι τὸν τόπον. Ἀμφίπολις Ἀμφιπόλεως κλίνεται.

Ἀριστοτέλης, υἱὸς Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος. ὁ δὲ Νικόμαχος ἰατρός ἦν τοῦ τῶν

Ἀσκληπιαδῶν γένους, ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος. ἐκ Σταγείρων, πόλεως τῆς Θράκης, φιλόσοφος, μαθητὴς Πλάτωνος, τραυλὸς τὴν φωνήν.

Θερμάν: Θράκιόν ἐστιν πόλισμα.

Κάρανος, εἷς τῶν Ἡρακλειδῶν, στρατολογήσας ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἦλθεν εἰς Μακεδονίαν ἄδοξον οὖσαν τότε καὶ ἐβασίλευσε καὶ διαδοχῇ κέχρηται μέχρι Φιλίππου. Φίλιππος...Μεθωναῖος δὲ τοῖς ἐπὶ Θράκης πολεμῶν τὸν ὀφθαλμὸν ἐπληρώθη

Κωφότερος τοῦ Τορωνέος λιμένος: περὶ Τορώνην τῆς Θράκης καλεῖται τις κωφὸς λιμὴν. εἶρηται δὲ ἡ παροιμία, παρόσον ἐν Τορώνῃ τῆς Θράκης λιμὴν στενὰς ἔχει καὶ μακρὰς τὰς ἀπὸ τοῦ πελάγους κατάρσεις, ὡς μὴ ἀκούεσθαι τοῖς ἐν αὐτῷ τὸν τῆς θαλάττης ἦχον. Παρὰ κωφῷ πέρδεις, ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων.

Μηκύβερνα: πόλις ἐστὶν ἐν Θράκῃ σταδίους κ' ἀπέχουσα τῆς Ὀλύνθου ἢ Μηκύβερνα.

Ὀρφεύς, Λειβήθρων τῶν ἐν Θράκῃ (πόλις δ' ἐστὶν ὑπὸ τῇ Πιερίᾳ), υἱὸς Οἰάγρου καὶ

Καλλιόπης. Παλληνεύς: Παλλήνη δῆμος τῆς Ἀντιοχίδος. τὸ δὲ ἐκ τόπου ἐπίρρημα

Παλλήνηθεν, ὁ δὲ δημότης Παλληνεύς. ὅτι δὲ ἐστὶ καὶ ἐν Θράκῃ Παλλήνη, γνῶριμον.

Στρέψα: πόλις τῆς Θράκης. καὶ οἱ πολῖται Στρεψαῖοι.

Τορωναῖος: ὄνομα κύριον. καὶ Τορώνη, πόλις ἐν Θράκῃ.

Φλεγραίας πεδίων: Θρακικόν. Ἀριστοφάνης· ἵνα περ τοὺς γηγενεῖς ἀλαζονευομένους καθυπερηκόντισαν.

Ἀρποκρατίων

Θέρμαν: Αἰσχίνης ἐν τῇ περὶ τῆς πρεσβείας ἀπολογίᾳ. Θράκιον τοῦτό ἐστι πόλισμα, ὡς καὶ Θεόπομπος ἐν κβ φησίν.

Μεθώνη: Δημοσθένης Φιλίππικοῖς. λέγει ἂν τὴν ἐν Θράκῃ, ἦν πολιορκῶν Φίλιππος ἐξεκόπη τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν. Δημήτριος δ' ὁ Μάγνης ἐν ταῖς Συνωνύμοις πόλεσι τέσσαρας εἶναί φησι Μεθώνας.

Μηκύβερνα: Ὑπερείδης ἐν τῷ κατὰ Δημάδου. πόλις ἐστὶν ἐν Θράκῃ σταδίους κ' ἀπέχουσα τῆς Ὀλύνθου ἢ Μηκύβερνα.

Στρέψα: Αἰσχίνης ἐν τῷ περὶ τῆς πρεσβείας. πόλις ἔστι τῆς Θράκης, ὡς Ἑλλάνικος ἐν β Περσικῶν ὑποσημαίνει. οἱ δὲ πολῖται τῆς Στρέψης καλοῦνται Στρεψαῖοι.

Τορώνη: Ἰσοκράτης Παναθηναϊκῶ. πόλις ἐν Θράκῃ, ὡς Ἐφορος ἐν δ ἱστορεῖ.

Ῥόγ=εἶθ

Κισσοῦς: ὄρος ἐν Μακεδονίᾳ. καὶ πόλις Θράκης

Σχολιαστές

scholia vetera hesiod theogon 53 2

τὰς ἐν Πιερίῃ Πιερία ὄρος Μακεδονίας, ἐν ᾧ ἐγεννήθησαν αἱ Μοῦσαι, παρατείνον ἕως τῆς Θράκης.

scholia vetera Apollon Rod aargonautica 9 9

β 'σκοπιῆς Πιμπληίδος ἄγχι τεκέσθαι'. Πιμπλεια χωρίον κατὰ Πιερίαν. οἱ δὲ ὄρος Θράκης, οἱ δὲ κρήνην καὶ κόμην τῆς Πιερίας.

scholia vetera Apollon Rod aargonautica 9 20

Πιερίηθεν Πιερία ὄρος Θράκης, ἐν ἣ διέτριβεν Ὀρφεύς. φησὶ δὲ Ἡρόδωρος ('31 fg 43a J.), ὅτι παρήνησεν ὁ Χεῖρων

scholia vetera demosth Oration 2 50

καὶ ... θρυλούμενον] λέγουσιν γὰρ ὅτι Πύδνα χωρίον Μακεδονίας, Ποτίδαια δὲ τῆς Θράκης, καὶ ἡ μὲν Πύδνα ὑπήκοος ἦν Φιλίππῳ, ἡ δὲ Ποτίδαια τοῖς Ἀθηναίοις. ἐγένετο δὲ ποτε τὴν μὲν Ποτίδαιαν ἀποστήναι

scholia vetera demosth Oration 3 132 a

ἐν τῇ Θράκῃ ἐκτίσαστο χωρία, ἅπερ νῦν εἴληφε Φίλιππος, Πύδναν καὶ Ποτίδαιαν καὶ τὰς ἄλλας. ἄγαν γὰρ εὐτυχῆς ὁ Τιμόθεος ἦν

scholia vetera Apollon. Rod. Argonaut. 9 9 b

'σκοπιῆς Πιμπληίδος ἄγχι τεκέσθαι': Πιμπλεια χωρίον κατὰ Πιερίαν. οἱ δὲ ὄρος Θράκης, οἱ δὲ κρήνην καὶ κόμην τῆς Πιερίας.

Scholia vetera apollon. Rod. 921 '31-34a

Πιερίηθεν Πιερία ὄρος Θράκης, ἐν ἣ διέτριβεν Ὀρφεύς. φησὶ δὲ Ἡρόδωρος ὅτι παρήνησεν ὁ Χεῖρων τῷ Ἰάσωνι, ὅπως τὸν Ὀρφέα σὺν τοῖς Ἀργοναύταις παραλάβῃ.

scholia vetera demosth Oration 7 8

Ἀλοννήσου] ταύτην τὴν νῆσον οὖσαν περὶ τὴν Θράκην Ἀθηναίων ὑπήκοον Σώστρατος ληστής ἐσφετερίσαστο· πρὸς ὃν Φίλιππος πολεμήσας ἀπέσπασεν. Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις ἀπαιτοῦντες ὡς ἰδίαν. ἔφησε Φίλιππος, εἰ μὲν βούλονται ὡς δωρεὰν λαμβάνειν, διδόναι, εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἀποδιδόναι.

Scholia vetera euripid. Vita 4 11

ἐτελεύτησε δὲ τὸν τρόπον τοῦτον. ἐν τῇ Μακεδονίᾳ κόμη ἐστὶ καλουμένη Θρακῶν διὰ τό ποτε κατωκηκέναι ἐνταῦθα Θρακῶν. ἐν ταύτῃ ποτὲ τοῦ Ἀρχελάου Μολοττικῆ κύων ἦλθεν ἀποπλανηθεῖσα. ταύτην Θρακῶν, ὡς ἔθος, θύσαντες ἔφαγον. καὶ δὴ ὁ Ἀρχελάος ἐζημίωσεν αὐτοὺς ταλάντων. ἐπεὶ οὖν οὐκ εἶχον, Εὐριπίδου ἐδεήθησαν ἀπολύσεως τυχεῖν δεηθέντος τοῦ βασιλέως. χρόνῳ δὲ ὕστερον Εὐριπίδης ἐν ἄλλῃ τινὶ πρὸ τῆς πόλεως ἠρέμει, Ἀρχελάου δὲ ἐπὶ κυνηγέσιον ἐξελθόντος, τῶν σκυλάκων ἀπολυθέντων ὑπὸ τῶν κυνηγῶν καὶ περιτυχόντων Εὐριπίδῃ, διεσπαράχθη καταβρωθεὶς ὁ ποιητής. ἦσαν δὲ ἔκγονοι οἱ σκύλακες τῆς ὑπὸ Θρακῶν ἀναιρεθείσης κυνός, ὅθεν καὶ παροιμία ἐστὶ παρὰ τοῖς Μακεδόσι 'κυνὸς δίκη'.

scholia vetera Eĩdēdā. 2 79

τὴν Βοττικὴν: ὅτι οἱ Βοττιαῖοι ἀποικοὶ Μακεδόνων· εἰσὶ δὲ ἐν τῇ Θράκῃ, πλησίον Χαλκιδέων
Ε.ά

Μακεδονίς Γη-Κάτω Μακεδονία

scholia vetera Thuc.. B 99

τὴν κάτω Μακεδονίαν: τῆς Μακεδονίας τὸ μὲν ἐστὶ μεσόγειον, τὸ δὲ παράλιον, ἦν καλεῖ τὴν κάτω Μακεδονίαν

πρῶτοι ἐκτίσαντο: τοῦτο καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ θ (VIII 137) ἱστορεῖ κατὰ διέξοδον οἱ Μακεδόνες οὗτοι: οἱ κάτω Μακεδόνες. καὶ Μακεδόνων αὐτῶν: τῶν ἄνω.

Ἡρόδοτος

7 127 Ως δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπύκετο ὁ Ξέρξης, ἵδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. Ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδεύομενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης μέχρι Λυδιδεῶ τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἱ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τὼν τὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες.

7 173 6 και ἀπίκητο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν ἢ περ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ ποταμὸν Πηνειόν, μεταξὺ δὲ ᾿Ολύμπου τε ὄρεος [ἐόντα] καὶ τῆς ᾿Οσσης.

Στράβων 7a 1 12 1

᾿Οτι Πηνειὸς μὲν ὀρίζει τὴν κάτω καὶ πρὸς θαλάττη Μακεδονίαν ἀπὸ Θετταλίας καὶ Μαγνησίας, ᾿Αλιάκμων δὲ τὴν ἄνω, καὶ ἔτι τοὺς ᾿Ηπειρώτας καὶ οὖς Παίονας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ᾿Ερίγων καὶ ὁ ᾿Αξιὸς καὶ ἕτεροι. Ε.

Μακεδονίς γη - Η σύνταξη

Ηρόδοτος, 7 127 1

γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα

Anthologia Graeca ΒΙΑΝΟΡΟΣ ΒΙΘΥΝΟΥ

7 49 Α Μακέτις σε κέκευθε τάφου κόνις· ἀλλὰ πυρωθεὶς Ζανὶ κεραυνεῖω γαίαν ἀπηχθίασας. τρὶς γὰρ ἐπαστράψας, Εὐριπίδη, ἐκ Διὸς αἰθὴρ ἤγνισε τὰν θνατὰν σήματος ἱστορίαν.

Στέφανος Βυζάντιος

Μακεδονία ἡ χώρα, ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος, [ὡς φησὶν ᾿Ησίοδος ὁ ποιητὴς ἢ δ' ὑποκουσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεραύνῳ υἱε δῶ, Μάγνητα Μακεδόνια θ' ἵπποχάρμην, οἱ περὶ Πιερίην καὶ ᾿Ολύμπου δώματ' ἔναιον. ἄλλοι δ' ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Αἰόλου, ὡς ᾿Ελλάνικος ἱερείων πρώτη τῶν ἐν ᾿Αργεὶ "καὶ Μακεδόνοιο [τοῦ] Αἰόλου οὕτω νῦν Μακεδόνες καλοῦνται, μόνοι μετὰ Μυσῶν τότε οἰκοῦντες". λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μακετία, ὡς Μαρσύας ἐν πρώτῳ Μακεδονικῶν "καὶ τὴν ᾿Ορεστίαν δὲ Μακετίαν λέγουσιν ἀπὸ τοῦ Μακεδόνοιο". ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Μακεδονίαν Μακετίαν οἶδεν ὀνομαζομένην Κλειδημος ἐν πρώτῳ ᾿Ατθίδος "καὶ ἐξοκίσθησαν ὑπὲρ τὸν Αἰγιαλὸν ἄνω τῆς καλουμένης Μακετίας". τὸ ἔθνικόν Μακεδῶν ὁμοφώνως τῷ κτιστῇ, κοινὸν τῷ γένει, καὶ Μακεδονίς θηλυκῶς, καὶ Μακεδῶν ἀντὶ τοῦ Μακεδονικός. λέγεται καὶ Μακεδόνιος καὶ Μακεδονική ἡ χώρα. λέγεται καὶ Μακέτης ἀρσενικῶς καὶ Μακέτις γυνή καὶ Μάκεσσα ἐπιθετικῶς, ὡς ᾿Ηρακλείδης, καὶ Μάκεττα

Ηρόδοτος

7 123 13 χώρη τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαίδα

5 45 10 Καλλίη μὲν τῷ ᾿Ηλείῳ ἐξαίρετα ἐν γῆ τῇ Κροτωνιήτιδι πολλὰ δοθέντα

7 42 6 Τὴν ᾿Ιδην δὲ λαβὼν, ἐς ἀριστερὴν χεῖρα ἦε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν.

7 53 11 τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κοτε ἀνθρώπων. Νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι οἱ Περσίδα γῆν λελόγχασι.

7 175 9 Ταύτην ὧν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παριέναι ἐς τὴν ᾿Ελλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλέειν γῆς τῆς Ἰστιαιώτιδος ἐπὶ ᾿Αρτεμίσιον· ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ ὥστε πυνθάνεσθαι

7 176 19 ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες γῆν τὴν Αἰολίδα, τὴν περ νῦν ἐκτέαται.

7 198 5 περὶ δὲ τὸν χώρον ὄρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα, τὰ περικλήϊει πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχίνια πέτραι καλεόμεναι.

8 31 9 Ταύτην ὧν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ ἐσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. ᾿Ως δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον

9 15 13 ἀρξάμενον ἀπὸ ᾿Ερυθρέων παρὰ ᾿Υσιάς, κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν ᾿Ασωπὸν ποταμὸν

Γην Μακεδονίην κ.α.

Ηρόδοτος

7 9 29 Τρόπῳ τοίνυν οὐ Ἑλληνες διαχρεώμενοι ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι Μακεδονίης γῆς οὐκ ἦλθον ἐς τούτου λόγον ὥστε μάχεσθαι.

7 123 13 Ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ... ἐγίνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ ὁ πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην,

1 93 1 Θώματα δὲ γῆ ἢ Λυδίη ἐς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει,

7 42 1 Ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίας ὁ στρατὸς ἐπὶ τε ποταμὸν Κάζκον καὶ γῆν τὴν Μυσίην,

7 199 6 Τοῦ δὲ ὄρεος τὸ περικλήει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην ἐστὶ διασφάξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχίνος·

9 87 5 νῦν ὦν ἡμέων εἵνεκα γῆ ἢ Βοιωτίη πλέω μὴ ἀναπλήσει,

Ἑλλάς πόλις, χώρα, γλῶσσα, γαῖα, γη, χώρα, χθών, γαῖα κ.α.

ΗΣύχιος

ἔλλα· καθέδρα. Λάκωνες. καὶ Διὸς ἱερὸν ἐν Δωδώνῃ

Ἑλλάς· πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ. καὶ τὸ ἔθνος. ἢ Ἀχαΐα. καὶ ἡ αὐτόθεν γυνή

Ευστάθιος, Σχ. Ιλ. 1 498

Ἑλλάς δὲ ὑπὸ Ἑλληνος ἐκτίσθη, οὐ τοῦ Δευκαλίωνος, φασίν, υἱοῦ, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς Φθίου, ὃν ἔτεκεν Ἀχαιοῦς. ἐθνικὸν αὐτῆς ὁ Ἑλλην ὁμωνύμως τῷ κυρίῳ. ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερα Ἑλλάς τῆς κοίλης Συρίας. Ἑλλάδα δὲ οὐ τὴν συνήθως παρ' ἡμῖν καλουμένην φησὶ χώραν, ἣτις ἐπισυνάπτει τῇ ἀρχῇ τῆς Πελοποννήσου, ἣν δὴ Πελοπόννησον καὶ ἀκρόπολιν οἱ παλαιοὶ τῆς τοιαύτης Ἑλλάδος φασίν, ἀλλὰ πόλις ἐστὶν αὕτη Θετταλική οὕτω κληθεῖσα διὰ τὸν ἐκεῖ βασιλεύσαντα Ἑλληνα, ἐξ οὗ καὶ τοῖς ὄλοις Ἑλλησιν ὕστερον τὸ ὄνομα ἐνεκάθισεν, ὥσπερ καὶ τῇ μεγάλῃ Ἑλλάδι προσήλθεν ἡ κλήσις ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἑλληνα τοῦτον ταύτης πόλεως, ἣν καὶ καλλιγύναικα τῷ ποιητῇ ὁ παλαιὸς χρόνος ἐπεμαρτύρατο. φησὶ δὲ ὁ Γεωγράφος καί, ὅτι **Φαρσάλιοι δεικνύουσιν ἀπὸ ἐξήκοντα σταδίων τῆς ἐαυτῶν κατεσκαμμένην πόλιν**, ἣν πεπιστεύκασιν εἶναι τὴν Ἑλλάδα, καὶ δύο κρήνας πλησίον, Μεσσηΐδα καὶ Ὑπέρειαν

Ηρόδοτος

7 135 9 Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλέζ (δεδοξώσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί), ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος δόντος βασιλέος.

1 17 τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασιν τῶν ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένη χώρα.

2 56 9 Ἐκ δὲ τούτου χρηστήριον κατηγήσατο, ἐπεῖτε συνέλαβε τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν. Φάναι δὲ οἱ ἀδελφεὴν ἐν Λιβύῃ πεπρήσθαι ὑπὸ

2 144 9 Ὅσιρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν.

4 12 4 Φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φυγόντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας καὶ τὴν χερσόνησον κτίσαντες ἐν τῇ νῦν Σινώπῃ πόλις Ἑλλάς οἴκηται·

5 93 10 Λακεδαιμονίοισι τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιέειν μηδὲν νεώτερον περὶ πόλιν Ἑλλάδα.

7 22 14 Ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾶ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλάς οἴκηται, αἱ δὲ ἐκτὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημένοι,

7 115 4 Ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Ποσιδηίου ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἦε διὰ Συλέος πεδίου καλεομένου, Στάγιρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος, καὶ ἀπίκετο ἐς Ἄκανθον, ἅμα ἀγόμενος τούτων ἕκαστον τῶν ἐθνέων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων,

8 135 10 Καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θώματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος, οὐδὲ ἔχειν ὅ τι χρήσονται τῷ παρεόντι πρήγματι·

Αισχύλος

Πέρσαι 809

οἱ γῆν μολόντες Ἑλλάδ' οὐ θεῶν βρέτη ἠδοῦντο συλῶν οὐδὲ πιμπράναι νεώς·
Πέρσαι 1

Τάδε μὲν Περσῶν τῶν οἰχομένων Ἑλλάδ' ἐς αἴαν πιστὰ καλεῖται

Πέρσαι 268

Χο ὅτοτοτοῖ, μά τὰ πολλὰ βέλεα παμμυγῆ γᾶς ἀπ' Ἀσίδος ἤλθετ'·αἰαῖ· δῶξαν Ἑλλάδα χώραν.

Πέρσαι 186

ταυτοῦ· πάτραν δ' ἔναιον ἢ μὲν Ἑλλάδα κλήρω λαχοῦσα γαίαν, ἢ δὲ βάρβαρον.
Supplices 243

μόνον τόδ' Ἑλλάς χθῶν συνοίσειται στόχῳ.

Αργος κλπ.

Στράβων 7a 1 11 1

Ὅτι Ἡμαθία ἐκαλεῖτο πρότερον ἢ νῦν Μακεδονία. ἔλαβε δὲ τοῦνομα τοῦτο ἀπ' ἀρχαίου τινὸς τῶν ἡγεμόνων Μακεδόνοιο. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἡμαθία πρὸς θαλάσση. κατεῖχον δὲ τὴν χώραν ταύτην Ἡπειρωτῶν τινες καὶ Ἰλλυριῶν, τὸ δὲ πλεῖστον Βοττιαῖοι καὶ Θρᾶκες· οἱ μὲν ἐκ Κρήτης, ὡς φασι, τὸ γένος ὄντες, ἡγεμόνα ἔχοντες Βόττωνα, Θρακῶν δὲ Πίερες μὲν ἐνέμοντο τὴν Πιερίαν καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀλυμπον, Παῖονες δὲ [τὰ] περὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν καὶ τὴν καλουμένην διὰ τοῦτο Ἀμφαξίτιν, Ἡδωνοὶ δὲ καὶ Βισάλται τὴν λοιπὴν μέχρι Στρυμόνοιο· ὧν οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο προσηγορεύοντο Βισάλται, Ἡδωνῶν δ' οἱ μὲν Μυγδόνες οἱ δὲ Ἡδωνες οἱ δὲ Σίθωνες. τούτων δὲ πάντων οἱ Ἀργεάδαι καλούμενοι κατέστησαν κύριοι καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ. ἐπήλθον δὲ καὶ Χαλκιδεῖς οἱ ἐν Εὐβοίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν Σιθῶνων καὶ συνώκισαν πόλεις ἐν αὐτῇ περὶ τριάκοντα, ἐξ ὧν ὕστερον ἐκβαλλόμενοι συνῆλθον εἰς μίαν οἱ πλείους αὐτῶν, εἰς τὴν Ὀλυνθον· ὠνομάζοντο οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς. Ε.

Ηρόδοτος

8 137 3 Ἐξ Ἀργεοῦ ἔφυγον ἐς Ἰλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοί, Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν.

5 22 1 Ἑλληνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδίκκew γεγονότας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι ἀποδέξω ὡς εἰσὶ Ἑλληνας, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ διέποντες ἀγῶνα Ἑλληνοδίκα οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ καταβάντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἐξεῖργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὡς εἶη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἑλληνα καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ.

8 138 3 Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ ὀξυνθεὶς πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἰππέας ἀπολέοντας. Ποταμὸς δὲ ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τούτων τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀπ' Ἀργεοῦ ἀπόγονοι ὡς σωτήρι· οὗτος, ἐπεὶ τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἔρρηξεν ὥστε τοὺς ἰππέας μὴ οἴους τε γενέσθαι διαβῆναι.

Θουκυδίδου, Ιστοριῶν Β 99

τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, Τημενίδαι τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἀργού, πρῶτοι ἐκτῆσαντο καὶ ἐβασίλευσαν

Στέφανος Βυζάντιος

Ἀργέου [νῆσος], νῆσος μικρὰ πρὸς τῷ Κανώβῳ Αἰγυπτία, ἀπὸ Ἀργέου τοῦ Μακεδόνο, ἀφ' οὗ Ἀργεάδαι. οἱ οἰκῆτορες Ἀργεῶται, ὡς τῆς Νικίου Νικιῶται καὶ τῆς Χαιρέου Χαιρεῶται. καὶ αὗται γὰρ Αἰγύπτου πόλεις.

Αππιανός, Συριακά 332 1

λέγεται δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ποτὲ αὐτῷ χρωμένῳ λόγιον προαγορευθῆναι: "Ἄργος ἀλευόμενος τὸ πεπρωμένον εἰς ἔτος ἤξεις· εἰ δ' Ἄργει πελάσαις, τότε κεν παρὰ μοῖραν ὄλοιο." ὁ μὲν δὴ Ἄργος τὸ Πελοποννήσιον καὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ Ἄργος τὸ ἐν Ὀρεστεία [ὅθεν οἱ Ἀργεάδαι Μακεδόνες] καὶ τὸ ἐν τῷ Ἴονίῳ λεγόμενον οἰκίσαι Διομήδην ἀλώμενον καὶ εἰ τί που γῆς ἄλλο Ἄργος ἐκαλεῖτο, πάντα ἀνεζήτει καὶ ἐφυλάσσετο. ἀναβαίνουντι δ' ἐς τὴν Λυσιμάχειαν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου βωμὸς ἦν ἐν ὄψει μέγας τε καὶ περιφανής, καὶ πυθόμενος αὐτὸν ἢ τοὺς Ἀργοναύτας στήσασθαι, παραπλέοντας ἐς Κόλχους, ἢ τοὺς Ἀχαιοὺς, ἐπὶ Ἴλιον στρατεύοντας, καὶ διὰ τοῦτο ἔτι τὸν βωμὸν τοὺς περιχώρους Ἄργος καλεῖν, ἢ διὰ τὴν ναῦν διαφθείροντας τὸ ὄνομα ἢ διὰ τὴν πατρίδα τῶν Ἀτρειδῶν

ἀρχὴ "αγροτικά"

Στέφανος Βυζάντιος 112 18

Ἄργος, διασημοτάτη πόλις Πελοποννήσου, ἢ τις "Φορωνικὸν ἄστν" ἐκέκλητο, καὶ Αἰγιάλεια, καὶ ἰππόβοτον διὰ τὸ Ποσειδῶνι νομῆν ἵππων ἀποδειχθῆναι, εἶτα Ἴασον ἀπὸ Ἰάσου τοῦ κατ' ἐνίους πατρὸς Ἰοῦς, καὶ δίψιον διὰ τὴν δίψαν τῶν ὑδάτων. δευτέρα Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικόν. τρίτη Θεσσαλίας [ἢ νῦν Λάρισσα]· τετάρτη Κιλικίας ἢ νῦν Ἀργειόπολις. πέμπτη ἐν Νισύρῳ μιᾷ τῶν Κυκλάδων. ἕκτη κατὰ Τροιζῆνα. ἑβδόμη κατὰ Μακεδονίαν. ὄγδοη Ἄργος Ὀρέστιον ἢ ἐν Σκυθία. ἐνάτη Καρίας. δεκάτη τὸ Ἀργολικόν. ἐνδεκάτη ἢ Φαιάκων Ὑπέρεια. Ἄργος δὲ σχεδὸν πᾶν πεδίον κατὰ θάλασσαν. τὸ ἐθνικὸν πασῶν Ἀργείος, οὐ παρὰ τὸ Ἄργος οὐδέτερον (ἦν γὰρ διὰ τοῦ ι), ἀλλὰ παρὰ τὸν Ἄργον τὸν κτίστην· λέγεται γὰρ καὶ Ἀργόλας. Ἀριστοφάνης Ἡρωσιν οὐκ ἠγόρευον; οὗτός ἐστ' οὐκ Ἀργόλας. μὰ Δί' οὐδέ γ' Ἑλλήν, ὅσον ἔμοιγε φαίνεται. καὶ Εὐριπίδης ἐν Πλεισθένει "ἐγὼ δὲ Σαρδιανός, οὐκέτ' Ἀργόλας". καὶ Ἀργολίς ἢ χώρα καὶ ἡ γυνή. καὶ Ἀργολικός καὶ Ἀργολική. καὶ Ἀργεῖωνες λέγονται ὡς Καδμείωνες, καὶ Ἀργειῶνη, ὡς Ἀντίμαχος, καὶ Ἀργειώτης παρὰ τὸ Ἀργεῖος, καὶ Ἀργειώτις τὸ θηλυκόν, καὶ ἀργολίζω ῥῆμα, οὗ τὴν μετοχὴν Ἐφορος ἐννεακαιδεκάτῃ. λέγονται καὶ πατρωνυμικῶς, ὡς πολλοὶ καὶ Ἡρόδωρος, ἐν μὲν τῷ νῦν χρόνῳ Ἡρακλεῖδαι, πρὸ δ' Ἡρακλέους Περσεῖδαι, πρὸ Περσέως δὲ Λυγκεῖδαι καὶ Δαναΐδαι, πρὸ δὲ Δαναοῦ Ἀργεῖαδαι καὶ Φορωνεῖδαι, ἃς Ἄβρων ποιηταῖς ἀνατίθησιν.

Στράβων 8 6 9 16

"Ἄργος δὲ καὶ τὸ πεδίον λέγεται παρὰ τοῖς νεωτέροις, παρ' Ὀμήρῳ δ' οὐδ' ἄπαξ· μάλιστα δ' οἶοντα Μακεδονικὸν καὶ Θεταλικὸν εἶναι.

Τζέτζης, Λυκ. Αλεξάνδρα, 516.

αἱ Κάνναι πεδιάδες δὲ εἰσι τῆς Ἀργυρίππας, οὗ Διομήδης ἔκτισε τὴν πόλιν Ἀργυρίππαν, τουτέστιν Ἄργος Ἰππειῶν τῇ γλώσσει τῶν Ἑλλήνων. αἱ πεδιάδες αὗται δὲ τυγχάνουσι Δαυνίων ὧν Ἰαπύγων ὕστερον, ἔπειτα Σαλαντίων, τὰ νῦν δὲ πᾶσι Καλαυρῶν τὴν κλήσιν εγομένων.

Αργεάθαι, Αργειάδαι, Αργεάδης, Αργαδεῖς και αργαδιστικά

Πανσανίας 8 23 8 1

ἀνελθὼν δὲ ἐκ Καφυῶν ὅσον σταδίους ἑπτὰ ἐπὶ Νάσους καλουμένης καταβήσῃ· πεντήκοντα δὲ προελθόντι αὐτόθεν σταδίους ἔστιν ὁ Λάδων. διαβήσῃ τε δὴ τὸν ποταμὸν καὶ ἐπὶ δρυμὸν ἀφίξῃ Σόρωνα διὰ τε Ἀργεαθῶν καὶ Λυκούτων καλουμένων καὶ Σκοτάνης. ἄγει μὲν δὴ ὁ Σόρων τὴν ἐπὶ Ψωφίδος·

Στέφανος Βυζάντιος 112 18

Ἄργος, ἄργος, ἄργος, λέγονται καὶ πατρωνυμικῶς, ὡς πολλοὶ καὶ Ἡρόδωρος, ἐν μὲν τῶ νῦν χρόνῳ Ἡρακλεῖδαι, πρὸ δ' Ἡρακλέους Περσεῖδαι, πρὸ Περσέως δὲ Λυγκεῖδαι καὶ Δαναΐδαι, πρὸ δὲ Δαναοῦ Ἀργειάδαι καὶ Φορωνεῖδαι, ἃς Ἄβρων ποιηταῖς ἀνατίθησιν.

Ιλιάς 16 415

αὐτὰρ ἔπειτ' Ἐρύμαντα καὶ Ἀμφοτερὸν καὶ Ἐπάλτην Τληπόλεμόν τε Δαμαστορίδην Ἐχίον τε Πύριν τε Ἰφέα τ' Εὐπύρον τε καὶ Ἀργεάδην Πολύμηλον πάντας ἐπασσύτερους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.

σχολ. Vetera Ιλ. Π 417

καὶ Ἀργεάδην ΠΟΛΥΜΗΛΟΝ· τὸ πολύμηλος ἐπίθετον, Ἀργεάδης δὲ τὸ κύριον. εἰ δὲ κύριον ὁ Πολύμηλος, ἔσται τὸ Ἀργεάδης πατρωνυμικόν.

Ἀθήναιος 14 78 2

ἔμπειροι οἱ παλαιότεροι μάγειροι· προίσταντο γοῦν καὶ γάμων καὶ θυσιῶν. διόπερ Μένανδρος ἐν Κόλακίτῳ τοῖς τετραδισταῖς διακονούμενον μάγειρον ἐν τῇ τῆς Πανδήμου Ἀφροδίτης ἑορτῇ ποιεῖ ταυτὶ λέγοντα (III `82 K)· σπονδῆ. δίδου σὺ σπλάγχν' ἀκολουθῶν. ποῖ βλέπει; σπονδῆ. φέρ', ᾧ παῖ Σωσία. σπονδῆ. καλῶς. εὐχου. θεοῖς Ὀλυμπίοις εὐχόμεθα Ὀλυμπίασι, πᾶσι πάσαις· λάμβανε τὴν γλῶτταν. ἐπὶ τούτῳ δίδου σωτηρίαν, ὑγίειαν, ἀγαθὰ πολλὰ τῶν ὄντων τε νῦν ἀγαθῶν ὄνησιν πᾶσι. ταῦτ' εὐχόμεθα. καὶ παρὰ Σιμωνίδῃ δὲ φησιν ἕτερος (fr. 24 B`4)· ὄν ὡς ἄφευσα χῶς ἐμίστυλα κρέα ἰρωστί· καὶ γὰρ οὐ κακῶς ἐπίσταμαι ... ἐμφαίνει δ' αὐτῶν τὴν ἐμπειρίαν καὶ ἢ πρὸς Ἀλέξανδρον Ὀλυμπιάδος Ἐπιστολή. προτρεπομένη μάγειρον αὐτῇ πρίασθαι θυσιῶν ἔμπειρον ἢ μήτηρ φησί·

'Πελίγναν τὸν μάγειρον λαβὲ παρὰ τῆς μητρός. οὗτος γὰρ οἶδε τὰ ἱερά σου τὰ πατρῶα πάντα ὄν τρόπον θύεται καὶ τὰ ἀργαδιστικά καὶ τὰ Βακχικά, ὅσα τε Ὀλυμπίας προθύεται οὗτος οἶδεν. μὴ οὖν ἀμελήσῃς, ἀλλὰ λαβέ· καὶ ἀπόστειλον πρὸς ἐμὲ τὴν ταχίστην.'

Στέφανος Βυζάντιος 40 25

Αἰγικόρεως. ἄργος ἔστι δῆμος τῆς Ἀττικῆς, ὡς τινες, ἀλλὰ φυλὴ παλαιά, μία τῶν τεσσάρων τῶν ἀπὸ Ἰωνος [παῖ δων]. τέσσαρες δ' ἐξ αὐτοῦ, Αἰγικορεῖς Ἀργαδεῖς Γελέοντες Ὀπλητες. ἢ φυλὴ τοίνυν Αἰγικορεῖς.

Ομαιμον

Στράβων 7 7 1

Ἐκαταῖος μὲν οὖν ὁ Μιλήσιος περὶ τῆς Πελοποννήσου φησὶν διότι πρὸ τῶν Ἑλλήνων ὄκησαν αὐτὴν βάρβαροι. σχεδὸν δὲ τι καὶ ἡ σύμπασα Ἑλλάς κατοικία βαρβάρων ὑπῆρξε τὸ παλαιόν, ἀπ' αὐτῶν λογιζομένοις τῶν μνημονευομένων, Πέλοπος μὲν ἐκ τῆς Φρυγίας ἐπαγαγομένου λαὸν εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Πελοπόννησον, Δαναοῦ δὲ ἐξ Αἰγύπτου, Δρυόπων τε καὶ Καυκῶνων καὶ Πελασγῶν καὶ Λελέγων καὶ ἄλλων τοιούτων κατανευμαμένων τὰ ἐντὸς Ἰσθμοῦ ῥ

καὶ τὰ ἐκτὸς δὲρ τὴν μὲν γὰρ Ἀττικὴν οἱ μετὰ Εὐμόλπου Θρᾶκες ἔσχον, τῆς δὲ Φωκίδος τὴν Δαυλίδα Τηρεὺς, τὴν δὲ Καδμείαν οἱ μετὰ Κάδμου Φοίνικες, αὐτὴν δὲ τὴν Βοιωτίαν Ἴωνες καὶ Τέμμικες καὶ Ἰάντεςρ καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων δὲ ἐνίων τὸ βάρβαρον ἐμφαίνεται, Κέκροψ καὶ Κόδρος καὶ Ἄικλος καὶ Κόθος αἱ Δρύμας καὶ Κρίνακος. οἱ δὲ Θρᾶκες καὶ Ἰλλυριοὶ αἱ Ἠπειρώται καὶ μέχρι νῦν ἐν πλευραῖς εἰσινρ ἔτι μέντοι μᾶλλον πρότερον ἢ νῦν, ὅπου γε καὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι Ἑλλάδος ἀναντιλέκτως οὔσης τὴν πολλὴν οἱ παρόντι Ἑλλάδος ἀναντιλέκτως οὔσης τὴν πολλὴν οἱ βάρβαροι ἔχουσι, Μακεδονίαν μὲν Θρᾶκες καὶ τινὰ μέρη τῆς Θετταλίας, Ἀκαρνανίας δὲ καὶ Αἰτωλίας [τὰ] ἄνω Θεσπρωτοὶ καὶ Κασσωπαῖοι καὶ Ἀμφίλοχοι καὶ Μολοττοὶ καὶ Ἀθαμᾶνες, Ἠπειρωτικὰ ἔθνη. Περὶ μὲν οὖν Πελασγῶν εἴρηται, τοὺς δὲ Λέλεγας τινὲς μὲν τοὺς αὐτοὺς Καρσίην εἰκάζουσιν, οἱ δὲ συνοίκους μόνον καὶ συστρατιώτας· διόπερ ἐν τῇ Μιλησίᾳ, Λελέγων κατοικίας λέγεσθαι τινὰς, πολλαχοῦ δὲ τῆς Καρίας τάφους Λελέγων καὶ ἐρύματα ἔρημα Λελέγεια καλούμενα. ἢ τε Ἴωνία νῦν λεγομένη πᾶσα ὑπὸ Καρῶν ὤκειτο καὶ Λελέγων· ἐκβαλόντες δὲ τούτους οἱ Ἴωνες αὐτοὶ τὴν χώραν κατέσχον, ἔτι δὲ πρότερον οἱ τὴν Τροίαν ἐλόντες ἐξήλασαν τοὺς Λέλεγας ἐκ τῶν περὶ ἡν Ἰδὴν τόπων τῶν κατὰ Πήδασον καὶ τὸν Σατνιόνετα ποταμόν. ὅτι μὲν οὖν βάρβαροι ἦσαν οὗτοι, καὶ αὐτὸ τὸ κοινωνῆσαι τοῖς Καρσίην νομίζοιτ' ἂν σημεῖον· ὅτι δὲ πλάνητες καὶ μετ' ἐκείνων καὶ χωρὶς καὶ ἐκ παιοῦ, καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν. ἐν μὲν λαιοῦ, καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν. ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνανίᾳ φησὶ τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρήτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας· ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ, κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίᾳ καὶ Μεγαρέων· ἐν δὲ τῇ Λευκαδίᾳ καὶ αὐτόχθονά τινὰ Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα. μάλιστα δ' ἂν τις Ἡσιόδῳ πιστεύσειεν οὕτως περὶ αὐτῶν εἰπόντι ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἠγήσατο λαῶν, τοὺς ῥά ποτε Κρονίδης, Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς, λεκτοὺς ἐκ γαίης λάους πόρε Δευκαλίωνι. τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ συλλέκτους γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μιγάδας αἰνίττεσθαι μοι δοκεῖ καὶ διὰ τοῦτο ἐκλελοιπέναι τὸ γένος· ἄπερ ἂν τις καὶ περὶ Καυκῶνων λέγοι, νῦν οὐδαμῶ ὄντων πρότερον δ' ἐν πλείοσι τόποις καταφικισμένων.

Ἀεῖαῖαῖαῖα 1 28

Οἱ δ' οὖν Αἰγύπτιοί φασι καὶ μετὰ ταῦτα ἀποικίας πλείστας ἐξ Αἰγύπτου κατὰ πᾶσαν διασπαρῆναι τὴν οἰκουμένην. εἰς Βαβυλῶνα μὲν γὰρ ἀγαγεῖν ἀποίκους Βῆλον τὸν νομιζόμενον Ποσειδῶνος εἶναι καὶ Λιβύης· ὃν παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καθιδρυθέντα τοὺς τε ἱερεῖς καταστήσασθαι παραπλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἀτελεῖς καὶ πάσης λειτουργίας ἀπολελυμένους, οὓς Βαβυλώνιοι καλοῦσι Χαλδαίους, τὰς τε παρατηρήσεις τῶν ἀστρῶν τούτους ποιεῖσθαι, μιμουμένους τοὺς παρ' Αἰγυπτίοις ἱερεῖς καὶ φυσικοὺς, ἔτι δὲ ἀστρολόγους. λέγουσι δὲ καὶ τοὺς περὶ τὸν Δαναὸν ὀρμηθέντας ὁμοίως ἐκείθεν συνοικίσει τὴν ἀρχαιοτάτην σχεδὸν τῶν παρ' Ἑλλησι πόλεων Ἄργος, τὸ τε τῶν Κόλχων ἔθνος ἐν τῷ Πόντῳ καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἀνὰ μέσον Ἀραβίας καὶ Συρίας οἰκῆσαι τινὰς ὀρμηθέντας παρ' ἑαυτῶν· διὸ καὶ παρὰ τοῖς γένεσι τούτοις ἐκ παλαιοῦ παραδεδοσθαι τὸ περιτέμνειν τοὺς γεννωμένους παῖδας, ἐξ Αἰγύπτου μετενηνεγμένου τοῦ νομίμου. καὶ τοὺς Ἀθηναίους δὲ φασιν ἀποίκους εἶναι Σαζῶν τῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ πειρῶνται τῆς οἰκειότητος ταύτης φέρειν ἀποδείξεις· παρὰ μόνοις γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὴν πόλιν ἄστῳ καλεῖσθαι, μετενηνεγμένης τῆς προσηγορίας ἀπὸ τοῦ παρ' αὐτοῖς Ἄστεος. ἔτι δὲ τὴν πολιτείαν τὴν αὐτὴν ἐσχηκέναι τάξιν καὶ διαίρεσιν τῇ παρ' Αἰγυπτίοις, εἰς τρία μέρη διανεμηθείση· καὶ πρώτην μὲν ὑπάρξει μερίδα τοὺς εὐπατρίδας καλουμένους, οἵτινες [ἱεροποιοὶ] ὑπῆρχον ἐν παιδείᾳ μάλιστα διατετριφότες καὶ τῆς μεγίστης ἤξιωμένοι τιμῆς παραπλησίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον ἱερεῦσι· δευτέραν δὲ τάξιν γενέσθαι τὴν τῶν γεωμόρων τῶν ὀφειλόντων ὄπλα κεκτῆσθαι καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ τῆς πόλεως ὁμοίως τοῖς κατ' Αἴγυπτον

ὀνομαζομένοις γεωργοῖς καὶ τοὺς μαχίμους παρεχομένοις· τελευταίαν δὲ μερίδα καταριθμηθῆναι τὴν τῶν δημιουργῶν τῶν τὰς βαναύσους τέχνας μεταχειριζομένων καὶ λειτουργίας τελούντων τὰς ἀναγκαιοτάτας, τὸ παραπλήσιον ποιούσης τῆς τάξεως ταύτης παρ' Αἰγυπτίοις. γεγόνει δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων τινὰς Αἰγυπτίους παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις· τὸν γὰρ Πέτην τὸν πατέρα Μενεσθέως τοῦ στρατεύσαντος εἰς Τροίαν φανερώς Αἰγύπτιον ὑπάρξαντα τυχεῖν ὕστερον Ἀθήνησι πολιτείας τε καὶ βασιλείας. διφυοῦς δ' αὐτοῦ γεγονότος, τοὺς μὲν Ἀθηναίους μὴ δύνασθαι κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν ἀποδοῦναι περὶ τῆς φύσεως ταύτης τὰς ἀληθεῖς αἰτίας, ἐν μέσῳ κειμένου πᾶσιν ὅτι δυοῖν πολιτειῶν μετασχών, Ἑλληνικῆς καὶ βαρβάρου, διφυῆς ἐνομίσθη, τὸ μὲν ἔχων μέρος θηρίου, τὸ δὲ ἀνθρώπου.

Ὅμοίως δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ἐρεχθέα λέγουσι τὸ γένος Αἰγύπτιον ὄντα βασιλεύσαι τῶν Ἀθηνῶν, τοιαύτας τινὰς φέροντες ἀποδείξεις ῥ' γενομένων γὰρ ὁμολογουμένως αὐχμῶν μεγάλων κατὰ πᾶσαν σχεδὸμολογουμένως αὐχμῶν μεγάλων κατὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην πλὴν Αἰγύπτου διὰ τὴν ιδιότητα τῆς χώρας, καὶ φθορᾶς ἐπιγενομένης τῶν τε καρπῶν καὶ πλήθους ἀνθρώπων, ἐξ Αἰγύπτου τὸν Ἐρεχθέα κομίσαι διὰ τὴν συγγένειαν σίτου πλήθος εἰς τὰς Ἀθήνας ἄνθ' ὧν τοὺς εἶ παθόντας βασιλέα καταστήσαι τὸν εὐεργέτην. τοῦτον δὲ παραλαβόντα τὴν ἡγεμονίαν καταδείξει τὰς τελετὰς τῆς Δήμητρος ἐν Ἐλευσίνι καὶ τὰ μυστήρια ποιῆσαι, μετενεγκόντα τὸ περὶ τούτων νόμιμον ἐξ Αἰγύπτου. καὶ τῆς θεοῦ δὲ παρουσίαν εἰς τὴν Ἀττικὴν γεγυῖαν κατὰ τούτους τοὺς χρόνους παραδεδοῦσθαι κατὰ λόγον, ὡς ἂν τῶν ἐπωνύμων ταύτης καρπῶν τότε κομισθέντων εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ διὰ τοῦτο δόξαι πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν εὐρεσιν γεγόνειν τοῦ σπέρματος, δωρησαμένης τῆς Δήμητρος. ὁμολογεῖν δὲ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὅτι βασιλεύοντος Ἐρεχθέως καὶ τῶν καρπῶν διὰ τὴν ἀνομβρίαν προφανισμένων ἢ τῆς Δήμητρος ἐγένετο παρουσία πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ σίτου. πρὸς δὲ τούτοις αἱ τελεταὶ καὶ τὰ μυστήρια ταύτης τῆς θεοῦ τότε κατεδείχθησαν ἐν Ἐλευσίνι. τὰ τε περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀρχαιότητας ὡσαύτως ἔχειν Ἀθηναίους καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ῥ' τοὺς μὲν γὰρ Εὐμολπίδας ἀπὸ τῶν κατ' Αἰγύπτου ἱερέων μετενηχῆθαι, τοὺς δὲ Κήρυκας ἀπὸ τῶν παστοφόρων. τὴν τε Ἰσιν μόνους τῶν Ἑλλήνων ὁμνύειν, καὶ ταῖς ἰδέαις καὶ τοῖς ἥθεσιν ὁμοιοτάτους εἶναι τοῖς Αἰγυπτίοις. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια λέγοντες φιλοτιμότερον ἢ περὶ ἀληθινώτερον, ὡς γ' ἐμοὶ φαίνεται, τῆς ἀποικίας ταύτης ἀμφισβητοῦσι διὰ τὴν δόξαν τῆς πόλεως. καθόλου δὲ πλείστας ἀποικίας Αἰγύπτιοί φασι ἐκπέμψαι τοὺς ἑαυτῶν προγόνους ἐπὶ πολλὰ μέρη τῆς οἰκουμένης διὰ τε τὴν ὑπεροχὴν τῶν βασιλευσάντων παρ' αὐτοῖς καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πολυανθρωπίας ῥ' ὑπὲρ ὧν μήτε ἀποδείξεως φερομένης μηδεμίᾳς ἀκριβοῦς μήτε συγγραφῆς ἀξιοπίστου μαρτυροῦντος, οὐκ ἐκρίναμεν ὑπάρχειν τὰ λεγόμενα γραφῆς ἄξια. καὶ περὶ μὲν τῶν θεολογουμένων παρ' Αἰγυπτίοις τοσαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω, στοχαζομένοις τῆς συμμετρίας ῥ' περὶ δὲ τῆς χώρας καὶ τοῦ Νείλου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀκοῆς ἀξίων ἐν κεφαλαίοις ἕκαστα διεξιέναι πειρασόμεθα.

Πρωτο-Δωριεῖς/Μακεδόνες

Ἡρόδοτος 1 56 [βλ. παρ.]

Ἡρόδοτος 8 43 4

Σικυώνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρῆχοντο νέας, Ἐπιδάριοι δὲ δέκα, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Ἑρμιονέες δὲ τρεῖς, ἔόντες οὗτοι πλὴν Ἑρμιονέων Δωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὀρμηθέντες. Οἱ δὲ Ἑρμιονέες εἰσὶ Δρύοπες, ὑπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλιέων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρας ἐξαναστάντες. Οὗτοι μὲν νῦν Πελοποννησίων ἐστρατεύοντο

Διόδωρος Σικελιώτης 5 80 2 1 [βλ. παρ. 2 I]

Στέφανος Βυζάντιος, Δώριον

Ηρόδοτος δὲ ἐν τῇ α΄ περὶ τοῦ Δωρικοῦ γένους φησὶ πολυπλάνητον αὐτὸ καλῶν καὶ δεικνὺς οὕτως "τὸ δὲ πολυπλάνητον κάρτα· ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλέως ᾤκεε τὴν Φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλληνος τὴν ὑπὸ τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸν Ὀλυμπον χώραν καλεομένην Ἰστιαιώτιν, ἐκ δὲ Ἰστιαιώτιδος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, ᾤκεεν ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον, ἐντεῦθεν δὲ αὐτίς εἰς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἔλθὼν Δωρικὸν ἐκλήθη". καὶ οἱ Κρήτες Δωριεῖς ἐκαλοῦντο "Δωριέες τε τριχάζκες διοί τε Πελασγοί". περὶ ὧν ἱστορεῖ Ἴσθριων, Κρητὸς ἐν τῇ νήσῳ βασιλεύοντος Τέκταφον τὸν Δώρου τοῦ Ἑλληνος, ὁρμήσαντα ἐκ τῆς ἐν Θετταλία τότε μὲν Δωρίδος νῦν δὲ Ἰστιαιώτιδος καλουμένης, ἀφικέσθαι εἰς Κρήτην μετὰ Δωριέων τε καὶ Ἀχαιῶν καὶ Πελασγῶν τῶν οὐκ ἀπαράντων εἰς Τυρρηνίαν. μέμνηται τῆς Δωρίδος τῆς Θετταλικῆς Χάραξ ἐν ζ΄ τῆδε γράφων περὶ Θεσσαλοῦ τοῦ Αἰάτου, [τοῦ] νικήσαντος τοὺς ἐν Ἄρνη Βοιωτοὺς "ὁ δὲ Θεσσαλὸς οὐδὲ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς ἐπωνυμίας μετέβαλεν, ἀλλ' Ἰστιαιώτιν αὐτὴν ὡς πρὶν καλεῖσθαι εἶασε. κείται δὲ πρὸς δυσμῶν τῆς Πίνδου. Δῶρος δὲ αὐτὴν ὁ Ἑλληνας εἰλήχει τὰ πρῶτα καὶ Δωρὶς ἀπ' ἐκείνου ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ Ἰστιαιώτις μετωνομάσθη".

Ηρακλίδες

Ηρόδοτος

⁶⁵³⁻⁵⁴ Ταῦτα μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι μόνοι Ἑλλήνων, τάδε δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω, τούτους γὰρ δὴ τοὺς Δωριέων βασιλέας μέχρι μὲν δὴ Περσέος τοῦ Δανάης, τοῦ θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγόμενους ὀρθῶς ὑπ' Ἑλλήνων καὶ ἀποδεικνυμένους ὡς εἰσὶ Ἑλληνες· ἤδη γὰρ τῆσδε ἐς Ἑλληνας οὗτοι ἐτέλεον. Ἐλεξα δὲ μέχρι Περσέος τοῦδε εἵνεκα, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἔτι ἔλαβον, ὅτι οὐκ ἔπεστι ἐπωνυμὴ Περσέζ οὐδεμία πατρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλέζ Ἀμφιτρώων· ἤδη ὦν ὀρθῶ λόγῳ χρωμένῳ μέχρι Περσέος ὀρθῶς εἴρηται μοι. Ἀπὸ δὲ Δανάης τῆς Ἀκρισίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτῶν φαινόατο ἂν ἔόντες οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπτιοι ἰθαγενεές. Ταῦτα μὲν νῦν κατὰ τὰ Ἑλληνες λέγουσι γεγεννηλόγηται. Ὡς δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεύς, ἐὼν Ἀσσύριος, ἐγένετο Ἑλληνας, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι· τοὺς δὲ Ἀκρισίου γε πατέρας ὁμολογέοντας κατ' οἰκησότητα Περσέζ οὐδέν, τούτους δὲ εἶναι, κατὰ περ Ἑλληνες λέγουσι, Αἰγυπτίους. Καὶ ταῦτα μὲν νῦν περὶ τούτων εἰρήσθω· ὅτι δέ, ἔόντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὅτι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τὰς Δωριέων βασιλείας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν εἴρηται, ἐάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο, τούτων μνήμην ποιήσομαι.

⁷¹⁵⁰ Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέγουσι. Ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἔπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἢ περ ὁρμήσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἐλθόντα δὲ τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· «Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν Πέρση εἶναι ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. Οὕτω ἂν ὦν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. Οὔτε ὦν ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους ἐκστρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρέοντας ἡμῖν ἀντιξοοὺς γίνεσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι· ἦν γὰρ ἐμοὶ γέννηται κατὰ νόον, οὐδαμῶς μέζονας ὑμέων ἄξω.

Διόδωρος

1 24 τὰς παρ' ἑαυτῶν. καὶ γὰρ Ἡρακλέα τὸ γένος Αἰγύπτιον ὄντα, δι' ἀνδρείαν ἐπελθεῖν πολλὴν τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Λιβύης θέσθαι στήλην·
4 37 ὑπερεχόντων δὲ τῶν Λαπιθῶν πολὺ ταῖς δυνάμεσιν, οἱ Δωριεῖς κατέφυγον ἐπὶ τὸν Ἡρακλέα, καὶ σύμμαχον αὐτὸν ἐκάλεσαν ἐπὶ τρίτῳ μεδὸν ἐποιήσατο παρεμβολήν, καὶ τρόπαιον ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἔστησεν. τῇ δ' ὕστεραία τὰς κρατίστας τῶν νεῶν ε δ' Ἡρακλῆς ἔχων αἰεὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ στρατεύσαντας Ἄρκάδας, καὶ μετὰ τούτων χειρωσάμενος τοὺς Λαπίθας, αὐτὸν τε τὸν βασιλέα

Κόρωνον ἀνεΐλε καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους κατακόψας ἠνάγκασεν ἐκχωρῆσαι τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας. τούτων δὲ πραχθέντων, Αἰγίμιω μὲν τὸ ἐπιβάλλον τῆς χώρας τρίτον μέρος παρέθετο καὶ παρεκελεύσατο φυλάττειν τοῖς ἀπ' αὐτοῦ· ἐπανιών δ' εἰς Τραχίνα, καὶ προ-

4 58 ἔτυχε παρὰ τοῖς Θηβαίοις. τοὺς δ' ἄλλους Ἑρακλείδας φασὶν ἐλθόντας παρ' Αἰγίμιον τὸν Δώρου τὴν πατρίαν τῆς χώρας παρακαταθήκην ἀπαιτήσαντας μετὰ Δωριέων κατοικήσαι.

Απολλόδωρος Βιβλιοθήκη 2 154

ἀδῆτις δὲ ἐκεῖθεν ὀρμηθεὶς Αἰγίμιω βασιλεῖ Δωριέων συνεμάχησε· Λαπίθαι γὰρ περὶ γῆς ὄρων ἐπολέμουσαν αὐτῷ Κορώνου στρατηγούντος, ὁ δὲ πολιορκούμενος ἐπεκαλέσατο τὸν Ἑρακλέα βοηθὸν ἐπὶ μέρει τῆς γῆς. βοηθήσας δὲ Ἑρακλῆς ἀπέκτεινε Κόρωνον μετὰ καὶ ἄλλων, καὶ τὴν γῆν ἅπασαν παρέδωκεν ἐλευθέραν αὐτῷ. ἀπέκτεινε δὲ καὶ Λαογόραν μετὰ τῶν τέκνων

Το μὲν Πελασγικόν, το δε Ἑλληνικόν

Ἡρόδοτος

1, 56-57 Ἱστορέων δὲ εὗρισκε Λακεδαιμονίους τε καὶ Ἀθηναίους προέχοντας, τοὺς μὲν τοῦ Δωρικοῦ γένεος, τοὺς δὲ τοῦ Ἰωνικοῦ. Ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκριμένα, ἔοντα τὸ ἀρχαῖον τὸ μὲν Πελασγικόν, τὸ δὲ Ἑλληνικόν ἔθνος. Καὶ τὸ μὲν οὐδαμῆ κω ἐξεχώρησε, τὸ δὲ πολυπλόνητον κάρτα. Ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλέος οἴκεε γῆν τὴν φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλλήνος τὴν ὑπὸ τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸν Ὀλυμπον χώραν, καλεομένην δὲ Ἰστιαιώτιν ἕκ δὲ τῆς Ἰστιαιώτιδος ὡς ἐξάνεστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεε ἐν Πίνδῳ, Μακεδνὸν καλεόμενον ἔνθευθεν δὲ ἀδῆτις ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὼν Δωρικὸν ἐκλήθη. Ἦντινα δὲ γλώσσαν ἴεσαν οἱ Πελασγοί, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν.

εἰ δὲ χρεόν ἐστι τεκμαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι εὐδοσι Πελασγῶν τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρότωνα πόλιν οἰκεόντων, οἱ ὄμουροι κοτε ἦσαν τοῖσι νῦν Δωριεῦσι καλεομένοισι (οἴκεον δὲ τηνικαῦτα γῆν τὴν νῦν Θεσσαλιῶτιν καλεομένην), καὶ τῶν Πλακίην τε καὶ Σκυλάκην Πελασγῶν οἰκισάντων ἐν Ἑλλησπόντῳ, οἱ σύνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι, καὶ ὅσα ἄλλα Πελασγικὰ ἔοντα πολιήματα τὸ οὐνομα μετέβαλε, εἰ τοῖσι τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλώσσαν ἰέντες. Εἰ τοίνυν ἦν καὶ πᾶν τοιοῦτο τὸ Πελασγικόν, τὸ Ἀττικόν ἔθνος, ἐὸν Πελασγικόν, ἅμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἑλληνας καὶ τὴν γλώσσαν μετέμαθε. Καὶ γὰρ δὴ οὔτε οἱ Κροτωνιῆται οὐδαμοῖσι τῶν νῦν σφεας περιοικεόντων εἰσὶ ὁμόγλωσσοι οὔτε οἱ Πλακηνοί, σφίσι δὲ ὁμόγλωσσοι, δηλοῦσίν τε ὅτι τὸν ἠνείκαντο γλώσσης χαρακτῆρα μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χωρία, τοῦτον ἔχουσι ἐν φυλακῇ.

Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν γλώσση μὲν, ἐπεῖτε ἐγένετο, αἰεὶ κοτε τῇ αὐτῇ διαχρᾶται, ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι. Ἀποσχισθὲν μέντοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ ἐὸν ἀσθενές, ἀπὸ μικροῦ τεο τὴν ἀρχὴν ὀρμώμενον αὐξήται ἐς πλῆθος τῶν ἐθνέων,

Ἑπελασγῶν' πολλῶν μάλιστα προσκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων βαρβάρων συχνῶν ῥὸς ὃ δὴ ὦν ἔμοιγε δοκεῖ οὐδέ τι Πελασγικὸν ἔθνος, ἐὸν βάρβαρον, οὐδαμὰ μέγας αὐξήθηται.

7 94 Ἰωνες δὲ ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεομένην Ἀχαιίην καὶ πρὶν ἢ Δαναόν τε καὶ Εὐθύθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὡς Ἑλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες, ἐπὶ δὲ Ἰωνος τοῦ Εὐθύθου Ἰωνες. Νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας, ὀπλισμένοι ὡς Ἑλληνες. καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἰωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ δωδεκαπόλιες Ἰωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων. Αἰολέες δὲ ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὡς Ἑλληνες καὶ τὸ πάσαι καλεόμενοι Πελασγοί, ὡς Ἑλλήνων λόγος.

Πελασγική Διασπορά

Στράβων 12 8

τό τε γὰρ τῶν Πελασγῶν ἦν φύλον καὶ τὸ τῶν Καυκῶνων καὶ Λελέγων· εἴρηται δ' ὅτι πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης τὸ παλαιὸν ἐτύγγανε πλανώμενα

Ευστάθιος 1 560 19

Καὶ ὄρα τὸ φύλα Πελασγῶν. ἀξιόλογον γὰρ πλῆθος δηλοῖ. οὐ γὰρ φύλον ἔφη, ἀλλὰ φύλα πληθυντικῶς. μέγα δὲ ἔθνος οἱ Πελασγοὶ κατὰ τὸν Γεωγράφον, ὅπερ καὶ εἰς πλάτος ἀποδεικνύει αὐτός. πλανῆται δὲ ἦσαν καὶ σποράδες πανταχοῦ τῆς γῆς, ὡς καὶ ἐν τοῖς τοῦ Περιηγητοῦ κεῖται. Φησὶ γοῦν ὁ αὐτὸς Γεωγράφος καί, ὅτι πλάνητες οἱ Λέλεγες, ὡς καὶ οἱ Πελασγοὶ καὶ οἱ Καύκωνες πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης τὸ παλαιὸν πλανώμενοι. καὶ Πελασγικὸν δὲ πεδῖον ἵστορεῖ ἐν Λαρίσση τῇ Θετταλικῇ.

Ελλάς

Ηρόδοτος 2 56

ἡ γυνὴ αὐτῆ τῆς νῦν Ἑλλάδος, πρότερον δὲ Πελασγίης καλεομένης τῆς αὐτῆς ταύτης

Scholia vetera II. 2 84

διὸ καὶ δίους τοὺς Πελασγούς φησιν ὡς ἄνωθεν Ἑλληνας ὄντας. καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν σῶσαι τὰ στοιχεῖα μόνους Ἑλλήνων φασίν.

Διόδωρος Σικελιώτης 3 67

κοινῇ μὲν οὖν τὰ γράμματα Φοινίκεια κληθῆναι διὰ τὸ παρὰ τοὺς Ἑλληνας ἐκ Φοινίκων μετενεχθῆναι, ἰδίᾳ δὲ τῶν Πελασγῶν πρώτων χρησαμένων τοῖς μετατεθεῖσι χαρακτῆρσι Πελασγικὰ προσαγορευθῆναι.

Στράβων 5 2 4 1

Τοὺς δὲ Πελασγούς, ὅτι μὲν ἀρχαῖόν τι φύλον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπιπολάσαν καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. νομίζειν δὲ φησιν Ἐφορος τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας ἐλέσθαι στρατιωτικὸν βίον, εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν προτρέποντας πολλοὺς ἅπασι τοῦ ὀνόματος μεταδοῦναι καὶ πολλὴν ἐπιφάνειαν κτήσασθαι καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, παρ' ὅσους ποτὲ ἀφιγμένοι τετυχήκασι.

Στράβων 7 7

οἱ δὲ Πελασγοὶ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα δυναστευσάντων ἀρχαιότατοι λέγονται· καὶ ὁ ποιητὴς φησιν οὕτω Ζεῦ ἄνα Δωδωναίε, Πελασγικέ, ὁ δ' Ἡσίοδος Δωδώνην φηγόν τε, Πελασγῶν ἔδραον ἦεν.

Πελοπόννησος

Απολλόδωρος Βιβλ. 3, 96 3 96 1

Ἐπανάγωμεν δὲ νῦν πάλιν ἐπὶ τὸν Πελασγόν, ὃν Ακουσίλαος μὲν Διὸς λέγει καὶ Νιόβης, καθάπερ ὑπέθεμεν, Ἡσίοδος δὲ αὐτόχθονα. τούτου καὶ τῆς Ὠκεανοῦ θυγατρὸς Μελιβοίας, ἣ καθάπερ ἄλλοι λέγουσι νύμφης Κυλλήνης, παῖς Λυκάων ἐγένετο, ὃς βασιλεύων Ἀρκάδων ἐκ πολλῶν γυναικῶν πενήκοντα παῖδας ἐγέννησε· Μελαινέα Θεσπρωτὸν Ἑλικὰ Νύκτιμον Πευκέτιον, Καύκωνα Μηκιστέα Ὀπλέα Μακαρέα Μάκεδνον, Ὀρον Πόλιχον Ἀκόντην Εὐαίμονα Ἀγκύορα, Ἀρχεβάτην Καρτέρωνα Αἰγαίωνα Πάλλαντα Εὐμόνα, Κάνηθον Πρόθοον Λίνον Κορέθοντα Μαίναλον, Τηλεβόαν Φύσιον Φάσσον Φθῖον Λύκιον, Ἀλίφηρον Γενέτορα Βουκολίωνα Σωκλέα Φινέα, Εὐμήτην Ἀρπαλέα Πορθέα Πλάτωνα Αἴμονα, Κύναιθον Λέοντα Ἀρπάλυκον Ἡραιέα Τιτάναν, Μαντινέα 1 Κλείτορα Στύμφαλον Ὀρχομενόν ... οὗτοι πάντας ἀνθρώπους ὑπερέβαλλον ὑπερηφανία καὶ ἀσεβεία.

Πελασγικὸν Ἄργος

Στράβων

5 2 4 καὶ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἢ Θετταλία λέγεται, τὸ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ καὶ τῶν Θερμοπυλῶν ἕως τῆς ὀρεινῆς τῆς κατὰ Πίνδον, διὰ τὸ ἐπάρξαι τῶν τόπων τούτων τοὺς Πελασγούς.

8 6 5 Ἀργείους γοῦν καλεῖ πάντας καθάπερ καὶ Δαναοὺς καὶ Ἀχαιοὺς. τὴν δ' οὖν ὁμωνυμίαν τοῖς ἐπιθέτοις διαστέλλεται, τὴν μὲν Θετταλίαν Πελασγικὸν Ἔργος καλῶν "νῦν αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἔργος ἔναιον." τὴν δὲ Πελοπόννησον [Ἀχαικὸν] ... Περὶ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων καὶ Πανελλήνων ἀντιλέγεται. Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὸν ποιητὴν μηδαμοῦ βαρβάρους εἰπεῖν φησὶ διὰ τὸ μηδὲ Ἑλληνὰς πῶ τὸ ἀντίπαλον εἰς ζῆνον ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ μόνους τοὺς ἐν Θετταλίᾳ καλεῖσθαι φησὶν Ἑλληνας "Μυρμιδόνες δὲ καλεῦντο καὶ Ἑλληνες."

Ἡσίοδον μέντοι καὶ Ἀρχίλοχον ἤδη εἰδέναι καὶ Ἑλληνας λεγομένους τοὺς σύμπαντας καὶ Πανέλληνας, ... ἄλλοι δ' ἀντιτιθέασιν ὅτι καὶ βαρβάρους εἶρηκεν, εἰπὼν γε βαρβαροφώνους τοὺς Κᾶρας, καὶ Ἑλληνας τοὺς πάντας "ἄνδρός, τοῦ κλέος "εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἔργος" καὶ πάλιν "εἰ δ' ἐθέλης [τραφθῆναι] ἀν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἔργος."

Στέφανος Βυζάντιος

Αἰμονία, ἢ Θετταλία, ἀπὸ Αἴμονος. Αἴμων δὲ υἱὸς μὲν Χλῶρον τοῦ Πελασγοῦ, πατὴρ δὲ Θεσσαλοῦ, ὡς Ῥιανὸς καὶ ἄλλοι. ...εἰσὶ καὶ Αἰμονιαὶ πόλεις Ἀρκαδίας, ἀπὸ Αἴμονος τοῦ Λυκάονος παιδός, ὡς Πανσανίας ὀγδόῳ περιηγήσεως Ἑλλάδος.

Ευστάθιος

Σχ. ΙΑ. 496 29 κεξ. λέγει γὰρ ὅτι νῦν δ' αὖ τούτους ἔσπετέ μοι, ᾧ Μοῦσαι, ὅσοι τὸ Πελασγικὸν Ἔργος ἔναιον καὶ ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ ἦσαν. ...

Πελασγικὸν δὲ Ἔργος τὸ Θετταλικὸν λέγει ἀπὸ Πελασγῶν, οἱ πολυπλάνητοι ὄντες, ὡς πολλαχοῦ δηλοῦται, ᾤκησαν καὶ ἐκεῖ. ὅτι δὲ Ἔργος οὐχ' ἦν ἀλλὰ πολλά, ἐν τοῖς τοῦ Περιηγητοῦ δεδήλωται, αὐτὸ τε τοῦτο καὶ ἄλλα χρήσιμα. ὅτι δὲ Πελασγικὸν ἦν καὶ τὸ κατὰ Πελοπόννησον Ἔργος, καὶ Εὐριπίδης δηλοῖ, παρ' ᾧ ἱστορεῖται καί, ὡς ἔφθασαν οἱ ἐκεῖ πάλαι μὲν Πελασγοί, Δαναοὶ δὲ κληθῆναι Σχ. ΙΑ. 1 500 14 οὗ καὶ Λαρίσσης, γυναικὸς Ἀργείας, Πελασγὸς καὶ Φθίος καὶ Ἀχαιός. ἄρχων δὲ ὁ Πελασγὸς μοίρας τῆς χώρας Πελασγικὸν Ἔργος ὠνόμασε καὶ πόλιν Λάρισσαν. θανόντος δὲ αὐτοῦ ἄρξαντες οἱ ῥηθέντες ἀδελφοὶ μοῖραν τῆς γῆς Φθίαν καὶ Ἀχαιαν ἐκάλεσαν. οἰκεῖ δὲ αὐτόθι καὶ Δευκαλίων, οὗ υἱὸς Ἑλλην, ὃς Ἑλληνας τοὺς ἐκεῖ ἐκάλεσεν, οὗ Εὐθύθης, οὗ Ἀχαιὸς καὶ Ἑλλην

Ἡπειρος

Στράβων

5 2 4 πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἡπειρωτικὰ ἔθνη Πελασγικὰ εἰρήκασιν, ὡς καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων· Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν ἡρώων ὄνομα καλέσαντες, οἱ ὕστερον ἀπ' ἐκείνων πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπόνυμα πεποιήκασιν· καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασιν, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρωάδι Κίλιξιν Ὅμηρος εἶρηκε τοὺς ὁμόρους Πελασγούς

5 2 4 τὸν τε Δία τὸν Δωδωναῖον αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Πελασγικὸν Ζεῦ ἄνα, Δωδωναίη, Πελασγικέ. πολλοὶ δὲ καὶ τὰ Ἡπειρωτικὰ ἔθνη Πελασγικὰ εἰρήκασιν, ὡς καὶ μέχρι δεῦρο ἐπαρξάντων·

Κρήτη

Στράβων 5 2 4

καὶ γὰρ τῆς Κρήτης ἔποικοι γεγόνασιν, ὡς φησὶν Ὅμηρος· λέγει γοῦν Ὀδυσσεὺς πρὸς Πηνελόπην ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη·

ἐν μὲν Ἀχαιοί, ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες, Δωριεὲς τε τριχάικες, δῖοί τε Πελασγοί.

Στέφανος Βυζάντιος "Δώριον.."

καὶ οἱ Κρήτες Δωριεῖς ἐκαλοῦντο Δωριεὲς τε τριχάϊκες δῖοί τε Πελασγοί. περὶ ᾧ ἱστορεῖ Ἄνδρων, Κρητὸς ἐν τῇ νήσῳ βασιλεύοντος Τέκταφον τὸν Δώρου τοῦ Ἑλληνος, ὁρμήσαντα ἐκ τῆς ἐν Θετταλίᾳ τότε μὲν Δωρίδος νῦν δὲ Ἰστιαιώτιδος

καλουμένης, ἀφικέσθαι εἰς Κρήτην μετὰ Δωριέων τε καὶ Ἀχαιῶν καὶ Πελασγῶν τῶν οὐκ ἀπαράντων εἰς Τυρρηνίαν.

μέμνηται τῆς Δωρίδος τῆς Θετταλικῆς Χάραξ ἐν ζ τῆδε γράφων περὶ Θεσσαλοῦ τοῦ Αἰάτου, [τοῦ] νικήσαντος τοὺς ἐν Ἄρνη Βοιωτοὺς ὁ δὲ Θεσσαλὸς οὐδὲ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς ἐπωνυμίας μετέβαλεν, ἀλλ' Ἰστιαῶτιν αὐτὴν ὡς πρὶν καλεῖσθαι εἶασε. κεῖται δὲ πρὸς δυσμῶν τῆς Πίνδου.

Δῶρος δὲ αὐτὴν ὁ Ἕλληνας εἰλήχει τὰ πρῶτα καὶ Δωρὶς ἀπ' ἐκείνου ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ Ἰστιαῶτις μετωνομάσθη. Θεσσαλία, ἀπὸ Θεσσαλοῦ, ἢ πρότερον Πελασγία. ἐν ταύτῃ οὐκ ἔξεστι πελαγροὺς κτείνειν. τοὺς γὰρ τῆς χώρας ὄφεις ἀναιροῦσιν.

Διόδωρος Σικελιώτης

5 80

μετὰ δὲ τούτους πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον Πελασγοὶ πλανώμενοι διὰ τὰς συνεχεῖς στρατείας καὶ μεταναστάσεις καταντήσαντες εἰς τὴν Κρήτην μέρος τῆς νήσου κατώκησαν. τρίτον δὲ γένος φασὶ τῶν Δωριέων παραβαλεῖν εἰς τὴν νήσον ἡγουμένου Τεκτάμου τοῦ Δῶρου.

τούτου δὲ τοῦ λαοῦ μέρος τὸ μὲν πλέον ἀθροισθῆναι λέγουσιν ἐκ τῶν περὶ τὸν Ὀλυμπον τόπων, τὸ δὲ τι μέρος ἐκ τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν Ἀχαιῶν διὰ τὸ τὴν ἀφορμὴν τὸν Δῶρον ἐκ τῶν περὶ Μαλέαν τόπων ποιῆσαι. τέταρτον δὲ γένος συμμιγῆναι φασιν εἰς τὴν Κρήτην μιγάδων βαρβάρων τῶν διὰ τὸν χρόνον ἐξομοιωθέντων τῇ διαλέκτῳ τοῖς ἐγχωρίοις Ἕλλησι. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς περὶ Μίνω καὶ Ῥαδάμανθον ἰσχύσαντας ὑπὸ μίαν ἀγαγεῖν συντέλειαν τὰ ἔθνη τὰ κατὰ τὴν νήσον. τὸ δὲ τελευταῖον μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι πέμποντες ἀποικίας ἄλλας τέ τινας νήσους ἔκτισαν καὶ ταύτης τῆς νήσου κατακτησάμενοι πόλεις τινὰς ὄκησαν ἐν αὐταῖς

4 60

Τέκταμος ὁ Δῶρου τοῦ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος εἰς Κρήτην πλεύσας μετὰ Αἰολέων καὶ Πελασγῶν ἐβασίλευσε τῆς νήσου, γήμας δὲ τὴν Κρηθέως θυγατέρα ἐγέννησεν Ἀστέριον.

Μ. Ασία

Στράβων 13 3 3 13 :

Μενεκράτης γοῦν ὁ Ἐλαΐτης ἐν τοῖς περὶ κτίσεων φησὶ τὴν παραλίαν τὴν νῦν Ἴωνικὴν πάσαν ἀπὸ Μυκάλης ἀρξάμενην ὑπὸ Πελασγῶν οἰκεῖσθαι πρότερον καὶ τὰς πλησίον νήσους.

Στράβων 5 2 4

Πελασγούς τε πολλοὺς καὶ τῶν ἡρώων ὄνομα καλέσαντες, οἱ ὕστερον ἀπ' ἐκείνων πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπώνυμα πεποιήκασιν· καὶ γὰρ τὴν Λέσβον Πελασγίαν εἰρήκασιν, καὶ τοῖς ἐν τῇ Τρωάδι Κίλιξιν Ὅμηρος εἶρηκε τοὺς ὁμόρους Πελασγούς **Κόνων, στην Φωτίου Βιβλιοθήκη 186 139a 25**

ἢ Κύζικος δὲ Πελασγοὺς ἔσχεν οἰκῆτορας· καὶ γὰρ Κύζικος ὁ Ἀπόλλωνος, Πελασγῶν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ βασιλεύων, ὑπὸ Αἰολέων μετὰ Πελασγῶν ἐκπεσῶν, τὴν Χερρόνησον τῆς Ἀσίας πολίξει, δούς αὐτῇ καὶ τοῦνομα καὶ ἠϋξήθη ἐκ ταπεινῆς Κυζίκῳ εἰς μέγα ἢ ἀρχή, ἀπ' οὗ Κλείτην τὴν Μέροπος, ὅς τῶν περὶ Ῥύνδακον χωρίων ἐβασίλευε, γυναῖκα ἠγάγετο. Οἱ δὲ μετὰ Ἰάσονος ἐπὶ τὸ δέρας ἰόντες κατίσχουσι πρὸς τὴν Κύζικον τῇ Ἀργοῖ, καὶ μαθόντες οἱ Πελασγοὶ Θεσσαλίδα τὴν ναῦν, κατὰ μῆνιν τῆς ἐκβολῆς, νυκτὸς ἐμάχοντο τῇ Ἀργοῖ. Κύζικον δὲ λύσαι τὴν μάχην

Σχολ. Απολ. Ροδ. 1037, 8 b

Ἐφορος μὲν γὰρ φησὶ τοὺς Δολίονας Πελασγοὺς ὄντας καὶ ἐχθρωδῶς διακειμένους πρὸς τοὺς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Μαγνησίαν κατοικοῦντας διὰ τὸ ἀπελασθῆναι ὑπ' αὐτῶν ἐπιθέσθαι αὐτοῖς, γράφων ἐν τῇ θ. ἠκολούθηκε δὲ Ἀπολλώνιος Δηϊόχῳ. Καλλισθένης δὲ ἐν τῷ α τοῦ Περιπλου κατ' ἐχθραν φησὶ τοὺς οἰκοῦντας τὴν Κύζικον ἐπιθέσθαι νυκτὸς τοῖς Ἀργοναύταις.

Ευστάθιος 1 562 5

Λάρισσαν [Μ.Ασίας] γὰρ ἐνταῦθα εἰπόντος τοῦ ποιητοῦ φασί τινες, ὅτι ταύτην οἱ ἀπὸ τῶν Αἰολίδων μεταναστάντες ἔκτισαν· διὸ καὶ δῖοι Πελασγοὶ που λέγονται, ὡς ἄνωθεν Ἕλληνες, οὓς καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν σώσαι τὰ στοιχεῖα μόνους Ἕλλήνων φασί, καὶ διὰ τοῦτο δῖους αὐτοὺς καλεῖ.

Σούδα

Νινόη· ἢ ἐν Καρίᾳ Ἀφροδισιάς οἰκισθεῖσα ὑπὸ Πελασγῶν Λελέγων· διὸ καὶ ἐκλήθη Λελέγων πόλις, μετὰ δὲ Μεγάλη πόλις. εἶτα ἀπὸ Νίνου Νινόη. ἔθνικὸν αὐτῆς Νινοήτης.

Χίος

Στράβων 13, 3 3

καὶ Χίοι δὲ οἰκιστὰς ἑαυτῶν Πελασγούς φασι τοὺς ἐκ τῆς Θετταλίας. πολύπλανον δὲ καὶ ταχὺ τὸ ἔθνος πρὸς ἀπαναστάσεις, ἠϋξήθη τε ἐπὶ πολὺ καὶ ἀθρόαν ἔλαβε τὴν ἔκλειψιν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τῶν Αἰολέων καὶ τῶν Ἰώνων περαίωσιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἄδοδὺεῖδὸ 1 560 εἶᾰ

λέγει δὲ καί, ὅτι φκῆθη ποτὲ ὑπὸ Πελασγῶν ἢ τῶν Ἰώνων παραλία πᾶσα ἐκ Μυκάλης ἀρξαμένη. καὶ Χίοι δὲ οἰκιστὰς ἔσχον Πελασγοὺς ἐκ Θετταλίας. Πολύπλανον γὰρ τὸ ἔθνος καὶ ἔτοιμον εἰς ἀπανάστασιν καὶ αὐξηθὲν ποτε ἐπὶ πολὺ ταχὺ ἐξέλιπε. καὶ Λῆμνον δὲ καὶ Ἴμβρον ὑπὸ Πελασγῶν Ἡρόδοτος οἰκεῖσθαί

B. Ελλάδα

Θουκυδίδης 4,109

καὶ Βρασίδας μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἄλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτῶ ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν Ἀνδρίων ἀποικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θυσσὸν καὶ Κλεωνάς καὶ Ἀκροθῶους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δίον· αἱ οἰκοῦνται ξυμμείκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων, καὶ τι καὶ Χαλκιδικὸν ἐν βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρηστωνικὸν καὶ Ἡδῶνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσιν.

Διονύσιος Αλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 25 κεξ.

ἐπειδὴν ποιητῶν ἢ συγγραφέων ἀκούη τοὺς Πελασγοὺς καὶ Τυρρηνοὺς ὀνομαζόντων, πῶς ἀμφοτέρας ἔσχον τὰς ἐπωνυμίας οἱ αὐτοί. ἔχει γὰρ περὶ αὐτῶν καὶ Θουκυδίδης μὲν ἐναργῆ ἀκτῆς τῆς Θρακίας μνήμην καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κειμένων πόλεων, ἃς οἰκοῦσιν ἄνθρωποι δίγλωττοι. περὶ δὲ τοῦ Πελασγικοῦ ἔθνους ὁδε ὁ λόγος ἔνι δέ τι καὶ Χαλκιδικὸν, τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικὸν τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας οἰκησάντων Τυρρηνῶν'. Σοφοκλεῖ δ' ἐν Ἰνάχω δράματι ἀνάπαιστον ὑπὸ τοῦ χοροῦ λεγόμενον πεποιήται ὧδε.

Ἴναχε νᾶτορ, παῖ τοῦ κρηνῶν πατρὸς Ὠκεανοῦ, μέγα πρεσβεῦων Ἄργους τε γύαις Ἴφρας τε πάγοις, καὶ Τυρσηνοῖσι Πελασγοῖς.

Στέφανος Βυζάντιος

Αἰανή, πόλις Μακεδονίας, ἀπὸ Αἰανοῦ παιδὸς Ἐλύμου, τοῦ βασιλέως Τυρρηνῶν, μετοικήσαντος εἰς Μακεδονίαν. τὸ ἔθνικὸν Αἰαναῖος. Ἰχναῖος γὰρ λέγουσι καὶ Ἐδεσσαῖος καὶ Βεροιαῖος.

Περὰν τῶν Ἀλπεων

Ἄεϋᾰϋπῖδὸ ὀεῖᾰεῖβδςδ 14, 113, 2

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν μάλιστα Ῥήγιον ἐπολιόρκει Διονύσιος, οἱ κατοικοῦντες τὰ πέραν τῶν Ἄλπεων Κελτοὶ τὰ στενὰ διελθόντες μεγάλας δυνάμεις κατελάβοντο τὴν μεταξὺ χώραν τοῦ τε Ἀπεννίνου καὶ τῶν Ἄλπεων ὄρων, ἐκβάλλοντες τοὺς

κατοικοῦντας [Τυρρηνοὺς]. τούτους δ' ἔνιοί φασι ἀπὸ τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ δώδεκα πόλεων ἀποικιασθῆναι. τινὲς δὲ φασι Πελασγοὺς πρὸ τῶν Τρωικῶν ἐκ Θετταλίας φυγόντας τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος γενόμενον κατακλυσμὸν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ κατοικήσαι.

συνεκβαλεῖν ἐκ Θετταλίας

Διόδωρος Σικελιώτης 5 61 1 1

μετὰ δὲ ταῦτα Τριόπαν, ἓνα τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥόδου παίδων, φεύγοντα διὰ τὸν Τενάγῳ τοῦ ἀδελφοῦ φόνον εἰς τὴν Χερρόνησον ἀφικέσθαι. ἐνταῦθα δὲ καθαρθέντα τὸν φόνον ὑπὸ Μελισσέως τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Θετταλίαν πλεῦσαι ἐπὶ συμμαχίαν τοῖς Δευκαλίωνος παισὶ, καὶ συνεκβαλεῖν ἐκ τῆς Θετταλίας τοὺς Πελασγοὺς, καὶ μερίσασθαι τὸ καλούμενον Δώτιον πεδῖον

Διονύσιος Αλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 28 κεξ.

Ἑλλάνικος δὲ ὁ Λέσβιος τοὺς Τυρρηνοὺς φησι Πελασγοὺς πρότερον καλουμένους, ἐπειδὴ κατῴκησαν ἐν Ἰταλίᾳ, παραλαβεῖν ἦν νῦν ἔχουσι προσηγορίαν. ἔχει δὲ αὐτῷ ἐν Φορωνίδι ὁ λόγος ὧδε· τοῦ Πελασγοῦ τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ Μενίπης τῆς Πηνειοῦ ἐγένετο Φράστωρ, τοῦ δὲ Ἀμύντωρ, τοῦ δὲ Τευταμίδης, τοῦ δὲ Νάνας. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος οἱ Πελασγοὶ ὑπ' Ἑλλήνων ἀνέστησαν, καὶ ἐπὶ Σπινῆτι ποταμῷ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ τὰς νῆας καταλιπόντες Κρότωνα πόλιν ἐν μεσογείῳ εἶλον καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι τὴν νῦν καλεομένην Τυρσηνίην ἔκτισαν·

Στράβων 9 5 22 53

Ἰερώνυμος δὲ τῆς πεδιάδος Θετταλίας καὶ Μαγνήτιδος τὸν κύκλον τρισχιλίων ἀποφαίνεται σταδίων, ὠκῆσθαι δ' ὑπὸ Πελασγῶν, ἐξελαθῆναι δὲ τούτους εἰς τὴν Ἰταλίαν ὑπὸ Λαπιθῶν· εἶναι δὲ τὸ νῦν καλούμενον Πελασγικὸν πεδῖον, ἐν [ῶ] Λάρισα καὶ Γυρτώνη καὶ Φεραὶ καὶ Μόψιον καὶ Βοιβηῖς καὶ Ὅσσα καὶ Ὀμόλη καὶ Πήλιον καὶ Μαγνήτις· Μόψιον δ' ὠνόμασται οὐκ ἀπὸ Μόψου τοῦ Μαντοῦς τῆς Τειρεσίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λαπίθου τοῦ συμπλεύσαντος τοῖς Ἀργοναύταις· ἄλλος δ' ἐστὶ Μόψοπος, ἀφ' οὗ ἡ Ἀττικὴ Μοψοπία.

Ευστάθιος, Σχολ. ΙΑ. 1 562 5.

Λάρισσαν γὰρ ἐνταῦθα εἰπόντος τοῦ ποιητοῦ φασι τινες, ὅτι ταύτην οἱ ἀπὸ τῶν Αἰολίδων μεταναστάντες ἔκτισαν· διὸ καὶ δῖοι Πελασγοὶ που λέγονται, ὡς ἄνωθεν Ἕλληνας, οὓς καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν σῶσαι τὰ στοιχεῖα μόνους Ἑλλήνων φασι, καὶ διὰ τοῦτο δῖους αὐτοὺς καλεῖ.

Διονύσιος Αλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 17 κεξ.

ἦν γὰρ δὴ καὶ τὸ τῶν Πελασγῶν γένος Ἑλληνικὸν ἐκ Πελοποννήσου τὸ ἀρχαῖον, ἐχρήσατο δὲ τύχαις δυσπότημοις εἰς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δ' εἰς τὴν πολύπλανόν τε καὶ οὐδενὸς τόπου βέβαιον οἴκησιν, πρῶτον μὲν γὰρ περὶ τὸ καλούμενον νῦν Ἀχαῖκὸν Ἄργος ὤκησαν αὐτόχθονες ὄντες, ὡς οἱ πολλοὶ περὶ αὐτῶν λέγουσι. τὴν δὲ ἐπωνυμίαν ἔλαβον ἐξ ἀρχῆς ταύτην ἐπὶ τοῦ Πελασγοῦ βασιλέως. ἦν δὲ ὁ Πελασγὸς ἐκ Διὸς, ὡς λέγεται, καὶ Νιόβης τῆς Φορωνέως, ἡ πρώτη γυναικὶ θνητῇ μίσηται ὁ Ζεὺς ὡς ὁ μῦθος ἔχει.

ἔκτη δ' ὕστερον γενεᾷ Πελοπόννησον ἐκλιπόντες εἰς τὴν τότε μὲν Αἰμονίαν, νῦν δὲ Θετταλίαν ὀνομαζομένην μετανέστησαν. ἠγοῦντο δὲ τῆς ἀποικίας Ἀχαιοὺς καὶ Φθίους καὶ Πελασγὸς οἱ Λαρίσης καὶ Ποσειδῶνος υἱοί. ἀφικόμενοι δ' εἰς τὴν Αἰμονίαν τοὺς τε κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ βαρβάρους ἐξελαύνουσι καὶ νέμονται τὴν χώραν τριχῆ, τοῖς ἡγεμόσι ποιήσαντες ὁμωνύμους τὰς μοίρας, Φθιωτῶν καὶ Ἀχαιῶν καὶ Πελασγιῶν.

πέντε δὲ μείναντες αὐτόθι γενεάς, ἐν αἷς ἐπὶ μήκιστον εὐτυχίας ἤλασαν τὰ κράτιστα τῶν ἐν τῇ Θετταλίᾳ πεδίων καρπούμενοι, περὶ τὴν ἔκτην γενεάν ἐξελαύνονται Θετταλίαν ὑπὸ τε Κουρήτων καὶ Λελέγων, οἱ νῦν Αἰτωλοὶ καὶ Λοκροὶ καλοῦνται, καὶ συχνῶν ἄλλων τῶν περὶ τὸν Παρνασσὸν οἰκούντων,

ήγουμένου τῶν πολεμίων Δευκαλίωνος τοῦ Προμηθέως, μητρὸς δὲ Κλυμένης τῆς Ὠκεανοῦ.

Σκεδασθέντες δὲ κατὰ τὴν φυγὴν οἱ μὲν εἰς Κρήτην ἀπήλθον, οἱ δὲ τῶν Κυκλάδων νήσων τινὰς κατέσχον, οἱ δὲ ἑτὴν περὶ τὸν Ὀλυμπόν τε καὶ τὴν Ὀσσαν, καλουμένην δὲ Ἑστιαῶτιν ὄκισαν, ἄλλοι δὲ εἰς τε Βοιωτίαν καὶ Φωκίδα καὶ Εὐβοίαν διεκομίσθησαν οἱ δ' εἰς τὴν Ἀσίαν περαιωθέντες τῆς περὶ τὸν Ἑλλήσποντον παραλίου πολλὰ χωρία κατέσχον καὶ τῶν παρακειμένων αὐτῇ νήσων ἄλλας τε συχνὰς καὶ τὴν νῦν καλουμένην Λέσβον, ἀναμιχθέντες τοῖς ἐκ τῆς Ἑλλάδος στέλλουσι τὴν πρώτην ἀποικίαν εἰς αὐτὴν ἄγοντος Μάκαρος τοῦ Κριάσου.

τὸ δὲ πλεῖον αὐτῶν μέρος διὰ τῆς μεσογείου τραπόμενοι πρὸς τοὺς ἐν Δωδώνῃ κατοικοῦντας σφῶν συγγενεῖς, οἷς οὐδεὶς ἤξιον πόλεμον ἐπιφέρειν ὡς ἱεροῖς, χρόνον μὲν τινα σύμμετρον αὐτόθι διέτριψαν· ἐπεὶ δὲ λυπηροὶ αὐτοῖς ὄντες ἠσθάνοντο οὐχ ἰκανῆς οὔσης ἅπαντας τρέφειν τῆς γῆς, ἐκλείπουσι τὴν χώραν χρησιμῶ πειθόμενοι κελεύοντι πλεῖν εἰς Ἰταλίαν, ἣ τότε Σατορνία ἐλέγετο κατασκευασάμενοι δὲ ναῦς πολλὰς περαιοῦνται τὸν Ἰόνιον..... Φαλέριον δὲ καὶ Φασκέννιον ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦσαν οἰκούμεναι ὑπὸ Ῥωμαίων, μικρὰ ἄττα διασώζουσαι ζώπυρα τοῦ Πελασγικοῦ γένους, Σικελῶν ὑπάρχουσαι πρότερον. ἐν ταύταις διέμεινε πολλὰ τῶν ἀρχαίων διαιτημάτων, οἷς τὸ Ἑλληνικὸν ποτ' ἐχρήσατο, ἐπὶ μήκιστον χρόνον, οἷον ὃ τε τῶν ὄπλων τῶν πολεμιστηρίων κόσμος, ἀσπίδες Ἀργολικαὶ καὶ δόρατα.....

Ἰταλία

Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 2 1 κεξ.

τὸ δὲ τῶν Οἰνώτρων γένος Ἀρκαδικὸν ἦν ἐκ τῆς τότε μὲν καλουμένης Λυκαονίας, νῦν δὲ Ἀρκαδίας, ἐκουσίως ἐξελθὼν ἐπὶ γῆς κτήσιν ἀμεινονος ἡγουμένου τῆς ἀποικίας Οἰνώτρου τοῦ Λυκάονος, ἐφ' οὗ τὴν ἐπίκλησιν τὸ ἔθνος ἔλαβεν.

Ἀβοριγίνων δὲ κατεχόντων τὰ χωρία πρῶτοι μὲν αὐτοῖς γίνονται σύνοικοι Πελασγοὶ πλάνητες ἐκ τῆς τότε μὲν καλουμένης Αἰμονίας, νῦν δὲ Θετταλίας, ἐν ἧ χρόνον τινὰ ὄκισαν μετὰ δὲ τοὺς Πελασγοὺς Ἀρκάδες ἐκ Παλλαντίου πόλεως ἐξελθόντες Εὐάνδρον ἡγεμόνα ποιησάμενοι τῆς ἀποικίας Ἑρμοῦ καὶ νόμφης Θέμιδος υἱόν, οἱ πρὸς ἐνὶ τῶν ἑπτὰ λόφων πολιζοντοὶ δὲ Κοριολάνοι μέγα φρονούντες ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν Ἀντιατῶν βοηθείᾳ, ἦν οὐ διὰ μακροῦ σφίσι παρέσεσθαι ος.

χρόνοις δ' οὐ πολλοῖς ὕστερον Ἡρακλέους καταχθέντος εἰς Ἰταλίαν, ὅτε τὴν στρατιάν ἐξ Ἑρυθραίας οἶκαδε ἀπήγαγε, μοῖρά τις ὑπολειφθεῖσα τῆς σὺν αὐτῷ δυνάμεως Ἑλληνικῇ πλησίον ἰδρύεται τοῦ Παλλαντίου, πρὸς ἑτέρῳ τῶν ἐμπεπολισμένων τῇ πόλει λόφων, ὃς τότε μὲν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων Σατόρνιος ἐλέγετο, νῦν δὲ Καπιτωλῖνος ὑπὸ Ῥωμαίων· Ἐπειοὶ οἱ πλείους τούτων ἦσαν ἐκ πόλεως Ἥλιδος ἐξαναστάντες διαπεπορθημένης αὐτοῖς τῆς πατρίδος ὑφ' Ἡρακλέους.

Γενεᾷ δ' ἐκκαιδεκάτῃ μετὰ τὸν Τρωικὸν πόλεμον Ἀλβανοὶ συνοικίζουσιν ἄμφω τὰ χωρία ταῦτα τείχει περιλαβόντες καὶ τάφρω. τέως δὲ ἦν αὐλία βουφορβίων τε καὶ ποιμνίων καὶ τῶν ἄλλων καταγωγῶν βοτήρων ἄφθονον ἀναδιδούσης πόαν τῆς αὐτόθι γῆς οὐ μόνον τὴν χειμερινήν, ἀλλὰ καὶ τὴν θερινόμον διὰ τοὺς ἀναψύχοντάς τε καὶ κατάρδοντας αὐτὴν ποταμούς.

γένος δὲ τὸ τῶν Ἀλβανῶν μικτὸν ἦν ἐκ τε Πελασγῶν καὶ Ἀρκάδων καὶ Ἐπειῶν τῶν ἐξ Ἥλιδος ἐλθόντων, τελευταίων δὲ τῶν μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν ἀφικομένων εἰς Ἰταλίαν Τρώων, οὓς ἤγεν Αἰνείας ὁ Ἀγχίσου καὶ Ἀφροδίτης. εἰκὸς δὲ τι καὶ βαρβαρικὸν ἐκ τῶν προσοίκων ἢ παλαιῶν οἰκητόρων ὑπολιπὲς τῷ Ἑλληνικῷ συγκαταμιγῆναι.

ὄνομα δὲ κοινὸν οἱ σύμπαντες οὗτοι Λατῖνοι ἐκλήθησαν ἐπ' ἀνδρὸς δυναστεύσαντος τῶν τόπων Λατίνου τὰς κατὰ αὐτὸ ἔθνος ὀνομασίας ἀφαιρεθέντες. ἐτειχίσθη μὲν οὖν ἡ πόλις ὑπὸ τούτων τῶν ἐθνῶν ἐνιαυτῷ δευτέρῳ καὶ τριακοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ μετὰ αὐτὴν Ἰλίου ἄλωσιν ἐπὶ τῆς ἐβδόμης

ὀλυμπιάδος. οἱ δὲ ἀγαγόντες τὴν ἀποικίαν ἀδελφοὶ δίδυμοι τοῦ βασιλείου γένους ἦσαν ῥῶμύλος αὐτῶν ὄνομα θατέρω, τῷ δ' ἑτέρω ῥῶμος ῥ τὰ μητρόθεν μὲν ἀπ' Αἰνείου τε καὶ Δαρδανίδαι, πατρὸς δὲ ἀκρίβειαν μὲν οὐ ῥάδιον εἰπεῖν ἐξ ὅτου φύντες, πεπίστευται δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἄρεος υἱοὶ γενέσθαι.

Τυρρηνοί² Διονύσιος Αλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 28 κεξ.

Ἑλλάνικος δὲ ὁ Λέσβιος τοὺς Τυρρηνοὺς φησι Πελασγοὺς πρότερον καλουμένους, ἐπειδὴ κατώκησαν ἐν Ἰταλία, παραλαβεῖν ἦν νῦν ἔχουσι προσηγορίαν. ἔχει δὲ αὐτῷ ἐν Φορωνίδι ὁ λόγος ὧδε· τοῦ Πελασγοῦ τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ Μενίπης τῆς Πηνειοῦ ἐγένετο Φράστωρ, τοῦ δὲ Ἀμύντωρ, τοῦ δὲ Τευταμίδης, τοῦ δὲ Νάνας. ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος οἱ Πελασγοὶ ὑπ' Ἑλλήνων ἀνέστησαν, καὶ ἐπὶ Σπινῆτι ποταμῷ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ τὰς νῆας καταλιπόντες Κρότωνα πόλιν ἐν μεσογείῳ εἶλον καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι τὴν νῦν καλεομένην Τυρσηνὴν ἔκτισαν.

Μυρσίλος δὲ τὰ ἔμπαλιν ἀποφαινόμενος Ἑλλανίῳ τοὺς Τυρρηνοὺς φησιν, ἐπειδὴ τὴν ἑαυτῶν ἐξέλιπον, ἐν τῇ πλάνῃ μετονομασθῆναι Πελαργοὺς, τῶν ὀρνέων τοῖς καλουμένοις πελαργοῖς εἰκασθέντας, ὡς κατ' τοῖς καλουμένοις πελαργοῖς εἰκασθέντας, ὡς κατ' ἀγέλας ἐφοίτων εἰς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν βάρβαρον. καὶ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ τεῖχος τὸ περὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὸ Πελαργικὸν καλούμενον, τούτους περιβαλεῖν.

Ἔμοι μέντοι δοκοῦσιν ἅπαντες ἀμαρτάνειν οἱ πεισθέντες ζῆν καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος εἶναι τὸ Τυρρηρικὸν καὶ τὸ Πελασγικόν. τῆς μὲν γὰρ ὀνομασίας ἀπολαύσασί ποτε αὐτοὺς τῆς ἀλλήλων οὐδὲν θαυμαστὸν ἦν, ἐπεὶ καὶ ἄλλα δὴ τινα ἔθνη, τὰ μὲν Ἑλλήνων, τὰ δὲ βαρβάρων, ταύτων ἔπαθεν κινδυνεύουσι γὰρ τοῖς ἀληθέσι μᾶλλον εὐκότα λέγειν οἱ μηδαμόθεν ἀφιγμένον, ἀλλ' ἐπιχώριον τὸ ἔθνος ἀποφαινόντες, ἐπειδὴ ἀρχαῖόν τε πάνυ καὶ οὐδενὶ ἄλλῳ γένει οὔτε ὁμόγλωσσον οὔτε ὁμοδιαιτον ὄν' εὐρίσκεται. ὀνομάσθαι δ' ὑπ' Ἑλλήνων αὐτὸ τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ οὐδὲν κωλύει, καὶ διὰ τὰς ἐν ταῖς τύρσεσιν οἰκήσεις καὶ ἀπ' ἀνδρὸς δυνάστου. Ῥωμαῖοι μέντοι ἄλλαις αὐτὸ προσαγορεύουσι ὀνομασίαις. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς χώρας, ἐν ἣ ποτε ὤκησαν, Ἐτρουρίας προσαγορευομένης Ἐτρούσκους καλοῦσι τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἐπὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβάσματα λειτουργιῶν, διαφέροντας εἰς αὐτὴν ἑτέρων, νῦν μὲν Τούσκους ἀσαφέστερον, πρότερον δ' ἀκριβοῦντες τὸ ὄνομα ὡσπερ Ἑλληνας Θυοσκούς ἐκάλουν. ... τὸ δ' ὄν Πελασγικὸν φύλον, ὅσον μὴ διεφθάρη τε καὶ κατὰ τὰς ἀποικίας διεσπάρθη, διέμεινε δὲ ὀλίγον ἀπὸ πολλοῦ, μετὰ τῶν Ἀβοριγίνων πολιτευόμενον ἐν τούτοις ὑπελείφθη τοῖς χωρίοις, ὅπου σὺν χρόνῳ τὴν Ῥώμην οἱ ἔκγονοι αὐτῶν σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπολίσαντο.

Στέφανος Βυζάντιος

Αἰανή, πόλις Μακεδονίας, ἀπὸ Αἰανοῦ παιδὸς Ἐλύμου, τοῦ βασιλέως Τυρρηνῶν, μετοικήσαντος εἰς Μακεδονίαν.

² Οἱ Τυρρηνοὶ στὴν παράδοση εἶναι πειρατὲς τοῦ Αἰγαίου καὶ πρόγονοι τῶν Ἐτρούσκων τῆς Ἰταλίας. Ο Ἡρόδοτος θέλει τοὺς Τυρρηνοὺς τῆς Ἰταλίας νὰ κατάγονται ἀπὸ τὴν Λυδία τῆς Μ. Ἀσίας. [Ἡρ.1,94] Κάνει ἰσὺς συσχετισμὸ Πελασγῶν-Τυρρηνῶν τοποθετώντας κατάλοιπα Πελασγῶν σὲ περιοχὴ "Τυρρηνῶν" στὴν Κρηστωνία τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας [Ἡρ. 1, 57 Βλ καὶ Θουκ. 4, 109], ὁμῶς ἡ γραφὴ Κρηστώνα [Μακεδονία] ἢ Κρότωνα [Ἰταλία] εἶναι ὑπὸ ἀμφισβήτησης. Ἄλλες παραδόσεις θέλουν τὸν Τυρρηνὸ ἢ Τυρσηνὸ γιὸ τοῦ Ἡρακλῆ ἀπὸ Λυδῆ μητέρα. [Παυσανίας 2, 21, 3] Παράλληλη παράδοση διασώζει ἡ "Ἀλεξάνδρα" τοῦ Λυκόφρονος ποὺ θέλει τὸν Τυρρηνὸ γιὸ τοῦ Ἡρακλεΐδη Τήλεφου, καὶ τοὺς Ἐτρούσκους ἀπογόνους τοῦ Ὀδυσσεῆ **τον ὁποῖο μάλιστα ὀνομάζουν Νάνο, ἰσὺς "περιπλανώμενο", ὄνομα παρεμφερές πρὸς τὸ πελασγικὸ Νάνας [Λυκόφρονος "Ἀλεξάνδρα" 1242 κεξ, Τζετζ. Σχολ.Λυκόφρ. 1244].** Αὐτὴ τὴν ταύτιση Ἐτρούσκων καὶ ἰταλιωτῶν Πελασγῶν ἀμφισβητεῖ ὁ Διονύσιος Αλικαρνασσεύς.

απαν το Ελληνικον απεμαθον

Διονύσιος Αλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 89 κεξ.

αί δὲ τῶν βαρβάρων ἐπιμιξία, δι' ἧς ἡ πόλις πολλὰ τῶν ἀρχαίων ἐπιτηδευμάτων ἀπέμαθε, σὺν χρόνῳ ἐγένοντο. καὶ θαῦμα μὲν τοῦτο πολλοῖς ἂν εἶναι δόξειε τὰ εἰκότα λογισαμένοις, πῶς οὐχ ἅπασα ἐξεβαρβαρώθη Ὀπικοὺς τε ὑποδεξαμένη καὶ Μαρσοὺς καὶ Σαυνίτας καὶ Τυρρηνοὺς καὶ Βρεττίους Ὀμβρικῶν τε καὶ Λιγύων καὶ Ἰβήρων καὶ Κελτῶν συχνὰς μυριάδας ἄλλα τε πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἔθνη τὰ μὲν ἐξ αὐτῆς Ἰταλίας, τὰ δ' ἐξ ἑτέρων ἀφιγμένα τόπων μυρία ὄσα οὔτε ὁμόγλωττα οὔτε ὁμοδίαιτα, ὧν [οὔτε φωνὰς οὔτε δίαιταν] καὶ βίους σύγκλυδας ἀναταραχθέντας ἐκ τοσαύτης διαφωνίας πολλὰ τοῦ παλαιοῦ κόσμου τῆς πόλεως νεοχμῶσαι εἰκὸς ἦν· ἐπεὶ ἄλλοι γε συχνοὶ ἐν βαρβάροις οἰκοῦντες ὀλίγου χρόνου διελθόντος ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἀπέμαθον, ὡς μήτε φωνὴν Ἑλλάδα φθέγγεσθαι μήτε ἐπιτηδεύμασιν Ἑλλήνων χρῆσθαι, μήτε θεοὺς τοὺς αὐτοὺς νομίζειν, μήτε νόμους τοὺς ἐπεικειῖς, ᾧ μάλιστα διαλλάσσει φύσις Ἑλλὰς βαρβάρου, μήτε τῶν ἄλλων συμβολαίων μηδ' ὀτιοῦν. ἀποχρῶσι δὲ τὸν λόγον τόνδε [ὡς ἀληθῆ εἶναι] Ἀχαιῶν οἱ περὶ τὸν Πόντον ὠκημένοι τεκμηριῶσαι, Ἡλείων μὲν ἐκ τοῦ Ἑλληνικωτάτου γενόμενοι, βαρβάρων δὲ συμπάντων ἑτῶν νῦν ὄντες ἀγριώτατοι.

ὡς μὲν δὴ καὶ τὸ Τρωικὸν γένος Ἑλληνικὸν ἀρχήθεν ἦν δεδήλωταί μοι.

Θουκυδίδης 1 9

λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμη παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι Πέλοπα τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησάμενον τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας ἐπῆλυ ὄντα ὅμως σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως, ὅτ' ἐστράτευε, Μυκῆνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον), καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεὺς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ ἅμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλῆθος θεραπευκότα τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὄσων Εὐρυσθεὺς ἤρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστήναι. ἃ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν καὶ ναυτικῷ [τε] ἅμα ἐπὶ πλεόν τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τὴν στρατείαν οὐ χάριτι τὸ πλεόν ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνεται γὰρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχῶν, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει εἴρηκεν αὐτὸν πολλῆσι νήσοισι καὶ Ἄργεῖ παντὶ ἀνάσσειν· οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὐταὶ δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ εἶεν) ἠπειρώτης ὧν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν δὲ χρῆ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς.

1 10 Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιοχρεῶν δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἂν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὅσον οἷ τε ποιηταὶ εἰρήκασι καὶ ὁ λόγος κατέχει. Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθεῖη, λειψθεῖη δὲ τὰ τε ἱερὰ καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως προελθόντος πολλοῦ χρόνου τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι (καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγοῦνται καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν· ὅμως δὲ οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρῆσαμένης, κατὰ κόμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνουτ' ἂν ὑποδεεστέρα), Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανεράς ὄψεως τῆς πόλεως ἢ ἔστιν. οὐκ οὐκ ἀπιστεῖν εἰκός, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις, νομίζειν δὲ τὴν

στρατείαν ἐκείνην μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν, τῆ Ὀμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρῆ κἀνατύθα πιστεύειν, ἦν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μείζον μὲν ποιητὴν ὄντα κοσμήσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. πεποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν τὰς μὲν Βοιωτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτῆτου πεντήκοντα, δηλῶν, ὡς ἔμοι δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας· ἄλλων γοῦν μεγέθους περὶ ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκτῆτου ναυσὶ δεδήλωκεν· τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς προσκώπους. περὶ νεῶν δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ζυμπλεῖν ἔξω τῶν βασιλέων καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει, ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαιος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν, οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφαρκα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ ληστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας δ' οὖν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι οὐ πολλοὶ φαίνονται ἐλθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι.

1 12 Αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον ὅσον ἡ ἀχρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορία τὸν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν, ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν (δηλὸν δέ· τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο), φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάση τῇ δυνάμει χρῆσάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς Χερσονήσου τραπόμενοι καὶ ληστείαν τῆς τροφῆς ἀπορία. ἦ καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντείχον βία, τοῖς αἰεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς καὶ ὄντες ἀθροῖοι ἀνευ ληστείας καὶ γεωργίας ζυνεχῶς τὸν πόλεμον διέφερον, ῥαδίως ἂν μάχῃ κρατοῦντες εἶλον, οἳ γε καὶ οὐχ ἀθροῖοι, ἀλλὰ μέρει τῷ αἰεὶ παρόντι ἀντείχον, πολιορκία δ' ἂν προσκαθεζόμενοι ἐν ἐλάσσονι τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον. ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν τὰ τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν καὶ αὐτὰ γε δὴ ταῦτα, ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, δηλοῦνται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος· ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἡ Ἑλλάς ἔτι μετανίστατό τε καὶ κατωκίετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασαν ἀυξήθησαι. ἦ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. Βοιωτοὶ τε γὰρ οἱ νῦν ἐξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἄλωσιν ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηίδα γῆν καλουμένην ᾤκισαν (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδοασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῆ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν), Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλάς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη ἀποικίας ἐξέπεμψε, καὶ Ἴωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι τῆς τε ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωικῶν ἐκτίσθη.

Διονύσιος Αλικαρνασεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 60 κεξ.

Ὅτι δὲ καὶ τὸ τῶν Τρῶων ἔθνος Ἑλληνικὸν ἐν τοῖς μάλιστα ἦν ἐκ Πελοποννήσου ποτὲ ὠρμημένον, εἴρηται μὲν καὶ ἄλλοις τισὶ πάσαι, λεχθήσεται δὲ καὶ πρὸς ἐμοῦ δι' ὀλίγων. ἔχει δὲ ὁ λόγος περὶ αὐτῶν ὧδε·

Αρκαδες

Συν. Διον. Αλικ.

Ἄτλας γίνεται βασιλεὺς πρῶτος ἐν τῇ καλουμένῃ νῦν Ἀρκαδίᾳ, ᾧκει δὲ περὶ τὸ λεγόμενον Καυκῶνιον ὄρος. τούτῳ θυγατέρες ἦσαν ἑπτὰ αἱ νῦν ἐν οὐρανῷ κατῆστερίσθαι λεγόμεναι Πλειάδες ἐπίκλησιν, ὧν μίαν μὲν Ἥλέκτραν Ζεὺς γαμῆ καὶ γεννᾷ παῖδας ἐξ αὐτῆς Ἴασον καὶ Δάρδανον.

Ἴασος μὲν οὖν ἠίθεος μένει, Δάρδανος δὲ ἄγεται γυναῖκα Χρύσην Πάλλαντος θυγατέρα, ἐξ ἧς αὐτῷ γίνονται παῖδες Ἰδαῖος καὶ Δείμας. οὗτοι τέως μὲν ἐν Ἀρκαδίᾳ παραλαβόντες τὴν Ἄτλαντος δυναστείαν ἐβασίλευον, ἔπειτα κατακλυσμοῦ γενομένου μεγάλου περὶ τὴν Ἀρκαδίαν τὰ μὲν πεδία ἐξελιμνώθη καὶ πολλοῦ χρόνου γεωργεῖσθαι ἀδύνατα ἦν, οἳ δὲ ἄνθρωποι (ᾧκουν γὰρ ἀνὰ τὰ

ὄρη γλίσχρως ποριζόμενοι τὰς τροφάς) συμφρονήσαντες ὡς οὐχ ἰκανὴ βόσκειν ἔσται πάντας ἢ περιούσα γῆ νέμονται σφᾶς αὐτοὺς διχῆ· καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν Ἄρκαδιᾷ ὑπομένουσι βασιλέα καταστησάμενοι Δεΐμαντα τὸν Δαρδάνου, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπανίστανται Πελοποννήσου στόλῳ μεγάλῳ.

σαμοθρακεσ

Συν. Διον. Αλικ.

ποιούμενοι δὲ τὸν πλοῦν παρὰ τὴν Εὐρώπην εἰς τὸν Μέλανα καλούμενον ἀφικνοῦνται κόλπον καὶ τυγχάνουσιν ἐν νήσῳ τινὶ τῆς Θράκης ὀρμισάμενοι, ἦν οὐκ ἔχω εἰπεῖν εἴτε ἦν οἰκουμένη καὶ πρότερον, εἴτ' ἔρημος ἦ τίθενται τοῦνομα σύνθετον ἔκ τε ἀνδρὸς καὶ τόπου, Σαμοθράκην· τὸ μὲν γὰρ χωρίον τῆς Θράκης, ὁ δὲ οἰκιστὴς Σάμων, υἱὸς Ἑρμοῦ καὶ νύμφης Κυλληνίδος Ῥήνης ὀνομαζομένης. ἐκεῖ δὲ χρόνον οὐ πολὺν διατρίψαντες, ὡς οὐκ εὐμαρῆς ἦν ὁ βίος αὐτοῖς γῆ τε λυπρᾶ καὶ θαλάττη ἀγρία μαχομένοις, ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ νήσῳ λειπόμενοι ἀπανίστανται πάλιν οἱ πλείους εἰς τὴν Ἀσίαν ἔχοντες ἡγεμόνα τῆς ἀποικίας Δάρδανον

ΤΡΩΑΣ

Συν. Διον. Αλικ.

Ἴασος γὰρ ἐν τῇ νήσῳ κεραυνῷ πληγεὶς τελευτᾷ Διμήτρος εὐνῆς ὀριγνώμενος [οἱ ἔχειν] ῥ' ποιησάμενοί τε τὴν ἀπόβασιν ἐν τῷ καλουμένῳ νῦν Ἑλλησπόντῳ περὶ τὴν ὕστερον κληθεῖσαν οἰκίζονται Φρυγίαν, Ἰδαῖος μὲν ὁ Δαρδάνου μέρος τῆς στρατιᾶς ἔχων ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἃ νῦν Ἰδαία ἀπ' ἐκείνου λέγεται, ἔνθα μητρὶ θεῶν ἱερὸν ἰδρυσάμενος ὄργια καὶ τελετὰς κατεστήσατο, αἱ καὶ εἰς τότε χρόνου διαμένουσιν ἐν ἀπάσῃ Φρυγίᾳ·

Δάρδανος δ' ἐν τῇ καλουμένῳ νῦν Τρωάδι πόλιν ὁμώνυμον αὐτῷ κατασκευάσας, δόντος αὐτῷ τὰ χωρία Τεύκρου βασιλέως, ἀφ' οὗ Τευκρὶς τὸ ἀρχαῖον ἢ γῆ ἐλέγετο· τοῦτον δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Φανόδημος ὁ τὴν Ἀττικὴν γράψας ἀρχαιολογίαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς μετοικῆσαί φασιν εἰς τὴν Ἀσίαν δήμου Ξυπεταίεως ἄρχοντα καὶ πολλὰ παρέχονται τοῦ λόγου τεκμήρια.

κρατήσαντα δὲ χώρας συχνῆς τε καὶ ἀγαθῆς καὶ οὐ πολὺν τὸ ἐπιχώριον ἐχούσης γένος ἀσμένως τὸν Δάρδανον ἰδεῖν καὶ τὸ σὺν αὐτῷ παραγενόμενον Ἑλληνικόν, τῶν τε πρὸς τοὺς βαρβάρους σάμενοί τε τὴν ἀπόβασιν ἐν τῷ καλουμένῳ νῦν Ἑλλησπόντῳ περὶ τὴν ὕστερον κληθεῖσαν οἰκίζονται Φρυγίαν, Ἰδαῖος μὲν ὁ Δαρδάνου μέρος τῆς στρατιᾶς ἔχων ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἃ νῦν Ἰδαία ἀπ' ἐκείνου λέγεται, ἔνθα μητρὶ θεῶν ἱερὸν ἰδρυσάμενος ὄργια καὶ τελετὰς κατεστήσατο, αἱ καὶ εἰς τότε χρόνου διαμένουσιν ἐν ἀπάσῃ Φρυγίᾳ·

Δάρδανος δ' ἐν τῇ καλουμένῳ νῦν Τρωάδι πόλιν ὁμώνυμον αὐτῷ κατασκευάσας, δόντος αὐτῷ τὰ χωρία Τεύκρου βασιλέως, ἀφ' οὗ Τευκρὶς τὸ ἀρχαῖον ἢ γῆ ἐλέγετο· τοῦτον δὲ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Φανόδημος ὁ τὴν Ἀττικὴν γράψας ἀρχαιολογίαν ἐκ τῆς Ἀττικῆς μετοικῆσαί φασιν εἰς τὴν Ἀσίαν δήμου Ξυπεταίεως ἄρχοντα καὶ πολλὰ παρέχονται τοῦ λόγου τεκμήρια. κρατήσαντα δὲ χώρας συχνῆς τε καὶ ἀγαθῆς καὶ οὐ πολὺν τὸ ἐπιχώριον ἐχούσης γένος ἀσμένως τὸν Δάρδανον ἰδεῖν καὶ τὸ σὺν αὐτῷ παραγενόμενον Ἑλληνικόν, τῶν τε πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμων συμμαχίας ἕνεκα καὶ ἵνα ἢ γῆ μὴ ἦ ἔρημος.

Ἀπαιτεῖ δὲ ὁ λόγος καὶ τὸν Αἰνεῖαν ἐξ ὧν ἔφθ' διηγήσασθαι· βραχεῖα δὲ καὶ τοῦτο δηλώσει σημανῶ. Δάρδανος ἐπειδὴ Χρῦσην τὴν Πάλλαντος θυγατέρα, ἐξ ἧς οἱ πρότεροι παῖδες ἐγένοντο αὐτῷ, τελευτήσαι συνέπεσε, Βάτειαν γαμῆ τὴν Τεύκρου θυγατέρα· καὶ γίνεται παῖς αὐτῷ Ἐριχθόνιος, ὃς ἀπάντων ἀνθρώπων εὐδαιμονέστατος λέγεται γενέσθαι τῆς τε πατρῶας καὶ τῆς ὑπὸ τῷ μητροπάτορι γενομένης κληρονομήσας ἀρχῆς.

Ἐριχθονίου δὲ καὶ Καλλιρρόης τῆς Σκαμάνδρου γίνεται Τρῶς, ἀφ' οὗ τὴν ἐπωνυμίαν τὸ ἔθνος ἔχει· Τρῶος δὲ καὶ Ἀκαλλαρίδος τῆς Εὐμήδους Ἀσσάρακος ἦν· τούτου δὲ καὶ Κλυτοδώρας τῆς Λαομέδοντος Κάπυς· Κάπυος δὲ καὶ νύμφης Ναζῆδος Ἱερομνήμης Ἀγχίσης· Ἀγχίσου δὲ καὶ Ἀφροίτης Αἰνεΐας.

ὡς μὲν δὴ καὶ τὸ Τρωικὸν γένος Ἑλληνικὸν ἀρχήθεν ἦν δεδήλωται μοι.

Μετὰ τα τρωϊκὰ

Παυσανίας 9 18

ἔστι δὲ καὶ Ἑκτορος Θηβαίοις τάφος τοῦ Πριάμου πρὸς Οἰδιποδία καλουμένη κρήνη, κομίσει δὲ αὐτοῦ τὰ ὄστα ἐξ Ἰλίου φασὶν ἐπὶ τοιῷδε μαντεύματι·

Θηβαῖοι Κάδμοιο πόλιν καταναιετάοντες, αἳ κ' ἐθέλητε πάτραν οἰκεῖν σὺν ἀμύμονι πλούτῳ, Ἑκτορος ὀστέα Πριαμίδου κομίσαντες ἐς οἴκους ἐξ Ἀσίης Διὸς ἐννεσίησ' ἦρωα σέβεσθαι.

schol. vetera Ἀδῶν. Νῆζ. 251 [frg. 20]

ἐξηγούμενος περὶ αὐτὴν φησὶν ὡς ὕστερον τῶν Τρωικῶν λοιμοῦ καὶ φθορᾶς καρποῦ περιεληλυθίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, μαντευομένων περὶ τῶν παρόντων, χρῆσαι τὴν Πυθίαν τηλικαῦτα παῦλαν αὐτοῖς τῶν δεινῶν, ἐπειδάν τινες τῶν ἀπὸ Ἀγαμέμνονος ἐλκόντων τὸ γένος πλεύσαντες εἰς Τροίαν τὰς πόλεις κτίσωσι καὶ τὰς τῶν θεῶν τιμὰς ἀναλάβωσιν ἃς ἠφανίσθαι συνέβαινε ὑπὸ τοῦ πολέμου. ταύτην τὴν μαντείαν παραδεξάμενον τὸν Ὀρέστην συνέβη λιπεῖν τὸν βίον.

Διόδωρος Σικελιώτης

5 79

[Μετὰ τὴν Τροίαν ἀλωσιν Κᾶρες ἀξιεθέντες ἐπὶ πλείον ἐθαλαττοκράτησαν, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων κρατήσαντες τινὰς μὲν ἰδίᾳ κατέσχον καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς κατοικοῦντας Κρήτας ἐξέβαλον, τινὰς δὲ κοινῇ μετὰ τῶν προενοικούντων Κρητῶν κατέκρησαν.

ὕστερον δὲ τῶν Ἑλλήνων ἀξιεθέντων, συνέβη τὰς πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων οἰκισθῆναι καὶ τοὺς βαρβάρους Κᾶρας ἐξ αὐτῶν ἐκπεσεῖν. περὶ ὧν τὰ κατὰ μέρος ἐν τοῖς οἰκείοις χρόνοις ἀναγράψομεν.

5, 4

Ex Diodori scriptis breviter de temporibus Thalassocratorum, qui maria tenebant.

Post bellum Troianum mare obtinuerunt:

I. Lidi et Maeones	annos	XCII
II. Pelasgi	annos	LXXXV
III. Thrakii	annos	LXXIX
IV. Rhodii	annos	XXIII
V. Phrygii	annos	XXV
VI. Kiprii	annos	XXXIII
VII. Phynikii	annos	XLV
VIII. Egiptii	annos
IX. Melesii	annos	(XVIII)
X. (Cares)	annos	(LXI)
X. (Cares)	annos	(LXI)
XI. Lesbii	annos	(LXVIII)
XII. Phokaei	annos	XLIV
XIII. Samii	annos
XIV. Lakedemonii	annos	II
XV. Naxii	annos	X
XVI. Eretrii	annos	XV
XVII. Eginenses	annos	X

usque ad Alexandri [vel Xerxis] transfretationem. [Euseb. Chron. I p. 225 Sch.]

Διονύσιος Αλικαρνασσεύς Ρωμ. Αρχαιολογία 1 44 κεξ.

Δευτέρᾳ δ' ὕστερον γενεᾷ μετὰ τὴν Ἡρακλέους ἀπαρσιν, ἔτει δὲ πέμπτῳ καὶ πεντηκοστῷ μάλιστα, ὡς αὐτοὶ Ῥωμαῖοι λέγουσι, βασιλεὺς μὲν Ἀβοριγίνων ἦν

Λατίνος ὁ Φαύνου, γόνος δὲ Ἡρακλέους, πέμπτον δὲ καὶ τριακοστὸν ἔτος ἔχων τὴν ἀρχήν.

Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Τρῶες οἱ σὺν Αἰνεΐα διαφυγόντες ἐξ Ἰλίου τῆς πόλεως ἀλόουσης κατέσχον εἰς Λωρεντόν, αἰγιαλὸν Ἀβοριγίνων ἐπὶ τῷ Τυρρηρικῷ πελάγει κείμενον, οὐ πρόσω τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τεβέριος· λαβόντες δὲ παρὰ τῶν Ἀβοριγίνων χωρίον εἰς οἴκησιν καὶ ὅσα ἤξιουν, πολίζονται μικρὸν ἀποσχόντες ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ λόφῳ τινὶ Λαουΐνιον ὄνομα τῇ πόλει θέμενοι. ὀλίγῳ δ' ὕστερον χρόνῳ τὴν ἀρχαίαν ἀλλάξαντες ὀνομασίαν ἅμα τοῖς Ἀβοριγῖσιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς χώρας Λατῖνοι ὀνομάσθησαν.

Κλήμης Ἀλεξ. Strom. I 139, 3:

ἀπὸ Τροίας ἀλώσεως ἐπὶ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι ἢ [ἑκατὸν] ὀγδοήκοντα. ἀπὸ τούτου ἐπὶ Εὐαίνετον ἄρχοντα, ἐφ' οὗ φασιν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν Ἀσίαν διαβῆναι, ὡς μὲν Φανίας (ἔτη ἑπτακόσια δεκαπέντε· ὡς δὲ Ἐφορος ἑπτακόσια τριάκοντα πέντε· ὡς δὲ Τίμαιος καὶ Κλείταρχος ὀκτακόσια εἴκοσι· ὡς δὲ Ἐρατοσθένης ἑπτακόσια βδομήκοντα [τέσσαρα]· ὡς δὲ Δοῦρις ἀπὸ Τροίας ἀλώσεως ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν διάβασιν ἔτη χίλια.

Πίερες, Μυσοί, Καδμείοι

Θουκιδίδης 2, 99, 3, 7

τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, Τημενίδαι τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους, πρῶτοι ἐκτήσαντο καὶ ἐβασίλευσαν ἀναστήσαντες μάχη ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας, οἱ ὕστερον ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν Στρυμόνος ὄκησαν Φάγρητα καὶ ἄλλα χωρία (καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἢ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ)

Στράβων 7α, 1, 11, 8

Ὅτι Ἡμαθία ἐκαλεῖτο πρότερον ἢ νῦν Μακεδονία. ἔλαβε δὲ τοῦνομα τοῦτο ἀπ' ἀρχαίου τινὸς τῶν ἡγεμόνων Μακεδόνας. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἡμαθία πρὸς θαλάσση. κατεῖχον δὲ τὴν χώραν ταύτην Ἡπειρωτῶν τινες καὶ Ἰλλυριῶν, τὸ δὲ πλεῖστον Βοττιαῖοι καὶ Θρᾶκες· οἱ μὲν ἐκ Κρήτης, ὡς φασι, τὸ γένος ὄντες, ἡγεμόνα ἔχοντες Βότωνα, Θρακῶν δὲ Πίερες μὲν ἐνέμοντο τὴν Πιερίαν καὶ τὰ περὶ τὸν Ὀλυμπον..

Στράβων 9 2 25 29

ὁ μὲν οὖν Ἐλικῶν οὐ πολὺ διεστηκῶς τοῦ Παρνασσοῦ ἐνάμιλλός ἐστιν ἐκείνῳ κατὰ τε ὕψος καὶ περίμετρον· ἄμφω γὰρ χιονόβολα τὰ ὄρη καὶ πετρώδη, περιγράφεται δ' οὐ πολλῇ χώρᾳ. ἐνταῦθα δ' ἐστὶ τό τε τῶν Μουσῶν ἱερὸν καὶ ἢ Ἴππου κρήνη καὶ τὸ τῶν Λειβηθρίδων νυμφῶν ἄντρον· ἐξ οὗ τεκμαίροισ' ἂν τις Θρᾶκας εἶναι τοὺς τὸν Ἐλικῶνα ταῖς Μούσαις καθιερώσαντας, οἱ καὶ τὴν Πιερίδα καὶ τὸ Λεῖβηθρον καὶ τὴν Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν· ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες· ἐκλιπόντων δ' ἐκείνων Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. εἴρηται δ' ὅτι τὴν Βοιωτίαν ταύτην ἐπόκησάν ποτε Θρᾶκες βιασάμενοι τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Πελασγοὶ καὶ ἄλλοι βάρβαροι.

Ηρόδοτος 7 112 1

Παραμεινόμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην δεύτερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν ἐνὶ Φάγρης ἐστὶ ὄνομα καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. Ταύτη μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χειρὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος ἀπέργων, ἐὼν μέγα τε καὶ ὑψηλόν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλα, τὰ νέμονται Πιέρης τε καὶ Ὀδομαντοὶ καὶ μάλιστα Σάτραι.

Ηρόδοτος 7 185 7

Πεζοῦ δὲ τὸν Θρηήκες παρείχοντο καὶ Παῖονες καὶ Ἐορδοὶ καὶ Βοττιαῖοι καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος καὶ Βρύγοι καὶ Πίερες καὶ Μακεδόνες καὶ Περραιβοὶ καὶ Ἐνιήνες καὶ Δόλοπες καὶ Μάγνητες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι τῆς Θρηήκης τὴν παραλίην νέμονται, τούτων τῶν ἐθνῶν τριήκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι.

Στράβων 13 1 53

τὸν δὲ Αἰνεΐαν μετ' Ἀγχίσου τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ παιδὸς Ἀσκανίου λαὸν ἀθροΐσαντα πλεῦσαι· καὶ οἱ μὲν οἰκῆσαι περὶ τὸν Μακεδονικὸν Ὀλυμπον φασίν, οἱ δὲ περὶ Μαντίνειαν τῆς Ἀρκαδίας κτίσαι Καπύας, ἀπὸ Κάπυος θέμενον τοῦνομα τῷ πολίσματι, οἱ δ' εἰς Αἴγεσταν κατᾶραι τῆς Σικελίας σὺν Ἐλύμφῳ Τρωϊ καὶ Ἔρυκα καὶ Λιλύβαιον κατασχεῖν, καὶ ποταμοὺς περὶ Αἴγεσταν προσαγορεύσαι Σκάμανδρον καὶ Σιμόεντα· ἔνθεν δ' εἰς τὴν Λατίνην ἐλθόντα μείναι κατὰ τι λόγιον τὸ κελεῖον μένειν ὅπου ἂν τὴν τράπεζαν καταφάγη· συμβῆναι δὲ τῆς Λατίνης περὶ τὸ Λαουίνιον τοῦτο, ἄρτου μεγάλου τεθέντος ἀντὶ τραπέζης κατὰ ἀπορίαν καὶ ἅμα ἀναλωθέντος τοῖς ἐπ' αὐτῷ κρέασιν. Ὅμηρος μέντοι συνηγορεῖν οὐδετέροις ἔοικεν, οὐδὲ τοῖς περὶ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Σκῆψεως λεχθεῖσιν· ἐμφαίνει γὰρ μεμενηκότα τὸν Αἰνεΐαν ἐν τῇ Τροίᾳ καὶ διαδεδεγμένον τὴν ἀρχὴν καὶ παραδεδωκότα παισὶ παίδων τὴν διαδοχὴν αὐτῆς, ἠφανισμένου τοῦ τῶν Πριαμιδῶν γένους· ἤδη γὰρ Πριάμου γενεὴν ἤχθηρε Κρονίων.

Στέφανος Βυζάντιος

Μακεδονία ἡ χώρα, ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Διὸς καὶ Θυΐας τῆς Δευκαλίωνοιο, [ὡς φησὶν Ἡσίοδος ὁ ποιητῆς

ἢ δ' ὑποκυσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεράνῳ
ὕει δὴ, Μάγνητα Μακεδὸνα θ' ἵπποχάρμη,
οἱ περὶ Πιερίην καὶ Ὀλυμπον δώματ' ἔναιον.

ἄλλοι δ' ἀπὸ Μακεδόνοιο τοῦ Αἰόλου, ὡς Ἑλλάνικοιο ἱερείων πρώτη τῶν ἐν Ἀργεὶ καὶ Μακεδόνοιο [τοῦ] Αἰόλου οὕτω νῦν Μακεδόνες καλοῦνται, μόνοι μετὰ Μυσῶν τότε οἰκοῦντες.

Ἡρόδοτος 1 56 6

<Ἱστορέων δὲ εὗρισκε Λακεδαιμονίους τε καὶ >Αθηναίους προέχοντας, τοὺς μὲν τοῦ Δωρικοῦ γένεοιο, τοὺς δὲ τοῦ >Ἰωνικοῦ. Ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκριμένα, ἔοντα τὸ ἀρχαῖον τὸ μὲν Πελασγικόν, τὸ δὲ <Ελληνικὸν ἔθνοιο. Καὶ τὸ μὲν οὐδαμῆ καὶ ἐξεχώρησε, τὸ δὲ πολυπλάνητον κάρτα. >Επὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνοιο βασιλέοιο οἴκεε γῆν τὴν φθιώτιν, ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἑλλήνοιο τὴν ὑπὸ τὴν Ὀσσαν τε καὶ τὸν Ὀλυμπον χώραν, καλεομένην δὲ <Ἰστιαιώτιν· ἐκ δὲ τῆς <Ἰστιαιώτιδοιο ὡς ἐξάνεστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεε ἐν Πίνδῳ, Μακεδνὸν καλεόμενον· ἐνθεῦτεν δὲ αὐτίς ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδοιο οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὸν Δωρικὸν ἐκλήθη.